

-અનુકૂળિકા-

ઉત્તરાવલી: ઓગસ્ટ : 2016

શ્રેણી	ગ્રુપ	બુક પેજ નં.
1	જૈનશાળા	1 થી 3
1	મહિલામંડળ/મિત્રમંડળ/ચુવા-ચુવતી ગ્રુપ	4 થી 7
2	જૈનશાળા	8 થી 12
2	મહિલામંડળ/મિત્રમંડળ/ચુવા-ચુવતી ગ્રુપ	13 થી 17
3	જૈનશાળા/મહિલામંડળ/મિત્રમંડળ/ચુવા-ચુવતી ગ્રુપ	18 થી 22
4	જૈનશાળા/મહિલામંડળ/મિત્રમંડળ/ચુવા-ચુવતી ગ્રુપ	23 થી 28
5	જૈનશાળા/મહિલામંડળ/મિત્રમંડળ/ચુવા-ચુવતી ગ્રુપ	29 થી 33
6	જૈનશાળા/મહિલામંડળ/મિત્રમંડળ/ચુવા-ચુવતી ગ્રુપ	34 થી 39
7	જૈનશાળા/મહિલામંડળ/મિત્રમંડળ/ચુવા-ચુવતી ગ્રુપ	40 થી 44
8	જૈનશાળા/મહિલામંડળ/મિત્રમંડળ/ચુવા-ચુવતી ગ્રુપ	45 થી 50
9	જૈનશાળા/મહિલામંડળ/મિત્રમંડળ/ચુવા-ચુવતી ગ્રુપ	51 થી 55
10	જૈનશાળા/મહિલામંડળ/મિત્રમંડળ/ચુવા-ચુવતી ગ્રુપ	56 થી 61
11	જૈનશાળા/મહિલામંડળ/મિત્રમંડળ/ચુવા-ચુવતી ગ્રુપ	62 થી 67
12	જૈનશાળા/મહિલામંડળ/મિત્રમંડળ/ચુવા-ચુવતી ગ્રુપ	68 થી 73
13	જૈનશાળા/મહિલામંડળ/મિત્રમંડળ/ચુવા-ચુવતી ગ્રુપ	74 થી 79
14	જૈનશાળા/મહિલામંડળ/મિત્રમંડળ/ચુવા-ચુવતી ગ્રુપ	80 થી 85
15	જૈનશાળા/મહિલામંડળ/મિત્રમંડળ/ચુવા-ચુવતી ગ્રુપ	86 થી 91
16	જૈનશાળા/મહિલામંડળ/મિત્રમંડળ/ચુવા-ચુવતી ગ્રુપ	92 થી 96
17	જૈનશાળા/મહિલામંડળ/મિત્રમંડળ/ચુવા-ચુવતી ગ્રુપ	97 થી 103
18	જૈનશાળા/મહિલામંડળ/મિત્રમંડળ/ચુવા-ચુવતી ગ્રુપ	104 થી 109
19	જૈનશાળા/મહિલામંડળ/મિત્રમંડળ/ચુવા-ચુવતી ગ્રુપ	110 થી 116
20	જૈનશાળા/મહિલામંડળ/મિત્રમંડળ/ચુવા-ચુવતી ગ્રુપ	117 થી 124

ઉત્તરાવલી : ઓગસ્ટ - ૨૦૧૬

શું ધાર્મિક શ્રેણીનો અભ્યાસ કરવો જરૂરી છે ?

વાંચો અને જાળો

સજગાએણું ભંતે ! જીવે કિં જાણાયાઈ ?

સજગાએણું નાણાવરણિજજં કર્મભં ખવેઈ ॥

શ્રી ઉત્તરાધ્યનન સૂત્રમાં ભગવાન કહે છે કે, સ્વાધ્યાય કરવાથી જ્ઞાનવરણીય કર્મનો ક્ષય થાય છે.

ભગવાન મહાવીર સ્વામીની પરંપરાને જીવંત રાખવા માટેનું સ્વાધ્યાય એક સશક્ત માધ્યમ છે, માટે જ્ઞાનની આરાધનાને વધારેમાં વધારે પુષ્ટ બનાવવી જ રહી. જે જ્ઞાન આપણને આચાર્યોએ પાસેથી મળ્યું છે તેનું ચિંતન, મનન અને પઠન કરવાથી દર્શન, ચારિત્ર અને તપ પણ દૃઢ બને છે.

જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાનું એક ઉત્કૃષ્ટ માધ્યમ ધાર્મિક શ્રેણીની પરીક્ષા છે. આ પરીક્ષા હરીક્ષાઈ માટે નથી. માટે આ પરીક્ષામાં કોઈની સાથે સરખામણી ન કરતાં ‘આ તો મારા આત્માની સલામતી માટેનો મારો પુરુષાર્થ છે’ એમ વિચારીએ.

સમ્યક્ષ્યોગ ઉપયોગની પ્રવૃત્તિ આત્માના સદ્ગુણોનો વિકાસ કરાવે છે માટે સ્વાધ્યાર્થી પરીક્ષાની તૈયારી કરતી વખતે અને પરીક્ષા દરમિયાન વધુમાં વધુ સમય શુભ અને શુદ્ધ યોગમાં વ્યતીત કરવો.

આજના વિષમ યુગમાં મોબાઇલ, ઇન્ટરનેટ, ફેસબુક, ટિવિટર વગેરે અનર્થદંડનાં કારણોથી બચવા માટેનો રામભાણ ઈલાજ માત્ર ને માત્ર સ્વાધ્યાય છે. પરીક્ષાની તૈયારી એટલે સ્વાધ્યાય અને તે અભ્યંતર તપ જ છે. આપણા ભગવાન, આપણા આચાર્યો, આપણો ધર્મ અને આપણા તત્ત્વજ્ઞાનને ઓળખવા અને સમજવા માટેનો એકમાત્ર રસ્તો ધાર્મિક અભ્યાસ છે. વર્તમાનનો અભ્યાસ એ ભવિષ્યની મૂડી છે જે આ ભવના વૃદ્ધાવસ્થામાં અને પરલ્બવમાં અનંત સુખ અપાવે છે. વર્તમાનમાં મળેલી શારીરિક અને માનસિક શક્તિનો સદ્ગુણોગ કરીને સમજણાને સન્માર્ગ વાળીએ તો જ માનવભવની સાર્થકતા છે.

તો ચાલો ... ધાર્મિક શ્રેણીના અભ્યાસમાં શ્રેણી ચઢીને હેય ત્યાગી, ઉપાદેય આદરી શ્રેયને પામીએ અને સાથે સહુ જિશાસુ ભવીજનને જોડીએ.

- સુરેશભાઈ પંચમીઆ ના

જ્ય જિનેન્ડ્ર !

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બાઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ્ઘ

Shree Greater Bombay Vardhman Sthanakvasi Jain Mahasangh-Mumbai સંયાલિત

માતુશ્રી મહિનેન મણશરી ભીમશ્રી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ

Matushree Maniben Manshi Bhimshi Chhadva - Dharmik Shikshan Board

વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા નું પેપર

તા. ૦૭-૦૮-૨૦૧૬ • સમય: બપોરે ૨ થી પ.૩૦ • શ્રેણી ૧ • ગુણ: ૧૦૦

સવાલ સાથે

જવાબ પેપર

(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 1)

પ્રશ્ન - ૧ : (ક) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો : (કોઈ પણ ૬)	૨૪
(૧) આચારીણં સમ્માણેમિ	(૪)
૪.: (૧) આચારીણં <u>પચાહિણાં</u> વંદામિ નમંસામિ સક્કારેમિ <u>સમ્માણેમિ</u> કલાણં	
(૨) ઉસસિએણં ઉદ્ધૂએણં	(૪)
૪.: (૨) ઉસસિએણં <u>નિસસિએણં</u> ખાસિએણં છીએણં જંભાઈએણં ઉદ્ધૂએણં	
(૩) કિત્તદીસં વંદે	(૪)
૪.: (૩) કિત્તદીસં <u>ચાઉવિસંપિ</u> કેવલી ઉસબ મજુયંચવટે	
(૪) તિવિલેણં કથ્યસા	(૪)
૪.: (૪) તિવિલેણં <u>ન કરેમિ</u> , ન કારવેમિ મણાસા વચસા કાચસા.	
(૫) ભગવંતાણં પુરિસસિહાણં	(૪)
૪.: (૫) ભગવંતાણં <u>આઈગારાણં</u> તિત્થયરાણં <u>સચંસંબુદ્ધાણં</u> પુરિસુતમાણં પુરિસસિહાણં	
(૬) સિવ મવ્યાબાહ	(૪)
૪.: (૬) સિવ <u>મચલ</u> <u>મરચ</u> <u>મણાંત</u> <u>મફખચ</u> મવ્યાબાહ	
(૭) ઓસા મક્કડા	(૪)
૪.: (૭) ઓસા <u>ઉતિંગ પણગ દગ મહૃમિકકડા</u>	
(૮) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો. (કોઈ પણ ૮)	૮
(૧) આચારીણં	જવાબ : પોતાના જમણા કાનથી શરૂ કરીને
(૨) દીનામિ	જવાબ : દીનથું છું
(૩) વોસિરામિ	જવાબ : અલગ કરું છું
(૪) લોએ	જવાબ : લોકમાં રહેલા
(૫) મિચામિ	જવાબ : મારું મિથ્યા (નિષ્ફળ) થાઓ
(૬) વંદામિ	જવાબ : સ્તુતિ અથવા વંદન કરું છું
(૭) આગારેહિં	જવાબ : આગારોથી
(૮) આણેણં	જવાબ : ધર્મદ્યાને કરીને (મનને એકાગ્ર કરીને)
(૯) ખાસિએણં	જવાબ : ખાંસી ઉધરસ આવવાથી
(૧૦) ઓસા	જવાબ : ઝાકળ ઠાર
કિલામિયા	જવાબ : કિલામના ગલાનિ ઉત્પણ્ણ કરી હોય
(ગ) મૂળ પાઠ લખો : (કોઈ પણ ૮)	૮
જવાબ (૧) અરિહંત ભગવંતોને નમસ્કાર હો	જવાબ : નમો અરિહંતાણં
સાથે (૨) છીંક આવવાથી	જવાબ : છીએણં
(૩) સંક્ષમણ કર્યુ હોય	જવાબ : સંકામિયા
(૪) સત્કાર કરું છું	જવાબ : સક્કારેમિ
(૫) જ્યાં સુધી	જવાબ : જાવ
(૬) ધ્રાસ્કો પમાડચો હોય	જવાબ : ઉદ્વિયા

- (૭) નમસ્કાર હો જવાબ : નમો
(૮) આપ શાનસ્વરૂપ છો જવાબ : ચેઈથિં
(૯) સચિત માટી જવાબ : મણી
(૧૦) જમીન સાથે મસખ્યા હોય જવાબ : લેસિયા
- (૧૧) એક વાક્યમાં જવાબ લખો.

૫

- જવાબ (૧) નવકારમાં પાંચ પદમાંથી દેવ કોણ છે ? જવાબ : નવકારના પાંચ પદમાંથી અરિહંત અને સિંહ દેવ છે.
- સાથે
- (૨) વંદના કેટલી વાર કરાય ? જવાબ : વંદના ત્રણ વાર કરાય.
(૩) સિધ્ય ભગવાનને શરીર હોય ? જવાબ : ના. સિંહ ભગવાનને શરીર ન હોય.
(૪) તીર્થની સ્થાપના કોણ કરે ? જવાબ : તીર્થની સ્થાપના તીર્થકર કરે.
(૫) પંચ પરમેષ્ઠિના ગુણ કેટલા ? જવાબ : પંચ પરમેષ્ઠિના ગુણા ૧૦૮ છે.
- (૬) જોડકાં જોડો જવાબ : સિંહ
(૭) આણાર ન કરે તીર્થકર જવાબ : તિકખુતો
(૮) મધ્યમ વંદના ૨૭ જવાબ : તીર્થકર
(૯) તીર્થની સ્થાપના કરનાર સિધ્ય જવાબ : ૨ સુંદરી
(૧૦) સાધુના ગુણ ૩૨ જવાબ : ૨૭
(૧૧) જૈન આગમ તિકખુતો જવાબ : ૩૨

૫

પ્રશ્ન - ૨ : માણ્યા પ્રમાણે નામ લખો :

- (૧) ત્રીજ અને સાતમાં તીર્થકર
(૨) પહેલા અને ચોથા ગણધર
(૩) પાંચમાં અને આઠમાં શ્રાવક
(૪) બીજા અને નવમાં સતી
(૫) પહેલું અને ત્રીજું છ'કાય ગોત્રનાં નામ
(૬) ચોથું અને આઠમું તત્ત્વ
(૭) બીજું અને સાતમું કર્મ
(૮) ત્રણ તત્ત્વમાં બીજું તત્ત્વ

- જ : શ્રી સંભવનાથ સ્વામી, શ્રી સુપાર્શ્વનાથ સ્વામી
જ : ઈન્દ્રજિલ્દુતિ ૪ વ્યક્તતજુ
જ : ૫ ચુલ્લણી શતક ૮ મહાશતક શ્રાવક
જ : ૨ સુંદરી ૮ સીતા
જ : ૧ પૃથ્વી કાય માટી ૩ તેઉકાય અર્થિન
જ : ૪ પાપ તત્પ્વ ૮ બંધ તત્પ્વ
જ : ૩ દર્શનાવરણીય ૭ ગોત્ર કર્મ
જ : નિર્ગ્રથ ગુરુ

૧૫

પ્રશ્ન - ૩ : નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો : એક શબ્દમાં (કોઈ પાગ ૧૦)

૧૦

- (અ) (૧) જે સાચા દેવગુરુ ધર્મને જાણે તેને શું કહેવાય ? જવાબ : જૈન

- જવાબ (૨) તીર્થની સ્થાપના કોણ કરે ? જવાબ : તીર્થકર

- સાથે (૩) જમતી વખતે શું રાખવું ? જવાબ : મૌન

- (૪) સિંહ ભગવાને કેટલાં કર્મ ક્ષય કર્યા ? જવાબ : આઠ

- (૫) અનુપૂર્વીમાં પાંચ હોય ત્યાં શું બોલાય ? જવાબ : નમો લોઅ સાધુણાં

- (૬) શૂર્વીર કોણ કહેવાય ? જવાબ : મનને જીતે તે

- (૭) ધર્મનું જ્ઞાન ક્યાં મળે ? જવાબ : જૈન શાળામાં

- (૮) કેની સામે ન થવાય ? જવાબ : માતા-પિતા

- (૯) અભિમાન શેનાથી જય ? જવાબ : વિનયથી

- (૧૦) કાચાં મીઠાને શું કહેવાય ? જવાબ : સચેત વસ્તુ

- (૧૧) શ્રીમંત કોણ ? જવાબ : સંતોષી

(બ) સાચું કે ખોટું લખો :	
(૧) મોટા થઈને નમ્ર બનવું જોઈએ.	જવાબ : સાચું
(૨) ધર્મ એટલે બુરાઈ કરવી.	જવાબ : ખોટું
(૩) માતા-પિતાનો ઉપકાર ભૂલી જઈશ.	જવાબ : ખોટું
(૪) હોટલની - રેકડીની વસ્તુ ખાઈશ નહીં.	જવાબ : સાચું
(૫) હિતકારી - પ્રિયકારી વાળી બોલીશ.	જવાબ : સાચું

પ્રશ્ન - ૪ : વાર્તાના આધારે જવાબ લખો : ૧૦

- (૧) અમરકુમારને નવકાર મંત્ર કોણ શિખવાડયો? (૨)
- જ : (૧) અમરકુમારને નવકાર મંત્ર જેણ મુનિએ શિખવાડયો.
- (૨) ભગવાન મહાવીરનાં માતા-પિતાનું નામ શું હતું ? (૨)
- જ : (૨) ભગવાન મહાવીરના માતા-પિતાનું નામ રાણી ત્રિશલા અને પિતાનું નામ રાજ સિદ્ધાર્થ હતું.
- (૩) ગૌતમસ્વામીનાં ગુરુ કોણ હતા ? તે ક્યા નગરમાં પદ્ધાર્યા ? (૨)
- જ : (૩) ગૌતમસ્વામીના ગુરુ મહાવીરસ્વામી. પોલાસપુરનગર કોણ કોને કહે છે ?
- (૧) “દોસ્તો ! આપણે સાપનું શું બગાડયું છે કે આપણને કરેદે? (૧)
- જ : ૧) વર્દ્ધમાન તેના દોસ્તોને કહે છે.
- (૨) “આ તો, માતા-પિતા છે કે જીવતા રાક્ષસ ? (૧)
- જ : ૨) લોકો એકબીજાને કહે છે.
- (૩) અરે પુત્ર ! તમે તો હજુ નાના છો. “તમને ધર્મમાં શું સમજાય ?” (૧)
- જ : (૩) માતા-પિતા અતિમુક્ત કુમારને કહે છે.
- (૪) અતિમુક્ત મુનિ આ ભવમાં મોક્ષમાં જવાના છે. (૧)
- જ : (૪) ભગવાન મહાવીરિ સાધુઓને કહ્યું.

પ્રશ્ન - ૫ : નીચેના કાવ્યની પૂર્ણ કરો : ૧૦

- (૧) દેવ અમારા અરિહંત નવ તત્ત્વોનું જ્ઞાન છે.
- જ : (૧) દેવ અમારા અરિહંતો ને, ગુરુ અમારા નિર્ગઠો, ધર્મ દયાપ્રદાન છે. ભાઈ મહાવીરનાં સંતાન છે.
- (૨) પ્રભુ તે પંચ પરમેષ્ઠિ વર્યા છે જ્ઞાન કેવળને.
- જ : (૨) પ્રભુ તે પંચ પરમેષ્ઠિ, નમું છું ભાવથી તેને, અરિહંતો જિનેશ્વર જે, જીતીને રાગ્રેષોને, વર્યા છે જ્ઞાન કેવળને
- (૩) જૂદું નહીં જ્ય જિનેન્દ્ર બોલીએ...
- જ : (૩) જૂદું નહીં બોલીએ, ચોરી નહિ કરીએ, ટી.વી.થી દૂર રહીએ. મહાવીરના શાસનમાં વહેલા ઉઠી જઈએ. નવકાર મંત્ર ગણીએ જ્ય જિનેન્દ્ર બોલીએ.
- (૪) પ્રથમ મંગલ કોણ છે ?
- જ : (૪) પ્રથમ મંગલ પંચપરમેષ્ઠિ છે.
- (૫) નાનાં ભૂલકાં કેવાં છે ?
- જ : (૫) નાના ભૂલકાં ગુલાબ ફૂલકાં જેવાં છે.

॥ જ્ય જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બાઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ્ઘ

Shree Greater Bombay Vardhman Sthanakvasi Jain Mahasangh-Mumbai સંયાલિત

માતુશ્રી મણિબેન મણશી ભીમશી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ

Matushree Maniben Manshi Bhimshi Chhadva - Dharmik Shikshan Board

વાર્ષિક પરીક્ષા મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા શ્રુપ નું પેપર

સવાલ સાથે

જવાબ પેપર

તા. ૦૭-૦૮-૨૦૧૬ • સમય: બપોરે ૨ થી ૫.૩૦ • શ્રેણી ૧ • ગુણા : ૧૦૦

(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 1)

પ્રશ્ન - ૧ : (ક) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો :

૨૫

(૧) ક્રેમિ..... દુવિહં

(૪)

જ : ક (૧) કરેમિ ભંતે, સામાઈં, સાવજ્જં, જોગં,

પરચફ્ખામિ, જાવ, નિયમં પજજુવાસામિ, દુવિહં

(૨) પુરિસુતમાણં લોગ ના હાણં

(૩)

જ : (૨) પુરિસુતમાણં પુરિસસીહાણં, પુરિસવર પુંડરિયાણં,

પુરિસવર ગંધ હત્થીણં, લોગુતમાણં લોગનાહાણં

લોગ હિયાણં, લોગ પઈવાણં

(૩) અરંચ પાસં

(૩)

જ : (૩) અરંચ મલિં, વંદે, મુણિસુવ્યં, નમિ જિણાંચ
વંદામિ, રિદ્ધનેમિ, પાસં.

(૪) સંધાઈયા જીવિયાઓ

(૩)

જ : (૪) સંધાઈયા સંધાઈયા, પરિયાવિયા, કિલામિયા
ઉદ્વિયા ઠાણાઓ ઠાણાં સંકામિયા જીવિયાઓ

(૫) ભગવંતાણં અષ્પાણં

(૩)

જ : (૫) ભગવંતાણં નમોક્કારેણં, નપારેમિ, તાવકાયં, ઠાણોણં
મોણોણં, ઝાણોણં, અષ્પાણં.

(૬) સામાઈયં ન આરાહિયં

(૩)

જ : (૬) સામાઈયં સમ્મં કાએણં નફાસિયં ન પાલિયં
નતીરિયં નક્કિછુયં, ન સોહિયં ન આરાહિયં

(૭) નમંસામિ પજજુવાસામિ

(૩)

જ : (૭) નમંસામિ સક્કારેમિ, સમ્માણોમિ, કલ્લાણં મંગલં
દેવયં ચેદ્યં પજજુવાસામિ.

(૮) મણંત જિય ભયાણં

(૩)

જ : (૮) મણાંત મફખય, મવ્યાબાહ, મપુણારાવિતિ સિદ્ધગઈ
નામદેયં ઠાણાં સંપત્તાણાં નમોજિણાણાં

(૯) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો : (કોઈ પણ આડ)

૮

(૧) ચેદ્યં

જવાબ : આપ જ્ઞાન સ્વરૂપ છો

(૨) વવરોવિયા

જવાબ : રહિત કર્યા હોય

(૩) વોસિરામિ

જવાબ : અલગ કરું છું

(૪) નિઃધાયણાણે

જવાબ : મૂળથી નાશ કરવાને માટે

(૫) પદ્ધિમિઓ

જવાબ : પાપથી નિવૃત થવાને

(૬) લોએ

જવાબ : લોકમાં રહેલા

(૭) પદ્જ્ઞવાસામિ	જવાબ : આપની સેવા-ભક્તિ કરું છું.
(૮) ખાસીએણાં	જવાબ : ખાંસી - ઉધરસ આવવાથી
(૯) જીવ દ્વારાં	જવાબ : સંચમડું જીવનના દૈનારા
(૧૦) આરૂગા	જવાબ : આરોગ્ય-આત્મિય શાંતિ અને
(ગ) નીચેના શબ્દોના મૂળ પાઠ લખો (કોઈ પાણ નથી)	

૭

જવાબ (૧) કરોળિયાના પદ	જવાબ : મક્કડા - સંતાળા
સાથે (૨) સ્તુતિ અથવા વંદન કરું છું	જવાબ : વંદામિ
(૩) મારા આત્માને પાપથી	જવાબ : અપ્પાણાં
(૪) નમસ્કાર હો	જવાબ : નમો
(૫) સત્કાર કરું છું.	જવાબ : સક્કારેમિ
(૬) જીવનથી રહીત કર્યા હોય	જવાબ : જીવિ ચાઓ વવરોવિયા
(૭) સૂક્ષ્મભષે દટ્ઠિના સંચારથી	જવાબ : સુહુમેહિં દિદ્ધિ સંચાલેહિં
(૮) પાલન કરેલ	જવાબ : અણુપાલિં

૧૦

- (૯) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો
- (૧૦) દેવ અને ગુરુને વંદન કેટલી વાર કરાય ? શા માટે ?
- જ : (૧) વંદનીય પંચ પરમેષ્ઠિમાં રહેલા ૧) સમ્યક્ જ્ઞાન ૨) સમ્યક્ દર્શન
૩) સમ્યક્ ચારિત્ર આ ત્રણ ગુણાને વંદન વિનય કરવા માટે તથા
આપણામાં તેવા ગુણો પ્રગટે તે માટે દેવગુરુને ત્રણ વાર વંદન કરાય છે.
- (૨) પાંચ પદમાં આહાર કોણ કરે ? શરીર કોણ હોય ?
- જ : (૨) ૧) અરિહંત, આચાર્ય, ઉપાદ્યાચ, સાધુ-સાધીજી આહાર કરે અને શરીર
પણ અરિહંત. આચાર્ય ઉપાદ્યાચ, સાધુ-સાધીજીઓ હોય.
- (૩) તીર્થ એટલે શું ? ક્યા ક્યા ? જેની સ્થાપના તીર્થકર કરે છે તે તીર્થ.
- જ : (૩) તીર્થ ચાર છે. સધુ-સાધી, શ્રાવક-શ્રાવિકા એ ચાર તીર્થ છે.
- (૪) વંદના કરવાથી શું લાભ થાય ?
- જ : (૪) વંદના કરવાથી નીચ ગોત્રનો ક્ષય થાય છે. ઉચ્ચ ગોત્રનો બંધ થાય છે.
સૌભાગ્ય અને સુખની પ્રાપ્તિ થાય છે. વિનય ગુણ પ્રગટ થાય છે. પાંચ
અંગ બે હાથ, બે પગ અને મસ્તક એ પાંચ ઝુકાવી વંદન કરાય.
- (૫) તીર્થકર કેને કહેવાય ? કેટલા છે ?
- જ : (૫) તીર્થકરની સ્થાપના કરનાર પુરુષોને તીર્થકર કહેવાય છે. તેઓને અરિહંત
કે જિનેશ્વર પણ કહેવાય છે. તીર્થકર ૨૪ છે.

પ્રશ્ન - ૨ : નીચેના પ્રશ્નોના માર્ગયા પ્રમાણે જવાબ લખો :

૧૫

- (૧) નવમા અને બાવીશમાં તીર્થકર
- જ : (૧) નવમા શ્રી સુવિધીનાથસ્વામી અને બાવીસમા શ્રી નેમનાથસ્વામી
- (૨) બીજા અને સાતમા ગણધર
- જ : (૨) બીજા અગ્નિભૂતિ અને સાતમા અક્ષણિતજી.
- (૩) પહેલા અને આઠમા શ્રાવક
- જ : (૩) પહેલા આનંદ શ્રાવક અને આઠમા મહાશતક શ્રાવક.
- (૪) છઠ્ઠા અને દશમાં સતી
- જ : (૪) છઠ્ઠા કૌશાત્મ્યા અને દશમા દમયંતી
- (૫) બીજું અને પાંચમું છ'કાયનું ગોત્ર
- જ : (૫) બીજાં અપકાચ (પાણી), પાંચમું વનસ્પતિકાચ (કાડપાન)

- (૬) ચોથું અને આઠમું કર્મ
 જ : (૭) ચોથું મોહનીય કર્મ, આઠમુંઅંતરાય કર્મ.
 (૮) બીજું અને નવમું તત્ત્વ
 જ : (૯) બીજું અજ્ઞવ તત્ત્વ, નવમું મોક્ષ તત્ત્વ.
 (૧૦) આપણા ગુરુ કોણ છે ?
 જ : (૧૧) નિર્ગદ ગુરુ આપણા ગુરુ છે.
-

પ્રશ્ન - ૩ : (ક) પ્રશ્નના જવાબ લખો : (કોઈ પાણ છ)

૬

- (૧) જગતનો માલિક કોણ ?
 જ : (૧) આશા જેની દાસી છે તે.
 (૨) અત્યારે કેનું શાસન ચાલે છે ?
 જ : (૨) ચોવીશમાં તીર્થકર ભગવાન મહાવીર સ્વામીનું
 (૩) મનને કેવી રીતે જીતાય ?
 જ : (૩) જ્ઞાનાભ્યાસ કરી સમજણા કેળવવાથી.
 (૪) એક સામાચિકનો સમય બે ઘડી, ૪૮ મિનિટ છે.
 (૫) કોણી વિરુદ્ધ ન જવું ?
 જ : (૫) શિક્ષકની વિરુદ્ધ ન જવું.
 (૬) વાણીનો વિવેક કેને કહેવાય ?
 જ : (૬) હિતકારી અને પ્રિયકારી વાણી બોલવી, તે વાણી વિવેક છે.
 (૭) દરિદ્ર કોણ ?
 જ : (૭) તૃષ્ણાવાળો - ઈચ્છાવાળો.
 (૮) ગુણથી મોટા કેમ થવાય ?
 જ : (૮) ગુણીજનોને નમન કરવાથી ગુણથી મોટા થાય છે.
 (૯) વિનય કરવાથી વિદ્યા, ત્યાગ, ધૈરાગ અને વિવેકનો ગુણ આવે.
 (૧૦) આપણા પર સૌથી વધુ ઉપકાર કેનો છે ?
 જ : (૧૦) માતા-પિતાનો.
 (૧) ખાલી જગ્યા પૂરો (કોઈ પાણ છ)
 (૨) પહેરવાથી વાયુક્ષયના જીવોની રક્ષા થાય.
 જ : (૧) મુહુપત્તી પહેરવાથી વાયુકાયના જીવોની રક્ષા થાય.
 (૨) અમૂલ્ય માનવભવ ગુમાવે તે કહેવાય.
 જ : (૨) અમૂલાય માનવભવ ગુમાવે તે મૂર્ખ કહેવાય.
 (૩) ધર્મ જીવને દુર્ગતિ માં પડતા અટકાવે.
 (૪) દુઃખમાં ન રોશો.
 જ : (૪) દુઃખમાં રોટણાં ન રોશો.
 (૫) એટલે નમતા શીખવું.
 જ : (૫) વિનય એટલે નમતા શીખવું.
 (૬) એટલે અનંત જિનેથરનો જય હો.
 જ : (૬) જય જિનેન્દ્ર એટલે અનંત જિનેથરનો જય હો.
 (૭) ગુઢો નો બનેલો હોય છે. ?
 જ : (૭) ગુઢો ઊનનો બનેલો હોય છે.
-

પ્રશ્ન - ૪ : (ક) કથાના આધારે જવાબ લખો :

૧૦

(૧) ભગવાન મહાવીરિ નાગને શો ઉપેષણ આય્યો ?

જ : (૧) ભગવાન મહાવીરે કહ્યું, ‘ઓ નાગ ! બુજ્જબુજ્જ ! બોધને પામ. તું પણ અમૃતનો દરિયો છે. તું તારા પૂર્વભવનો વિચાર કર. મનુષ્ય ભવમાં કોઈ કર્યા તેથી તું નાગનો જન્મ પામ્યો છે. માટે હવે તું સમજ અને કોઈ કરવાનું છોડી હૈ.’

(૨) શ્રેણિક રાજનો ઢેઢો લખો. શ્રેણિક ક્યા દેશના રાજ હતા ?

જ : (૨) શ્રેણિક રાજએ ઢેઢો પિટાવ્યો કે જે કોઈ પોતાનો બત્રીશ લક્ષણો બાળક રાજને આપશે તેને બાળકના વજન જેટલા સોનેયા મળશે. શ્રેણિક મગધ દેશના રાજ હતા.

(૩) બાળમુનિએ શું વર્તન કર્યું જે વડીલોને પસંદ ન પડ્યું ?

જ : (૩) બાળમુનિએ ઝરણામાં માટીની પાળ બાંધી અને પાણીને રોકી લીધું અને તેમાં પોતાનું પાત્ર તરતું છોડી દીધું. આ કામ વડીલ સંતોને પસંદ ન પડ્યું.

(૪) ભગવાન મહાવીરની જન્મ કલ્યાણક ચૈત્ર સુદ-૧૩ અને નિર્વાણ કલ્યાણક આસો વદ અમાસ છે.

(૫) અમરકુમાર ક્યા કારણે જૈન ઈતિહાસમાં અમર થઈ ગયા ?

જ : (૫) નવકાર મંત્ર પ્રત્યેની શ્રીજ્ઞાના કારણે અમરકુમાર જૈન ઈતિહાસમાં અમર થઈ ગયા.

પ્રશ્ન - ૫ : કાવ્યની પૂર્તિ કરો :

૧૦

(૧) સકલ મંગલ..... .. શાન ડેવળને

જ : (૧) સકલ મંગલ મહીં મંગલ, પ્રથમ મંગલ ગાણું જેને,
પ્રભુ તે પંચપરમેષ્ઠિ, નમું છું ભાવથી તેને.
અરિહંતો જ્ઞિનેશ્વર જે જીતીને રાગદ્રેષને,
વર્યા છે જ્ઞાન ડેવળને નમું છું ભાવથી તેને.

(૨) મહાવીરનાં સંતાન ધર્મ દ્યાપ્રધાન

જ : (૨) મહાવીરનાં સંતાન છે, ભાઈ મહાવીરનાં સંતાન છે.
દેવ અમારા અરિહંતોને, ગુરુ અમારા નિર્જ્ઞથો
ધર્મ દ્યા પ્રધાન છે, ભાઈ મહાવીરનાં સંતાન છે.

(૩) વહેલા ઊઠી સંપસેવા

જ : (૩) વહેલા ઊઠી જઈએ નવકાર મંત્ર ગણીએ
જ્ય જ્ઞિનેન્દ્ર બોલીએ મહાવીરના શાસનમાં.
હસ્તા-રમતા રહીએ ગુર્સો નહીં કરીએ
સંપ સેવા સાધીએ, મહાવીરના શાસનમાં.

(૪) નાનાં નાનાં ભૂલકાં મોટાં થઈને શું કરે ?

જ : (૪) નાનાં ભૂલકાં મોટા થઈને શાસનને ઝળકાવે છે.

“જ્ય જ્ઞિનેન્દ્ર”

સવાલ સાથે
જવાબ પેપર

(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 2)

- પ્રશ્ન - ૧ : (ક) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો : (કોઈ પાણ છ લખો) (૨૪) ૪૧
 (૧) અબંભના પજ્જુવાસામિ
- જ : ક (૧) અબંભના પરચ્યક્ખાણ મહિસોવનનાં પરચ્યક્ખાણ માલાવન્ના વિલેવણના પરચ્યક્ખાણ સત્થ મુસલાદિક સાવજ્જ જોગનાં પરચ્યક્ખાણ જાવ અહોરતં પજ્જુવાસામિ.
- (૨) ત્રસ જીવ સઅપરાધી
- જ : (૨) ત્રસ જીવ બેઇન્ડ્રિય તેઇન્ડ્રિય ચઉરિંગ્રિય પંચેન્ડ્રિય જીવ જાણીપ્રીણી સ્વ સંબંધી શરીર માંછિલા પીડાકારી સ અપરાધી વિગલેન્ડ્રિય વિના આકુંફી.
- (૩) પસીયંતુ બોહિલાબં
- જ : (૩) પસીયંતુ કિતિય વંદિય મહિયા જેએ લોગસ્સ ઉતામા સિદ્ધા આરુગ્ગ બોહિલાબં
- (૪) દ્વંતણવિહિં ધૂપવિહિં
- જ : (૪) દ્વંતણવિહિં ફલવિહિં અબંગણવિહિં ઉવ્યઙ્ગણવિહિં મજજણવિહિં વત્થવિહિં વિલેવણ વિહિં પુષ્ટવિહિં.
- (૫) સામાઈએ બારસ
- જ : (૫) સામાઈએ તિણં ગુતીણાં, ચઉણં કસાચાણાં પંચણં મણુલ્યચાણાં તિણં ગુણુલ્યચાણાં, ચઉણં સિફ્ખાવચાણાં બારસ.
- (૬) અનર્થ દંડનુ પાવકભોવઅસેં
- જ : (૬) વેરમણાં ચઉટિવહે અણાતથા દંડે પણનતે તં જહા અવજ્ઞાણાચરિયં પમાયાચરિયં હિંસપ્પચાણાં પાવકભોવઅસેં.
- (૭) પ્રયાહિણાં ચેઈયં
- જ : (૭) પચાહિણાં વંદામિ નમંસામિ સક્કારેમિ સમ્માણોમિ કલલાણાં મંગલં દેવચં ચેઈયં પજ્જુવાસામિ.
- (૮) દ્વંતવાણિજ્ઞાન અસર્જ જ્ઞા પોસણાયા
- જ : (૮) દ્વંતવાણિજ્ઞાન કેસ વાણિજ્ઞાન રસ વાણિજ્ઞાન, લક્ખવાણિજ્ઞાન વિસવાણિજ્ઞાન જંતપીલણા કમે નિલંઘણા કમે.
- (૯) ખાતરખણી નભરમી
- જ : (૯) ખાતરખણી ગાંઠી છોડી તાળું પર કુંઘીએ કરી પડી વસ્તુ ઘણીયાતી જાણી ઇત્યાદિક મોટકું અદ્યાદાન લેવાનાં પરચ્યક્ખાણ સગાસંબંધી તથા વ્યાપાર સંબંધી નભરમી.
- (૧૦) સુદ્ધિથ સમ્મતસ્સ
- જ : (૧૦) સુદ્ધિથ પરમત્થ સેવણા વાવિ વાવન્ન કુંસણા વજજણા સમ્મતા સદ્ધણા એવા સમકિતના સમણોવાસાએણાં સમ્મતસ્સ.

(૫)	નીચેના શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો : (કોઈ પણ આઠ)	(૮)		
(૧)	મફૂખ્ય	જવાબ : અક્ષય - ક્ષય રહિત		
(૨)	લોગ નાહાણાં	જવાબ : લોકના નાથ		
(૩)	પાસં	જવાબ : શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્વામીને		
(૪)	આણાએ	જવાબ : વીતરાગ દેવની આજાનુસાર		
(૫)	નમંસામિ	જવાબ : પાંચ અંગો નમાવીને		
(૬)	પણગ	જવાબ : પંચવણી લીલફૂગ - સેવાળ		
(૭)	ભમલીએ	જવાબ : ચક્કર આવવાથી		
(૮)	પથાસથરા	જવાબ : પ્રકાશના કરનાર		
(૯)	મોણેણાં	જવાબ : વચન દ્વારા મૌન રહીને		
(૧૦)	નિયમં	જવાબ : મારા (ધારેલા) નિયમની		
(ગ)	નીચેના ગુજરાતી શબ્દોનું માગધી લખો : (કોઈ પણ છ)	(૬)		
(૧)	લોકમાં ઉત્તમ	જવાબઃ લોગુતમાણાં	(૫) ત્રણ યોગથી	જવાબઃ તિવિહેણાં
(૨)	સૂક્ષ્મપણે	જવાબઃ સુહુમેહિં	(૬) મને બતાવો	જવાબઃ મમ દિસંતુ
(૩)	પ્રસન્ન થાઓ	જવાબઃ પસીયંતુ	(૭) ન હોય તો	જવાબઃ ન ભવઈ
(૪)	ઉપદ્રવ રહિત	જવાબઃ સિવ	(૮) ધ્રાસકો પમાડચો હોય	જવાબઃ ઉદ્વિયા
(ધ)	સામાયિકનો દોષ લખો :			(૩)
(૧)	મનનો ચોથો, વચનનો પાંચમો, કાયાનો આઠમો.			

- જ : (૧) ૧. મનનો ચોથો : ગર્વ - સામાયિકમાં અભિમાન કરવું કે મેં જ સામાયિક કરી છે એવો મદ રાખવો.
 ૨. વચનનો પાંચમો - કલહ - કલેશકારી વચનો બોલવા.
 ૩. કાયાનો આઠમો - મોટન - હાથ-પગના ટચાકા ફોડે અથવા ફોડાવે.
-

- પ્ર્શ્ન - ૨ : (ક) નીચેના પ્ર્શ્નોના જવાબ લખો : (કોઈ પણ અગિયાર) (૧૧) ૧૫
 (૧) કરણ કેને કહે છે ?
- જ : (૧) કરણ એટલે ક્રિયાનું સાધન અથવા હેતુ. કરણ ત્રણ છે. કરવું, કરાવવું અને અનુમોદવું.
- (૨) નમોન્યુણાં પાઠમાં મોક્ષની વિશેષતા બતાવતા શબ્દો લખો.
- જ : (૨) શિવ, મયલ, મર્ગ, મણંત, મફૂખ્ય, મહ્યાબાહ અને મયુણારાવિતી એ ઉ શબ્દો દ્વારા મોક્ષની વિશેષતા બતાવેલ છે.
- (૩) માખીને કેટલી ઈન્દ્રિય છે ? કઈ કઈ ?
- જ : (૩) માખીને ૪ ઈન્દ્રિય છે. કાયા, જીબ, નાક અને આંખ.
- (૪) શાબકને કેટલી કોટિએ પચ્ચકુખાણા હોય ?
- જ : (૪) ૫ કોટીએ.
- (૫) સામાયિકમાં આઠમો પાઠ શેના વિશેનો છે ?
- જ : (૫) સામાયિકમાં જાણતાં કે અજાણતાં લાગેલા દોષોની આલોચના કરી માફી માગવા વિશેનો છે.

- (૬) ચઉવીસંથો સ્તવ શા માટે છે ?
- જ : (ક) ૨૪ તીર્થકરોની સ્તુતિ કરવામાં આવી હોવાથી લોગસસને અતુર્ભિંશતિ સ્તવ
અર્થાત્ ચઉવીસંથો પણ કહે છે.
- (૭) નમોન્યુણં સૂત્રના બીજા ક્યાં ક્યાં નામ છે ?
- જ : (જ) શક્ષસ્તવ અને પ્રાણિપાત સૂત્ર.
- (૮) તીર્થકરને શેની ઉપમા આપવામાં આવી છે ?
- જ : (ઘ) ચંક્ર, સૂર્ય અને સાગરની.
- (૯) સામાચિકમાં ક્યા પાઠથી તીર્થકર નામની સ્તુતિ થાય છે ?
- જ : (ઝ) લોગસસના પાઠથી.
- (૧૦) કાઉસગ એટલે શું ?
- જ : (૧૦) કાઉસગ એટલે શરીરને સ્થિર રાખવું અને શરીરના રાગનો ત્વાગ કરવો.
(૧૧) ત્રીજે પાઠ આપણને શું શીખવે છે ?
- જ : (૧૧) ત્રીજો પાઠ આપણને નીચે જોઈને ચાલવાનું, જીવોની દયા પાળવાનું શીખવે છે.
(૧૨) પાવાણં - કમ્માણં એટલે શું ? તે કેટલાં છે ?
- જ : (૧૨) પાવાણં એટલે પાપ તે ૧૮ છે. કમ્માણં એટલે કર્મ તે ૮ છે.
(૧૩) ગરિહામિ એટલે ગુરુસાક્ષીએ દોષોની આલોચના.
- (ખ) જોડી બનાવો : (૪)
<u>અ</u>	<u>બ</u>	
(૧) આલોચના સૂત્ર	-	જવાબ : દીર્ઘિયાવહિયં
(૨) શાસ્ત્ર	-	જવાબ : કાંટો
(૩) દીક્ષા	-	જવાબ : જૈન સાધુ
(૪) આગાર	-	જવાબ : છૂટ
(૫) 'સાચું' છે કે 'ખોટું' તે લખો. ખોટું હોય તો સુધારિને લખો :		(૪)
જવાબ (૧) મહિયા એટલે ભાવથી સ્મરણ કરવું.		જવાબ : સાચું
સાથે (૨) તીર્થકર ભગવાન આઠ દાન દેનારા છે.		જવાબ : સાચું
(૩) પાપના પગથિયાં ૧૮ છે.		જવાબ : ખોટું. ચાર પગથિયાં છે.
(૪) સુવિધિનાથ સ્વામીનું બીજું નામ પુષ્ટંત પ્રભુ છે.		જવાબ : સાચું
-

- પ્રશ્ન - ૨ : (ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (કોઈ પાગ દસ) (૧૦) ૨૦
- જવાબ (૧) સુખ - દુઃખ કોના જેવું નાશવંત છે ? જવાબ : પાણીના પરપોટા જેવુ
- સાથે (૨) મોક્ષમાં રહેલા આત્માને શું કહેવાય ? જવાબ : અમર - અરૂપી
- (૩) મૃત્યુ સમયે સાચું શરણું કોણ આપે ? જવાબ : ધર્મ
- (૪) સેવા માટે કેને યાદ કરીશું ? જવાબ : નંદીષેણામુનિ
- (૫) દરરોજ જમતાં પહેલાં કઈ ભાવના ભાવીશ ? જવાબ : સાધુ - સાધીજીને વહોરાવવાની
- (૬) રોગોથી કોણ બચાવે ? જવાબ : ડોક્ટરો

(૭) વિનય માટે કેને યાદ કરીશું ?	જવાબ : ગોતમસ્વામી
(૮) મોક્ષ કેને કહેવાય ?	જવાબ : જ્યાં જન્મ અને મૃત્યુ હોતાં નથી.
(૯) આત્માને કોણ જોઈ શકે છે ?	જવાબ : જેઓ સ્વયં શુદ્ધ હોય તે.
(૧૦) શું શું કાયમ ના ટકે ?	જવાબ : આરોગ્ય, સંબંધો, શરીર, સંપત્તિ, ચુવાની.
(૧૧) સચેત એટલે શું ?	જવાબ : જેમાં જીવ હોય તે.
(૧૨) આ દુનિયા શાનાથી ભરેલી છે ?	જવાબ : દુઃખ, રોગ, કલેશ, અશાંતિ, ઘણી ચિંતાઓ અને ઉપાધિઓથી ભરેલી છે.

(૫) નીચેના જવાબ લખો :	(૩)
(૧) શાન્તવૃદ્ધિનો ચોથો, આઠમો અને નવમો બોલ લખો.	
જઃખ (૧) રૂથો : મૌન રાખીને અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે. ઈમો : શીખેલું જ્ઞાન વારંવાર ફેરવવાથી જ્ઞાન વધે છે. ઉમો : પાંચ ઈન્ડ્રિયોને વશ કરીને અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે.	
(૨) અભિગમ એટલે શું ? ત્રીજે અભિગમ સમજવો.	
જઃ (૨) અભિગમ એટલે પૂર્ણ સાધુ-સાધીજી પાસે જતાં અથવા રસ્તામાં મળે ત્યારે પાળવા યોગ્ય નિયમો.	

(ગ) ખાલી જગ્યા પૂરો :	(૨)
(૧) શાલિભક્ર જેવો ક્યારે કરીશ ?	
જઃ ગ (૧) શાલિભક્ર જેવો <u>ત્યાગ</u> ક્યારે કરીશ ?	
(૨) તપ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે.	
જઃ (૨) <u>કપટરહિત</u> તપ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે.	
(૩) દુઃખથી ના જવું.	
જઃ (૩) દુખથી <u>કરી</u> ના જવું.	
(૪)પાપની પ્રવૃત્તિને સાવધયોગ કરે છે.	
જઃ (૪) <u>૧૮</u> પાપની પ્રવૃત્તિને સાવધયોગ કરે છે.	

(૫) હું કોણ છું તે કહો :	(૫)
જવાબ (૧) આનું પાલન કરીને અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે.	જવાબ: બ્રહ્માર્થ
સાથે (૨) આના જેવું સામાચિક ક્યારે કરીશ ?	જવાબ: પુણિયા
(૩) આ ઘટાડીને અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે.	જવાબ: ઊંઘ
(૪) મારે ત્યાં આનંદ જ આનંદ છે.	જવાબ: મોક્ષ
(૫) આના જેવું તપ ક્યારે કરીશ ?	જવાબ: ધર્મા અણાગાર

પ્રશ્ન - ૪ : વાર્તાના આધારે પ્રશ્નોના જવાબ લખો :	(૫) ૧૦
(૧) વરસીદાન કેને કહે છે ?	
જઃ (૧) એક વર્ષ સુધી દાન આપી દીક્ષા અંગીકાર કરી, આ દાનને વરસીદાન કરે છે.	

- (૨) મેધમાળી દેવને કોણો ભય લાગ્યો ?
- જઃ (૨) મેધમાળી દુવને ઘરએંદ્રનો ભય લાગ્યો.
- (૩) ચંપાપુરી નગરીના રાજ-રાજીનું નામ લખો.
- જઃ (૩) રાજ - દધિવાહન - રાણી - ધારિણી.
- (૪) ચંદનબાળા કેટલા સાધ્વીનાં ગુરુણી બન્યાં ?
- જઃ (૪) ચંદનબાળા ૩૫,૦૦૦ સાધ્વીનાં ગુરુણી બન્યાં.
- (૫) દીક્ષા લીધા બાદ નંદીષેણમુનિના વખાણ કોણ કરવા લાગ્યું ?
- જઃ (૫) દીક્ષા લીધા બાદ નંદીષેણમુનિના વખાણ દેવલોકના ઈન્દ્ર કરવા લાગ્યા.
- (૬) કોણ બોલે છે ? (૫)
૧. ધન્ય છે તમને મુનિ નંદીષેણ, તમારી સેવા ખરેખર અદ્ભુત અને અનન્ય છે.
- જઃ (૧) દેવો
૨. અરે તાપ્સ ! તમે આ શું કરો છો ?
- જઃ (૨) ભગવાન પાર્શ્વનાથ.
૩. અરે, આ તો મારી ભાણેજ વસુમતી !
- જઃ (૩) મૃગાવતી
૪. અરે છોકરા ! તું કેવો બકવાટ કરે છે ?
- જઃ (૪) તાપ્સ
૫. મારું કરજો મુનિરાજ ! મને આવતાં જરા મોંડું થઈ ગયું છે.
- જઃ (૫) નંદીષેણમુનિ.
-

પ્રશ્ન - ૫ : કાય્ પૂર્તિ કરો :

૧૦

- (૧) મને વિદ્યા સંતાઙું છું
- જઃ (૧) મને વિદ્યા દેનારા ગુરુને મેં શું આપ્યું :
- દક્ષિણા દેવાનું, મેં ચાદ નથી રાખ્યું
કદી લેટો થઈ જાતાં, હું મોં સંતાઙું છું.
- (૨) આચાર્ય રમનાર
- જઃ (૨) આચાર્ય દેવો નેતા સમાન છે, પાળે પળાવે આચાર બીજું..
ઉપાદ્યાયજી ભણે ભણાવે, જ્ઞાન બગીચે રમનાર.
- (૩) મોક્ષ અભિલાષી વિશ્વાસ છે.
- જઃ (૩) મોક્ષ અભિલાષી આ જીવડો, વિનવે તુજને આજ રે
શરણે આવ્યા તારા અમે સહુ, તારામાં વિશ્વાસ છે.
- જઃ (૪) જે સુખ પામ્યા કર્મ પ્રતાપે, ઝારું ઘણીને રહીશું સુખેથી,
ચતુન કરીશું પણ ના ફળે તો, માંગણી કોઈ ના કરીશું મુખેથી,
લઈ લેવાની (૨), જે દાનત જાગે, તો દાનવૃત્તિમાં અમે વાળવાના.

॥ જ્ય જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બાઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ્ઘ

Shree Greater Bombay Vardhman Sthanakvasi Jain Mahasangh-Mumbai સંયાલિત

માતુશ્રી મણિબેન મણશી ભિમશી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ

Matushree Maniben Manshi Bhimshi Chhadva - Dharmik Shikshan Board

વાર્ષિક પરીક્ષા મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ચુપ નું પેપર

તા. ૦૭-૦૮-૨૦૧૬ • સમય: બપોરે ૨ થી ૫.૩૦ • શ્રેણી ૨ ગુણ : ૧૦૦

સવાલ સાથે
જવાબ પેપર

(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 2)

- પ્રશ્ન - ૧ : (ક) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો : (કોઈ પાણ છ) (૨૪) ૪૬
 (૧) ફાસુઅણાં પાય પુછુણોણાં
- ૪ : (૧) ફાસુઅણાં એસણિ જજેણાં અસણાં પાણાં ખાઈમં સાઈમં વત્થ પડિગ્ગાહ કંબલ પાયપુછુણોણાં.
 (૨) ગુણાવ્યાણાં જંવિરાહિયાં
- ૪ : (૨) ગુણાવ્યાણાં ચઉણું સિક્ખાવ્યાણાં, બારસ,
 વિહુસ્સ સાવગ ધભરસ્સ જંખડિયાં જંવિરાહિયાં
 (૩) વરનાણાં બુધ્ધાણાં
- ૪ : (૩) વરનાણા દંસણ ધરાણાં વિચુણુંમાણાં જીણાણાં જાવચાણાં તિજનાણાં
 તારચાણાં
 (૪) સમક્ષિત સદ્ગુણા
- ૪ : (૪) સમક્ષિત પરમત્થ, સંથવો વા, સુદિંદ્ર, પરમત્થ સેવણા, વાવિ,
 વાવણ, કુંદંસણ વજજણા, સમ્મત
 સા એવા દશામા દેશાવગાસિક પ્રતના.
 (૫) જોગહીણાં કાલે ન કુઓ
- ૪ : (૫) જોગહીણાં ધોસહીણાં સુકુદિંજાં દુદુંપડિચિયાં અકાલે કાલો સજ્જાઓ કાલે ન
 કાલો સજ્જાઓ અસજ્જાએ સજ્જાદીયાં સજ્જાદીએ ન સજ્જાદીય.
- ૪ : (૬) અભગ્નો નમોક્કરેણા
- ૪ : (૭) અભગ્નો અવિરાહિઓ હુજ્જમે કાઉસગ્નો જાવ અરિહ્તાણાં ભગવંતાણાં
 નમોક્કરેણાં ન પારેમિ તાવ.
 (૮) ફલ વિહિં પુષ્ટિવિહિં
- ૪ : (૮) ફલવિહિં અભગ્નાણા વિહિં ઉદ્વિહુણાવિહિં મજજુણાવિહિં વત્થવિહિ
 વિલેવણાવિહિં પુષ્ટિવિહિં.
- ૪ : (૯) ચંદ્રિલે પાવકમ્મોવઅસં
- ૪ : (૧૦) પણતે તે જહાં અવજ્જાણાચરિયાં પમાયાચરિયાં હિંસાપચાણાં
 પાવકમ્મોવઅસં.
 (૧૧) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતી અર્થી લખો : (કોઈ પાણ આઈ) (૮)
 (૧) જિણાણાં જવાબ : પોતે રાગ-દ્રેષને જિતનારા
 (૨) અકરણયા જવાબ : ન રાખી હોય
 (૩) મણંતં ચ જિણાણાં જવાબ : શ્રી અનંતનાથ જિનને

(૪)	ચેઈં	જવાબ :	આપ જ્ઞાન સ્વરૂપ છો
(૫)	તં જહા	જવાબ :	તે અતિચાર આ પ્રકારે છે.
(૬)	જેગં	જવાબ :	કાર્યોનો
(૭)	સંકમણે	જવાબ :	(પગ મૂકીને) કચર્યા હોય
(૮)	કષ્યં	જવાબ :	કાચાને
(૯)	મવ્વાબાહ	જવાબ :	અવ્યાબાધ - બાધા - પીડા રહિત
(૧૦)	જેએ	જવાબ :	જે આ
(ગ)	નીચેના શબ્દોનું માગધી લખો (કોઈ પાગ આઈ) :		(૮)
(૧)	વિરાધના	જવાબ :	અવિરાહિઓ
(૨)	તથા	જવાબ :	તહ
(૩)	ધર્મ ચક્કવર્તી	જવાબ :	ચક્કવહીએં
(૪)	પ્રદક્ષિણા કરીને	જવાબ :	પચાહીએં
(૫)	કરેલ હોય	જવાબ :	કરણાચા
(૬)	નામ લઈને કીર્તન-સ્તુતિ કરીશ	જવાબ :	કિરાઈસં
(૭)	ત્રણ થોળથી	જવાબ :	તિવિહેણાં
(૮)	સ્થાનને પામેલા	જવાબ :	ઠાણાં સંપત્તાણાં
(૯)	જમીન સાથે મસજ્યા હોય	જવાબ :	લેસિયા
(૧૦)	સામાયિકના તર દોષમાંથી લખો :		(૩)
(૧)	મનનો સાતમો	જવાબ :	ફળનો સંશય - સામાયિકના ફળ સંબંધી.
(૨)	વચનનો પાંચમો :	જવાબ:	કલેશ થાય તેવું બોલે
(૩)	કાયાનો નવમો.	જવાબ:	મલ - શરીર ઉપરનો મેલ ઉતારવો.
(૪)	નીચેનામાં ક્યો દોષ લાગે ?		(૩)
(૧)	યશ અને પ્રતિષ્ઠાની ઈંછા કરવી.	જવાબ:	ચશોકીર્તિ - મનનો બીજો
(૨)	ઉપયોગશૂન્ય થઈને બોલવું.	જવાબ :	નિરપેક્ષ - વચનનો નવમો
(૩)	અસ્થિર આસન, વારંવાર આસન બદલવું.	જવાબ:	કાચાનો બીજો

પ્રશ્ન - ૨ : (ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો (કોઈ પાગ પાંચ) : ૧૪

(૧) વિરાધના ક્યા ક્યા જીવોની થઈ શકે છે ? તેઈન્દ્રિય (૫)

જ: ક: (૧) વિરાધના, હિંસા, એકેન્દ્રિય, બેદીન્દ્રિય, તેઈન્દ્રિય, ચોરેન્દ્રિય અને પંચેન્દ્રિય

(૨) લોગસ્સનો પાઠ ક્યાં શાક્રમાં છે ?

જ: (૨) બત્રીસમા આવશ્યક સૂત્રમાં.

(૩) પ્રાયશ્ચિત્ત એટલે શું ?

જ: (૩) જેનાથી પાપનો નાશ થાય અથવા ચિતની અને વ્રતની વિશુદ્ધ થાય તેને પ્રાયશ્ચિત્ત કરે છે.

(૪) સામાયિકનાં ઉપકરણો ક્યા ક્યા છે ?

જ: (૪) સામાયિકના ઉપકરણો - ગરમ અથવા સુતરાઉ સફેદ રંગનું પાથરણું - ચોલપણો, ખેસ, મુહપતિ, ગુઢ્યો, માળા, ધાર્મિક પુસ્તકો વગેરે.

(૫) નમોન્યુણાં પાઠનાં બીજાં બે નામ લખો.

જ: (૫) શક્ષતવ અને પ્રાણિપાત સૂત્ર.

- (૬) કરણ કેને કહે છે ?
- જ: (ક) કરણ એટલે કિયાનું સાધન અથવા હેતુ. કરણ ત્રણ છે - કરવું, કરાવવું અને અનુમોદવું.
- (ગ) ભચ્છરને કેટલી ઈન્ડ્રિય છે ? અને કઈ કઈ ?
- જ: (ગ) ચાર ઈન્ડ્રિય, કાચા, જીભ, નાક, આંખ.
- (ઘ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (કોઈ પણ બે) (૪)
- (૧) નમોદ્યુણમાં એકેન્ડ્રિય અને પંચેન્ડ્રિય જીવની ઉપમા બતાવતા શબ્દ ક્યા ક્યા ?
- જ: (૧) એકેન્ડ્રિય - પુંડરિયાણં
પંચેન્ડ્રિય - પુરિસસીહાણા, ગંધ હત્થીણા
- (૨) સામાયિકમાં ડેવી પ્રવૃત્તિ કરવી જોઈએ ?
- જ: (૨) ૧) ધાર્મિક પુસ્તકોનું વાંચન કરવું ૨) નવો નવો અભ્યાસ કંઠસ્થ કરવો.
૩) વ્યાખ્યાન સાંભળવું, પ્રાર્થના કરવી, જાપ કરવા, વાંચણી સાંભળવી,
દ્યાન ધરવું, કાઉસરગ કરવો ૪) આત્મગુણોનું તથા બાર ભાવનાનું
ચિંતન કરવું.
- (૩) લોગસ્સ દ્વારા ભગવાન પાસે શું માંગવામાં આવે છે ?
- જ: (૩) લોગસ્સ દ્વારા ભગવાન પાસે આરુગ - આરોગ્ય, આત્મિક શાંતિ,
બોહિલાભ - બોધિલાભ - સમક્ષિત, સમાહિવર મુતામ - શ્રેષ્ઠ
સમાધિભાવમાં આ ત્રણ વસ્તુ માગવામાં આવે છે.
- (ગ) નીચેની ખાલી જગ્યા પૂરો : (૫)
- (૧) પાવાણ એટલે તે છે.
- જ: (૧) પાવાણં એટલે પાપ તે ૧૮ છે.
- (૨) સામાયિકમાંનો ત્યાગ કરવામાં આવે છે.
- જ: (૨) સામાયિકમાં સાવધયોગનો ત્યાગ કરવામાં આવે છે.
- (૩) શ્રાવકને કોટિએ સામાયિક પરચ્છખાણ હોય છે.
- જ: (૩) શ્રાવકને ક કોટિએ સામાયિક પરચ્છખાણ હોય છે.
- (૪) ભાવથી સ્મરણ કરવું એટલે
- જ: (૪) ભાવથી સ્મરણ કરવું એટલે મહિયા.
- (૫) લોગસ્સના પાઠનું બીજું નામ અને છે.
- જ: (૫) લોગસ્સના પાઠનું બીજું નામ ચતુર્વિંશાતિ સ્તવ અને ઉંડીરીન સૂત્ર છે.
- (૬) કાઉસરગશબ્દ બોલીને પારવામાં આવે છે.
- જ: (૬) કાઉસરગ નમો અરિહંતાણ શબ્દ બોલીને પારવામાં આવે છે.
- (૭) ૪૮ મિનિટ એટલે અથવા
- જ: (૭) ૪૮ મિનિટ એટલે બે ઘડી અથવા ૧ મુહૂર્ત.
-

પ્રશ્ન - ૩ : સંસ્કાર વિભાગ :

(ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

(૧૪) ૨૦

(૧) જન્મ-મરણ એ કોનો સ્વભાવ નથી ?

જ: ક:(૧) આત્માનો.

(૨) જે કાયમ ટકવાનું ન હોય તેના પર શું નહીં કરવાનું ?

જ: (૨) રાગ-ક્લેષ, પાપ, મમત્વ.

(૩) દરરોજ જમતાં પહેલાં કઈ ભાવના ભાવીશ ?

જ: (૩) પૂ. સાધુ-સાધ્વીજીઓને વહોરાવવાની ભાવના ભાવીશ.

(૪) મૃત્યુ સમયે કોણ શરણકૃપ બને ?

જ: (૪) ધર્મ

(૫) મહાન થઈને શું કરીશું ?

જ: (૫) આત્મ ઉદ્ઘાર અને જગતનું કલ્યાણ કરીશું.

(૬) ત્યાગ અને બારવ્રતો માટે કેને યાછ કરીશું ?

જ: (૬) ત્યાગ-શાલીભર્દ, બાર વ્રતો - આનંદ શ્રાવક.

(૭) મોક્ષમાં રહેલા આત્માને શું કહે છે ?

જ: (૭) અરૂપી - અમર.

(૮) સાધુ-સાધ્વીજી કેવો ઉપદેશ આપે છે ?

જ: (૮) કર્મબંધન તોડવાનો.

(૯) સુખ-દુઃખ કોના જેવું નાશવંત છે ?

જ: (૯) પાણીના પરપોટા જેવું અને સંદ્યાના રંગ જેવું.

(૧૦) બધાને મારા માનવાથી શું થાય છે ?

જ: (૧૦) રાગ-ક્લેષ.

(૧૧) જ્ઞાનવૃદ્ધિનો ચોથો, છઠો અને દસમા બોલમાંથી કોઈ પણ બે બોલ લખો.

જ: (૧૧) જ્ઞાનવૃદ્ધિનો ચોથો બોલ - મૌન રાખીને અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે.

છષ્ઠો - શુરુનો વિનય કરીને અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે.

દસમો - બ્રહ્મચર્યનું પાલન કરીને અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે.

(૧૨) અભિગમ એટલે શું ? ત્રીજે અભિગમ ક્યો છે ? સમજવો.

જ: (૧૨) અભિગમ : પૂ. સાધુ-સાધ્વીજી પાસે જતાં અથવા રસ્તામાં મળે ત્યારે પાળવા ચોગ્ય નિયમો.

ઉત્તરાસંગ : મોઢે મુહુપત્તિ બાંધવી કે ઝમાલ રાખવો, ખુલ્લા મોઢે બોલવું નહીં.

(૫) નીચેના જોડકાં જોડો :

(૬)

(૧) શત્રુ ૧ ક્ષ

જવાબ : સૈનિક

(૨) મહાર્વીર ૨ આનંદ

જવાબ : ક્ષ

(૩) મોક્ષ ૩ પહેલો અભિગમ

જવાબ : આનંદ

(૪) આત્મા ૪ સૈનિક

જવાબ : અરૂપી

(૫) પુણિયા શ્રાવક ૫ સામાચિક

જવાબ : સામાચિક

(૬) સચેતનો ત્યાગ ૬ અરૂપી

જવાબ : પહેલો અભિગમ

પ્રશ્ન - ૪ : વાર્તાના આધારે પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

૧૦

- (૧) પાર્વનાથ ભગવાનને જન્મથી કેટલા જ્ઞાન હતાં ? ક્યાં ક્યાં ?
- જઃ (૧) ત્રણ જ્ઞાન - મતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન અને અવધિજ્ઞાન.
- (૨) તાપસ મરીને ક્યાં ઉત્પન્ન થયા ? નાગ-નાગણી મૃત્મુ પામીને ક્યાં ઉત્પન્ન થયા ?
- જઃ (૨) તાપસ મરીને મેધમાળી નામે દેવ થયો. નાગ મૃત્યુ પામીને ભવનપતિ નામના દેવોના ઈન્દ્ર ધરણેન્દ્ર તરીકે ઉત્પન્ન થયો. નાગણી પદ્માવતી દેવી થયાં.
- (૩) કૈશાંબી નગરીના રાજ-રાણીનું નામ લખો. ચંદ્રનભ્યાળાના માતા-પિતાના નામ લખો.
- જઃ (૩) રાજ શતાનીક, રાણી-મૃત્માવતી, માતા-ધારિણી, પિતા-દધિવાહન.
- (૪) ભૌંઘરામાં બેઠેલી ચંદ્રનભ્યાળા શું વિચારે છે ?
- જઃ (૪) ચંદ્રનભાળા વિચારે છે : “મારાં કર્મ જ એવાં છે કે રસ્તામાં માતાનું મૃત્યુ થયું, પિતાનું ધર છૂટી ગયું, ઢોરની જેમ બજારમાં વેચાણી ! પણ સદ્ગનસીબે શેઠના હાથમાં આવી જવાથી બચી ગઈ છું. આજે બહુ સારું થયું કે મને એકાંત મળ્યું. હવે અહીં હું ધર્મદ્યાન કરીશ.”
- (૫) નંદીષેણમુનિના જીવન પરથી આપણે શું બોધપાઠ લેવો જોઈએ ?
- જઃ (૫) નંદીષેણમુનિના જીવન પરથી બોધપાઠ : અજ્ઞાનતાથી લીધેલું પગલું આપણાને વધારે દુઃખ આપી શકે. સંતોનો સેતુસંગ હંમેશાં ફળદાયી હોય છે. સેવા, સ્વાર્થ વગરની ચોક્કસ જોવા મળે છે. પોતાનું કાર્ય કરતી વખતે આપેલ તમામ વિધનોને નજર અંદાજ કરવાથી મંજિલે પહોંચી શકાય છે. મળેલી શક્તિનો બીજા માટે ચોક્કસ ચથાશક્તિએ ઉપયોગ કરવો જોઈએ. અનેકો જીવન સ્વ માટે જીવ્યા પણી એક જીવન આપણે પરમાત્માને સમર્પિત કરી એમના રસ્તે ચાલવું જોઈએ.

પ્રશ્ન - ૫ : કાય્ય પૂર્તિ કરો :

૧૦

- (૧) મારા જીવનની પ્રાણ છે.
- જઃ (૧) મારા જીવનની નોકા કેરું, તુજ હાથે સુકાન છે.
ચાહે કુબાડે કે તું તારે, પરવશ મારા પ્રાણ છે.
- (૨) દેણ મળ્યો બાળવાના છે.
- જઃ (૨) દેછ મળ્યો છે ભવ તરવાને, ધર્મ કરીશું અના સહારે
ખાવાપીવાના શોખ ભૂલીશું, ફરવા જઈશું તો દ્વાર તમારે
કષ્ટ દઈને (૨) તનને તપાવી, કચરો કરમનો અમે બાળવાના.
- (૩) પરમાત્મા માનું છું.
- જઃ (૩) પરમાત્મા ઉપકારી, મને મંજીલ દર્શાવી,
મારા દુર્ગુણા ના દેખ્યા, બસ કરુણા વર્ષાવી (૨)
અની આજા ધરવામાં, હું હીણપત માનું છું.
- (૪) સાધુઓ અપાર.
- જઃ (૪) સાધુઓ સત્તાવીશ ગુણોથી શોભતા, સદગુણોના લંડાર
નમસ્કાર હો એવા પ્રભુને તેમના વિના નહિ ઉદ્ઘાર...
સંસારના સુખો સર્વ ક્ષણિક છે, ધર્મમાં શાંતિ અપાર.
- “જ્ય. જિનેન્સ”

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બાઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ

Shree Greater Bombay Vardhman Sthanakvasi Jain Mahasangh-Mumbai સંયાલિત

માતુશ્રી મહિબેન મણશી ભીમશી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ

Matushree Maniben Manshi Bhimshi Chhadva - Dharmik Shikshan Board

વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ચુપ નું પેપર

સવાલ સાથે જવાબ પેપર

તા. ૦૭-૦૮-૨૦૧૯ • સમય: બપોરે ૨ થી ૫.૩૦ • શ્રેણી ૩ • ગુણ : ૧૦૦

(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 3)

પ્રશ્ન - ૧	(ક) પાઠ પૂર્તિ કરો : (કોઈ પાણ ૧૨)	(૨૪)	૫૫
૧)	અભય દ્યાણં	જવાબ	(૧) જુઓ પાઠાવલી નં. : ૧
૨)	ઉચ્ચારેસુ વા	જવાબ	(૧) જુઓ પાઠાવલી નં. : ૧
૩)	ઇણમેવ	જવાબ	(૧) જુઓ પાઠાવલી નં. : ૧
૪)	અન્તથ	જવાબ	(૧) જુઓ પાઠાવલી નં. : ૧
૫)	અબંભના પચ્ચક્ખાણ.....પજીવાસામિ	જવાબ	(૧) જુઓ પાઠાવલી નં. : ૧
૬)	સંકા	જવાબ	(૧) જુઓ પાઠાવલી નં. : ૧
૮)	અખદિલેહણાએ	જવાબ	(૧) જુઓ પાઠાવલી નં. : ૧
૭)	મુખવાસ વિહિં	જવાબ	(૧) જુઓ પાઠાવલી નં. : ૧
૮)	દર્ભાદિક સંથાશે સંથરી ને.....સિરસાવતં	જવાબ	(૧) જુઓ પાઠાવલી નં. : ૧
૧૦)	તુબ્બેહિં	જવાબ	(૧) જુઓ પાઠાવલી નં. : ૧
૧૧)	ઝાણી-પ્રીણી	જવાબ	(૧) જુઓ પાઠાવલી નં. : ૧
૧૨)	કુઈએ	જવાબ	(૧) જુઓ પાઠાવલી નં. : ૧
૧૩)	અલિનિવેશિક મિથ્યાત્વ...કુપ્રાવચન મિથ્યાત્વ જવાબ	જવાબ	(૧) જુઓ પાઠાવલી નં. : ૧
૧૪)	ઉસ્સુતો દુલ્લિચિત્તાઓ	જવાબ	(૧) જુઓ પાઠાવલી નં. : ૧
(ખ)	નીચેના શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો - (કોઈ પાણ ૧૨)	(૧૨)	
૧)	ઉદ્દ્વિદ્યા	જ : (૧)	ધ્રાસકો પમાડચો હોય
૨)	ખેતવૃત્તી	જ : (૨)	એક દિશાની મર્યાદા ઘટાડી
			બીજુ દિશાની મર્યાદા વધારી હોય
૩)	સુઢુ દિનં	જ : (૩)	રૂં જ્ઞાન અવિનિતને દીદું હોય
૪)	ચિન્તવનાર્થ	જ : (૪)	ચિંતન કરવાને માટે
૫)	અભગ્ગો	જ : (૫)	અભગ્ગ - ભાંગે નહિ.
૬)	રહસ્યાભક્ખાણે	જ : (૬)	કોઈની છાની વાત ઉઘાડી કરવી
૭)	સિવ	જ : (૭)	ઉપદ્રવ રહિત
૮)	વિહુસ્સ	જ : (૮)	પ્રકારના
૯)	પસીયંતુ	જ : (૯)	પ્રસન્ન થાઓ
૧૦)	વિરુદ્ધ રજાઈક્ઝે	જ : (૧૦)	રાજ્ય વિરુદ્ધ દાણચોરી વગેરે કરવી
૧૧)	પોસહસ્સ સમ્મં અણણુપાલણયા	જ : (૧૧)	પૌષધ પ્રતિનું વિદ્યિપૂર્વક પાલન ન કર્યું હોય
૧૨)	સર્વ કાલિયાએ	જ : (૧૨)	સર્વકાળ સંબંધી
૧૩)	કુવિયાખમાણાઈક્ઝે	જ : (૧૩)	ઘરવખરીની મર્યાદા ઓળંગી હોય
૧૪)	વહે	જ : (૧૪)	ત્રસ જીવોને લાકડી પ્રમુખના પ્રહાર કર્યા હોય
(ગ)	માગધી શબ્દ લખો : (કોઈ પાણ ૧૨)	(૧૨)	
૧)	અનંત	જ : ૧)	મણાંત
૨)	વનનાં ઝડો કાપવાનાં કાર્યો કરવા	જ : ૨)	વણકમ્ભે
૩)	ચોરને મદ્દ કરી હોય	જ : ૩)	તક્કરાપુંઅંગે
૪)	આપ શાન સ્વરૂપ છો	જ : ૪)	ચેદ્યં

- ૫) વિષય-વિકાર વધે તેવાં વચ્ચનો બોલવા ૪ : ૫) કંદપે
 ૬) નહિ આચરવા યોગ્ય ૪ : ૬) અણાચારો
 ૭) પરલોકના સુખની ઈચ્છા કરે ૪ : ૭) પરલોગા સંસપ્પાગો
 ૮) આપની સંયમથાત્રા સુખકૃપ છે ? ૪ : ૮) જતા લે ?
 ૯) પોતે સ્વૂતો હોવા છતાં બીજાને ૪ : ૯) પરોવાએસે
 વહોરાવવાનું કહું હોય
 ૧૦) અશુભ પાપક્રિયા રોકીને ૪ : ૧૦) નિસીહિ
 ૧૧) સામાયિકમાં મન માં પ્રવત્તાયું હોય ૪ : ૧૧) મણ દુપ્પણિહાણે
 ૧૨) કામભોગને વિશે તીવ્ર અભિલાષા કરી હોય ૪ : ૧૨) કામ ભોગેસુ તિવ્યાભિલાસા
 ૧૩) આરોગ્ય - આત્મિક શાંતિ ૪ : ૧૩) આરુગ્ગ
 ૧૪) કંકરો આદિ નાખી મર્યાદા બહારથી ૪ : ૧૪) બહિયા પોગગાલ પફ્ફેવે
 કોઈને બોલાવેલ હોય
 (૮) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : (કોઈ પણ ૭) (૭)
 ૧) પ્રતિકમણનું બીજું નામ શું છે?
 ૪ : (૮) ૧) પ્રતિકમણનું બીજું નામ આવશ્યક સૂત્ર છે.
 ૨) અનાચાર એટલે શું ?
 ૪ : ૨) પ્રતનો સર્વાંશો ભંગને અનાચાર કહે છે.
 ૩) ‘ઈચ્છાભિ ખમાસમણો’ પાઠથી કરવમાં આવતી વંદના શાબું અને
 કિયા બંનેમાં ચર્કિયાથી છે.
 ૪) શિક્ષાપ્રત કેટલા છે ? કયા કયા ?
 ૪ : ૪) શિક્ષાપ્રત ચાર છે. (૧) સામાયિક પ્રત (૨) દેશાવગાસિક પ્રત
 ૩) પૌષ્ટધ પ્રત ૪) અતિથિ સંવિભાગ પ્રત (લથી ૧૨ પ્રત)
 ૫) ‘દર્શન’ એટલે શું ?
 ૪ : ૫) ‘દર્શન’ એટલે નવતર્ત્વ પર શ્રુતા રાખવી અથવા વસ્તુનો સામાન્ય બોધ.
 ૬) પ્રતિકમણનો ટૂંકમાં સાર બતાવતો પાઠ કયો છે ?
 ૪ : ૬) પ્રતિકમણાનો ટૂંકમાં સાર બતાવતો રજો પાઠ “ઈચ્છાભિ ઠાભિ”.
 ૭) અણુવ્યત અને મહાવતનું પાલન જીવનમાં કોણ કરે છે ?
 ૪ : ૭) અણુવ્યતનું પાલન શ્રાવક અને મહાવતનું પાલન જૈન સાધુ કરે છે.
 ૮) પ્રતિકમણ ક્યારે કરવામાં આવે છે ?
 ૪ : ૮) નિયમિત રૂપે સૂર્યાસ્ત પછી બે ઘડી સુધીમાં અને સવારે સૂર્યોદય પહેલાં
 બે ઘડીની અંદર એમ બે વખત પ્રતિકમણ કરવાની ભગવાનની આજ્ઞા છે.
 ૯) ‘ખમાસમણો’ એટલે શું ?
 ૪ : ૯) ખમાસમણો એટલે ક્ષમાક્ષમણ, જે ક્ષમાપૂર્વક તપ કરે છે તે.
-
- પ્રશ્ન - ૨ : (ક) પ્રશ્નના ઉત્તર આપો : (કોઈ પણ ૮) (૧૬) ૨૫
 (૧) વ્યાખ્યા લખો
 ૧) જીવ - ૨) સૂક્ષ્મ ૩) ભુજપરિસર્પ ૪) સંમૂર્ચિષ્મ
 ૪ : (૧) ૧) : જે સુખ-દુઃખનો અનુભવ કરી શકે, જેમાં જાણવાની અને જોવાની
 શક્તિ હોય તેને જીવ કહેવાય છે.
 ૨) સૂક્ષ્મ : સૂક્ષ્મ તે આખા લોકમાં ભર્યા છે. હણાચ નહીં,
 માર્યા મરે નહિ, અનિનમાં બળે નહિ, પાણીમાં ફૂલે નહિ, નજરે દેખાય નહિ,
 બે ભાગ થાય નહિ. ફક્ત જ્ઞાની જ જાણે અને દેખે.

- ૩) ભુજ પરિસર્પ : જે ભુજાએ કરી ચાલે, તેને ભુજ પરિસર્પ કહે છે.
તે ઉંદર, ખિસકોલી, ગરોળી વગેરે.
- ૪) સંમૂચિત્વમાં : જે જીવો સ્ત્રી-પુરુષોના સંયોગ વગર, સ્વયં પોતાની મેળે જ ઉત્પન્ન થાય છે તેને સંમૂચિત્વમાં કહે છે.
- (૨) તેઓકાયની દ્વારા પાળવાના બે મુદ્દા લખો.
- જ : (૨) તેઓકાયની દ્વારા (૧) ઠંડીથી બચવા લાકડાં કે કાગળ બાળવા નહિ,
(૨) ફટાકડા ફોડવા નહિ.
- (૩) આ જીવોમાં કેટલી ઈન્દ્રિય છે ? કઈ કઈ ?
દુધી, ઘનેડા, ભવનપતિદેવ, વીંછી
- જ : (૩) હૃદી : એકેનિન્દ્રિય - સ્પર્શોનિન્દ્રિય
ઘનેડા : તેઈનિન્દ્રિય - સ્પર્શોનિન્દ્રિય, રસેનિન્દ્રિય, ધાણોનિન્દ્રિય
ભવનપતિ દેવ : પંચેનિન્દ્રિય, સ્પર્શોનિન્દ્રિય, રસેનિન્દ્રિય, ધાણોનિન્દ્રિય, ચક્ષુનિન્દ્રિય, શ્રોતેનિન્દ્રિય.
વીંછી : ચોરેનિન્દ્રિય - સ્પર્શોનિન્દ્રિય, રસેનિન્દ્રિય, ધાણોનિન્દ્રિય, ચક્ષુરિનિન્દ્રિય
- (૪) સંમૂચિત્વમાં મનુષ્યનું જીવન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય અંતર્મુહૂર્ત
- જ : (૪) સંમૂચિત્વમાં મનુષ્યનું જીવન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય અંતર્મુહૂર્ત
(૫) કષાય કેટલા છે ? કયા કયા ?
- જ : (૫) કષાય ચાર છે. કોધ, માન, માચા, લોબ.
- (૬) પૃથ્વીકાયનું નામ અને સંસ્થાન લખો.
- જ : (૬) પૃથ્વીકાયનું નામ ઈંડિન સ્થાવર કાય.
- (૭) ચારેય ગતિના કુલ કેટલા બેદ છે ? માત્ર બધાની સંખ્યા લખો.
- જ : (૭) ચારેય ગતિના કુલ પકડ બેદ છે.
- નરક ગતિ = ૧૪ મનુષ્ય ગતિ = ૩૦૩
તિર્યં ગતિ = ૪૮ દેવ ગતિ = ૧૬૮
- (૮) બે ઈન્દ્રિય અને તિર્યંચના કુળ લખો.
- જ : (૮) બે ઈન્દ્રિયનું કુળ સાત લાખ કોડ.
કુળ સાડા ત્રેપન લાખ કોડ.
- (૯) આચંબિલની ઓળી કેટલી છે ? કઈ કઈ ? ક્યારે આવે છે ?
- જ : (૯) આચંબિલ ઓળી - આસો સુદ સાતમથી પૂનમ
ચૈત્રી આચંબિલ ઓળી - ચૈત્ર સુદ સાતમથી પૂનમ.
- (૧૦) ત્રીજી નરકનું નામ અને ગોત્ર લખો.
- જ : (૧૦) નામ - શિલા ગોત્ર - વાલુકાપ્રભા
- (૧૧) ખાલી જગ્યા પૂરો : (૬)
૧) અને એ મારો (આત્માનો) સ્વભાવ છે.
- જ : ખ ૧) જ્ઞાન અને દર્શન એ મારો (આત્માનો) સ્વભાવ છે.
૨) કંદમૂળ ન ખાવાથી ઉપર વિજય થાય છે.
- જ : ૨) કંદમૂળ ન ખાવાથી રસેનિન્દ્રિય ઉપર વિજય થાય છે.
- ૩) ચાતુર્માસ પૂર્ણાહૃતિ તિથિએ થાય છે.
- જ : ૩) ચાતુર્માસ પૂર્ણાહૃતિ કાતરક સુદ પૂનમ તિથિએ થાય છે.
- ૪) જગતમાં મુખ્ય બે તત્ત્વો છે અને
- જ : ૪) જગતમાં મુખ્ય બે તત્ત્વો છે જીવ અને અજીવ

(ગ) જોડકાં જોડો :	(૩)
૧) નારકીનું જધન ય આયુષ્ય	૧) ત્રણ પલ્યોપમ જવાબ: ૧૦,૦૦૦ વર્ષ
૨) વાઉકાયનું ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય	૨) ૭,૦૦૦ વર્ષ જવાબ: ૩૦૦૦ વર્ષ
૩) ગર્ભજ મનુષ્યનું ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય	૩) તુ સાગરોપમ જવાબ: ત્રણ પલ્યોપમ
૪) અપકાયનું ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય	૪) ૩,૦૦૦ વર્ષ જવાબ: ૭૦૦૦ વર્ષ
૫) ચૌરેન્દ્રિયનું ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય	૫) ૧૦,૦૦૦ વર્ષ જવાબ: ૫ માસ
૬) દેવતાનું ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય	૬) ૬ માસ જવાબ: ૩૩ સાગરોપમ
	૭) ૨૨,૦૦૦ વર્ષ

પ્રશ્ન - ૩ : નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો - કથાના આધારે :

૧૦

૧) આનંદ શ્રાવકે કઈ પૌષ્ઠિકાળમાં શ્રાવકની પડિમાને ધારણ કરી ? (૧)

કુલ કેટલાં વર્ષ સુધી શ્રાવક ધર્મની આરાધના કરી ?

જ : ૧) આનંદ શ્રાવકે કોલ્લાક સનિવેશની પૌષ્ઠિકાળમાં ૨૦

વર્ષ સુધી શ્રાવક ધર્મની આરાધના કરી

૨) 'ગજસુકુમાલ' નામ શાથી પાડવામાં આવ્યું હતું ? (૧)

જ : ૨) તેમનું શરીર હાથીના તાળવા જેવું સુકોમળ હતું તેથી તેમનું નામ

'ગજસુકુમાલ' પાડવામાં આવ્યું હતું.

૩) નેમનાથ દીક્ષા લઈને કેવું જીવન જીવે છે ? (૨)

જ : ૩) નેમનાથ દીક્ષા લઈને ઉધાડા પગે ચાલે છે, લૂખું-સૂકું ગોચરીમાં

જે મળે તેનાથી ચલાવે છે. જગતના સર્વ જીવોને પોતાના આત્મા

સમાન ગણો છે. સત્ય બોલે છે, બ્રહ્મચર્ય પાળે છે, દ્યાનમાં લીન રહે છે.

૪) 'મને અવધિશાન થયું છે અને હું લવણસમુક્રમમાં ૫૦૦ ઘોજન સુધી (૧)

અને નીચે પહેલી નરકના "લોલુભ્યાયુત" નરકાવાસ સુધી જોઈ શકું છું"

કોણ બોલે છે અને કોને કહે છે ?

જ : ૪) આનંદ શ્રાવક ગણાધર ગૌતમસ્વામીને કહે છે.

૫) ગજસુકુમાલને ઉપસર્ગ આવતા તેમણે શું ચિંતન કર્યું ? (૨)

જ : ૫) ગજસુકુમાલને ઉપસર્ગ આવતાં સોમિલ ભાષ્ણા પર લેશમાત્ર

પણ દ્રેષ ન કરતાં સમભાવપૂર્વક વેદના સહન કરતા ચિંતન કરતા

રહ્યા કે "આત્મા નિત્ય છે અને શરીર અનિત્ય છે, ક્ષમા એ

આત્માનો ગુણ છે અને કોધ કરવો તે વિભાવ છે. મારા અશુભ

કમોનું ફળ હું ભોગવી રહ્યો છું."

૬) આનંદ શ્રાવકે માસનો સંથારો કરી મૃત્યુ પામી માં (૧)

દેવ તરીકે જન્મ લીધો.

જ : ૬) આનંદ શ્રાવકે એક માસનો સંથારો કરી મૃત્યુ પામી પહેલા

દેવલોકમાં દેવ તરીકે જન્મ લીધો.

૭) નેમનાથ ભગવાન નગરીમાં રહેતા હતા. તેમના નાના ભાઈનું નામ...હતું. (૧)

જ : ૭) નેમનાથ ભગવાન શોર્યપુર નગરીમાં રહેતા હતા.

તેમના નાના ભાઈનું નામ રહનેમિ હતું.

૮) ગજસુકુમાલ સમશાનમાં જઈ એક રાત્રિની લિક્ષ્ય પ્રતિમા સ્વીકારી. (૧)

ત્યાં તેમને જોઈને ના હૃદયમાં પૂર્વભવનું વેર જગૃત થયું.

જ : ૮) ગજસુકુમાલ મહાકાલ સમશાનમાં જઈ એક રાત્રિની લિક્ષ્ય પ્રતિમા સ્વીકારી.

ત્યાં તેમને જોઈને સોમિલ બાહ્યાણના હૃદયમાં પૂર્વભવનું વેર જગૃત થયું

- ૧) મેં પરભવે હારી ગયા ૪) ગુણથી સ્ત્રોત વહે
- ૨) મેં મુખને ચૂક્યો ઘણું ૫) જીવડા જીવનું કરીએ તો થાય.
- ૩) નવકારમંત્રનું મેં ગ્રહ્યા

જ્ઞ : (૧) મેં પરભવે કે આ ભવે, પણ હિત કાંઈ કર્યું નાહિં
તેથી કરી સંસારમાં, સુખ અલ્યુ પણ પામ્યો નાહિં,
જન્મો અમારા જીનજી ! ભવપૂર્ણ કરવાને થયા
આવેલ બાજુ હાથમાં, અજ્ઞાનથી હારી ગયા.

જ્ઞ : (૨) મેં મુખને મેલું કર્યું દોષો પરાયા ગાઈને,
ને નેત્રને નિંદીત કર્યો પરનારીમાં લપટાઈને,
વળી ચિત્તને દોષિત કર્યું ચિંતવી નઠારું પર તાણું
હે નાથ ! મારું શું થશો ? ચાલાક થઈ ચૂક્યો ઘણું.

જ્ઞ : (૩) નવકાર મંત્ર વિનાશ કીધો અન્ય મંત્રો જાણીને
કુશાસ્ત્રોનાં વાક્યો વડે હણી આગમોની વાણીને,
કુદેવની સંગત થકી કર્મો નઠારાં આચર્યાં
મતિ ભમ થકી રતનો ગુમાવી કાચ કટકાં મેં ગ્રહ્યાં.

જ્ઞ : (૪) ગુણથી ભરેલા ગુણીજન દેખી, હૈયું મારું નૃત્ય કરે,
એ સંતોના ચરણકમળમાં, મુજ જીવનનું અદર્ય રહે.
દીન, કૂર ને ધર્મવિહોણા, દેખી દિલમાં દર્દ રહે,
કરુણાભીની આંખોમાંથી, અશ્રુનો શુભ સોત વહે.

જ્ઞ : (૫) જીવડા જીવનું જતન કરજે, ઓળખજે આચાર,
દોહ્યલી વેળાએ જાણજે, ધર્મ સખાયો થાય.
ધર્મ વાડીએ ન નીપજે, ધર્મ હાટે ન વેંચાય,
ધર્મ વિવેકે નીપજે, જો કરીએ તો થાય.

॥ જ્ય જીનેન્દ્ર ॥

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બાઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ

Shree Greater Bombay Vardhman Sthanakvasi Jain Mahasangh-Mumbai સંયાળિત

માતુશ્રી મહિબેન મણશી લીમશી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ

Matushree Maniben Manshi Bhimshi Chhadva - Dharmik Shikshan Board

વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા શુપ નું પેપર

સવાલ સાથે

જવાબ પેપર

તા. ૦૭-૦૮-૨૦૧૬ • સમય: બપોરે ૨ થી ૫.૩૦ • શ્રેણી **૪** • ગુણા : ૧૦૦

(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 4)

પ્રશ્ન - ૧ : (ક) નીચેના પાઠની પૂર્ણ કરો : (કોઈ પાણ નથી)

(૧૪) ૫૦

૧) સચિતાષ્ટારે કમ્માઓણં

જ. ૧ (ક)

જ. : (૧) સચિત પડિબદ્ધાહરે અપેલિઓસહિ ભફ્ખણા ચા
દુપ્પોલિઓસહિ ભફ્ખણાચા તુરછોસહિ ખફ્ખણાચા

૨) કાઓ ઉમ્માગો

જ. : (૨) કાઈઓ વાઈઓ માણસિઓ ઉસ્સુતો

૩) સંજય અનિયાણો

જ. : (૩) વિરય પડિહુય પરચકખાચ પાવકમ્મો

૪) લોહાએ જો મે

જ. : (૪) સત્્ય કાલિયાએ સત્્યમિચ્છોવચારાએ સત્્ય ધમાઈકમણાએ આસાયણાએ

૫) સંવિભાગ વ્રત અસણં

જ. : (૫) સમાણો નિગંધે ફાસુઅણં એસણિજજેણં

૬) પંચિદ્ધિયા સંઘદ્ધિયા

જ. : (૬) અભિહ્યા વત્તિયા લેસિયા સંઘાઈયા

૭) પંચહિંકિરિયાહિ પાણાઈવાય

જ. : (૭) કાઈયાએ અહિગરણિયાએ પાઉસિયાએ પારિતાવહિયાએ

૮) કેસ વાણિજે દવજિગદાવણયા

જ. : (૮) રસ વાણિજે લક્ખ વાણિજે વિસ વાણિજે જંતપીલણ કમ્મે નિલંછણ કમ્મે

(ખ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો. (૭)

(૧) વચ્ચામેલિંય (૨) પેયાલા (૩) મોહરિએ (૪) થાપણમોસો

(૫) તક્કરાયાંઓગે (૬) ચચિબિહે (૭) કાલાઈક્કમે

જ. : ખ (૧) વરચામેલિંય : દ્વારા વિના સૂત્રો બણાયા હોય.

જ. : (૨) પ્રધાન (પાતાળ કળશા સમાન મોટા)

જ. : (૩) જેમ તેમ નિરર્થક બોલવું (હાંસી-મશકરી કરવી, એપ્રિલફૂલ બનાવલા વગેરે)

જ. : (૪) થાપણ ઓળવણ સંબંધી જૂઠ.

જ. : (૫) ચોરને મદદ કરી હોય જ. : (૬) ચાર પ્રકારે

જ. : (૭) વસ્તુનો કાળ વીતી ગયા પછી બગડેલી વસ્તુ વહોરાવી હોય.

(ગ) નીચેના શબ્દોના માગધી શબ્દ લખો (કોઈ પાણ નથી) (૮)

(૧) અર્થર્દ્યપ આગમ (૨) ભોજન સંબંધી (૩) સેંદ્ર પડ્યા છતાં આગળ વધાયું હોય

(૪) પાપ કર્મનો ઉપદેશ આપવાથી (૫) એક કરણ (૬) કઠોળની જત, માપની મર્યાદા

(૭) નિવર્તું છું. (૮) ભાવથી આપતો થકો (૯) પાર ઉત્તાર્યું ન હોય

(૧૦) બાધા-પીડા રહિત

જ.- ગ : (૧) અથયાગમે (૨) બોયાણાઉ (૩) સઈઅંતરદ્ધાચે

(૪) પાવકમ્મો વઅસં (૫) એગાવિહં (૬) સૂપ વિહિં

(૭) વેરમણં (૮) પડિલાભેમાણો (૯) ન તીરિયં (૧૦) મળ્યાબાહ

(૮) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો (કોઈ પણ ૮) (૧૬)

(૧) પ્રહર એટલે શું ? પૌષધ કેટલા પ્રહરનો કરાય ?

જ.- ઘ : (૧) પ્રહર એટલે દિવસ કે રાત્રિનો ચોથો ભાગ.

(અંદાજે પોણા ત્રણથી ત્રણ કલાક) તેને પોરસી પણ કહે છે. સંપૂર્ણ પૌષધ આઠ પ્રહરનો થાય છે. માત્ર રાત્રિનો પૌષધ ત્રહણા કરવો હોય તો ચાર પ્રહરનો રાત્રિ પૌષધ ત્રહણા કરી શકાય છે.

(૨) દશમાં વ્રતના અતિચાર કેટલા ? કયા કયા ?

જ. : (૨) દશમા વ્રતના અતિચાર પાંચ છે. (૧) આણવણપ્પાંગો (૨) પેસવણપ્પાંગો

(૩) સદ્ગ્રાહુવાએ (૪) ઇવાણુવાએ

(૫) બહિયા પોગળ પદ્ધાયે.

(૩) સાતમા વ્રતની કોટિ કેટલી ? પ્રથમ શિક્ષાવત કયું ?

જ. : (૩) સાતમા વ્રતની કોટિ ૩. પ્રથમ શિક્ષાવત ઈમું વ્રત.

(૪) આત્માને અનર્થદંડનું પાપ લાગે તેવા કાર્યો જણાવો.

જ. : (૪) જેમ કે પિકથા કરવી. ખરાબ ખોટો ઉપદેશ આપવો, પાણીના નળ ખુલ્લા મૂકવા, જરૂર વિના વસ્તુઓની ખરીટી કરવી વગેરે પ્રવૃત્તિઓ અનર્થદંડ કહેવાય છે.

(૫) દેશાવગાસિક વ્રત કોને કહે છે ?

જ. : (૫) પહેલાના બધા વ્રતોમાં જે મર્યાદાઓ આજીવન માટે કરી હતી, તેને ટૂંકાવી હજુ પણ વધુ મર્યાદા પ્રતિદિન માટે કરવી તે દેશાવગાસિક વ્રત છે.

(૬) પાઢિયારી અને અપાઢિયારી વસ્તુઓ કોને કહે છે ?

જ. : (૬) જે વસ્તુઓને સાધુ-સાધ્વી વહોરી લીધા પછી પાછી આપતાં નથી તેને અપાઢિયારી વસ્તુઓ કહે છે, જે વસ્તુઓને સાધુ-સાધ્વીજી વહોરી લીધા પછી પોતાના ઉપયોગમાં લઈને પાછી આપી હે છે, તેને પાઢિયારી વસ્તુઓ કહે છે.

(૭) પાંચમા વ્રતના અતિચાર કેટલા ? કયા કયા ?

જ. : (૭) પાંચમા વ્રતના અતિચાર પાંચ છે (૧) ખેત વત્થુપ્પમાણાઈક્કમે (૨) હિરણ્યા-સુવણા પ્પમાણાઈક્કમે (૩) ધન-ધાન્યપ્પમાણાઈક્કમે (૪) દુપદ-ચઉપદ પ્પમાણાઈક્કમે (૫) કુવિયપ્પમાણાઈક્કમે.

(૮) પ્રથમ વ્રતને પ્રાણાતિપાત શા માટે કહે છે ?

જ. : (૮) ત્રસ કે સ્થાવર જીવોના દસ પ્રાણમાંથી આયુષ્ય પ્રાણનો નાશ (હિંસા) કરવો તેને પ્રાણાતિપાત કહે છે.

(૯) સમકિતના અતિચાર કેટલા ? કયા કયા ? અર્થ લખો.

જ. : (૯) સમકિતના પાંચ અતિચાર છે. (૧) સંકા - જૈન ધર્મને વિશે શંકા રાખવી તે (૨) કંખા : ભિથ્યાત્વીના મતની ઈરછા કરવી. (૩) વિતિગિરછા - ધર્મ કરણીના ફળમાં સંદેહ રાખવો. (૪) પરપાસંડ પસંસા : બીજા પાખંડી મતના વખાણ કર્યા હોય (૫) પરપાસંડ સંથવો : પાખંડી મતનો પરિચય કર્યો હોય.

(૧૦) શાનના પાઠમાં આગમ કેટલા પ્રકારના બતાવ્યા છે ? કયા કયા ?

જ. : (૧૦) આગમના ત્રણ પ્રકાર બતાવ્યા છે : (૧) સુતાગમે (૨) અતથાગમે (૩) તદુભયાગમે.

(૪) ધર્મધ્યાનના કાઉસ્સગને આધારે જવાબ લખો . (૫)

(૧) સૌથી મોટો લોક કયો ?

જ. : (૪) (૧) સૌથી મોટો અધોલોક છે.

(૨) અસરણાણુષેહા એટલે શું ?

જ. (૨) એટલે અશરણપણાનો વિચાર ચિંતવાળો (કે સંસારમાં કોઈ કોઈને ત્રણ - શરણભૂત નથી વગેરે).

- (૩) સૂત્ર-સિદ્ધાંતની રૂચિ એ ધર્મધ્યાનનું શું છે ?
- જ. : (૩) સૂત્ર સિદ્ધાંતની રૂચિ એ ધર્મધ્યાનનું ચોથું લક્ષણ છે.
- (૪) ધર્મધ્યાનનો બીજો ભેદ લખો.
- જ. : (૪) બીજો ભેદ - અવાયવિજાએ : કહેતાં જીવ સંસારમાં દુઃખ શા માટે ભોગવે છે ? તેનો વિચાર એ છે કે - મિથ્યાત્પ, અપત, પ્રમાદ, કષાય, અશુભચોગ, અઢાર પાપસ્થાનક એ છ'કાય જીવની હિંસા એથી કરીને જીવ દુઃખ પામે છે. માટે એવું દુઃખનું કારણ જાણી, એવો આશ્રવ માર્ગ ત્યાગી, સંપર માર્ગ આદરવો જેથી જીવ દુઃખ ન પામે. આધર્મધ્યાનનો બીજો ભેદ કહ્યો.
-

પ્રશ્ન - ૨ : તત્ત્વ/સંસ્કાર વિભાગને આધારે જવાબ લખો.

30

- (ક) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ ઉના જવાબ લખો. (૧૪)
- (૧) ફક્ત વ્યાખ્યા લખો : (કોઈ પણ બે) ૧) દંડક ૨) દ્રષ્ટિ ૩) તત્ત્વ
- જ.ક(૧) ૧) દંડક : જ્યાં જીવ ઉત્પન્ન થઈને કર્મનો દંડ ભોગવે તે દંડક.
- ૨) દ્રષ્ટિ : તત્ત્વ વિચારણાની પદ્ધતિને 'દ્રષ્ટિ' કહે છે.
- ૩) તત્ત્વ : જેનું સંદાકાળ હોવાપણું છે તે.
- ૪) જ્ઞાન : જેનાથી વસ્તુને વિશેષજ્ઞપે જાણવી તે.
- (૨) રસ કેટલા ? કોઈ પણ ૪ રસના નામ લખો.
- જ. : (૨) રસ નવ છે : શૃંગાર, વીર, કરુણ, હાસ્ય.
- (૩) ફક્ત સંખ્યા લખો: ૧) ધ્યાન કેટલા? ૨) સમકિત કેટલા? ૩) ભાવના કેટલી? ૪) પુષ્યના ભેદ કેટલા?
- જ. : (૩) ૧) ૪ ૨) ૫ ૩) ૧૨ ૪) ૯
- (૪) દંડકનો બોલ કેટલામો ? ગુણસ્થાનકનો બોલ કેટલામો? ચારિત્રનો બોલ કેટલામો ? લેશ્યાનો બોલ કેટલામો?
- જ. : (૪) બોલ કેટલામો : (૧) ૧૫મો (૨) ૧૧મો (૩) ૨૫મો (૪) ૧૭મો.
- (૫) ભાવના કેટલી છે ? કોઈ પણ ૪ લખો.
- જ. : (૫) જેમાં આત્માના પ્રશાસ્ત (સારા) ભાવો પ્રગટ થાય તેને ભાવના કહે છે. ભાવના ૧૨ છે. અનિત્ય, અશરણ, એકત્વ, અન્યત્વ.
- (૬) યોગ એટલે શું ? યોગ કેટલા ? ફક્ત સંખ્યા લખો.
- જ. : (૬) મન, વચન, કાચાની પ્રવૃત્તિને યોગ કહે છે. યોગ ૧૫ છે. મનના ૪, વચનના ૪, કાચાના ૭. કુલ ૧૫.
- (૭) ફક્ત નામ લખો : ૧) ઇન્ક્રિય પાંચ ૨) કર્મ આઠ ૩) દંડક ૨૪ ૪) સમકિત પાંચ.
- (૮) શ્રાવકના ગુણ કેટલા ? કોઈ પણ પાંચ લખો.
- જ. : (૮) શ્રાવકના ગુણ ૨૧. અક્ષુદ્ર, યશવંત, સૌભ્ય પ્રકૃતિવાળો, લોકપ્રિય, અફૂર.
- (૯) નથ એટલે શું? કોઈ પણ ત્રણના નામ લખો.
- જ. : (૯) નથ ૭ છે નૈગમ નથ, સંગ્રહ નથ, વ્યવહાર નથ, પ્રત્યેક પદાર્થના અનેક ધર્મ છે તેના અંશ (ગુણ કે પર્યાય ધર્મને) જ્ઞાનને નથ કહે છે.

(અ) જોડકાં જોડો : (૨^૧/_૨)

(૧) પ્રત્યક્ષ		સમવાય	જવાબ : પ્રમાણ
(૨) સ્વભાવ		શ્રાવકનો ગુણ	જવાબ : સમવાય
(૩) મનુષ્ય		પર્યાપ્તિ	જવાબ : ગતિ
(૪) કૃતશ		ગતિ	જવાબ : શ્રાવકનો ગુણ
(૫) આહાર		પ્રમાણ	જવાબ : પર્યાપ્તિ

(ગ) સાચું કે ખોટું છે તે લખો : (૨^૧/_૨)

- (૧) દીનિક્ય છ છે જવાબ : ખોટું
(૨) ગુજરાતીનક બાર છે જવાબ : ખોટું
(૩) પ્રાણ દસ છે જવાબ : સાચું
(૪) ઉપયોગ પંદર છે જવાબ : ખોટું
(૫) ધ્યાન ત્રણ છે જવાબ : ખોટું

(૬) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : (કોઈ પણ ૪) (૮)
(૧) અરિહંત એટલે શું ? અરિહંત ભગવંત જગતને શેના વડે જુએ છે ?

જ.(ઘ) (૧) અરિ = દુશ્મન. ધર્મના દુશ્મન. કોધ, માન, માચા, લોભ, હંત=નાશ કરનારા, ધર્મના દુશ્મનોનો નાશ કરનારા. 'ક્રવલદર્શનથી' તેઓ આપા જગતને જોઈ શકે છે.

(૨) ધર્મ કોને કહેવાય? જગતમાં રહેલા અનેક ધર્મમાં કયા ધર્મનું સ્થાન અનેરું છે ?

જ. : (૨) વસ્તુના સ્વભાવને ધર્મ કહે છે. જગતમાં રહેલા અનેકવિદ્ય ધર્મમાં જેણ ધર્મનું અનેરું સ્થાન છે.

(૩) ટી.વી.થી હિંસાની અનુમોદનાનું પાપ કેવી રીતે લાગે છે ?

જ. : (૩) ટી.વી., સિનેમાના કલાકારો માટે માંસ, માઇલી, ઈંડા વગેરે અભક્ષ્ય વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. આપણે તે વસ્તુઓ ખાતા નથી, પણ તેની હિંસાની અનુમોદનાનું ભયંકર પાપ આપણાને લાગે છે.

(૪) ફટાકડા ફોડવાથી ૮ કર્મ કેવી રીતે બંધાય છે ?

જ. : (૪) અક્ષર બળવાથી જ્ઞાનાવરણીય કર્મ, જીવોનાં અંગોપાંગ નાશથી દર્શનાવરણીય કર્મ, જીવોને દુઃખ અને પીડા થવાથી અશાતા વેદનીય કર્મ, આનંદ માણવાથી મોહનીય કર્મ, જીવોના નાશથી નરક અને તિર્યાચનું આચુષ્ય કર્મ, શરીર નાશથી અશુભ નામ કર્મ સંપત્તિનું અભિમાન કરવાથી નીચ ગોત્ર કર્મ, સુખશાંતિમાં ખલેલ પહોંચાડવાથી અંતરાય કર્મનો બંધ થાય છે.

(૫) કોને જીતવો સૌથી વધારે જરૂરી છે ? ધર્મની ભાષામાં કોધ કોને કહે છે?

કોના કારણથી દ્રેષ્ટ થાય છે? કોધનો નાશ શેનાથી કરશો ?

જ. : (૫) રાગને જીતવો સૌથી વધારે જરૂરી છે. 'ગુસ્સા'ને જ ધર્મની ભાષામાં 'કોધ' કહે છે. 'રાગ'ના કારણથી દ્રેષ્ટ થાય છે. ક્ષમા રાખવાથી કોધનો નાશ થાય છે.

(૬) ખાલી જગ્યા પૂરો :

(૧) અભિમાનને ધર્મની ભાષામાં કહે છે.

જ. : (૧) અભિમાનને ધર્મની ભાષામાં માન કહે છે.

(૨) સળગતા ફટાકડા માટી પર પડતાં ની હિંસા થાય છે.

જ. : (૨) સરળથા ફટાકડા માટી પર પડતાં પૃથ્વીકાયની

(૩) ટી.વી. જેવાથી સમયની થાય છે.

જ. : (૩) ટી.વી. જેવાથી સમયની બરબાદી થાય છે.

(૪) પાણીના ધોધમાંથી ઉત્પન્ન થાય છે.

જ. : (૪) પાણીના ધોધમાંથી વીજળી ઉત્પન્ન થાય છે.

(૫) જે ધર્મ આત્માને કર્મ રહિત બનાવી અપાવે તે જ શ્રેષ્ઠ ધર્મ છે.

જ. : (૫) જે ધર્મ આત્માને કર્મ રહિત બનાવી મોક્ષ અપાવે તે જ શ્રેષ્ઠ ધર્મ છે.

(૬) ખુશામત હંમેશાં ભરેલી છે.

જ. : (૬) ખુશામત હંમેશાં સ્વાર્થ ભરેલી છે.

પ્રશ્ન - ૩ : (ક) વાર્તાના આધારે જવાબ લખો :

(૧) મેધરથ મરીને ક્યાં ગયા ? ભવિષ્યમાં તેઓ શું બન્યા ?

જ. : (૧) મેધરથ મરીને સર્વર્થસિક્ષ વિમાનમાં ઉત્પન્ન થયા. તેઓ આપણા ૧કમા તીર્થકર શ્રી શાંતિનાથ સ્વામી બન્યા.

૧૦

(૧)

- (२) રોહિણેય ચોરે મહાવીર પ્રભુની શું દેશના સાંલળી ? (२)
- જ. : (२) પ્રભુ દેવતાઓના સ્વરૂપનું વર્ણન કરતા હતા. (૧) દેવોનો શ્વાસોશ્વાસ સુગંધવાળો હોય છે. (૨) તેમના ડોકની માળાઓ કરમાતી નથી. (૩) તેમની આંખો અપલક જ રહે છે. (૪) તેઓ જમીનથી ચાર આંગળ અદ્ધર જ રહે છે એટલે કે તેમના પગ જમીનને સ્પર્શતા નથી. (૫) ‘શાલિભદ્ર’ નામ શાથી પડ્યું ? (૧)
- જ. : (૩) ગર્ભના પ્રભાવથી માતાએ સ્વપ્નમાં પાકેલી શાલિનું ક્ષેત્ર જોયું તેમ જ માતાને દાન કરવાની ઈરછા પણ ઉત્પન્ન થઈ. માતાએ શાલિનું સ્વપ્ન જોયેલું, તેથી પોતાને ઉત્પન્ન થયેલા બાળકનું નામ ‘શાલિભદ્ર’ રાખ્યું.
- (૪) શાક પરઠી આવવાનું કોણે કહ્યું ? (૧)
- જ. : (૪) ધર્મધોષ મુખિએ ધર્મરૂપિ અણગારને શાક પરઠી આવવાનું કહ્યું.
- (૫) ચંપા નગરીમાં કેટલા પ્રાલાણ ભાઈઓ રહેતા હતા ? (૨)
- જ. : (૫) ચંપા નગરીમાં ત્રણ પ્રાલાણ ભાઈઓ રહેતા હતા. સોમ, સોમદાત અને સોમભૂતિ. તેમની પત્નીઓ નાગશ્રી, ભૂતશ્રી અને યશશ્રી હતી. તેમનાં તથા તેમની પત્નીઓનાં શું નામ હતાં ?
- (૬) ફક્ત ‘હા’ કે ‘ના’ લખો : (૩)

જવાબ સાથે

(૧) ધર્મરૂપિ અણગારને પોતાના આંગળે આવેલા જોઈ
નાગશ્રીને છૂપા આનંદની લાગળી થઈ.	જવાબ : હા
(૨) મેધરથ અને ધનરથ બંને ભાઈઓ હતા.	જવાબ : ના
(૩) રોહિણેય ચોરનો ધંધો પોતાના પિતા પાસેથી શીખ્યો હતો.	જવાબ : હા
(૪) શાલિભદ્રના લગ્ન આઠ સુશીલ કન્યાઓ સાથે થયા હતા.	જવાબ : ના
(૫) રોહિણેય ચોરે અભયકુમાર પાસે દીક્ષા લીધી હતી.	જવાબ : ના
(૬) ધર્મરૂપિ અણગારનો અધિકાર શાતાધર્મકથા સૂત્રમાં છે.	જવાબ : હા
-

પ્રશ્ન - ૪ : કાચ્ય પૂર્તિ કરો (કોઈ પણ પાંચ)

૧૦

- (૧) મૃગનયની પાપથી (૨)
- જ. : (૧) મૃગનયણી સમ નારી તણા મુખચંદ્ર નિરખવાવતી
મુજ મન વિશે જે રંગ લાગ્યો અલ્પ પણ ગૂઢો અતિ,
તે શ્રુતઃપ સમુદ્રમાં ઘોયા છતાં જાતો નથી
તેનું કહો કારણ તમે બચ્યું કેમ હું આ પાપથી...
- (૨) ગુરુ વાળીમાં કેમ કરી ? (૨)
- જ. : (૨) ગુરુ વાળીમાં ઐરાગ્ય કેરો રંગ લાગ્યો નહિ અને
દુર્જન તણાં વાક્યો મહીં શાંતિ મળે ક્યાંથી મને ?
તરું કેમ હું સંસાર આ અદ્યાત્મ તો છે નહિ જરી
તૂટેલ તળિયાનો ઘડો જળથી ભરાયે કેમ કરી ? ...
- (૩) મેં ચિત્તથી એળે ગયું. (૨)
- જ. : (૩) મેં ચિત્તથી નહિ દેવની કે પાત્રની પૂજા ચહી
ને શ્રાવકો કે સાધુઓનો ધર્મ પણ પાબ્યો નહિ,
પામ્યો પ્રભુ નરભવ છતાં રણમાં રજ્યા જેવું થયું
ઘોંબી તણાં ઝૂતા સમું મમ જીવન સહુ એળે ગયું...

- (૪) કેવળી દોય ખોડ (૨)
- જ. : (૪) કેવળી દોય કોડી, ઉત્કૃષ્ટા નવ સહસ્ર કોડ
મુનિ હોય સહસ્ર કોડી, ઉત્કૃષ્ટા નવ સહસ્ર કોડ...
વિચરે વિદેશે, મોટા તપસ્વી ધોર
ભાવે કરું વંદું, ટાજે ભવની ખોડ...
- (૫) મુનિવર કુમાર (૨)
- જ. : (૫) મુનિવર હરકેશી, ‘ચિત્ત’ મુનીશ્વર સાર
શુદ્ધ સંચમ પાળી, પામ્યા ભવનો પાર ...
વળી ‘ઈષુકાર’ રાજા, ધેર ‘કમળાવતી’ નાર
‘બૃગુ’ ને ‘થશા’, તેમના દોય કુમાર.
- (૬) જિનશાસન આનંદ (૨)
- જ. : (૬) જિનશાસન નાયક, ધનય શ્રી વીર જિણાંદ
ગૌતમાદિક ગણાધરે, વર્તાવ્યો આનંદ.

॥ જય જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બે વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ્ઘ

Shree Greater Bombay Vardhman Sthanakvasi Jain Mahasangh-Mumbai સંચાલિત

માતુશ્રી મણિબેન મણશી લીમશી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ

માતુશ્રી મણિબેન મણશી લીમશી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ
વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા શુપ નું પેપર

સવાલ સાથે જવાબ પેપર

તા. ૦૭-૦૮-૨૦૧૯ • સમય: બપોરે ૨ થી ૫.૩૦ • શ્રેણી **પ** • ગુણ: ૧૦૦

(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 5)

જ. : (૧)

પ્રશ્ન - ૧ : પાઠની પૂર્ણ કરો :

૩૦

(ક) (૧) સાઈંસ સિજા.

(૧૫)

જ.: (ક) (૧) સાઇંસ વત્થ પડિગગહ, કંબલ પાચપુરછેણાં, પાઢ્યારૂ, પીઠ, ફલગ સિજા.

(૨) ઈથં મંત કરંતિ

જ. : (૨) ઈથં હિઆ જીવા, સિજાંતિ, બુજાંતિ, મુચચંતિ, પરિનિવ્યાચંતિ,
સાવ્ય દુઃખાણા મંતંકરનિતિ.

(૩) ગમણાગમણે દુર્લીને

જ. : (૩) ગમણાગમણે પડિક્કમિને દર્ભાદિક સંથારો સંથરીને દર્ભાદિક સંથારો દુર્લીને.

(૪) બારસહિ પરમાહિમાહેહિં

જ. : (૪) બારસહિ લિઙ્ગખુ, પડિમાહિ તેરસહિ કિરિયા ઠાણોહિં ચઉદસહિં ભૂયગામેહિ
પનનરસહિ પરમાહિમાહેહિં.

(૫) સંથવો વજાણા

જ. : (૫) સંથવો વા સુદિદ્ધ પરમત્થ સેવણા વા વિ વાવન્ન કુંદંસણ વજાણા

(ખ) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો :

(૫)

(૧) પ્રતિકમણમાં નંપુસકનો પાઠ કરો ? ઓપપાતિક જીવો કોણ કોણ ?

જ.: (ખ)(૧) ચોદ પ્રકારના સંમૂચીંભ જીવ (મનુષ્ય), ઓપપાતિક જીવો નારકી દેવ છે.

(૨) ઉત્તમ કોને કહેવાય ? ઉત્તમ કેટલા અને કયા કયા ?

જ. : (૨) ઉત્તમ એટલે અનંતકાળથી ભટકતા ભવ્ય આત્માઓને ઉત્થાનના માર્ગે લઈ જાય
તે ઉત્તમ છે. અરિહંત, સિદ્ધ, સાધુ અને કેવળી પ્રશ્નિત ધર્મ એ ચાર ઉત્તમ છે.

(૩) જ્ઞનમાર્ગથી અધિક પ્રદ્યુષણા એટલે શું ?

જ. : (૩) આત્માને સંપૂર્ણ બ્રહ્માંડ (લોક)માં વ્યાપેલા માનવો તે અધિક પ્રદ્યુષણા છે.

(૪) ૧૮ પાપમાંથી મન, વચન કાયાનાં પાપ કેટલા એટલે કે દરેકની સંખ્યા કેટલી ?

જ. : (૪) ૧૮ પાપમાંથી મનના જ વચનના ક અને કાયાના પ ૭+૯+૫=૧૮

(૫) પ્રતિકમણમાં પાપનો પથારો સંકેલયાનો પાઠ કરો ? પરમગતિ અથવા સદ્ગતિના
રિઝર્વેશનનો પાઠ કરો ?

જ. : (૫) સંથારાનો, સંથારાનો.

(ગ) માગધી શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો :

૧) સુહુ દિનં ૨) આણાલોગમિથ્યાત્વ ૩) જીવદ્યાજંઝ ૪) રાગ ૫) દુર્લીને

૬) આઙુહિ ૭) બાહુમયં ૮) મણામં ૯) અભિથુઆ ૧૦) સંથવોવા.

જ.: (ગ) (૧) ઝું જ્ઞાન અવિનીતને દીધું હોય (૨) જેમાં બિલકુલ જાણપણું નથી તે.

(૩) સંયમદ્યુપી જીવનના ટેનારા (૪) પ્રિય વસ્તુ ઉપર આસક્તિ રાખવી.

(૫) ઉપર બેસીને (૬) જાણીજોઈને ઈરાદાપૂર્વક

(૭) બધા વડે માનવા ચોગ્ય (૮) મનને અતિ વહાલું (૯) સ્તુતિ કરાયેલા

(૧૦) પરિચય કરવો અને (અથવા)

- (ઘ) નીચેના ગુજરાતી શબ્દના માગધી શબ્દ લખો : (૫)
 ૧) એમ કહે ૨) શંકાશીલ રહેવું ૩) તજું છું ૪) વિરાધનારહિત
 ૫) જેમ-તેમ નિરર્થક બોલવું.
 જ: (ઘ) (૧) એવં વચ્ચાસી ૨) સાંશાયિક ૩) વોક્સિરામિ ૪) અવિરાહિતો ૫) મોહરીએ
-

પ્રશ્ન - ૨ : પ્રશ્નો ના જવાબ લખો : (કોઈ પણ પાંચ) ૨૦

- (ક) (૧) અવસર્પિણી કાળના પાંચમા આરાના ૪ થી ૭ લક્ષણો લખો. (૧૦)
 જ. : (૧) (૪) પ્રધાનો લાલચુ થશે(૫) રાજાઓ ચમંક સરખા થશે (૭) સારા કુળની સ્ત્રી તે લજજારહિત થશે (૭) સારા કુળની સ્ત્રી તે વેશ્યા સરખી થશે.
 (૨) અવસર્પિણી કાળ એટલે શું ? પૂર્ણ જવાબ લખો.
 જ. : (૨) અવસર્પિણી કાળ એટલે જે કાળમાં જીવોના સંઘયણ, સંસ્થાન, આચુષ્ય, અવગાહના, ઉત્થાન, કર્મ, બળ, વીર્ય, પુરુષાકાર અને પરાક્રમ ક્રમશઃ ઘટતા જાય છે તેમજ પુદ્ગાલ ક્રમશઃ ઘટતા જાય છે તેમજ પુદ્ગાલોના વર્ણા, ગંધ, રસ અને સ્પર્શ, ઘટતા જાય. અશુભ ભાવો વધતા જાય તેવો કાળ.
 (૩) ઉત્સર્પિણી કાળના ત્રીજા આરાનું નામ, કાળમાન લખો, તે આરામાં કેટલા તીર્થકર, ચક્રવર્તી થશે ?
 જ. : (૩) દુઃખમ સુષ્ઠમ, ૧ કોડાકોડી સાગરોપમનું ૪૨૦૦૦ વર્ષ ઓછો તે આરામાં ૨૩ તીર્થકરો ૧૧ ચક્રવર્તી થશે.
 (૪) અવસર્પિણી કાળના પહેલા આરામાં પાંસળીની સંખ્યા, અવગાહના લખો.
 છંડા આરામાં આચુષ્ય અને ધરતીની સરસાઈ લખો.
 જ. : (૪) અવસર્પિણીના ૧લા આરામાં પાંસળીની સંખ્યા ૨૫૯ ઉત્તરતે આરે ૧૨૮, અવગાહના ૩ ગાઉની, ઉત્તરતા આરે ૨ ગાઉની, છંડા આરાનું આચુષ્ય ૨૦ વર્ષનું, ઉત્તરતા આરે ૧૫ વર્ષનું, ધરતીની સરસાઈ રાખ સરખી જાણવી...
 (૫) જંબુસ્વામી મોક્ષે ગયા પછી કેટલા બોલ વિચ્છેદ ગયા ? કોઈ પણ ચાર નામ જણાવો.
 જ. : (૫) જંબુસ્વામીજી મોક્ષ પદ્યાર્થ પછી દસ બોલ વિચ્છેદ ગયા. ૧) પરમ અવધિજ્ઞાન, મનપર્યવજ્ઞાન, કેવળજ્ઞાન, પરિહાર વિશુદ્ધા, સૂક્ષ્મ ચારિત્ર, ચથાચ્યાત ચારિત્ર, પુલાકલન્ધિ, ક્ષપકશ્રેણી, ઉપશમશ્રેણી, આહારક શરીર, જિનકલ્પીસાધુ... (કોઈ પણ ચાર ચેક કરવાના છે).
 (૬) ઋષભેદવ ભગવાનનો જન્મ કયા આરામાં થયો ? કયા વિમાનમાંથી ?
 કેટલું આચુષ્ય ભોગવીને ત્યાંથી આવ્યા ?
 જ. : (૬) અવસર્પિણી કાળના ત્રીજા આરામાં, સર્વર્થસિદ્ધ વિમાનમાંથી, ૩૩ સાગરોપમ.
 (ખ) ખાલી જગા પૂરો : (૫)
 ૧) ચોથા આરામાં શેષવર્ષ બાકી રહ્યા ત્યારે પ્રભુમહાવીરનગરીમાં નિર્વાણ પામ્યા.
 જ (ખ): ૨) ચોથા આરામાં શેષ ૩ વર્ષ સાડા આઠ મહિના બાકી રહ્યા ત્યારે
 પ્રભુમહાવીર પાવાપુરી નગરીમાં નિર્વાણ પામ્યા.
 ૨) આરાનું એક કાળચક તથા સાગરોપનું એક કાળચક થાય.
 જ. : ૨) બાર આરાનું એક કાળચક તથા ૨૦ કોડાકોડી સાગરોપમનું એક કાળચક થાય.
 ૩) અકર્મભૂમિના અને માં બેસતા બીજા આરા જેવા ભાવ હોય છે.
 જ. : ૩) અકર્મભૂમિના હરિવાસ અને રમ્યક્વાસ માં બેસતા બીજા આરા જેવા ભાવ હોય છે.
 ૪) ઋષભેદવ ભગવાન પર્વત પર સાથુ સાથે મોક્ષે પદ્યાર્થ.
 જ. : ૪) ઋષભેદવ ભગવાન અષ્ટાપદ, પર્વત પર દસ હજાર સાધુ સાથે મોક્ષે પદ્યાર્થ.
 ૫) ઉત્સર્પિણી કાળનો પહેલો આરો વર્ષનો અને પાંચમો આરો વર્ષનો હશે.
 જ. : ૫) ઉત્સર્પિણી કાળનો પહેલો આરો ૨૧૦૦૦ વર્ષનો અને પાંચમો આરો
૩ કોડાકોડી સાગરોપમ વર્ષનો હશે.

- (ગ) એક વાક્યમાં જવાબ લખો : (કોઈ પાણ પાંચ) (૫)
- ૧) છઠો આરો બેસશો ત્યારે ક્યો વાયરો વાસે ? કેટલા બોલ વિચછેદ જશે ?
- જ.: (ગ) ૧) છઠો આરો બેસશો ત્યારે સંવર્તક, મહાસંવર્તક નામે વાયરો થશે ત્યારે ચાર બોલ વિચછેદ જશે.
- ૨) દેવકુઝ ઉત્તરકુરુ ક્ષેત્રમાં ક્યા આરા જેવા ભાવ વર્તે છે ? મહાવિદેશ ક્ષેત્રમાં કેવા ભાવ વર્તે છે ?
- જ.: (૨) દેવકુરુ ઉત્તરકુરુ એ બે ક્ષેત્રમાં અવસર્પિણી કાળના બેસતાં પહેલાં આરા જેવા ભાવો સદાકાળ વર્તે છે. મહાવિદેશ ક્ષેત્રમાં ચોથા આરામાં મનુષ્યની અવગાહના બેસતા અને ઉત્તરતે આરે કેટલી ? પુરુષ, સ્ત્રી, નપુંસક કેટલા કવલનો આહાર કરે ?
- જ.: (૩) અવસર્પિણીના ચોથો આરો બેસતાં અવગાહના ૫૦૦ ધનુષ્યની ઉપરતે આરે સાત હાથની. પુરુષ તર કવલનો, સ્ત્રી રૂટ કવલનો, નપુંસક રૂટ કવલનો આહાર કરે.
- ૪) જુગલિયાનું મૃત્યુ કેવી રીતે થાય ? તેમની ગતિ કઈ ?
- જ.: (૪) એકને છીંક આવે અને એકને બગાસું આવે ત્યારે મરીને દેવગતિમાં જાય.
- ૫) ભગવાન મહાવીરને કઈ નદીના કિનારે કેવળજ્ઞાન થયું ? ક્યા દિવસે થયું ?
- જ.: (૫) ઋજુવાલિકા નદીને ઉત્તર દિશાને કિનારે કેવળજ્ઞાન થયું. ઐશાખ સુદ દશમે.
- ૬) અવસર્પિણી કાળના બીજા આરાની સ્થિતિનું ત્રણ કોડાકોડી સાગરોપમાં તે આરાનું નામ સુખમ છે.
-

- પ્રશ્ન - ૩ : નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (કોઈ પાણ ૧૦) ૨૫
- (ક) (૧) અશાતા વેદનીય કર્મ કેટલા પ્રકારે ભોગવે ? ફક્ત નામ લખો. (૧૫)
- જ.:(ક) (૧) અશાતા વેદનીય ૮ પ્રકારે ભોગવે. અમનોજા શબ્દ, અમનોજા રૂપ, અમનોજા ગંધ, અમનોજા રસ, અમનોજા રૂપર્શ, મણાદુહ્યા, પયદુહ્યા, કાયદુહ્યા.
- (૨) નારકીનું આયુષ્ય કેટલા પ્રકારે બંધાય ? ક્યા ક્યા ?
- જ.: (૨) ચાર પ્રકારે બંધાય. ૧) મહાઆરંભ ૨) મહાપરિગ્રહ ૩) કુણિામ આહાર કરે (મધ્ય-માંસનું સેવન) ૪) પંચેન્દ્રિય જીવોનો વધ કરે.
- (૩) શાનાવરણીય કર્મ કેટલા પ્રકારે બાંધે ? ક્યા ક્યા ? (માગધી શબ્દો લખો ફક્ત)
- જ.: (૩) ૬ પ્રકારે બાંધે ૧) નાણ પડિએયાએ, નાણ નિન્હવએયાએ, નાણ અંતરાએણં ૪) નાણ આસાચણાએ ૫) નાણ પઓસેણં ૬) નાણ વિસંવાચણાજોગેણં.
- (૪) કેવલ શાનાવરણીયની વ્યાખ્યા લખો.
- જ.: (૪) સંપૂર્ણ લોકાલોકમાં રહેલાં સર્વ દ્રવ્યોના, સર્વ ગુણોની, સર્વ પર્યાયોને આત્મા દ્વારા એકસાથે એક સમયમાં જાણે તેને કેવળજ્ઞાન કહે છે. તેના પર આવરણ તે કેવળનાનાવરણીય.
- (૫) કર્મ એટલે શું ? વ્યાખ્યા લખો - પૂર્ણ લખો.
- જ.: (૫) કિયતે દીતિ કર્મઃ (જે કિયા કરવાથી બંધાય તે કર્મ). મિથ્યાત્વ, અપ્રત, પ્રમાદ, કષાય અને જોગના કારણો આત્મા સાથે જે બંધાય તેને કર્મ કહે છે. જીવ જ્યારે રાગ, દ્રેષ્ટ કરે છે ત્યારે જીવે અવગાહેલા આકાશપ્રદેશમાં રહેલા કાર્મણા વર્ગણાના અનંતઅનંત સૂક્ષ્મ સ્કંધો લોહચુંબકની જેમ આકર્ષાઈને આત્મપ્રદેશોની સાથે ચોંટી જાય છે તેને કર્મ કહે છે.
- (૬) શાનવરણીય કર્મની ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ જગન્યસ્થિતિ, અબાધાકાળ લખો.
- જ.: (૬) જગન્ય અંતઃમુહૂર્ત ઉત્કૃષ્ટ ત્રીસ કોડાકોડી સાગરોપમની અબાધાકાળ જ. અંતમુહૂર્ત જ.ઉત્કૃષ્ટ ૩૦૦૦ વર્ષનો.

- (૭) અપ્રત્યાખ્યાનીય કોધ, માન, માયા, લોભ કોણી સમાન ?
- જ.: (૭) અપ્રત્યાખ્યાનીય કોધ - તે તળાવની તિરાક સમાન.
 અપ્રત્યાખ્યાનીય માન - તે હાડકાંના સ્તંભ સમાન.
 અપ્રત્યાખ્યાનીય માયા - તે ઘેટાંના શીંગડાં સમાન.
 અપ્રત્યાખ્યાનીય લોભ - તે નગરની ગટરના કાદવ સમાન.
- (૮) ત્રસ દશકના ફક્ત નામ લખો (અર્થ નહીં).
- જ.: (૮) ૧) ત્રસનામ ૨) બાદરનામ ૩) પર્યાપ્તનામ ૪) પ્રત્યેકનામ ૫) સ્થિરનામ
 ૬) શુભનામ ૭) સૌભાગ્યનામ ૮) સુસ્પરનામ ૯) આદેયનામ ૧૦) યશોકિતીનામ.
- (૯) ગોત્ર કર્મની સ્થિતિ - (જધન્ય, ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ) અભાધાકાળ લખો.
- જ.: (૯) ગોત્ર કર્મની સ્થિતિ જ.ધન્ય આઠ મુહૂર્ત ૩૮૫૨ ૨૦ કોડાકોડી સાગરોપમની
 અભાધાકાળ જ. અંતમુહૂર્ત ૩. ૨૦૦૦ વર્ષનો.
- (૧૦) કર્મની વિવિધ અવસ્થાના નામ (પહેલા ચાર જ નામ લખો). પહેલી અવસ્થાનો અર્થ લખો.
- જ.: (૧૦) બંધ, ઉદ્વર્તન, અપવર્તન, સતા.
- બંધ - મિથ્યાત્વ આદિ કારણોથી જીવ અને કર્મનું એકમેક થવું તે બંધ. દૂધમાં
 પાણીની જેમ અથવા લોખંડમાં અનિની જેમ.
- (૧૧) દર્શનાવરણીય કર્મને કોણી ઉપમા આપો છે ? તેણે આત્માનો કયો ગુણ રોક્યો છે ?
- જ.: (૧૧) ઉપમા-રાજાના દ્વારાપાલ સમાન ગુણ - અનંત દર્શન ગુણ
- (અ) ફક્ત સંખ્યા લખો : (૫)
(૧) નામ કર્મની પ્રકૃતિ	જવાબ : ૯૩
(૨) શાનાવરણીય કર્મબંધના કારણ	જવાબ : ૬
(૩) નો કખાય	જવાબ : ૮
(૪) અંતરાય કર્મ કેટલા પકારે ભોગવે ?	જવાબ : ૫
(૫) નામ કર્મ કેટલા પકારે બંધાય ?	જવાબ : ૮
(૬) વેદનીય કર્મ ભોગવવાની પ્રકૃતિ	જવાબ : ૧૯
(૭) આયુષ્ય કર્મ બાંધવવાની પ્રકૃતિ	જવાબ : ૧૯
(૮) ગોત્ર કર્મ કેટલા પકારે બંધાય ?	જવાબ : ૧૯
(૯) કખાય ચારિત્ર મોહનીયની પ્રકૃતિ.	જવાબ : ૧૯
(૧૦) દર્શનાવરણીય કર્મ ભોગવવાની પ્રકૃતિ	જવાબ : ૮
- (બ) જોડકાં જોડો : (૫)
(૧) બેઠા બેઠા ઊંઘે	૬) અર્પાંત નામ	૧) જવાબ : ૬
(૨) પર્યાપ્તિ પૂર્ણ ન મળે	૭) ઉચ્ચ ગોત્ર	૨) જવાબ : ૬
(૩) ચાલતા ચાલતા ઊંઘે	૮) રતિમોહનીય	૩) જવાબ : ૪
(૪) પરિતાપ કે ત્રાસ ન ઉપજવવાથી	૯) ઉપધાતનામ	૪) જવાબ : ૪
(૫) જેના ઉદ્યથી જીવને સંસારમાં અને	૧૦) પ્રચલા	૫) જવાબ : ૨
પાપના કાર્યમાં આસક્તિ રહે		
(૬) રસોળી થાય	૧) ત્રસનામ	૬) જવાબ : ૮
(૭) ઊંઘી જતિમાં જન્મ	૭) મિથ્યાત્વ મોહનીય	૭) જવાબ : ૬
(૮) જેના ઉદ્યથી જીવને કારણ અથવા	૮) શાતા વેદનીય	૮) જવાબ : ૨
વગર કારણે હસવું આવે		
(૯) સુદેવ સુગરુ, સુધર્મ પર શ્રદ્ધા ન હોવી ઝ) પ્રચલા પ્રચલા	૯) જવાબ : ૪	
(૧૦) જેના ઉદ્યથી જીવ હલનયલન કરે	૧૦) હસ્ય મોહનીય	૧૦) જવાબ : ૨

પ્રશ્ન - ૪ : ગોચરી સંબંધી પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

૫

(ક) (૧) જમતાં પહેલાં કઈ ભાવના રાખવી ? (૩)

જ.: (ક) (૧) જમતાં પહેલસાં પૂર્ણ સાધુ-સાધ્વીઓને વહોરાવવાની ભાવના ભાવવી.

(૨) આધાકર્મી આહાર એટલે શું ?

જ.: (૨) આધાકર્મી આહાર એટલે કે (સાધુ-સાધ્વી) તેમના નિમિત્તે પૃથ્વીકાય અપકાય તેઉકાય, વાઉકાય, વનસ્પતિ અને ત્રસકાયની છ કાચની હિંસાથી બનાવેલા આહાર-પાણી બનાવેલા હોય તે

(૩) સાધુ-સાધ્વી ઘરે પદ્ધારે ત્યારે અને વહોરીને પાછા ફરે ત્યારે કઈ વિધિ કરવાની છે ?

જ.: (૩) પદ્ધારો...પદ્ધારો કહી વિનયપૂર્વક ૭-૮ કગલાં સામે જવું. વહોરીને પાછા ફરે ત્યારે ૭-૮ કગલાં સુધી વળાવવા જવું.

(૪) નીચે દર્શાવેલી વસ્તુ સાધુ-સાધ્વીને વહોરાવી શકાય ? ‘હા’ કે ‘ના’માં જવાબ આપો. (૨)

(૧) દાડમ નાખેલ લેણ (૨) કેરીનો રસ (૩) હરેણી ફાડી (૪) કાકડી-ટમેટોનું કચુંખર

જ.: (૫) ના (૨) હા (૩) હા (૪) ના.

પ્રશ્ન - ૫ : વાર્તાના આધારે પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

૧૦

(૧) ઋખભદેવનો જન્મ કઈ તિથિએ થયો ? કેટલા અને કયા કયા ઠન્દ્રો આવ્યા ?

જ.: (૧) ભગવાન ઋખભદેવનો જન્મ ફાગણ વદ આઠમના દિવસે થયો હતો.

ક૪ ઈન્દ્રો, ભવનપતિના ૨૦, વાગવ્યંતરના ૩૨, જ્યોતિષી ૨, પૈમાનીક ૧૦.

(૨) દેવલોકમાં શકેન્દ્રએ કામેદેવની પ્રશંસા કરતાં શું કહ્યું ?

જ.: (૨) હે કામેદેવ, તમે ધન્ય છો, કૃતાર્થ છો. તમારો માનવભવ સફળ થયો છે. તમને નિર્ગિથ પ્રવચન ફળ્યું છે.

(૩) શ્રીયાંસફુમારને કહ્યું શાન થયું ? તેઓ કોના પુત્ર હતા ? તેમને સ્વખનમાં શું આવ્યું ?

જ.: (૩) જાતિસ્મરણા. તેઓ બાહુબલીના પૌત્ર અને સોમપ્રભ રાજના પુત્ર હતા.

સ્વખનમાં જોયું કે સોના જેવો મેરુપર્વત કાંઈક અંશે કાળો પડી ગયો છે તેને શ્રીયાંસે દૂધથી અભિષેક કરીને ઉજળો કર્યો.

(૪) બે કાચબા કયા સૂત્રનો અધિકાર છે ? બે શિયાળ રાત્રે શું કરતા ? દિવસે શું કરતા ?

જ.: (૪) જ્ઞાતાધર્મકથા સૂત્રનો અધિકાર છે. બે શિયાળ માંસ માટે રાત્રે ફરતા હતા, દિવસે છુપાઈને રહેતાં હતાં.

(૫) કામેદેવ શ્રાવક કાળ કરીને કયાં ગયા ? મોક્ષ ક્યાંથી જશે ?

જ.: (૫) કામેદેવ શ્રાવક કાળ કરીને સુર્ધર્મ દેવલોકમાં ગયા છે. આગામી ભવમાં મનુષ્ય બની અધૂરી સાધના પૂર્ણ કરી મોક્ષે પદ્ધારશે.

પ્રશ્ન - ૬ : કાવ્યવિભાગ સાધુવંદુગાને આધારે લખો :

૧૦

(૧) મુનિવર હરિકેશી ભવનો પાર

જ.: (૧) મુનિવર હરિકેશી ચિત્ત મુનીશ્વર સાર, શુદ્ધ સંચમ પાળી પામ્યા ભવનો પાર.

(૨) વળી ઋખભદ્ત અણગાર

જ.: (૨) વળી ઋખભદ્ત મુનિ, શેઠ સુર્દશનસાર, શિવરાજ ઋષીશ્વર, ધન્ય ગાંગેય અણગાર.

(૩) ધન્ય જાલી અગાધ

જ.: (૩) ધન્ય જાલી મચાલી, ઉવચાલાદિક સાધ, સાંબને પ્રધુમન, અનિરુદ્ધ સાધુ અગાધ.

(૪) ધર્મધોષ તણા અપાર

જ.: (૪) ધર્મધોષ તણા શિષ્ય, ધર્મરૂપી અણગાર, કીડીઓની કરુણા, આણી દચા અપાર.

(૫) છયે ઋધિ દ્વાર

જ.: (૫) છયે ઋધિ છાંડીને લીધો સંચમભાર, દીંગ અલ્પકાળમાં પામ્યા મોક્ષદ્વાર.

॥ જય જિનેન્દ્ર ॥

**સવાલ સાથે
જવાબ પેપર**

તા. ૦૭-૦૮-૨૦૧૬ • સમય: બપોરે ૨ થી પ.૩૦ • શ્રેણી ૫ • ગુણા : ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 6)

પ્રશ્ન - ૧ : સામાયિક પ્રતિકમાળના આધારે

૧૦

(ક) ટૂંકમાં જવાબ આપો :

(૧) ઉતાવળમાં વિધિ વિના ઉપયોગહીન દશામાં પૂછે તેને શું કહેવાય ? (૧)

જ.(ક): (૧) દુષ્પ્રમાર્જન.

(૨) કયા આવક ગોચરી કરવા જરૂર શકે ? (૧)

જ.: (૨) ૧૦મું વ્રત કરીને, પડિમાધારી શ્રાવક.

(૩) પહેલા, બીજ અને ત્રીજ શ્રમણ સૂત્રનો કાયોત્સર્ગ ક્યારે કરાય ? (૩)

જ.: (૩) નિદ્રા ત્યાગ પછી ૧લા ગોચરી વહોર્યા પછી બીજાની પ્રતિલેખનથી નિવૃત્ત થઈ- ત્રીજા.

(૪) સાધુ અને શ્રાવક સરખા પચ્ચાખ્ખાણા ક્યારે કરે ? (૧)

જ.: (૪) સંથારામાં.

(૫) પ્રતિકમણ કેટલા બોલનું અને કેટલા દોષ ટાળીને કરાય ? (૧)

જ.: (૫) ૮૨ બોલ ૧૨૪ દોષ ટાળી

(૬) ખળાએ, ધ્રીઠાએ, આપથાપના, પરઉથાપના, મમતે શબ્દો સમજાવો. (૩)

આ શબ્દ કયા પાઠમાં આવે છે ?

જ.: (૬) ખળાએ-સ્ખલના ભૂલ થઈ જવાથી ધ્રીઠાએ - તિરસ્કારથી આપથાપના સ્વરંદંથી આ શબ્દો આલોચના સૂત્રમાં આવે છે.

(૭) નીચના પાઠની પૂર્તિ કરો (કોઈ પાણ પાંચ)

૧૦

(૧) ચત્તારી અણુપેહા પન્નતા તં જ્ઞા આ ધર્મધ્યાનનો સૂત્રપાઠ કથો.

જ.: (૭)(૧) એગરચાણુપેહા અણિએરચાણુપેહા અસરણાણુપેહા સંસારાણુપેહા

(૨) કંદપે એહવા આઠમાં વ્રત.

જ.: (૨) કંદપે કુકુઈએ મોહરિએ સંજુતાહિગ રણો ઉવભોગપરિભોગ અઈરિતે

(૩) પંદર કર્માદાનમાંથી છેલ્લા ૪ કર્માદાન લખો.

જ.: (૩) નિલંઘણ કમ્મે દવરિગ દાવણાચા સરદહતલાગ પરિ સોસણાચા અ સદજણ પોસણાચા.

(૪) જવંતિકેઈ સાહુ તે સબ્બે

જ.: (૪) રચહરણ ગુચ્છગ પડિગગહદારા, પંચમહૃપ્યયદારા, અઙ્ગારસસહસ્રસ સીલંગ રહદારા, અફખયાચાયાર ચરિતા

(૫) જં વાઈધં વિષયહીણં

જ.: (૫) વચ્ચામેલિં, હીણક્ખરં, અચ્યક્ખરં, પચહીણં

(૬) ખામેભિ પડિક્ખમાભિ

જ.: (૬) ખમાસમણો દેવસિંઘ વઈક્કમં આવસ્સિયાએ પડિક્કમાભિ

(ગ) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખો (કોઈ પણ દસ)

૫

- ૧) સવ્યં ૨) ધર્મ સારહીણં ૩) ભેસજ્જેણં ૪) કુવિય ૫) દારા ૬) બંધે
૭) કંતં ૮) સાંશયિક મિથ્યાત્વ ૯) મોસોવાસે ૧૦) પરપાસંડ સંથવો
૧૧) આમોસે

૪.: (ગ) ૧) સર્વ ૨) ધર્મરૂપી રથના સારથિઓ ૩) ઘણી વસ્તુઓ લેળવીને કરેલી દવા.....

- ૪) ધરવખરી ૫) બાળક ૬) ત્રસ જીવને ગાઢ બંધને
બાંદ્યા હોય ૭) કાંત ૮) શંકાશીલ રહેવું ૯) ખોટો ઉપદેશ આપવો.
૧૦) અન્ય પાખંડી મતનો પરિચય કરવો ૧૧) વગર પૂંજ્યે શરીર ખંજવાળવાથી

(ઘ) નીચેના શબ્દો માગધી ભાષામાં લખો (મૂળ પાઠ) (કોઈ પણ પાંચ)

૫

- (૧) ગ્રહણ કરેલી હોય ૨) કુચેષા કરી હોય ૩) રાજ્ય વિરુદ્ધ દાણચોરી
આદિ કરી હોય ૪) ત્રણ પ્રકારની ૫) પાથરીને ૬) નહિ કરવા વડે

૪.: (ઘ): (૧) પરિગાહિંય ૨) કુકુરીએ ૩) વિરુદ્ધરજજાઈકમે ૪) તિવિહં

- (૫) સંથરીને ૬) અકરણાયાએ

પ્રશ્ન - ૨ : ટૂંકમાં જવાબ લખો :

૭

(૧) શ્રાવકને શ્રમણોપાસક શા માટે કહેવાય ?

(૧)

૪.: (૧) શ્રાવક મન, વચન, કાચાથી સાધુ-સાધીની પર્યુપાસના કરે છે
તેથી શ્રમણોપાસક કહે છે.

(૨) શ્રાવકનાં વ્રત, મનોરથ, ગુણસ્થાનક અને અભિગમની સંખ્યા લખો.

(૧)

૪.: (૨) વ્રત-૧૨, મનોરથ-૩, ગુણસ્થાન-૫, અભિગમ-૫.

(૩) આનંદશ્રાવકને શું પ્રાપ્ત થયું ? તેમાં કોણે શંકા થઈ ?

(૧)

૪.: (૩) આનંદ શ્રાવકને અવધિજ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું. વિસ્તૃત અવધિજ્ઞાન કરી
ગૌતમસ્વામીને શંકા થઈ હતી.

(૪) ખાલી જગ્યા પૂરો :

(૨)

..... થી પદાર્થ જાળવો થી તેના પર શ્રદ્ધા કરવી..... થી આચરણ કરવું.

..... પૂર્વે બાંધેલા કર્મોનો નાશ કરવો.

૪.: (૪) જ્ઞાન થી પદાર્થ જાળવો દર્શન થી તેના પર શ્રદ્ધા કરવી ચાચિત્ર થી આચરણ કરવું.
તપ પૂર્વે બાંધેલા કર્મોનો નાશ કરવો.

(૫) જોડાં જોડો :

(૨)

૧) સોનું ખરીદવા સમાન ૧) પરભવમાં સાથે આવે. જવાબ : શ્રાવકધર્મ

૨) હીરા ખરીદવા સમાન ૨) પરભવમાં સાથે ન આવે. જવાબ : સાધુ ધર્મ

૩) શ્રાવકપણું ૩) શ્રાવકધર્મ ૪) સાધુ ધર્મ જવાબ : પરભવમાં સાથે ન આવે

૪) શ્રાવક ધર્મની આરાધના ૪) સાધુ ધર્મ જવાબ : પરભવમાં સાથે આવે

પ્રશ્ન - ૩ : નવ તત્ત્વના આધારે જવાબ લખો :

(ક) જોડકાં જોડો (A)	(B)	જવાબ : ૧ - ૧
૧) તત્ત્વ	૧) વસ્તુનું સાચું સ્વરૂપ સહાકાળ હોવાપણું	જવાબ : ૧ - ૧
૨) જીવ તત્ત્વ	૨) શુભ કર્મની કમાળી શુભ કર્મસંચય સુખની અનુભૂતિ	જવાબ : ૨ - ૬
૩) અજીવ તત્ત્વ	૩) આત્મકૃપી તળાવમાં કર્મકૃપી પાણીની ઈન્દ્રિયકૃપી છિદ્રથી થતી આવક	જવાબ : ૩ - ૬
૪) પુણ્ય તત્ત્વ	૪) બાર પ્રકારના તપથી આત્મપ્રેદેશથી કર્મનું દૂર થવું.	જવાબ : ૪ - ૨
૫) પાપ તત્ત્વ	૫) આત્મા અને કર્મ ક્ષીર અને નીરની જેમ એકમેક થાય.	જવાબ : ૫ - ૮
૬) આશ્રવ તત્ત્વ	૬) ચૈતન્ય રહિત - ૮૮	જવાબ : ૬ - ૩
૭) સંવર તત્ત્વ	૭) સકળ બંધનથી સકળ કર્મથી આત્મ પ્રેદેશનું મુક્ત થવું.	જવાબ : ૭ - ૧૦
૮) નિર્જરા તત્ત્વ	૮) અશુભ કર્મની કમાળી કરી કરવા ફળ હુંઘની અનુભૂતિ	જવાબ : ૮ - ૪
૯) બંધ તત્ત્વ	૯) ચૈતન્ય લક્ષણ સુખદુઃખનો જાણ કર્મનો કર્તાહર્તા ભોક્તા	જવાબ : ૯ - ૫
૧૦) મોક્ષ તત્ત્વ	૧૦) ઈન્દ્રિયકૃપી છિદ્રને વ્રતનિયમ દ્વારા કર્મકૃપી પાણીને આવતું રોકવું.	જવાબ : ૧૦ - ૭
(ખ) નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ લખો. (કોઈ પાગ દસ)		૧૦
(૧) નરકની વ્યાખ્યા લખો.		
જ.: (અ)(૧) શુભ ફળ દેવાવાળા કર્મ હાજર નથી. પરમાધામી દેવો કષ્ટ આપો. સુખરૂપી અર્ક નીકળી ગયો છે. માત્ર હુઃખ છે તે નરક.		
(૨) અકર્મ ભૂમિ કોને કહેવાય ?		
જ.: (૨) ત્રણ કર્મ વ્યાપાર રહિત દસ પ્રકારના કલ્પવૃક્ષથી જીવન જીવે તે અકર્મભૂમિ.		
(૩) વર્ણ, ગંધ, રસ, સંઠાણની સંખ્યા લખો.		
જ.: (૩) ૫ વર્ણ, ૨ ગંધ, ૫ રસ, ૫ સંઠાણ.		
(૪) શુભ-ઉત્તમ સંધયાણ અને સંઠાણના નામ લખો.		
જ.: (૪) વજ્ઞાત્રષલ નારાય સંધયણ સમયતુરસ્ત્ર સંઠાણ શુભ છે.		
(૫) થીણદ્વિનિંદ્રા એટલે શું ?		
જ.: (૫) દિવસે વિચારેલા સાધારણ કે અસાધારણ કામ નીંદ્રમાં કરી લેવા.		
(૬) શૂચિ કુસળ્ગ કરે તે સમજવો.		
જ.: (૬) ધાસની અણી ઉપર પાણી રહે તેટલો પ્રમાદ કરે.		
(૭) એકત્વ ભાવના અને અશુચિ ભાવના કોણે ભાવી ? ઉદાહરણ આપો.		
જ.: (૭) નમિરાજષિ, સનત ચક્વતી.		
(૮) આભ્યંતર તપ એટલે શું ?		
જ.: (૮) ભૂખ આદિ બાદ્ય કષ્ટો ગોળાંદું જે તપની અસર સીધી આત્મા પર પડે.		
(૯) વિનય તપ વિશે સમજવો.		
જ.: (૯) આઠ કર્મનો વિનાશ જેનાથી થાય તે વિનયને દેવ-ગુરુ-આદિનીની ભક્તિ કરવી. અશુભ કર્મનો તીવ્ર કે મંદ વિપાક હોય છે.		
(૧૦) જીવ કયા કારણથી મોક્ષમાં જાય?		
જ.: (૧૦) સમ્યકગંગાન : ઝાન, દર્શન, ચારિત્ર અને તપ.		
(૧૧) પ્રત્યેક બુદ્ધ સિદ્ધા કોને કહેવાય ?		
જ.: (૧૧) કોઈ પદાર્થ દેખીને પ્રતિબોધ પામવાથી પોતાની મેળે ચારિત્ર લઈ મોક્ષે જાય.		
(૧) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (કોઈ પાગ પાંચ)		૧૦
(૨) વ્યવહારિક જીવનમાં પુણ્ય અને પાપને જાણીને શું કરશો?		
જ.(ગ):(૧) પુણ્યનો ઉદ્ય હોય ત્યાં સુધી સારાસંયોગો, અનુકૂળતા ટકે, પાપકર્મનો ઉદ્ય આવે તે અનિષ્ટ સંયોગ અને પ્રતિકૂળતા મળે માટે પુણ્યને ટકાવવા આર્ત રોક્રદ્યાન ન		

કરવું. પુણ્ય બાંધવા ધર્મ આરાધના કરવી. સંસાર પુણ્યથી જ ચાલે છે. અંતે નજ્દ થવાનું છે તેથી ધર્મને પ્રધાનતા આપવી પુણ્યને નહીં. પાપનો ડર રાખી ૧૮ પાપસ્થાનનો ત્યાગ કરવો. દુઃખનું મૂળ પાપ છે. પાપનું મૂળ હિંસા છે. હિંસાથી અશાાતા બંધાય છે. પુણ્ય કરવું સહેલું છે, પાપ છોડવું અધરૂં છે. પાપનો ત્યાગ કરવો અને સમભાવે દુઃખ સહન કરવું.

(૨) પાપ તત્વમાં ૮ કર્મની પ્રકૃતિની ફક્ત સંખ્યા લખો.

જ.: (૨) જ્ઞાનાવરણીયની-૫, દર્શનાવરણીયની-૬, વેદનીયની-૧, મોહનીયની-૨૯,
આયુષ્ય-૧, નામ-૩૪, ગોત્ર-૧, અંતરાયની-૫, કુલ = ૮૨.

(૩) વજાક્ષભનારાય સંઘયણ સમજવો.

જ.: (૩) વજ કહેતા ખીલી - અખબ કહેતા પાટો, નારાય કહેતા બંને પડખે મર્કટબંધ
(જે શારીરની રચનામાં બે હાડકાંને બે પડખેથી મર્કટબંધે કરી બાંધ્યા હોય તેનાં પર
પાડકાનો પછો હોય તેને ખીલી જેવા હાડકાએ કરી સજજક કર્યા હોય તેવું મજબૂત
સંઘયણ)

(૪) અનુપૂર્વી એટલે શું ? અંતરાય કર્મના ઉદ્દેશ્યે થતી પ્રકૃતિનાં નામ લખો.

જ.: (૪) વિગ્રહગતિએ જતા જીવને જે ગતિમાં જવાનું હોય તે ગતિમાં લઈ જનારું કર્મ એટલે
અનુપૂર્વી દાનાંતરાય, લાભાંતરાય, ભોગાંતરાય, ઉપભોગાંતરાય, વીર્યાંતરાય.

૫) ૨૫ ક્રિયામાંથી કોઈ પણ ત્રણ ક્રિયા સમજવો.

જ.: (૫) ૨૫ ક્રિયામાંથી જોવું.

(૬) અનુભાગ બંધ વિશે જાણવો-લાડવાના ટછાંત સહિત સમજવો.

જ.: (૬) કર્મનો તીવ્ર મંદ રસ પરિણામ રૂપ.

અનુભાગબંધ કોઈ કર્મનો શુભ તીવ્ર મંદ વિપાક હોય છે અને કોઈ કર્મનો અશુભ તીવ્ર
મંદ વિપાક હોય છે. જેમ શાતાવેદનીય આદિમાં અશુભરસ અલ્પ હોય, કોઈને અશુભ
રસ ધણો હોય તેને અનુભાગબંધ કહીએ. જેમ કોઈ લાડવો મીઠો, કડવો હોય, કોઈ
તીખો હોય, કોનો એકસ્થાન રસ હોય, કોઈનો બે-સ્થાન હોય, ઈત્યાદિ અલ્પવિશેષ
રસ હોય.

(૭) કેટલા બેદે સિદ્ધ થાય ? તેમાંથી પ્રથમ છ બેદ લખો.

જ.: (૭) ૧૫ બેદે સિદ્ધ થાય. તીર્થસિદ્ધા, અતીર્થસિદ્ધા તીર્થકર સિદ્ધા, અતીર્થકરસિદ્ધા,
ગૃહસ્થલિંગસિદ્ધા.

(૮) નવ તત્વના આધારે કોઈ બનાવો.:

(૯) કુમ, તત્વ, રૂપી, અરૂપી, હેય, જ્ઞાય, ઉપાદેય

(૩) ૫

ક્રમ	નામ	રૂપી બેદ	અરૂપી બેદ	હેય જ્ઞાય ઉપાદેય
૧	જીવ તત્વ	૧૪	સિદ્ધ	જ્ઞાય
૨	અજીવ તત્વ	૪	૧૦	જ્ઞાય
૩	પુણ્ય તત્વ	૪૨	૦	ઉપાદેય હેય
૪	પાપ તત્વ	૮૨	૦	હેય
૫	આશ્રમ તત્વ	૪૨	૦	હેય
૬	સંવર તત્વ	૦	૫૭	ઉપાદેય
૭	જીર્ણ તત્વ	૦	૧૨	ઉપાદેય
૮	બંધ તત્વ	૪	૦	હેય
૯	મોક્ષ તત્વ	૦	૯	ઉપાદેય

- (2) જધન્ય અવગાહનાવાળો, ઉત્કૃષ્ટ.....અવગાહનાવાળો જધન્ય..... (2)
વર્ષનો, ઉત્કૃષ્ટ વર્ષના આચુવાળો કર્મભૂમિનો મનુષ્ય મોક્ષે જાય.
જ.: (2) જધન્ય ૨ હાથની અવગાહનાવાળો, ઉત્કૃષ્ટ ૫૦૦ ધનુષ્ય અવગાહનાવાળો
જધન્ય નવ વર્ષનો, ઉત્કૃષ્ટ પૂર્વક્રિયા વર્ષના આચુવાળો કર્મભૂમિનો મનુષ્ય મોક્ષે જાય.
-

- પ્રશ્ન - ૪ : આગમને આધારે જવાબ લખો (કોઈ પાગુ ૪) ૮
- ૧) તર આગમને કેટલા વિભાગમાં વહેંચવામાં આવ્યા છે. માત્ર સંખ્યા.
જ.: (૧) ૧૧ અંગ, ૧૨ ઉપાંગ, ૪ મૂળ, ૪ છે. તરમું આવશ્યક સૂત્ર.
૨) આચારાંગ સૂત્રમાં શેનું વર્ણન આવે છે ? તે સૂત્ર કાલિક છે કે ઉત્કાલિક ?
જ.: (૨) સાધુના આચાર અને ભગવાન મહાવીરનું જીવનચરિત્ર આચારાંગ સૂત્રમાં છે.
૩) ભગવતી સૂત્રમાં કેટલા પ્રશ્નો પૂછવામાં આવ્યા છે ? મુખ્ય નામ કોના આવે છે ?
જ.: (૩) ૩૫૦૦૦ પ્રશ્નો. ગોશાલક, જમાલી જયંતિ શ્રાવિકા આદિનું વર્ણન ભગવતી સૂત્રમાં છે.
૪) પાંચ આશ્રવ અને પાંચ સંવરનું વર્ણન શેમાં આવે ? ૧૦ શાવકનો અધિકાર શેમાં આવે ?
જ.: (૪) પ્રશ્નચ્યાકરણ - ઉપાસક દશાંગ સૂત્ર.
૫) કયા આગમના પાઠથી વડી દીક્ષા દેવાય છે ? નંદીસૂત્રમાં શેનું વર્ણન આવે છે ?
જ.: (૫) દશયેકાલિક સૂત્ર, પાંચ જ્ઞાનનું વર્ણન કાલિક, ઉત્કાલિક સૂત્રના નામ.
૬) પુરુષિયામાં શેનું વર્ણન આવે છે ?
જ.: (૬) ભગવાન મહાવીરનાં દર્શને પદ્યારેલા ચંદ્ર-સૂર્ય ટેવોનું, સોમીલ અને પારસનાથનો સંવાદ બહુપુત્રિકારેવી આદિનું વર્ણન.
-

- પ્રશ્ન - ૫ : કથાના આધારે જવાબ લખો (કોઈ પાગુ પાંચ) ૧૦
- (૧) ગુજરાતીલ ઉદ્ઘાનમાં ભગવાને શું ઉપદેશ આપ્યો ?
જ.: (૧) શ્રુત અને ચારિત્ર ધર્મનું સ્વપ્રદૂપ બતાવ્યું. કર્મ કર્યા પ્રકારે બંધાય છે, કઈ રીતે જીવકર્મથી મુક્ત થવાય, કઈ રીતે સુખ-દુઃખ પ્રાપ્ત કરે છે. આ ઉપદેશ આપ્યો.
૨) મેઘકુમારને દીક્ષા આપ્યા પછી મુનિધર્મની શું મર્યાદા ભગવાને બતાવી ?
જ.: (૨) મેઘ હવેથી તારે નીચું જોઈને ચાલવું. નિર્જવ ભૂમિ પર ઊભા રહેવું, જોઈને બેસવું, શરીરનું પ્રમાર્જન કરીને સૂસું, નિર્દોષ આહાર કરવો. હિતકારી અને મિતકારી-મધુર ભાષા બોલવી. એકેન્દ્રિયથી પંચેન્દ્રિય જીવોની રક્ષા માટે સતત સાવધ રહેવું. પ્રમાદ કરવો નહીં.
(૩) વિજય રાજએ મૃગાવતી રાણીને શું સમજાવ્યું ?
જ.: (૩) શુભ કાર્યમાં વિલંબ ન કરો.
તમે પ્રથમ બાળકને આમ ફેંકી દેશો તો કદાચ તમારા ભવિષ્યના ગર્ભ સ્થિર નહિ રહે. માટે તમે ગુપ્ત રીતે રાખીને બોંચરામાં તેનું પાલન કરો.
(૪) ઈકાઈ રાઠોડ વિશે ટૂંકમાં જણાવો.
જ.: (૪) ભરત ક્ષેત્રમાં શતક્રાર નામના નગરના દક્ષિણા પૂર્વ ભાગમાં નદી અને પર્વતની વચ્ચે ૫૦૦ ગામના ખંડનો ઈકાઈ રાઠોડ અધિપતિ હતો. તે અધર્મિક અને કૂર હતો. તે પ્રજાની ઉપર ધણા જ કર નાખી પ્રજાને પીડા આપી વસૂલ કરતો હતો. ખોટા આશ્રેપ લગાવી મારતો - પીટતો, વધ કરી દેતો. ચાત્રિકોને મારતો તેથી તેના શરીરમાં ૧૫ મહારોગો ઉત્પન્ન થયા.
જ.: (૫) મૃગાપુત્રને જન્મથી જ ઈન્ડ્રિયનો માત્ર આકાર હતો. જન્માંધ બાળક થતા ઉકરકે ફેંકવા તૈયાર થઈ. વિજય રાજએ કહ્યું, ‘તમે પ્રથમ બાળકને આમ ફેંકી દેશો તો તમને ભવિષ્યમાં ગર્ભ સ્થિર નહીં રહે.

- (૫) ઈન્દ્રે દીક્ષિત થયેલા દશાર્જભક્ત રાજને શું કહ્યું ?
- જ.: (૫) મહાત્મા, આપે દીક્ષા લીધી છે તેથી આપ મારા પણ વંદનિક અને પૂજનીક બની ગયા. આપની આત્મતત્ત્વજ્ઞ સામે મારી લોતિક જ્ઞાન શી વિશાળમાં ? છ'કાયના રક્ષક ૧૭ ભેટે સંયમના પાળનાર આપના ત્યાગ અને ધેરાગને ધન્ય છે.
- (૬) ઈન્દ્રે શા માટે વૈકિયશક્તિ કામે લગાડી ?
- જ.: (૬) આજ સુધી ઠાઠમાઠથી કોઈ નંગયા હોય તેવા ઠાઠથી કુલાઇને દશાર્જ ભક્તરાજ ભગવાનના દર્શન કરવા ગયા હતા તેનું અભિમાન ઉતારવા ઈન્દ્રએ પોતાની વૈકિયશક્તિ કામે લગાડી.
- (૭) ઈકાઈના ભવનું પાપરૂપે જન્મ. હાથીના ભવનું પુણ્ય.....રૂપે જન્મ.
- જ.: (૭) ઈકાઈના ભવનું પાપ મૃગાપુત્ર રૂપે જન્મ. હાથીના ભવનું પુણ્ય મેઘકુમાર રૂપે જન્મ.
-

પ્રશ્ન - ૬ : કાવ્ય વિભાગ :

૧૦

- ૧) બુધ્યા વિનાપિ સહસા ગ્રહીતુમ
- જ.: (૧) બુદ્ધ્યા વિનાપિ વિબુધ્યા-ર્થિત - પાદપીઠ ।
સ્તોતું સમુદ્ધત-મતિર્વિગત ત્રપોછમ્ ।
બાલંવિહાય જલ સંસ્થિત ભિન્દુ-બિન્દુ
મન્યઃ ક ઈરણતિ જનઃ સહસા ગ્રહીતુમ
- (૨) મત્વેતિનાથ નન્દ બિંદુ
- જ.: (૨) મત્વેતિનાથા તવ સંસ્તવનં મયેદ
મારભ્યતે તનુ ધિયાપિ તવ પ્રભાવાત
ચેતો હરિષ્યતિ સતાં નલિની દલેખુ
મુક્તાફલ ધુતિ મુપૈતિ નન્દ બિન્દુઃ
- (૩) એક માસ સંથારે ગયા ભગવંત
- જ.: (૩) એકમાસ સંથારે સર્વાર્થ સિદ્ધ પહુંત
મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં કરશે ભવનો અંત
ઘનનાની રીતે હુવા નવે સંત
શ્રી અનુતરો વવાઈમાં ભાખી ગયા ભગવંત
- (૪) ઈણ અઢી દ્વીપમાં..... તરણનો ઠામ.
ઈણ અઢીદ્વીપમાં ઘરડા તપસ્વી બાળ
શુદ્ધ પંચમહાવતદ્યારી નમોનમો ત્રણ-કાળ
એ ચતુથો સતીઓનાં લીજે નિત્ય પ્રતેનામ
શુદ્ધ મનથી દ્યાવો, એક તરણનો ઠામ.

॥ જય જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બાઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ્ઘ

Shree Greater Bombay Vardhman Sthanakvasi Jain Mahasangh-Mumbai સંચાલિત

માતુશ્રી મહિનેન મણશરી ભીમશ્રી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ

Matushree Maniben Manshi Bhimshi Chhadva - Dharmik Shikshan Board

વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા શુપ નું પેપર

સવાલ સાથે

જવાબ પેપર

તા. ૦૭-૦૮-૨૦૧૯ • સમય: બપોરે ૨ થી પ.૩૦ • શ્રેણી ૭ • ગુણા : ૧૦૦

(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 7)

પ્રશ્ન - ૧ : સામાયિક અને પ્રતિકમાળા આધારે જવાબ લખો :

૩૦

(ક) નીચેની પાઠપૂર્ણ કરો.

૧) અનાભિગ્રહિક લોકોત્તર

(૨)

જઃ(ક): (૧) અનાભિગ્રહિક મિથ્યાત્વ, અલિનિવેશિક મિથ્યાત્વ, સાંશાયિક મિથ્યાત્વ,
અણાભોગ મિથ્યાત્વ, લોકિક મિથ્યાત્વ, લોકોત્તર મિથ્યાત્વ

(૨) ચાઉફાલં અપમજ્ઞાણાએ

(૩)

જ.: (૨) ચાઉફાલં, સજ્જાયસ, અકરણાચાએ, ઉભઓકાલં, ભંડોવગરણાસ્સ,
અપડિલેહણાએ દુષ્પદિલેહણાએ, અપમજ્જણાએ

(ખ) નીચેના ગુજરાતી અર્થ લખો :

(૪)

જવાબ (૧) પતિઅંતો

જવાબ: પ્રતીતિ કરતો થકો

સાથે (૨) પડિહુય

જવાબ: રોકી દીધા છે

(૩) સત્તાણં

જવાબ: સત્ત્વો

(૪) પાર્સિયાએ

જવાબ: જીવ તથા અજીવ ઉપર દ્રેષ્ટભાવ કરવો તે પ્રાદ્રેષિકી કિયાથી

(૫) દુરુહિને

જવાબ: ઉપર બેસીને

(૬) અદીસ્તે

જવાબ: આસક્ત ભાવ રાખ્યો હોય

(૭) સંથવો

જવાબ: પરિચય કરવો

(૮) તુષ્ટેહિં

જવાબ: આપની

(૯) અન્નત્થ

જવાબ: અન્યત્ર

(૧૦) સંપત્તાણં

જવાબ: પામેલા

(ગ) ગુજરાતી શબ્દોના માગધી શબ્દ લખો :

(૫)

જવાબ (૧) ભયમાત્રનો વિભય કર્યો છે.

જવાબ : જીય ભચાણં

સાથે (૨) અવગ્રહમાં આવવાની

જવાબ : મિઉગાહં

(૩) દાન આપી અહંકાર કર્યો હોય

જવાબ : મરણરિથાએ

(૪) સ્ત્રીના વિપર્યાસથી

જવાબ : દીત્થી વિપ્પરિયાસિયાએ

(૫) ન્યાયયુક્ત છે

જવાબ : ને આઉંયં

(ધ) ફક્ત આંકડામાં જવાબ લખો :

(૫)

જવાબ (૧) તપના અતિથાર

જવાબ : ૫

સાથે (૨) ભયના સ્થાન

જવાબ : ૭

(૩) કર્મદાન

જવાબ : ૧૫

(૪) ગણધરના ગુણો

જવાબ : ૫૨

(૫) અનર્થ દંડના પ્રકાર

જવાબ : ૪

(૬) સમપૃથીથી સૂર્યનું અંતર

જવાબ : ૮૦૦ યોજન

- (૭) સાધુજીને આપી શકાય એવું દાન કેટલા પ્રકારનું છે ? જવાબ : ૭
- (૮) પ્રત્યેક વનસ્પતિની જીવાયોનિ જવાબ : ૧૦ લાખ
- (૯) સંયમના ભેદ જવાબ : ૧૭
- (૧૦) પાપસ્થાનક. જવાબ : ૧૮
- (ચ) નીચેના પ્રશ્નોના યોગ્ય ઉત્તર લખો. (૧૦)
- (૧) આઠ મહના નામ લખો.
- જ : (૧) જાતિમદ, કુલમદ, બળમદ, રૂપમદ, તપમદ, સૂત્રમદ, લાભમદ, ઐશ્વર્યમદ
- (૨) વર્તમાન ચોવીસીને એકસાથ વંદન ક્યાં કરવામાં આવે છે ? મૂળ પાઠ લખો.
- જ : (૨) નમો ચારુલીસાએ તિથયરાણં, ઉસભાઈ મહાવીર, પજજવસાણં
- (૩) પ્રથમ શ્રમજ્ઞસૂત્ર શેના વિશે છે ?
- જ : (૩) નિદ્રા દોષથી નિર્વર્તવાનો
- (૪) દેવો અને નારકીના જીવો ગર્ભ જ છે કે સંભૂતિભ ? દેવો અને નારકો ક્યાં ઉત્પન્ન થાય છે ?
- જ : (૪) એક પણ નહીં. દેવો ઉપાપત શાચ્યામાં, નારકીના જીવ કુંભીમાં ઉત્પન્ન થાય છે.
- (૫) પર પાંખડીની પ્રશંસા કે પરિચય શા માટે ન કરવો ?
- જ : (૫) તેઓના ધર્મમભાં આંદબર પૂજા કે ચમત્કારમાં ઈ'કાય જીવોની હિંસા થાય છે અને જ્યાં હિંસા ત્યાં ધર્મ હોઈ શકે નહીં. જીવહિંસા દ્વારા જીવને દુર્ગતિ અને અશાંતા જ મળે છે. “માટે તેઓનો પરિચય, પ્રશંસા ન કરવા”.
-

પ્રશ્ન - ૨ : ગતાગતના આધારે જવાબ લખો.

૨૮

- (ક) ફક્ત ‘હા’ અથવા ‘ના’ લખો. ખોટા જવાબ સુધારીને લખો. (કોઈ પાણ પાંચ) (૫)
- (૧) ચક્કવર્તીની આગત ૮૨ બોલની છે.
- જ : (ક) (૧) હા.
- (૨) વહેલ માઇલી જે શ્રાવકના વ્રતો અંગીકાર કરે તો ૧૨મા દેવલોક સુધી જઈ શકે.
- જ : (૨) ના - તિર્યચ ૮મા દેવલોક સુધી જઈ શકે.
- (૩) આકશમાં ચમકતી વીજળી મરીને મનુષ્ય બની શકે.
- જ : (૩) ના - તેઉકાય મરીને મનુષ્ય ન બની શકે.
- (૪) ગંગોત્રીના પાણીમાંથી નીકળેલો જીવ કેવળી બની શકે.
- જ : (૪) હા.
- (૫) દેવકુરમાં રહેલી ગાય મરીને પાછી ગાય બની શકે.
- જ : (૫) ના - અકર્મ ભૂમિના ચુગલીયા મરીને દેવલોકમાં જ જાય.
- (૬) મહાવિદેહની મનુષ્યાણી મરીને સાતમી નરક જઈ શકે.
- જ : (૬) ના - સત્રી કર્ણી નરક સુધી જ જઈ શકી.
- (૭) નીચેના બોલની ગતાગત લખો. (કોઈ પાણ પાંચ) (૧૫)
- (૧) તીર્થકરમાં આગત - ૩૮ : પૈમાનિક ૩૫, પ્રથમ ૩ નરકના પર્યાપ્તા, ગતિ મોક્ષ.
- (૨) સંભૂતિભ મનુષ્યની
- જ : (૨) સંભૂતિભ મનુષ્યની : આગત ૧૭૧ (૧૭૮માંથી તેઉ, વાઉ વર્જી) ગત=૧૭૮ મોટી લટ

- (3) છઢી નરકની
- જ : (3) છઢી નરક આ ગતિ ૧૫, ૧૫ કર્મભૂમિના ૧ સંજી પંચે જળચરના પર્યાપ્તા ગતિ-૪૦ ૧૫ કર્મભૂમિના મનુષ્ય પાંચ સંજી તિર્યંચ એ ૨૦ના અપર્યાપ્તા અને ૨૦ પર્યાપ્તા.
- (4) પ્રથમ કિલ્વિષી દેવની
- જ : (4) પ્રથમ કિલ્વિષી દેવ આ ગતિ ૩૦, ૧૫ કર્મભૂમિના મનુષ્ય પણ સંજી તિર્યંચ પંચે ૧૦ અકર્મભૂમિના મનુષ્યના પર્યાપ્તા-૪૫, ૧૫ કર્મભૂમિના મનુષ્ય, પણ સંજી તિર્યંચ પંચોન્દ્રિય. બાદર પૃથ્વી, બાદર પાણી, પ્રત્યેક વનસ્પતિ એમ રૂના અપર્યાપ્તા ને પર્યાપ્તા.
- (૫) ભૂજ પરિસર્પની
- જ : (૫) ભૂજ પરિસર્પની ગતિ ૫૧૭ લેદની, ખેચરના પ૧૮માંથી ત્રીજી નરકના અપર્યાપ્તા બાદ કરી ૫૧૭ની. આગતી-૨૫૭ - ૮૧ દેવ (દમાં દેવલોકથી પણ અનુતાર વર્જી) ૧૭૮ લટ, ૭ નરકના પર્યાપ્તા.
- (૬) ભિથ્યાત્વીની
- જ : (૬) ભિથ્યાત્વીની આગત-૩૭૧ : ૮૮ દેવ પર્યાપ્તા, ૧૭૮ લટ, ૭ નરકના પર્યાપ્તા, ૮૮ જગલીયાના પર્યાપ્તા : ગતઃ પપત, પક્ત લેદમાં ૧૦ અનુતારના વર્જને.
- (૭) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (કોઈ પાણ ચાર) (૮)
- (૧) આગતની વ્યાખ્યા લખો તથા ગતાગત બન્ને એક સમાન છે. તેવો ક્યો બોલ છે ? નામ લખો.
- જ : (ગ)(૧) આગત એટલે આવવું. ગતાગત સમાન છે. તે બોલ ૩ વિકલેન્ડ્રિય.
- (૨) મોટી લટમાં કોનો કોનો સમાવેશ થાય છે ? અને નાની લટમાં કોણ નીકળી જાય છે ?
- જ : (૨) મોટી લટમાં ૧૦૧ સંમૂચ્યિત મનુષ્યના અપર્યાપ્તા, ૧૫ કર્મ ભૂમિના પર્યાપ્તા, અપર્યાપ્તા=૩૦, ૪૮ તિર્યંચ=૧૭૮. નાની લટમાં તેઉકાય વાઉના ૮ વર્જને ૧૭૧.
- (૩) એકાંતે કર્મભૂમિનાં મનુષ્યમાંથી જ આવે અને તેમાં જ જાય એ કોણ ? તથા બધે જ જરૂર શકે તે ક્યો બોલ છે ?
- જ : (૩) દથી ૧૨ દેવલોક, ૯ ત્રૈવેચક, ૫ અનુતાર વિમાન એ ૧૮ લેદ. એકાંત કર્મભૂમિના મનુષ્ય બધે જ જઈ શકે.
- (૪) નિયમા ગતાગતિમાંથી મુક્તિ મળી જાય તે કોણ ? તથા નિયમા નરકમાં જાય તે કોણ ?
- જ : (૪) તીર્થકર, કેવળી નિયમા ગતાગતિમાંથી મુક્તિ, વાસુદેવ નિયમા નરકમાં.
- (૫) નિયમા મનુષ્ય કોણ ન બની શકે ?
- જ : (૫) ઉમી નરક, તેઉ વાઉ, ૮૮ જગલીયા, વાસુદેવ, ચક્રવર્તી બલદેવ, સાધુ, શ્રાવક. નિયમા મનુષ્ય ન બની શકે.
-

પ્રશ્ન - ૩ : ૬૩ શ્લાધનીય મહાપુરુષોના આધારે જવાબ લખો. : ખાલીજગ્યા પૂરો :

૭

- (૧) શ્લાધનીય એટલે તે કુલ હોય છે.
- જ : (૧) શ્લાધનીય એટલે શલાકાપુરુષ તે કુલ કૃત હોય છે.
- (૨) આ પુરુષો ભૂતકાળમાં પામેલ હોય છે સંસારી હોય છે.
- જ : (૨) આ પુરુષો ભૂતકાળમાં સમકિત પામેલ હોય છે પારિત સંસારી હોય છે.
- (૩) મહાવિદેશ ક્ષેત્રમાં દ્રેક તીર્થકર પૂર્વ સંસારમાં અને પૂર્વનો સંયમ પાળે છે.
- જ : (૩) મહાવિદેશ ક્ષેત્રમાં દ્રેક તીર્થકર ૮૩ લાખ, પૂર્વ સંસારમાં અને ૧ લાખ પૂર્વનો સંયમ પાળે છે.
- (૪) ચક્રવર્તીનિ રાણીઓ અને દેવતાઓ તેમની સેવા કરે છે.

- જ : (૪) ચક્રવર્તીનિ રૂપ,૦૦૦ રાણી અને ૧૫૦૦૦ દેવતાઓ તેમની સેવા કરે છે.
 (૫) વાસુદેવને પણ કહેવાય છે. ચક્રવર્તીથી બજા હોય છે.
- જ : (૬) વાસુદેવને અર્થ ચક્રવર્તી પણ કહેવાય છે. ચક્રવર્તીથી અદ્ય બળ હોય છે.
 (૭) ભરતક્ષેત્રમાં બજાદેવનું જ. આયુષ્ય અને ઉ. આયુષ્ય હોય.
- જ : (૮) ભરતક્ષેત્રમાં બળદેવનું જ. આયુષ્ય ૧૨૦૦ વર્ષ અને ઉ. આયુષ્ય ૮૫ લાખ પૂર્વ હોય.
- જ : (૯) તીર્થકર નામકર્મ બાંધેલ જીવ કે ગતિમાંથી મનુષ્યના ભવમાં આવી તીર્થકર બને છે.
- જ : (૧૦) તીર્થકર નામકર્મ નિકાચીત બાંધેલ જીવ નરક કે દેવગતિ ગતિમાંથી મનુષ્યના ભવમાં આવી તીર્થકર બને છે.

પ્રશ્ન- ૪: વ્યવહાર સમકિતના આધારે જવાબ લખો.

૧૫

- (૧) (કોઈ પાણ પાંચ) (૧૦)
 (૨) સદ્ગુરૂણા એટલે શું ? તે કેટલી છે ? ફક્ત નામ લખો. (૨)
- જ : (૧) જેનાથી સમકિત પમાય અને ટકી રહે તે ચાર છે. ૧) પરમત્થ સંથવો
 ૨) સુદિદ્રથ પરમત્થ સેવણા. ૩) વા વિ વાવણ્ણ ૪) કુદંસણ વજજણા।
 (૨) જ્યાણા કેટલી બતાવી છે તથા ક્યા સૂત્રમાં આવે છે ? ૧લી અને છઠી લખો. (૨)
- જ : (૨) જ્યાણા છ બતાવી છે - ઉપાસક દશાંગસૂત્રમાં ૧) આલાપ ૫) ગુણાગ્રામ.
 (૩) લક્ષણ કેટલા છે ? આસ્થા એટલે શું ? (૨)
- જ : (૩) લક્ષણ પાંચ છે. આસ્થા એટલે જિનવાણી, આગમ, શાસ્ત્રો પર દઢ શ્રીદ્વા રાખે.
 સ્વ પર ના હિતાહિતનો વિચાર કરી કાર્ય કરે.
 (૪) ઉવાઈ સૂત્ર તથા ભગવતી સૂત્રમાં ક્યા બોલ બતાવ્યા છે ? (૨)
- જ : (૪) ઉવાઈ સૂત્રમાં - લિંગ, વિનય ભગવતી સૂત્રમાં ભૂષણા.
 (૫) વ્યવહાર સમકિતના ૬૭ બોલમાં છેલ્લો બોલ શેનો છે ? તથા તે કેટલા છે ? ફક્ત નામ લખો. (૨)
- જ : (૫) સ્થાન ક છે - ૧) જીવ છે ૨) જીવ નિત્ય છે ૩) જીવ કર્તા છે
 ૪) જીવ બોક્તા છે ૫) જીવનો મોક્ષ છે. ૬) મોક્ષનો ઉપાય પણ છે.
 (૬) બીજડાચિ એટલે શું ? (૨)
- જ : (૬) બીજ રુચિ એટલે જેમ પાણીમાં નાખેલું તેલનું એક ટીપું ફેલાઈ જાય છે તેમ જીવાઈ
 એક પદ દ્વાર અનેક પદોમાં જેનું સમકિત ફેલાઈ જાય છે તેને બીજ રુચિ કહે છે.
- (૭) સમકિતનું ફળ લખો. (૫)
- જ : (૭): સમકિતનું ફળ ૧) સમકિતી જીવ અંતઃ કોડાકોડી સાગરથી વધ્ય સ્થિતિના કર્મ બાંધતો
 નથી. ૨) ભવભબમણાના કારણારૂપ મિથ્યાત્વનો નાશ કરે છે. ૩) જીવનો સંસારકાળ
 મર્યાદિત થઈ જાય છે. ૪) તે જીવ જધન્ય અંતર્મુહૂર્ત, ઉત્કૃષ્ટ અર્ધ પુદ્ગલ પરાવર્તનમાં
 (અનંત કાળચક) અવશ્ય મોક્ષ પામે છે. ૫) ઉત્તરોત્તર ઝાન, દર્શન અને ચારિત્રની
 વૃદ્ધિ થાય છે. ૬) સમ્યક દર્શન પ્રાપ્ત થતાં તે જીવ પોતાનું કર્તવ્ય સમજને કુટુંબનું
 પાલનપોષણ કરે છે, પરંતુ તેમાં માલિકીભાવ રાખતો નથી. ૭) તેની પ્રવૃત્તિમાં
 પાપભીરુતા હોય છે. ઉદાહરણ - શ્રીકૃષ્ણા વાસુદેવ, શ્રેણિક મહારાજા.

પ્રશ્ન - ૫ : વાર્તાના આધારે લખો.

૧૦

- (૧) અર્જુભૂમાળી રહેતા હતા તે નગરી, નગરીના રાજ, અર્જુભૂમાળીનાં પત્ની, યક્ષ, ટોળી આ બધાનાં નામ લખો.
 જ : (૧) રાજગૃહી નગરી, શ્રેણીકરાજા, બંધુમતી મુદ્ગરપાણી, લલિત ટોળી.

- (२) દેહકાએ દેવલોકના આયુષ્યનો બંધ કર્યો ? તેનું કારણ શું ? ફક્ત ચાર લાઈનમાં લખો.
- જ : (२) ગુણાશીલ ચૈત્ય આવવાના રાજમાર્ગની એક બાજુ તેનું - કરુણાઃ - શ્રેણીક રાજના ઘોડેસવારના ડાબા પગ નીચે આવી જતાં કચડાઈ ચગદાઈ ગયા અને હવે હું જીવી શકું તેમ નથી તેથી ધીરેથી એક બાજુ ખસી બંને હાથ જોડી ત આવર્તન દઈ મોક્ષ પદ્ધારી ગયા છે અને જેઓ મોક્ષે પદ્ધાર્યાના છે - પ્રભુ મહાવીરને નમસ્કાર. તેમને સાક્ષી માની ૧૮ પાપ, ચારે આહાર, શરીરનો સંપૂર્ણ ત્વાગ કરું છું.
- (૩) થાવર્યાપુત્રને સંસારથી વૈરાગ્ય આવવા માટે કઈ ઘટના સૌપ્રથમ ઘટીત થઈ ? (ફક્ત પાંચ લાઈનમાં લખો).
- જ : (૩) પડોશીના ઘરમાંથી મંગલગીતોનો મધુર સ્વર આવી રહ્યો. તેને ત્યાં પુત્રજન્મની ખુશાતીમાં તે સાંભળવા છત પર ગયો, પરંતુ સુમધુર ગીતની જગ્યાએ કર્કશ, આકંદ સાંભળવા મળ્યું. માતાને પૂછતાં જે પુત્ર માટે ઉત્સવ ઉજવાઈ રહ્યો હતો તે મૃત્યુ પામ્યો હતો એટલે ગીતો ઢણમાં પલટાઈ ગયાં. પ્રસન્નતાને સ્થાને શોકમાં વાદળ છવાઈ ગયાં, મા હું પણ શું એક દિવસ મરી જઈશા? માતાએ કહ્યું, એક દિવસ બધાએ મરવાનું છે. આ ઘટના ઘટીત થઈ.
- (૪) થાવર્યાપુત્રએ કોની પાસે કેટલા પુરુષો સાથે દીક્ષા લીધી ? અભ્યાસ કેટલો કર્યો ? ધર્મનું મૂળ શેને કહ્યું ? અને કયા પર્વત પરથી નિર્વાણ પામ્યા.
- જ : (૪) ૧૦૦૦ પુરુષો સાથે ૧૪ પર્વ જ્ઞાનનો અભ્યાસ, ધર્મનું મૂળ વિનય છે. પુંડરિક પર્વત (શાત્રુંજય) પરથી.

પ્રશ્ન - ૬ : નીચેની પંક્તિઓ પૂર્ગી કરો : ભક્તામરના આધારે જવાબ લખો.

૧૦

- (૧) પ્રથમ ગાથા સંપૂર્ણ લખો.
- જ : (૧) ભક્તામર - પ્રણાત-મૌલિ - મણિ - પ્રભાણ॥
મુદ્ઘોતકં દલિત પાપ-તમો-વિતાનમ् ।
સમ્યક્ પ્રણામ્ય જિન - પાદ-ચું ચુગાદા
વાલમ્બનં ભવ-જલં -પતતાં જનાનામ् ॥૧॥
- (૨) સોડહં પરિપાલનાર્થમ् ॥
- જ : (૨) સોડહં તથાપિ તવ ભક્તિ-વશાન્મુનિશ
કર્તૃ સ્તવં વિગત-શક્તિ-રપિ પ્રવૃતઃ
પ્રીત્યાત્મ-વીર્ય-મહિચાર્ય મૃગો - મૃગેન્દ્ર
નાન્યેતિ કિં નિજશિશો: પરિપાલનાર્થમ् ॥૫॥
- (૩) શાનં કુલેડપિ ॥
- જ : (૩) જ્ઞાનં યથા ત્વયિ વિભાતિ કૃતાવકાશં
નેવં તથા હરિ-છરાદિષુ નાયકેષુ
તેજઃ સ્કુન્મહિષાષુ યાતિ યથા મહત્વં
નેવં તુ કાચ - શકલે કિરણા - કુલેપિ ॥૨૦॥
- (૪) ઉચ્ચૈરશોક..... પાર્શ્વવર્તિ ॥
- જ : (૪) ઉચ્ચૈરશોક - તરુ - સંશ્રિત મુન્મયૂખ
માભાતિ ઇપમમલં ભવતો નિતાન્તમ્
સ્પષ્ટોલ સત-કિરણ-મસ્ત-તમો-વિતાનં
બિમ્બં રવેરિવ પચોધર પાર્શ્વવર્તિ ॥૨૮॥

“જ્ય. જનેન્દ્ર”

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બાઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ્ઘ

Shree Greater Bombay Vardhman Sthanakvasi Jain Mahasangh-Mumbai સંચાલિત

માતુશ્રી મહિબેન મણશરી ભીમશ્રી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ

Matushree Maniben Manshi Bhimshi Chhadva - Dharmik Shikshan Board

વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ચુપ નું પેપર

સવાલ સાથે

જવાબ પેપર

તા. ૦૭-૦૮-૨૦૧૬ • સમય: બપોરે ૨ થી પ.૩૦ • શ્રેણી ૮ • ગુણ: ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 8)

પ્રશ્ન - ૧ : સૂત્ર વિભાગ :

૩૦

(ક) પાઠ પૂર્તિ કરો : (કોઈ પણ ૪)

(૧૨)

(૧) પુરેકમ્બિયાએ જંગ્યામેણાં

જ.: (૧) પુરેકમ્બિયાએ અદિદ્ધ હડાએ દગ-સંસટઠ-હડાએ
રચસંસટઠ-હડાએ પારિસાડહિયાએ પારિઠાવહિયાએ, ઓહાસણાભિક્ઝાએ

(૨) ખામેભિ ન કેળાઈ

જ.: (૨) ખામેભિ સત્ત્વ જીવા સત્ત્વેવિભંતુ મે ભિત્તી મે
સત્ત્વભૂઅસુ વેર મજજું ન કણાઈ

(૩) તે મુક્તિશીલા ઉજળી છે

જ.: (૩) તે મુક્તિશીલા કેવી છે ? પિસ્તાલીસ (૪૫) જોજનની લાંબી-પહોળી છે. મદ્યે આઠ
જોજનની જડી છે. ઉત્તરતાં છેકે માખીની પાંખ કરતાં પણ પાતળી છે. ઉજળી....

(૪) વિવિધ રોગાયંકા તિકું

જ.: (૪) વિવિધ રોગાયંકા પરિસહેવસર્ગા ફાસાકુસંતુ એંપિયણં
ચરમેહિં ઉર્સાસ નિર્સાસેહિ વોસિરામિ તિકું

(૫) સોલસહિં ઈક્કલીસાએ

જ.: (૫) સોલસહિં ગાહાસોલસ એ હિં સતરસવિહે અસંજાએ
અદૃઢરસવિહે અબંલે એગૂણવીસાએ નાયજર્યાએ હિં

(૬) સવાલના જવાબ લખો : (કોઈ પણ ચાર)

(૪)

(૧) શ્રાવકની સંખ્યા કેટલી ?

જ.(ખ): (૧) શ્રાવકની સંખ્યા અઢીક્રીપ માટેના સંખ્યાતા અઢીક્રીપ બહાર અસંખ્યાતા.

(૨) ભરતક્ષેત્ર ઈરવતમાં તીર્થકર ક્યારે હોય ?

જ.: (૨) અવસર્પિણી કાળના ૩-૪ આરામાં, ઉત્સર્પિણી કાળના ૩-૪ આરામાં.

(૩) સંથારામાં શેના શેના પરચખાણ કરવામાં આવે છે ?

જ.: (૩) સંથારામાં ૪ આહાર, ૧૮ પાપસ્થાનક અને શરીર પરચખાણ કરવામાં આવે છે.

(૪) ખમત એટલે શું ? અને ખામણાં એટલે શું ?

જ.: (૪) ખમત એટલે ક્ષમા માગું છું. ખામણા એટલે ક્ષમા આપું છું.

(૫) સામાયિકમાં પાપના પગથિયાં કેટલા ?

જ.: (૫) સામાયિકમાં પાપના પગથિયાં ચાર છે : અતિક્રમ, વ્યતીક્રમ, અતિચાર, અણાચાર.

(૬) ગુજરાતીમાં અર્થ લખો :

(૫)

(૧) પરિનિવાયંતી (૨) ઝેણાં (૩) મોહરિએ (૪) પડિપુનં (૫) આઉલ માઉલાએ

જ.: (૬) (૧) પરિનિવાયંતિ = સર્વ પ્રકારે શીતલીભૂત થાય છે.

(૨) ઝેણાં = સ્ત્રી આદિનાં ઝપ જોવાથી

(૩) મોહરિએ = જેમ તેમ નિર્થક બોલવું

(૪) પડિપુનં = પ્રતીપૂર્ણ છે (૫) આઉલ-માઉલાએ-આકુળતા-વ્યાકુળતા

(ઘ) અર્ધમાગધી લખો : (૫)

(૧) ઓષધ (૨) રોકી દીધાં (૩) બંને કાળ (૪) મજ્યેથી (૫) અર્થ વિના દંડાય

જ.: (૧) ઓષધ = ઓસહ (૨) રોકી દીધાં = પડિહચ

(૩) બંને કાળ = ઉભાઓ કાલં (૪) મજ્યેથી = સમાણો

(૫) અર્થ વિના દંડાય = અનર્થ દંડ

(ઘ) સંખ્યામાં જવાબ લખો : (૪)

જવાબ	(૧) ત્રસ્કાયની જીવાયોની	જ : ૩૨ લાખ જીવ ચોની	(૫) ભયના પ્રકાર જ : ૭
સાથે	(૨) અસંયમના પ્રકાર	જ : ૧૭	(૬) અશાતનાના પ્રકાર જ : ૩૩ પ્રકાર
	(૩) દર્શનનાં અતિચાર	જ : ૫	(૭) ધાતકીંડમાં વિહરમાન તીર્થકર જ : ૮
	(૪) મિથ્યાત્વના પ્રકાર	જ : ૨૫	(૮) સિદ્ધ. જ : અનંતા

જ.: (ઘ) (૧) ત્રસ્કાયની જીવાયોની - ૩૨ લાખ જીવાયોની.

પ્રશ્ન - ૨ : દંડકના આધારે જવાબ લખો.

30

(ક) સવાલના આધારે જવાબ લખો. (કોઈ પાણ પાંચ) (૧૦)

(૧) દંડકના દ્વાર દર્શાવતી પ્રથમ ગાથા લખો.

જ.: (ક) (૧) પ્રથમ ગાથા : સરીરો ગાહણ સંધયણ સંઠાણ કસાય તહુટિ સન્નાઓ લેસિ દિય સમુદ્ધાએ સનિન વેટેચ પજજતિ દંડક જીવાભિગમ સૂત્ર

(૨) આહારક શરીર બનાવવાના કારણો :

જ.: (૨) આહારક શરીર બનાવવાના કારણો : તીર્થકર દેવાદિટેવની મનની અંદર ઉત્પણ થયેલા સંશયને ટાળવા, જીવદ્યા માટે શાસ્ત્રના સૂક્ષ્મ અર્થનો બોધ પામ્યા.

(૩) સંશા અને સંધયણની વ્યાખ્યા લખો. શરીરની મજબૂતાઈ, હડકાંની વિશેષ રૂચના.

જ.: (૩) વ્યાખ્યા : સંજ્ઞા : એટલે વેણીચ કે મોહનીચ કર્મના ઉદ્યે થતી અભિલાષા કે ઈરછા.

(૪) સિદ્ધમાં દષ્ટિ-સમુદ્ધાત - ઉપયોગ કેટલા ? ક્યા ક્યા ?

જ.: (૪) સિદ્ધમાં દષ્ટિ સમકિત, દષ્ટિ ઉપયોગ ર કેવળ જ્ઞાન, કેવળ દર્શન, સમુદ્ધાત ન હોય.

(૫) વિકલેન્દ્રિયની જગ્યા અને ઉત્કૃષ્ટ અવગાહના લખો.

જ.: (૫) વિકલેન્દ્રિય અવગાહના જગ્યા ... ઉત્કૃષ્ટ

બેદીન્દ્રિય આગુલની અસંખ્યાતી ભાગ ... ૧૨ જોજન

તેઇન્દ્રિય આગુલની અસંખ્યાતા ભાવ ... ૩ ગાઉ

ચોરેન્દ્રિય આગુલની અસંખ્યાતા ભાગ ... ૪ ગાઉ

(૬) પાંચ એકન્દ્રિયમાં કષાય, સંસ્થાન, સંધયણ અને યોગ કેટલા ?

જ.: (૬) પાંચ સ્થાવરમાં સંજ્ઞા ૪, કષાય ૪, સંસ્થાન હુંક, સંધયણ છેવડું (સેવાર્ત)

માત્ર સંખ્યા લખો.

(ઘ) મને ઓળખો : (૭)

જવાબ (૧) અમે એકાંત મિથ્યાદષ્ટિ યુગલિયા છીએ.

જવાબ: પક અંતર યુગલિયા

સાથે (૨) અમારામાં ૧૩ યોગ છે.

જવાબ: સંજી તિર્યંચ પંચેન્દ્રિય

(૩) અમે માત્ર શુભ અને અચેત આહાર કરીએ છીએ.

જવાબ: ટેવો

(૪) અમે મનુષ્યો નિયમા અપર્યાપ્તા અવસ્થામાં જ મરીએ છીએ.

જવાબ: સમૂર્ચ્છિમ મનુષ્ય

(૫) અમારામાં ૧૫ યોગ અને ૧૨ ઉપયોગ હોય છે.

જ: ૧૫ કર્મભૂમિના સંજી મનુષ્ય

(૬) અમારામાં માત્ર તેનેલેશ્યા જ હોય છે.

જવાબ: જ્યોતિષી ટેવો

(૭) અમે અસંધયણી છીએ.

જવાબ: ટેવો, નારકી અને સિદ્ધ

(ગ) નીચેના બોલ ક્યા દંડકમાં હોય ? (કોઈ પાણ પાંચ લખો) (૧૦)

૧) ચાર શરીર

જ.(ગ): ૧) ચાર શરીર સંજી તિર્યચ , ૧ દંડક અને બહાર વાયુકાય ૧, દંડક - ૨.

૨) પુરુષ વેદ

જ: (૨) પુરુષ વેદ : ૧૩ દંડક દૈવતાના ૧ તિર્યચ પંચેન્દ્રિય, ૧ મનુષ્યો.

૩) અવધિજ્ઞાન

જ: (૩) અવધિજ્ઞાન : ૧૩ દૈવતાના, ૧ નારકીનો, ૧ તિર્યચ પંચેન્દ્રિય, ૧ મનુષ્યનો.

૪) વૈક્ષિક સમુદ્ધાત

જ: (૪) વૈક્ષિક સમુદ્ધાત : ૧૩ દૈવતાના, ૧ નારકીનો, ૧ તિર્યચ પંચેન્દ્રિય ૧ મનુષ્યનો.

૧ વાયુકાય.

૫) હુંડ સંસ્થાન

જ: (૫) હુંડ સંસ્થાન : ૫ સ્થાવરનાં, ૩ વિકલેન્દ્રિય, ૧ તિર્યચ પંચેન્દ્રિય, ૧ મનુષ્યનો.

૬) તેજેલેશ્યા

જ: (૬) તેજે લેશ્યા : પૃથ્વી, પાણી, વનસ્પતિ, તિર્યચ સંજી, પંચેન્દ્રિય, ૧ મનુષ્યનો, ૧૦ ભવનપતિ, ૧ વાણાવ્યંતર, ૧ જ્યોતિષી.

૭) કાર્મણ શરીર અને ચક્ષુર્દ્ધન.

જ: (૭) કાર્મણ શરીર : ૨૪ દંડકમાં, ચક્ષુર્દ્ધન-૧૩ દૈવ, ૧ નારકી, ૧ તિર્યચ, ૧ મનુષ્ય અને ચોરેન્દ્રિય એ ૧૭ દંડકમાં.

(ધ) 'હ' કે 'ના'માં જવાબ લખો :

(૩)

જવાબ (૧) નારકી અને દેવોને દ ઉપયોગ હોય છે.

જવાબ : હા

સાથે (૨) પરમાધાર્મી દેવો સમકિતી હોય છે.

જવાબ : ના

(૩) સિદ્ધ અસંધયણી હોય છે.

જવાબ : હા

(૪) સર્વર્થ સિદ્ધ વિમાનથી મોક્ષે જઈ શકાય છે.

જવાબ : ના

(૫) પૃથ્વી, પાણી અને વનસ્પતિમાં ત્રણ લેશ્યા હોય છે.

જવાબ : ના

(૬) જ્યોતિષી દેવોમાં માત્ર તેજેલેશ્યા હોય છે.

જવાબ : હા

પ્રશ્ન - ૩ : કાળ અને અવગાહના આધારે સવાલના જવાબ લખો.

૫

(૧) અંત: મુર્જૂના પ્રકાર કેટલા ? ક્યા ક્યા ?

જ: (૧) અંત મુર્જૂના ત્રણ પ્રકાર છે : જધન્ય, મદ્યમ, ઉત્કૃષ્ટ.

(૨) કાળનું માપ ક્યા ક્યા સૂત્રમાંથી લેવામાં આવેલ છે ?

જ: (૨) કાળનું માપ ભગવતી સૂત્ર, જંબૂઢીપ પ્રજાપિત સૂત્ર અને અનુયોગદ્વાર સૂત્રમાં છે.

(૩) આત્મ આંગુલ એટલે શું ?

જ: (૩) આત્માનું એક અંગુલ એટલે આપણા પોતાનું એક આંગુલ.

(૪) અવગાહના એટલે શું ? ઊંચાઈ એટલે શું ?

જ: (૪) અવગાહના એટલે અવગાહિત ક્ષેત્ર જીવે રોકેલી ઊંચાઈ માત્ર સીધા ઊભા રહેવાથી શરીરની ઊંચાઈ મળે છે.

(૫) શાશ્વતી વસ્તુ અને અશાશ્વતી વસ્તુ શેનાથી મપાય ?

જ: (૫) શાશ્વતી વસ્તુ માપવા પ્રમાણ આંગુલ મપાય છે. અશાશ્વતતા પદાર્થો આત્મા આંગુલથી માપવામાં આવે છે.

પ્રશ્ન - ૪ : (ક) બત્તીસ અસજ્જાયના આધારે સવાલના જવાબ લખો (કોઈ પણ ત્રાગ) (૬) ૧૫

(૧) કાલિક સૂત્ર અને ઉત્કાલિક સૂત્ર કેટલાં ? માત્ર સંખ્યા લખો.

જ: (ક) (૧) કાલિક સૂત્રો ૨૩, ઉત્કાલિક સૂત્ર ૮, આવશ્યક સૂત્ર ઉત્કાલિક હોવા છતાં પણ કાળની બધી મર્યાદા ઓગળી ગયેલ છે.

(૨) અસજ્જાય એટલે અસ્વાદ્યાય ? તે કેને લાગુ પડે છે ?

જ: (૨) અસજ્જાય એટલે અસ્વાદ્યાય : જે કાળમાં આગમસૂત્રનો મૂળ પાઠનો સ્વાદ્યાય ગાથા ગોખવી, વાંચવી કે પરિયાણા ન કરી શકાય તે મૂળ પાઠને જ લાગુ પડે છે.

(૩) કાળ સંબંધીત કોઈ પણ બે અસજ્જાય લખો.

જ: (૩) કાળ સંબંધી અસજ્જાય ૧૨ : તેમાંથી ૨ નીચે પ્રમાણે :

કખાય - ૨ આધાઢ સુદ પૂનભ એ આસો સુદ પૂનભ અને વદ એકમની

(૪) યક્ષાદિપ્ત અસજ્જાય એટલે શું ?

જ: (૪) યક્ષાદિપ્ત અસજ્જાય એટલે આકાશમાં ચમકતા કે નાચતા યક્ષનું ચિહ્ન જેવું દેખાય અથવા યક્ષના પ્રભાવથી પ્રકાશિત અનિન દેખાય તે. તે દેવકૃત માનવામાં આવે છે. જ્યાં સુધી દેખાય ત્યાં સુધી.

(૫) ખાલી જગ્યા પૂરો : (૪)

(૧) કાળી ધૂમ્મસને અને સફેદ ધૂમ્મસને કહેવાય.

જ. (ખ): (૧) કાળી ધૂમ્મસને ધૂમિકા કહે છે અને સફેદ ધૂમ્મસને મિહિકા કહે છે.

(૨) આકાશમાં વીજળીનું ચમકવું તે કહેવાય.

જ: (૨) આકાશમાં વીજળીનું ચમકવું તે વિધૂત કહેવાય.

(૩) ભાંગેલું કે મૃત ઈંડું હોય તો પ્રહર અસજ્જાય.

જ: (૩) ભાંગેલું કે મૃત ઈંડું ૩ પ્રહર અસજ્જાય.

(૪) ઉલ્કાપાત પ્રહર અસજ્જાય.

જ: (૪) ઉલ્કાપાત ૧ પ્રહર અસજ્જાય.

(૫) તારો આકાશોથી ખરે તેને કહેવાય.

જ: (૫) તારો અકાશોથી ખરે તેને ઉલ્કાપાત કહેવાય.

(૬) ચારે તરફ ૨૪ ધૂળનું પડવું તેને કહેવાય.

જ: (૬) ચારે તરફ ૨૪ ધૂળનું પડવું તેને રજોદ્ધધાત કહેવાય.

(૭) સૂર્યોદયથી સૂર્યાસ્તના મધ્યભાગના સમયને કહેવાય.

જ: (૭) સૂર્યોદયથી સૂર્યાસ્તના મધ્ય ભાગના સમયને મદ્યાહ્લ કહેવાય.

(ગ) મોક્ષમાર્ગ આરાધનાના આધારે સવાલના જવાબ લખો : (૫)

(૧) જ્ઞાન એટલે શું ?

જ: (ગ) (૧) જ્ઞાન એટલે જ્ઞાનાં, સમ્યક જ્ઞાન, સમ્યક દર્શન, સમ્યક ચારિત્ર, સમ્યક તપ.

(૨) મોક્ષમાર્ગનો ઉપાય - સમ્યક જ્ઞાન, સમ્યક દર્શન, સમ્યક ચારિત્ર, સમ્યક તપ.

(૩) શાસ્ત્ર કેને માનવાં ?

જ: (૩) શાસ્ત્ર : વર્તમાન ૩૨ આગમોને જ ધર્મશાસ્ત્ર માનવા.

(૪) કયું સૂત્ર ધર્મની શ્રદ્ધા મજબૂત કરે છે ?

જ: (૪) 'તમેવ સર્યાં, નિસંક્, જ જિણોહિં પવેદ્યં' સૂત્ર ધર્મની શ્રદ્ધા મજબૂત કરે છે.

(૫) કઈ કઈ શિક્ષા વડે આત્માના ગુણોનું પોષણ થાય છે ?

જ: (૫) સંવર, સામાચિક, પોષધ, સંવર પોષધ, રાત્રિ પોષધ, ગોચરી, દચા

વગેરે શિક્ષા વડે આત્માના ગુણોનું પોષણ થાય છે.

(ક) સવાલના જવાબ લખો :

(૧) ભગવાન મહાવીર સ્વામીનો રત્નો ભવ ક્યો હતો ?

જ: (ક) (૧) ભગવાન મહાવીરનો રત્નો ભવ પ્રિયમિત્ર ચક્વતી હતા.

(૨) ભગવાન મહાવીર સ્વામીએ કયા ભવમાં નિયાળું કર્યું હતું ?

જ: (૨) ભગવાન મહાવીર સ્વામીએ ૧૫મા વિશ્વભૂતિના ભવમાં.

(૩) ભગવાન મહાવીર સ્વામીનો દીક્ષા દિવસ કર્યો અને ત્યારે તપ કર્યું હતું ?

જ: (૩) ભગવાન મહાવીરનો દીક્ષા દિવસ કારતક વદ-૧૦ અને ત્યારે છઢ તપ કર્યું હતું.

(૪) ભગવાન મહાવીર સ્વામી કયા રાગમાં દેશના આપતા ? તેમજ દેશનાની ભાષા કઈ ?

જ: (૪) ભગવાન મહાવીર સ્વામી માલકોશ રાગમાં દેશના આપતા તેમજ દેશનાની ભાષા અર્ધમાગદી હતી.

(૫) ભગવાન મહાવીર સ્વામીએ અંતિમ રત્નિએ કઈ દેશના આપી ?

જ: (૫) ભગવાન મહાવીર સ્વામીએ અંતિમ દેશના વિપાકસૂત્ર, ૧૧૦ અદ્યયન ઉત્તરાદ્યન સૂત્રના ૩૬ અદ્યયન.

(૬) ભગવાનના પ્રથમ શ્રાવક અને શ્રાવિકાનાં નામ લખો.

જ: (ક) ભગવાનના પ્રથમ શ્રાવક શંખ અને પ્રથમ શ્રાવિકા સુલસા હતાં.

(ઘ) ખાલી જગ્યા પૂરો :

(૪)

(૧) મને ઊંઘ આવી જાય તો તમે બંધ કરી દેજો.

જ: (૧) મને ઊંઘ આવી જાય તો તમે સંગીત બંધ કરી દેજો.

(૨) ૧૧ ગણધરોને પ્રભુએ આપી.

જ: (૨) ૧૧ ગણધરોને પ્રભુએ ત્રિપદી આપી.

(૩) ભગવાનનો કેવળજ્ઞાનનો દિવસ

જ: (૩) ભગવાનનો કેવળજ્ઞાનનો દિવસ વૈશાખ સુદ ૧૦.

(૪) ભગવાન મહાવીર સ્વામીનું સંઘયણ હતું.

જ: (૪) ભગવાન મહાવીર સ્વામીનું સંઘયણ પ્રજાયાધભનારાચ હતું.

(૫) ભગવાન મહાવીર સ્વામીની પ્રથમ દેશના એ સાંભળી.

જ: (૫) ભગવાન મહાવીર સ્વામીની પ્રથમ દેશના દેવોએ સાંભળી.

(૬) તીર્થકર એક વર્ષમાં વર્ષીદાન કરે.

જ: (૬) તીર્થકર એક વર્ષમાં ૩૮૮ કરોડ, ૮૦ લાખ સુવર્ણમુદ્રાનું વર્ષીદાન કરે છે.

(૭) ભગવાને તીર્થકર નામ ગોત્ર ભવમાં બાંધ્યું.

જ: (૭) ભગવાને તીર્થકર નામ ગોત્ર નંદનમુનિના ભવમાં બાંધ્યું.

(૮) ભગવાનના પ્રથમ માતા-પિતાનાં નામ

જ: (૮) ભગવાનના પ્રથમ માતા-પિતાનાં નામ હેવાનંદા માતા અને પિતા ઋષભદેવ.

પ્રશ્ન - ૬ : કાચ વિભાગ : કાચ પૂર્ણ કરો :

૧૦

(૧) સ્તોત્રં - સ્ત્રજં સમુપૈતિ લક્ષ્મી.

જ: (૧) સ્તોત્રં -સ્ત્રજં તવ જિનેન્દ્ર ! ગુણોર્નિબદ્ધાં

ભક્ત્યા મયા રૂચિર વર્ણ વિચિત્ર પુષ્પામ् ।

ધતે જનો ય ઈ કંઠ ગતામજસ્ત્રં

તં માનતુંગમવશા સમુપૈતિ લક્ષ્મી ॥

- (२) કુન્તાશ ભિન્ન શ્રયિણો લભન્તે
જ: (२) કુન્તાશ ભિન્ન ગજ શોધિત વારિવાહ
વેગાવતાર તરણાતુર થોધ ભીમે
ચુંકેજયં વિજિત દુર્જ્ય જેય પજા।
સ્તપત્પાદ પંકજ વના શ્રયિણો લભન્તે ॥
- (૩) કો વિસ્મો યોત્ર ન કદાચિદ - પીક્ષિતોસિ
જ: (૩) કો વિસ્મ યોત્ર થાટ નામ ગુણોર શોષે
સ્તપં સંશ્રિતો નિરવકાશતથા મુનીશ ।
દોષૈરૂપાત વિવિધાશ્રયજાત ગર્યે:
સ્વખાંતરેપિ ન કદાચિદપીક્ષિતોસિ ॥
- (૪) આપાદ કંઠ ભયા ભવન્તિ.
જ: (૪) આપાદ કંઠ મુરુ શૃંખલ વેષ્ટિતાંગાઃ
ગાઢ બૃહન-નિગાડ કોટિ નિઘૃષ્ટ જંધાઃ
ત્વણામ મંત્ર મનિશં મનુજાઃ સ્મરણતઃ
સધાઃ સ્વયં વિગત બન્ધ ભયા ભવન્તિ ॥

॥ જથ જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બાઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ્ઘ

Shree Greater Bombay Vardhman Sthanakvasi Jain Mahasangh-Mumbai સંયાલિત

માતુશ્રી મહિનેન મણશરી ભીમશ્રી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ

Matushree Maniben Manshi Bhimshi Chhadva - Dharmik Shikshan Board

વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા શ્રુપ નું પેપર

સવાલ સાથે

જવાબ પેપર

તા. ૦૭-૦૮-૨૦૧૬ • સમય: બપોરે ૨ થી પ.૩૦ • શ્રેણી **C** • ગુણ: ૧૦૦

(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 9)

પ્રશ્ન - ૧ : સામાયિક પ્રતિક્રિમણના આધારે જવાબ લખો :

૧૫

(ક) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

(૧) પ્રતિક્રિમણાં પાપસ્થાનનું વર્ણન શા માટે મૂક્યામાં આવેલ છે ? (૨)

જ: (ક): (૧) પાપનું સ્વરૂપ સમજ્યા વિના તેનો ત્યાગ કરવાનું કેવી રીતે સમજાય? માટે ૧૮ પાપને જાણીને તેની આલોચના કરી તેને છોડવા માટે આ પાઠ મૂક્યામાં આવેલ છે.

(૨) જેવું કે તેવું ભરે તે પાપ ક્યું ? (૧)

જ: (૨) અભ્યાસ્યાન.

(૩) જ્ઞાની થઈને દુઃખી થવું તેના કરતાં ન ભજવું સારું, એમ માને તો ક્યું મિથ્યાત્ત્વ લાગે ? (૧)

જ: (૩) અજ્ઞાન મિથ્યાત્ત્વ.

(૪) મંડિપાહુડિયા એટલે શું ? (૨)

જ: (૪) તૈયાર કરેલા ભોજનો થોડો પહેલો ભાગ પુણ્ય અર્થે કોઈ વાસણમાં કાઢીને અલગ મૂક્યામાં આવે છે, એને અગ્રપિંડ કહે છે. આવા અગ્રપિંડને ગોચરીમાં લેવો તે મંડિપાહુડિયાએ દોષ છે કારણ કે તે પુણ્ય અર્થે કાઢવામાં આવેલો હોવાથી સાધુ માટે લેવાનો નિષેધ છે.

(૫) દુષ્પ્રતિલેખન અને દુષ્પ્રમાર્જનનો શું અર્થ છે ? (૨)

જ: (૫) આળસપૂર્વક, ઉતાવળથી, વિદ્યપૂર્વક ન જોવું તે દુષ્પ્રતિલેખન છે. ઉતાવળમાં, વિદ્ય વિના, ઉપયોગહીન દશામાં પ્રમાર્જન કરવું તે દુષ્પ્રમાર્જન છે.

(૬) સંમૂચીમ મનુષ્યની દ્વારા પાળવાના કોઈ પણ ચાર મુદ્રા લખો. (૨)

(૭) જોડકાં જોડો : (૫)

(૧) પરમાધારી ૧૨ જવાબ : ૧૫

(૨) પાપસૂત્રના પ્રસંગો ૧૫ જવાબ : ૨૯

(૩) સિદ્ધના ગુણ ૧૦ જવાબ : ૮

(૪) આશાતના ૨૯ જવાબ : ૩૩

(૫) પરિષહ ૭ જવાબ : ૨૨

(૬) સાધુના ગુણ ૮ જવાબ : ૨૭

(૭) લેશ્યા ૬ જવાબ : ૯

(૮) ભય ૩૩ જવાબ : ૭

(૯) વિરાધના ૨૭ જવાબ : ૧૦

(૧૦) આગાર ૨૨ જવાબ : ૧૨

પ્રશ્ન - ૨ : (ક) પાંચ જ્ઞાનના થોકડા દ્વારા જવાબ લખો : (કોઈ પણ ૧૦)

૩૦

(૧) અવધિજ્ઞાનની વ્યાખ્યા લખો. કેટલા પ્રકાર ? કયા કયા ? (૨)

જ: (ક): (૧) અવધિજ્ઞાનાવરણીયના ક્ષયોપશમથી આત્મા દ્વારા (ઇન્દ્રીય અને મનની સહાયતા વિના) રૂપી દ્રવ્યોને જાણનારું જે મર્યાદિત થથાર્થ જ્ઞાન થાય તેને અવધિજ્ઞાન કહે છે. મુખ્ય બે ભેદ : ભવપ્રત્યાંક, ક્ષયોપશમિક.

ઇ પ્રકાર છે : આનુગામિક, અનાનુગામિક, વર્દ્ધમાન, હીચમાન, પ્રતિપાતિ, અપ્રતિપાતિ.

- (२) वैनिका बुद्धि कोने कहेवाय ? (२)
- જ: (२) ગુરુ કે પડીલનો વિનય ભક્તિ કરવાથી જે બુદ્ધિની ઉત્પત્તિ થાય, અનેક પ્રકારના શાસ્ત્રના અર્થ તથા રહણ્ય સમજે તે ઐનિયિકા બુદ્ધિ છે.
- (३) અયોગી ભવસ્થ કેવળજ્ઞાનના ભેદ કેટલા ? ફક્ત નામ લખો. (२)
- જ: (३) ચાર ભેદ. પ્રથમ સમય, અપ્રથમ સમય, ચરમ સમય, અચરમ સમય.
- (૪) ઈંદ્ર એટલે શું ? તેના ભેદ ક્યા ક્યા ? (२)
- જ: (૪) અવગ્રહથી ગ્રહણ કરેલ વિષયની વિચારણા તે ઈંદ્ર.
- (૫) શ્રુતજ્ઞાનની વ્યાખ્યા લખો. (२)
- જ: (૫) શ્રુતજ્ઞાનાવરણીય કર્મના ક્ષયોપશમથી શબ્દ દ્વારા અર્થનું અને અર્થ દ્વારા શબ્દનું ચાર્યાર્થ જ્ઞાન થાય તે શ્રુતજ્ઞાન છે.
- અથવા**
- પાંચ ઈન્ડ્રિય અને મન દ્વારા ગ્રહણ થવેલું જ્ઞાન જે શબ્દ દ્વારા પ્રગટ થઈ શકે તે શ્રુતજ્ઞાન છે.
- (૬) અજુમતિ અને વિપુલમતિ મનઃપર્યવ જ્ઞાનનો તફાવત લખો. (२)
- જ: (૬) **અજુમતિ** **વિપુલમતિ**
- (i) વિપુલમતિ કરતાં અવિશુદ્ધ જાણે (i) અજુમતિ કરતાં વિશુદ્ધતર, વિપુલતર હોય
 - (a) અઢી આંગુલ ક્ષેત્ર ઓછું દેખે (a) અહીં આંગુલ ક્ષેત્ર અધિક દેખે
 - (w) વર્દ્ધમાન થઈ વિપુલમતિ થઈ શકે (w) હીચમાન થઈ અજુમતિ ન થઈ શકે
 - (iv) પડિવાઈ, અપડિવાઈ બન્ને હોય (iv) અપડિવાઈ જ હોય.
- (૭) સમ્યક્ષુત કોને કહે છે ? કોણી પ્રકાશેલી સૂર્યરૂપ વાણી સમ્યક્ષુત જણાય ? (૨)
- જ: (૭) શ્રી અરિહંત તીર્થકર, કેવળજ્ઞાની, કેવળદર્શનીએ પ્રરૂપેલા અર્થરૂપ આગમ જેને ગાણધર પુરુષોએ શ્રુતરૂપે ગૂંઘા તે સમ્યક્ષુત.
- (૮) સયોગી ભવસ્થ કેવળજ્ઞાન કોને કહેવાય ? તેના ભેદ કેટલા ? ફક્ત નામ લખો. (૨)
- જ: (૮) સયોગી કેવળી નામનો ૧૩મા ગુણસ્થાનમાં રહેલા કેવળીનું જ્ઞાન તે અયોગી ભવસ્થ.
- (૯) પાંચ જ્ઞાનના મૂળ ભેદ ક્યા ક્યા ? ફક્ત સંખ્યા લખો. (૨)
- જ: (૯) મતિજ્ઞાન - શ્રુતનિશ્ચિત - ૨૮ ભેદ, અશ્રુતનિશ્ચિત - ૫ ભેદ, કુલ ૩૨ ભેદ.
શ્રુતજ્ઞાન - ૧૪ ભેદ, અવધિજ્ઞાન-ક ભેદ, મનપર્યવજ્ઞાન - ૨ ભેદ,
કેવળજ્ઞાન - ૨ ભેદ.
- (૧૦) મનઃપર્યવ જ્ઞાન કોને ઉત્પન્ન ન થાય ? કોઈ પણ ચાર મુદ્દા લખો. (૨)
- જ: (૧૦) અમનુષ્ય, અસંજી, અકર્મભૂમિના, ભિદ્યાદસ્તિ, અસંખ્યાતા વર્ણનાં આચુષ્યવાળાને, અપર્યાપ્તિ, સમભિદ્યાદસ્તિ.
- (૧૧) તમઃ: તમઃ: પ્રભાના નારકી, ૮ થી ૧૨ દેવલોકના દેવનો અવધિજ્ઞાનનો જગ્યાન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ વિષય લખો. (૨)
- જ: (૧૧) તમઃ:તમ પ્રભાના નારકી જધન્ય ૧ ગાઉ ઉત્કૃષ્ટ ૧॥ ગાઉ ઉત્કૃષ્ટ પાંચમી નરકનો નીચેનો ચરમાંત દથી ૧૨ દેવલોકના દેવ - આંગુલનો અસં:ભાગ
- (૧૨) ખાલી જગ્યા પૂરો : (૧૦)
- (૧) નારકીના અવધિજ્ઞાનનું સંસ્થાનને આધારે, જ્યોતિષીના અવધિજ્ઞાનનું સંસ્થાનને આધારે.
- જ: (૧૨) (૧) નારકીના અવધિજ્ઞાનનું સંસ્થાન ત્રાપા ને આધારે, જ્યોતિષીના અવધિજ્ઞાનનું સંસ્થાન ઝાલરને આધારે.
- (૨) ,ને જ મનઃપર્યવ જ્ઞાન ઉત્પન્ન થાય છે.
- જ: (૧૨) આરિત્રવાન, અપ્રમત સંયમી ને જ મનઃપર્યવ જ્ઞાન ઉત્પન્ન થાય છે.

- (3) દરેક તીર્થકર દીક્ષા લે ત્યારે તુરંત ઉત્પન્ન થાય છે.
- જ: (3) દરેક તીર્થકર દીક્ષા લે ત્યારે તુરંત મન:પર્યવજ્ઞાન ઉત્પન્ન થાય છે.
- (4) જેમને સિદ્ધ થયાને એક જ સમય થયો હોય તેમના કેવળજ્ઞાનને કહેવાય છે.
- જ: (4) જેમને સિદ્ધ થયાને એક જ સમય થયો હોય તેમના કેવળજ્ઞાનને
અનંતરસિદ્ધ કેવળજ્ઞાન કહેવાય.
- (5) જે જ્ઞાન ઈન્ડ્રિય અને મનની સહાયતાથી થાય તે જ્ઞાન છે.
- જ: (5) જે જ્ઞાન ઈન્ડ્રિય અને મનની સહાયતાથી થાય તે પરોક્ષ જ્ઞાન છે.
- (6) જેમાં અક્ષરનો ઉચ્ચાર છે તે શ્રુત છે.
- જ: (6) જેમાં અક્ષરનો ઉચ્ચાર છે તે શ્રુત વ્યંજન અક્ષર શ્રુત છે.
- (7) દશપૂર્વમાં ઓછું જેને જ્ઞાન હોય તે શ્રુત
- જ: (7) દશપૂર્વમાં ઓછું જેને જ્ઞાન હોય તે શ્રુત સમ્યક્શ્રુત
- (8) અવધિજ્ઞાન તીર્થકરને જન્મથી હોય.
- જ: (8) અપ્રતિપાતી અવધિજ્ઞાન તીર્થકરને જન્મથી હોય.
-

- પ્રશ્ન - ૩ : ક્ષાયના થોકડાને આધારે જવાબ લખો (કોઈ પણ પાંચ) ૧૦
- (૧) કોધના ચાર બેદ સમજવો. (૨)
- જ: (૧) (i) આભોગ - કોધના કારણ અને તેના ફળને જાણીને કોધ કરવો.
(ii) અણાભોગ - ભાન ભૂલી જવાથી અણાધાર્યો ઉત્પન્ન થયેલો કષાય.
કોધના ગુણાદોષ જાણ્યા વિના પરવશતાથી કોધ કરવો.
(iii) ઉપશાંત - જે કોધ ઉદ્ય પ્રાપ્ત ન થાય તે અંદરમાં કોધ હોય પણ ઉપરથી શાંત દેખાતો હોય.
(iv) અણુપશાંત - જે કોધ ઉદ્ય અવસ્થાને પ્રાપ્ત થાય તે.
- (૨) ઉદ્દીરણા એટલે શું ? (૨)
- જ: (૨) જે કર્મ ઉદ્યમાં નથી આવ્યા તેને ઉદ્ય આવલિકામાં લાવવા.
જે કર્મ પાછળથી ઉદ્યમાં આવવાના છે તેને પણ તપ દ્વારા વહેલા ઉદ્યમાં લાવવા તે.
- (૩) માનની ઉત્પત્તિના કારણ કેટલા છે ? ક્યા ક્યા ? (૨)
- જ: (૩) (i) ખેત - સ્થેત્ર, ખેતર વગરે ખુલ્લી જમીન માટે.
(ii) વત્થુ - વાસ્તુ, ઢાંકી જમીન, મકાન વગરે માટે.
(iii) શરીર - શરીરને કારણે ઉપજે.
(iv) ઉપધિ - ઉપરની ઝ સિવાય, બાકીની બધી સાધના સામગ્રી માટે.
- (૪) ચાર કષાય ક્યા સૂત્રમાં કૃષું પદ છે ? કષાય એટલે શું ? (૨)
- જ: (૪) પણાવણા સૂત્ર પદ ૧૪.
- (૫) સમકિતની અને સાધુપણાની ઘાત કોણ કરે છે ? (૨)
- જ: (૫) અનંતાનુભંધી કોધ, સાધુપણાની - પ્રત્યાખાનાવરણીય
- (૬) કોધ ક્ષાયના કુલ બેદ કેટલા ? ઉપયણીયા ઉદાહરણ સહિત સમજવો. (૨)
- જ: (૬) કોધ ક્ષાયના ૮૫૦ બેદ.
બ્રહ્મણ કરેલ કર્મ પુદ્ગલનો નિષેધ કરવો, આત્માપ્રદેશ પર વ્યવસ્થિત ગોઠવવા.
૮૫૦ બેદ.
-

- પ્રશ્ન - ૪ : ધ્યાનના થોકડા પરથી જવાબ આપો. ૧૫
- (૧) આર્તધ્યાયનના ચાર લક્ષણ સમજવો. (૨)
- જ: (૧) ૧) ઝણન - શબ્દ સાથે અશ્રુપાત કરવો.
૨) શોચન - સતત ચિંતા / શોક કરવા, દીનતા બતાવવી.
૩) તિપ્પન - અવાજ વિના અશ્રુપાત કરવો.
૪) વિલપ્પન - વારંવાર પૂર્વે કરેલા કર્મોનું ચિંતન કરતાં કલેશયુક્ત વિલાપ કરતાં બોલવું.

- (२) રૌક્રધ્યાનના ચાર પાયા લખો. (२)
- જ: (२) હિંસા, જૂઠ, ચોરી, પરિગ્રહ કે ભોગઉપભોગનું ચિંતન કરવું.
- (૩) ધર્મધ્યાનની અનુપ્રેક્ષા સમજાવો. (૨)
- જ: (૩) ૧) એગરચાણુપ્પેહા - જીવ એકલો આવ્યો છે ને એકલો જશો તેનો વિચાર કરવો.
 ૨) અહિચ્છાણુપ્પેહા - સંસારની અનિત્યતાનો વિચાર ચિંતવવો.
 ૩) અસરણાણુપ્પેહા - સંસારમાં કોઈ કોઈનું શરણ નથી તેનો વિચાર ચિંતવવો.
 ૪) સંસારાણુપ્પેહા - સંસારની સ્થિતિ દર્શાનો વિચાર ચિંતવવો.
- (૪) ધ્યાન કેને કહેવાય ? (૧)
- જ: (૪) કોઈ પણ એક જ વિષય પર મનની એકાગ્રતા કરવી તેને ધ્યાન કહે છે.
- (૫) શુક્લધ્યાનના પાયા કેટલા ? કયા કયા ? તે સમજાવો ? (૪)
- જ: (૫) ૧) પૃથક્તવ - વતર્ક - સવિચાર: એક એક દ્રવ્યમાં ભિન્ન અનેક પર્યાય-
 ભાવનો વિચાર કરવો.
 ૨) એકત્વ - વિર્તક-નિર્બિંચાર : અનેક દ્રવ્યોમાં એક ભાવનો વિચાર કરવો.
 ૩) સૂક્ષ્મ કિયા અપ્રતિપાતિ : ૧૩ ગુણસ્થાનના અંતમાં આયુષ્ય અંતમુહૂર્ત
 રહે ત્યારે અચળ અવસ્થામાં ત્રણે યોગોનું રોકવું વિચારે.
 ૪) સમુચ્છિન્ન કિયા અનિવૃત્તિ: ૧૪ ગુણસ્થાનની શ્વાસ ઉચ્છ્વાસ આદિ
 સૂક્ષ્મ કિયાથી પણ નિર્વર્તવાનું ચિંતવવું.
- (૬) અર્થ સમજાવો : (અ) પૃથ્ઘના (બ) આમરણાંત દોષ (ક) મદ્દવે (૬) અસંમોહ (૪)
- જ: (૬) ૧) પૃથ્ઘના: શંકા સમાધાન માટે પ્રશ્ન વિગેરે પૂછવા.
 ૨) આમરણાંત દોષ : મરણપથારીએ પણ પશ્ચાતાપ ન કરવો.
 આખી જિંદગી સુધી દ્રેષ રાખવો.
 ૩) મદ્યે - નમ્રતા - માનનો વિજય.
 ૪) અસંમોહ : ધર્મના સૂક્ષ્મ ભાવ સાંભળીને ગ્લાનિ ન લાવવી.

- પ્રશ્ન - ૫ : સંસ્કાર વિભાગના આધારે જવાબ લખો (કોઈ પાણ પાંચ) ૧૦
- (૧) અચેત પાણીના નામ કયા સૂત્રમાં છે ? કયાં શુતસ્કંધમાં અધ્યયન કર્યું છે ? (૨)
- જ: (૧) આચરણાંગ સૂત્ર, બીજો શુતસ્કંધ, અધ્યયન ૧, ઉદ્દેશ ૭/૮
- (૨) પાણી ક્યારે અચેત થાય ? પાણી અચેત કરવાના બે શસ્ત્રના નામ લખો. (૨)
- જ: (૨) વાસણ ધોયેલા પાણીનાં વર્ણા, ગંધ, રસ અને સ્પર્શ બદલાઈ ગયા હોય તો
 પાણીને અચેત સમજવું.
- (૩) પ્રત્યાખ્યાન કિયાની વાત કયા સૂત્રમાં છે ? કયું શુત સ્કંધ, કયું અધ્યયન છે ? (૨)
- જ: (૩) સૂચયગાંગ સૂત્ર, શુતસ્કંધ ૨, અધ્યયન ૪.
- (૪) સાત નિન્હવમાં કોઈ પણ ચારના નામ લખો. (૨)
- જ: (૪) ૧) જમાલી : કાર્ય પૂરું થયે જ કાર્યની ઉત્પત્તિ માનવાવાળા.
 ૨) તિથ્યગુપ્ત-આત્મપ્રદેશના અંતિમ જીવ પ્રદેશમાં જીવતત્વ માનવાવાળા.
 ૩) આષાઢ : સાધ્ય વગેરેને શંકા દર્શિથી જોનાર.
 ૪) અશ્વમિત્ર : સર્વ ભાવોને ક્ષણિક માનવાવાળા.
 ૫) ગંગા : એક સમયમાં બે કિયા માનવાવાળા.
 ૬) રોહગુપ્ત : જીવરાશિ, અજીવરાશિ, નોજીવરાશિ એમ
 ૩ રાશિની પ્રકૃપણા કરવાવાળા.
 ૭) ગોષ્ઠ માહિત : જીવ કર્મથી સ્પૃષ્ટ હોય છે, પરંતુ કર્મથી બંધાયેલો નથી હોતો
 તે પ્રકૃપણા કરવાવાળા.
- (૫) કયા કર્મના ઉદ્યને કારણે અણગમતું ભોજન મળ્યું છે ? (૨)
- તે વખતે શું વિચારાય ? (બે મુદ્દા લખો.)
- જ: (૫) અશાતા વેદનીય કર્મના ઉદ્યને કારણે.
 મને તો આહાર મળે છે. ધણાને તો ખાવાનં સાસાં....
 ભોજનના પદાર્થોમાં રાગદ્રેષ ન કરવો તે ભગવાનની આજા છે.

- (૬) શું રાખવાથી સંવર તત્ત્વનો લાભ મળે છે ? બે મુદ્દા લખો. (૨)
- જ: (ક) ક્ષમા રાખવાથી સંવર તત્ત્વનો લાભ મળે છે.
શર્દુ જડ છે. તે આત્માને અશાંતિનું કારણ નથી અત્યારે મારી ભૂલ ભલે
ન હોય પરંતુ ભૂતકાળમાં ભૂલ કરીને કર્મ બાંધેલાં છે.
- (ગ) કયા વ્રતમાં બાથરૂમનો ઉપયોગ ન કરાય ? શા માટે ? (૨)
પરઠીને પાછા આવ્યા પછી શું કરવું ?
- જ: (૭) સામાચિક પ્રત, દેશાવગાસિક પ્રત કે પૌષધ્રતમાં સાધુની જેમ શ્રાવકે પણ સંપૂર્ણ
અહિંસાનું પાલન કરવા સંડાસ, બાથરૂમનો ઉપયોગ ન કરાય. પરઠીને આવ્યા
પછી સામાચિકનો ત્રીજો પાઠ ઈરિયાવહિયાનો કાઉસસગ કરવો અથવા
સામાચિકના ૧ થી ૪ પાઠ પ્રગટ બોલી, ત્રીજા પાઠનો કાઉસસગ કરવો તથા
લોગસસનો પાઠ પ્રગટપણે બોલવો.
-

પ્રશ્ન - ૬ : વાર્તાના આધારે જવાબ લખો : ૧૦

- (૧) મહાધર્મકથી પ્રવક્તા કોણ છે, એ સવાલનો જવાબ ગોશાલકે શું આપ્યો ? (૩)
- જ: (૧) આ અત્યંત વિશાળ સંસારમાં ધણા જીવો ઉન્માર્ગામી છે, સત્ય માર્ગથી બદ્ધ
છે. મિથ્યાત્વથી ઘેરાયેલાં છે, આઠ કમના આવરણથી અંધારામાં ઢંકાયેલા છે.
તેમને અનેક પ્રકારનાં સત્ય કથનથી સમજાવી સંભાર્ગ પર લાવી, ચાર ગતિરૂપ
ભયાનક જંગલમાંથી સહાયક બનીને બહાર કાઢે છે. માટે હું મહાવીરને મહાધર્મકથી
કહું છું.
- (૨) ગોશાલકનું કયું શાન હતું ? તેનો મત કયો હતો ? (૨)
- જ: (૨) અધ્યાત્મ નિમિતાનું જ્ઞાન, આજીવિકા મતના હતા.
- (૩) બહુપુનિકા દેવી ભગવાનના દર્શન કરવા આવી ત્યારે શું શું કર્યું ? કયા સૂત્રનો અધિકાર છે? (૩)
- જ: (૩) નિરયાવલિકા સૂત્ર. દર્શન કરવા આવે છે ત્યારે એક હજાર ચોજનનું વેકિય રૂપ
બનાવી પોતાની જમણી ભૂજા ફેલાવી ૧૦૮ દેવકુમારે, ડાબી ભૂજા ફેલાવી ૧૦૮
દેવકુમારીઓની તથા ધણા નાની ઉંમરના બાળક-બાળિકાઓની વિકુવણી કરી.
વિવિધ નાટક બતાવી ત્યાંથી ચાલી ગઈ.
- (૪) બહુપુનિકા દેવી હાલમાં ક્યાં છે ? તેનો ભવિષ્ય ભવ કયો હશે ? કોની પાસે દીક્ષા લેશે ? (૨)
- જ: (૪) હાલમાં સુધર્મ દેવલોકમાં છે. ત્યાંથી આયુષ્ય પૂર્ણ કરી બ્રાહ્મણ કુળમાં સોમા નામની
પુત્રી થશે, તે સુધૃતા સાદ્વી પાસે દીક્ષા લેશે.

પ્રશ્ન - ૭ : કાચ પૂર્તિ કરો : ૧૦

- (૧) એક વચન જિનરાય રે પ્રાણી. (૨)
- જ: (૧) એક વચન એ સદગુરુ કેરું, જો બેસે દિલમાંચ રે પ્રાણી,
નરક ગતિમાં તે નહિ જાયે, એમ કહે જિનરાય રે પ્રાણી.
- (૨) માચાને ટળે તો ના ટળે. (૨)
- જ: (૨) માચાને કહેજો છોકે એના બાણ, નિર્મિણ થઈને આપું હું આહ્વાન,
સુખ ના મળે તો ના મળે, દુઃખના ટળે તો ના ટળે.
- (૩) તું સૂર્ય શાન હો. (૨)
- જ: (૩) તૂ સૂર્ય હૈ, મૈં કમલિની, તૂ ચંદ્ર હૈ મૈં કુમુદિની,
તવ ચરણમેં મમ સ્થાન હો, ભક્તિ હી મેરી શાન હો.
- (૪) સંસારના જરા પૂછો. (૨)
- જ: (૪) સંસારના આ સુખો, આ સુખો ભલે માણો પણ અંદરમાં ન ખૂંપો,
ઘડીભરનાં એ આનંદમાં તને શું મળીયું આતમને જરા પૂછો.
- (૫) રિદ્ધિ તૂટ રે પ્રાણી. (૨)
- જ: (૫) રિદ્ધિ સંપદામુનિ કારમી જાણી, દીધી સંસારને પૂંઠ રે પ્રાણી,
એ રે પુરુષોની બંદગી કરતાં, આઠે કરમ જાય તૂટ રે પાણી.

“જય જનેન્દ્ર”

**સવાલ સાથે
જવાબ પેપર**

તા. ૦૭-૦૮-૨૦૧૬ • સમય: બપોરે ૨ થી પ.૩૦ • શ્રેણી ૧૦ • ગુણ: ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 10)

પ્રશ્ન - ૧ : (ક) મૂળ પાઠ લખો - માગધી લખો :

(૧) કાયોંને ૨) ઉપદ્રવ રહિત ૩) વીતરાગદેવની આજાનુસાર ૪) સૌથી ઉત્તમ

જવાબ-૧:(ક) ૧) જોગ ૨) સિવ ૩) આણાએ ૪) ઉત્તમા

(અ) મન, વચન, કાયાનો ચોથો દોષ અર્થ સાથે લખો.

જ: (ખ) મનનો ચોથો દોષ :- ગર્વ : સામાચિકમાં અલિમાન ક વચનનો ચોથો અર્થનો અનર્થ થાય - તેનું ટૂકું વચન બોલે.
 કાયાનો ચોથો : ધરનું કામ કરવાથી.

પ્રશ્ન - ૧ : પાઠપૂર્તિ કરો : (કોઈ પણ ત)

(૬) ૧૫

(૧) અષ્ટાઈજલેસુ પડિગ્ગહધારા.

જ: (૧) અષ્ટાઈજલેસુ, દીવસમુદેસુ, પન્નસ કમ્મભૂમીસુ, જાવંતિ કેઈ,
 સાહૂ રચણા, ગુરછગ, પડિગ્ગહધારા.

(૨) સમણો સાઈમં

જ: (૨) સમણો, નિગંથે, ફાસુઅણાં, એસાહિઝેણાં, અસાણાં, પાણાં, ખાઈમં સાઈમં.

(૩) દીચામિણાં ઠાએમિ

જ: (૩) દીચામિણાં ભંતે તુલ્બેહિં અન્બાણુણાએ સમાણો દેવસિયં
 પડિક્કમણાં ઠાએમિ દેવસિય.

(૪) દેવસિયં તિતીસન્નયરાએ

જ: (૪) દેવસિયં વદ્ધિકમં આવરિસયાએ પડિક્કમામિ ખમાસમણાણાં દેવસિયાએ,
 આસાયણાએ, તિતીસન્નયરાએ, જહિંચિમિચાએ.

(અ) નીચના પ્રશ્નોના જવાબ લખો (કોઈ પણ ચાર)

(૪)

(૧) યતિધર્મ કેટલા પ્રકારના છે ? પ્રતિક્કમણમાં ક્યાં બતાવેલા છે ?

જ: (૧) યતિધર્મ ૧૦ પ્રકારના છે, તે પ્રતિક્કમણમાં ચોથા શ્રમણ સૂત્રમાં બતાવેલ છે.

(૨) સાત કુલ્યસનો કથાં કથાં પાપમાં સમાઈ જાય છે ?

જ: (૨) પ્રાણાતિપાતમાં = માટિરાપાન, માંસાહાર, શિકાર

અદ્દાદાનમાં = ચોરી. મૈથુનમાં = પરસ્ત્રીગમન, વેશ્યાગમન.

પરિગ્રહમાં = જુગાર.

(૩) પરચ્યક્ખાણ એટલે શું ?

જ: (૩) પરચ્યક્ખાણ એટલે : પ્રત, નિયમ, ઈન્ક્રિયો પર કાબૂ કરવો,
 બોગ-ઉપબોગની દીચાઓનો ત્યાગ કરવો તે.

(૪) વહાલા લાગે તેવા પાપ કયા ?

જ: (૪) વહાલા લાગે તેવા પાપ = પરિગ્રહ, રાગ, પેશુન્ય.

(૫) આપણા ભરતક્ષેત્રમાં આ અવસર્પિણી કાળમાં પ્રથમ અને અંતિમ સિદ્ધ કોણ થયું ?

જ: (૫) આપણા ભરત ક્ષેત્રમાં આ અવસર્પિણી કાળમાં પ્રથમ સિદ્ધ મરુદેવીમાતા
 અને અંતિમ સિદ્ધ જંબૂસ્વામી થયા.

(ગ) ગુજરાતીઅર્થ લખો

(૨૧/૨)

૧) પરિસોસણાયા ૨) પયહીણાં ૩) પેયાલા ૪) પડિલાભેમાણે ૫) પાવયણાં

જ:(ગ) ૧) પરિસોસણાયા = સરોવર, કૂવા, તળાવ વગેરે ઉલેચવાવાળાનો વેપાર કર્યો
 ૨) પયહીણાં = પદ ઓછું ભણાયું હોય

૩) પેચાલા = પ્રધાન, પાતાળ, કળશા સમાન.

૪) પડિલાભેમાણો = ભાવથી આપતો થકો.

૫) પાવથોણં = પ્રવચન.

(૬) અર્ધમાગધીમાં લખો.

(૨ ૧/૨)

જવાબ	(૧) ગ્રહણ કરેલી હોય	જવાબ :	પરિંગ ગહિયં
સાથે	(૨) પૃથ્વીકાયની હિંસાથી	જવાબ :	પુઠવિ કાએણં
	(૩) ઘણું સુતાં રહેવાથી	જવાબ :	પગામસિજજાએ
	(૪) બીજાની નિંદા કરવી (વાંકું બોલવું)	જવાબ :	પરિવાદ
	(૫) રજેહરણ ગુચ્છાથી	જવાબ :	પાચ પુરછણોણં

પ્રશ્ન - ૨ : ડાલાપાલાના આધારે જવાબ લખો :

૧૫

(ક) (૧) ચાર પ્રકારના પાલાના નામ લખો.

(૧)

જ: (ક) (૧) ૧) અનવસ્થિત ૨) શલાકા)૩) પ્રતિશલાકા ૪) મહિશલાકા

(૨) અનંતાનું માપ જાણીને શું લાભ થાય ?

(૨)

જ: (૨) અનંતાનું માપ જાણી, અનંત કાળનું પરિખમણ અટકાવવા પાપોથી તોજ જન્મ-મરણ દૂર કરી શકશું, આ અનંતાના સ્વરૂપને જાણીને જરૂર વૈરાગ્ય આવે.

(૩) પાલાની લંબાઈ, પહોળાઈ, ઊંડાઈ જગતિ (કોટ) લખો.

(૨)

જ: (૩) પાલાની લંબાઈ પહોળાઈ = ૧ લાખ ચોજન (જંબૂદૂલિપ સમાન ગોળ)
ઊંડાઈ = ૧ હજાર ચોજન,

જગતિ (કોટ) = ૮ ચોજન (૧ હજાર ચોજનની ઉપર).

(૪) માણ્યા પ્રમાણો નામ લખો :

(૨)

અ) ટમું અનંત બ) અસંખ્યાત પાંચમું ક) મદ્યમ સંખ્યાત કઈ દ) ૧લું અનંત.

જ: (૪) અ) ટમું અનંત = મદ્યમ અનંતા અનંત,

બ) પમું અસંખ્યાતા = મદ્યમ ચુક્તા અસંખ્યાત.

ક) મદ્યમ સંખ્યાત = ૩, ૪, ૫ થી ઉત્કૃષ્ટ સંખ્યાતાથી એક ન્યૂન સુધી

દ) ૧લું અનંદા = જધન્ય પરિત અનંતા

(૫) જધન્ય ચુક્તા અસંખ્યાતા કેવી રીતે મળે ?

(૧)

જ: (૫) જધન્ય પરિત અસંખ્યાતાની જેટલી સંખ્યા છે તેને પરસ્પર અભ્યાસરૂપ

ગુણતાં જે સંખ્યા આવે તેને જધન્ય ચુક્તા અસંખ્યાત કહે છે. (ચોથું અસંખ્યાત)

(૬) એક આવલિકાના સમય કેટલા ?

(૧)

જ: (૬) એક આવલિકાના સમય જધન્ય ચુક્તા અસંખ્યાતા જેટલા સમય જાણવા.

(૭) ખાતી જગ્યા પૂરો :

(૩)

(૧)પાલાનું માપ બદલાતું જ રહે છે.

જ: (૧) અનવસ્થિત પાલાનું માપ બદલાતું જ રહે છે.

(૨) જધન્ય પરિત અસંખ્યાતામાંથી બે દાણા ન્યૂન જે સંખ્યા આવે તેને કહેવાય.

જ: (૨) જધન્ય પરિત અસંખ્યાતામાંથી બે દાણા ન્યૂન જે સંખ્યા આવે તેને

મદ્યમ સંખ્યાતા કહેવાય.

(૩) પાણીનાં એક ટીપામાંથી જીવો નીકળીને બેબું શરીર બનાવે તો.....માં સમાય નહીં.

જ: (૩) પાણીનાં એક ટીપામાંથી જીવો નીકળીને જો સરસવ જેવબું શરીર બનાવે.

(૪) ડાલાપાલાનું વાસ્તવિક સ્વરૂપ આપણને શું સમજાવે છે ?

(૩)

જ: (૪) ડાલાપાલાનું વાસ્તવિક સ્વરૂપ આપણને સંખ્યાતા, અસંખ્યાતા અને અનંતકાનું સ્વરૂપ સમજાવે છે. અનંતા કાળયકો, અનંતા પુદ્ધગલ પરાવર્તનના કાળની સમજણાનો નક્કર નિયોડ આત્મામાં વૈરાગ્ય પ્રગટાવવો તે છે. એક વખતની ક્ષણિક ક્ષમા અસંખ્યાત કાળ સુધીની શાતા અપાવી શકે છે. અનંતી શાતાનો અનુભવ કરાવી શકે છે. જ્યારે એક વખતનો

કષણિક કોઇ કે અહંકાર અસંખ્યાત કાળ સુધીની અશાતા અપાવી શકે છે. અનંતી અશાતાનો અનુભંગ કરાવી શકે છે.

- પ્રશ્ન - ૩: પુદ્ગલ પરાવર્તનના આધારે લખો : (૪ × ૨) ૮
- (ક) (૧) જીવ કેટલા પ્રકારની વર્ગણાઓ ગ્રહણ કરી શકે છે ? પ્રથમ ચાર લખો. (૨)
- જ: (ક)(૧) જીવ આઠ પ્રકારની વર્ગણાઓ ગ્રહણ કરી હકે છે. તેન નામ :
- ૧) ઓદારિક ગ્રહણ યોગ્ય વર્ગણા।
 - ૨) ઐક્ષિય ગ્રહણ યોગ્ય વર્ગણા।
 - ૩) આહારક ગ્રહણ યોગ્ય વર્ગણા।
 - ૪) તેજસ ગ્રહણ યોગ્ય વર્ગણા।
- (૨) પુદ્ગલ પરાવર્તન એટલે શું ? તેના કેટલા ભેદ છે ? (૨)
- જ: (૨) પરમાણુ પુદ્ગલના સંચોજનથી અને વિલાજનથી પુદ્ગલોનું અનંત અનંત પરિવર્તન થાય છે. એક પરમાણુ દ્વિતી પ્રદેશથી સ્કંધ સાથે બેગા થવા પર અનંત પરિવર્તન થાય છે. કારણ કે પરમાણુ અનંત છે અને દરેક પરમાણુથી પુદ્ગલ પરાવર્તન થતું રહે છે. તેના ચાર લેદ છે.
- (૩) કાળની અપેક્ષાએ અલ્પબહુત્વ લખો (પ્રથમ ચાર) (૨)
- જ: (૩) ૧) સર્વથી થોડા કાર્મણા પુદ્ગલ પરાવર્તનનો (અનંત) કાળ છે.
- ૨) તેથી તેજસ પુદ્ગલ પરાવર્તન કાળ અનંતગુણો.
 - ૩) તેથી ઓદારિક પુદ્ગલ પરાવર્તનનો કાળ અનુંતગુણો.
 - ૪) તેથી શ્વાસોચ્છવાસ પુદ્ગલપરાવર્તનનો કાળ અનંતગુણો.
- (૪) દ્રવ્ય પુદ્ગલ પરાવર્તનના ભેદ કેટલા છે ? કયા કયા ? (૨)
- જ: (૪) દ્રવ્ય પુદ્ગલ પરાવર્તનના ૭ ભેદ છે. ૧) ઓદારિક પુ.પ.
- ૨) ઐક્ષિય પુ.પ.
 - ૩) તેજસ પુ.પ.
 - ૪) કાર્મણા પુ.પ.
 - ૫) મન, પુ.પ.
 - ૬) વચન પુ.પ.
 - ૭) શ્વાસોચ્છવાસ પુ.પ.
- (૫) ટૂંકુંમાં જવાબ લખો : (૧ × ૭) ૭
- (૧) સૂક્ષ્મભાવ પુદ્ગલ પરાવર્તન સમજવો.
- જ: (૧) એક જીવ પોતાના ભરણ દ્વારા અનુભાગબંધ અથવા રસબંધના કારણાંપ સમસ્ત અદ્યવ્યસાય સ્થાનનોને કમથી જેટલા સમયમાં સ્પર્શ કરી લે છે. તેને સૂક્ષ્મભાવ પુદ્ગલ પરાવર્તન કહે છે.
- (૨) સાત પુ. પ.માં સૌથી થોડો કાળ કોનો ? સૌથી વધુ કાળ કોનો ?
- જ: (૨) કાર્મણા પુ.પ.નો સૌથી થોડો કાળ છે.
- (૩) આપણે ઐક્ષિય પુદ્ગલ પરાવર્તન વધારે કર્યા કે ઓદારિક ?
- જ: (૩) આપણે ઓદારિક પુદ્ગલ પરાવર્તન વધારે કર્યા.
- (૪) એક પુદ્ગલ પરાવર્તન કેટલા કાળ પ્રમાણે હોય ?
- જ: (૪) એક પુદ્ગલ પરાવર્તન અનંત ઉત્સર્પણી અને અનંત અવસર્પણી કાળ પ્રમાણા હોય.
- (૫) પુદ્ગલ પરાવર્તન શું કહે છે ?
- જ: (૫) પુદ્ગલ પરાવર્તન કહે છે “પર પુદ્ગલથી ખસ અને સ્વમાં વસ”.
- (૬) સર્વ જીવે કેટલા પુદ્ગલ પરાવર્તનના કર્યા ?
- જ: (૬) સર્વ જીવે ઓદારિક પુ.પ., ઐક્ષિય, તેજસ પુ.પ. વગેરે સાતે પુદ્ગલ પરાવર્તન અનંત અનંત કર્યા.
- (૭) મન પુદ્ગલ પરાવર્તનના દંડક કેટલા ? ભાષા પુ. પરાવર્તનના દંડક કેટલા ?
- જ: (૭) મન પુ.પ.ના ૧૬ દંડક છે.

- પ્રશ્ન - ૪ : (ક) આયુષ્યના ભાંગાના આધારે જવાબ લખો : ૧૩
- (૧) કેટલા બોલ સાથે જીવ આયુષ્ય બાંધે છે ? કયા કયા ? (૨)
- જ: (ક)(૧) પરમબ જતાં છ બોલ સાથે આયુષ્ય બાંધે છે.
- ૧) જાતિનામ
 - ૨) ગતિ
 - ૩) સ્થિતિ
 - ૪) અવગાહના
 - ૫) પ્રદેશ
 - ૬) અનુભાગ

(૨) પાંચ સ્થાવરમાં સમયે સમયે કેટલા જીવ ઉપજે ? (૧)

જ. (૨) સ્થાવરમાં સમયે સમયે અસંખ્યાતા જીવો ઉપજે. વનસ્પતિમાં સમય સમયે અનંતા જીવો ઉપજે.

(૩) સમુચ્છિમ અને જીગતિયા મનુષ્યને કયા પ્રકારના આયુષ્ય હોય ? (૧)

જ. (૩) બંને પ્રકારના સોપકમી અને નિરૂપકમી.

(૪) ઔદારિકના ૧૦ દંડકમાં આયુષ્યના પ્રકાર કેટલા ? કયા કયા ? (૧)

જ. (૪) દશ ઔદારિકના દંડકમાં ૧) સોપકમી અથવા ૨) નિરૂપકમી એમ બે પ્રકારે આયુષ્ય બાંધેલા જીવે છે.

(૫) સોપકમી આયુષ્યનું બીજું નામ શું ? ગજસુકુમાર મુનિને કયું આયુષ્ય હતું ? (૧)

જ. (૫) સોપકમી આયુષ્યને અપવતનીય આયુષ્ય પણ કહે છે.

(૬) નીચેના વક્ષ્યો સાચા છે કે ખોટાં ? અને જે ખોટાં હોય તે સુધારીને લખો : (૨)

જવાબ (૧) ૨૪ દંડકના જીવો એક સમયમાં નિરંતર ઉપજે છે. જવાબ (૧) સાચું

(૨) આઠ આકર્ષે કરી જાતિ નિધત આયુષ્ય બાંધનારા અનંતા જીવો છે. જવાબ (૨) સાચું

(૩) સમયે સમયે જીવ આઠ કર્મ બાંધે છે. જવાબ (૩) ખોટું. સાત બાંધે છે

(૪) સિધ્ઘના જીવો એક સમયમાં સઅંતર નીકળે છે. જવાબ (૪) ખોટું. નીકળેજ નઈા.

(૮) નીચેના જીવોનો આયુષ્યનો બંધ કરારે પડે ? (૨)

૧) ચરમ શરીરી

જ.(ગ) (૧) ચરમ શરીર = આયુષ્યબંધ ન પાડે

૨) વાસુદેવ

જ. ૨) વાસુદેવ = આયુષ્યના છ માસ બાકી રહે ત્યારે.

૩) બાંધલું બટેડુ

જ. (૩) આયુષ્યનો બંધ ન પાડે.

૪) ૩૦૦ વર્ષના નિરૂપકમી આયુષ્યવાળો મનુષ્ય

જ. (૪) ૨૦૦ વર્ષે ત્રીજે ભાગે.

(૮) (૧) સઅંતર અને નિરંતર એટલે શું ? (૧)

જ.: (૮)(૧) અંતર = સહિત વચ્ચે વિરહ પડે તેવી રીતે જીવનું ઉપજવું.

નિરંતર = અંતર રહિત વચ્ચે વિરહ ન પડે તેવી રીતે જીવનું ઉપજવું.

(૨) ૨૪ દંડકમાથી નીચેના જીવો કેવી રીતે અને કેટલી સંખ્યામાં એક સમયમાં ઉપજે? (૨)

૧) સિદ્ધ ૨) પાંચ સ્થાવર ૩) પેક્ચેભાનારકી ૪) બ્રહ્મલોક દેવલોકનો દેવ

જ. (૨) જીવના પ્રકાર	૧ સમયમાં		૧ સમયમાં		અનંતા
	સઅંતર	નિરંતર	સંખ્યાતા	અસંખ્યાતા	
૧) સિદ્ધા	હા	હા	હા ૧૦૮	ના	ના
૨) પાંચ સ્થાવર	ના	હા	૪ સ્થા.ના	હા	ના
			વનસ્પતિ - ના	હા	હા
૩) પંક પ્રભા નારકી	હા	હા	હા	હા	ના
૪) બબ દેવલોકનો/દેવ	હા	હા	હા	હા	ના

પ્રશ્ન - ૫ : વિરહપદના આધારે પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

૧૨

(૧) કયા બોલમાં વિરહ કાળ નથી ? (૧)

જ. (૧) પાંચ એકેન્ક્રિયમાં વિરહ કાળ નથી.

(૨) વધારેમાં વધારે કેટલા સમય પછી એક જીવ બીજુ ગતિનો મહેમાન બને છે ? (૧)

જ. (૨) વધારેમાં વધારે ૧૨ મુહૂર્ત પછી એક જીવ બીજુ ગતિનો મહેમાન બને છે.

- (3) કેટલા સમયે એક જીવ અવશ્ય મોક્ષ જાય છે ? (૧)
- જ. (3) ફ મહિને એક જીવ મોક્ષ અવશ્ય જાય જ.
- (૪) નીચેના પદનું જગ્યા, ઉત્કૃષ્ટ વિરહ લખો : (૫)
- ૧) સૂર્યગ્રહણ ૨) ભરત ઈરવતમાં સામાયિક ચારિત્ર ૩) પૃથ્વીકાય ૪) નવિન સાધુ ૫) વિજય વિમાન

	વિરહપદનું નામ	જગ્યા	ઉત્કૃષ્ટ
૧	સૂર્યગ્રહણ	૫ મહિના	૪૮ વર્ષ
૨	ભરત ઈરવતમાં સામાયિક	૬૩,૦૦૦ વર્ષ	દેશો ઊંણા ૧૮ કો. કો.
	ચારિત્ર	કાંઝેરા	સાગર
૩	પૃથ્વીકાય	અંતર સુધી	----
૪	નવિન સાધુ	૧ સમય	૧૫ દિવસ
૫	વિજય વિમાન	૧ સમય	પત્યના અસંખ્યાતમાં ભાગનું

- (૫) નીચેનો વિરહ પદ ક્યા પદનો છે ? (૩)
- ૧) ૭ દિવસ ૨) ૧૦૦ દિવસનું ૩) ૪૫ દિવસનું ૪) ૧૫ દિવસ ૫) અંતર્મુહૂર્તનું
- ૬) સાડી બાવીસ દિવસ.
- જ. (૫) ૧) ૭ દિવસ = નવીન સમકિત, જીબી નરકે
- ૨) ૧૦૦ દિવસનું = આઠમે દેવલોકે
- ૩) ૪૫ દિવસ = છઢે દેવલોકે
- ૪) ૧૫ દિવસ = નવીન સાધુ, ત્રીજી નરકે
- ૫) અંતર્મુહૂર્ત = ત્રણ વિકલેનિક્રય ને તિર્યાચ સમૂચ્છીભમાં અંતર પડે તો
- ૬) સાડી બાવીસ દિવસ = પાંચમે દેવલોક
- (૬) વિરહ એટલે શું ? (૧)
- જ. (૬) તે સ્થાનમાં તે ગતિમાં ન આવતો હોય, કોઈ પણ નવો જીવ ન ઉત્પન્ન થતો હોય તેને વિરહ કાળ કહેવાય છે.

પ્ર્શ્ન - ૬ : સંસ્કાર વિભાગના આધારે જવાબ લખો :

૧૦

- (ક) (૧) યોગોનું ઘડતર કરવાથી ક્યા ગુણની પ્રાપ્તિ થાય ? (૨)
- જ. (૧) મન, વચન, કાચા એ આપણા દુઃખનું અને સંસાર વધારવાનું કારણ બને, પણ યોગોનું ઘડતર કરવાથી સ્વયં શીલ્પી બની સંસારસુખનું અને મોક્ષનું કારણ બને છે.
- (૨) ઈચ્છા ક્યા કરણે થાય છે ? (૨)
- જ. (૨) મનથી ઈચ્છાઓ મોહ ભાવનાં કારણે થાય છે. પુણ્યોદય પ્રમાણે પૂર્ણ થાય છે. મનની ઈચ્છાઓ પાપ બંધાવે છે. પુણ્યના ઉદ્યથી વધારે મળતું નથી માટે ઈચ્છા કરી પાપ બાંધવા કરતાં મનના ઘડતરથી પાપબંધ ઘટાડીએ.
- (૩) ત્રણ યોગોના સંયોગથી કેટલી સ્થિતિનું કર્મ બંધાય ? (૧)
- જ. (૩) માત્ર કાચાથી કર્મ બંધાય તો ઉત્કૃષ્ટ ૧ સાગરોપમના, કાચા અને વચનના સંયોગથી ઉત્કૃષ્ટ ૧૦૦૦ સાગરોપમના અને ત્રણ યોગના સંયોગથી ઉત્કૃષ્ટ ૭૦ કો.કો. સાગરોપમનું કર્મ બંધાય છે. ત્રણ યોગના સમ્યક્ પ્રવર્તનતી શ્રેણી આરૂઢ થઈ મોક્ષ પામી શકાય છે.
- (ખ) ખાલી જગ્યા પૂરો : (૫)
- (૧)ના ઉદ્યે અનંત જીવ વચ્ચે એક શરીર હોય.
- જ. (૧) સાધારણ નામના ઉદ્યે અનંત જીવ વચ્ચે એક શરીર હોય.
- (૨) વચનનો પ્રશસ્ત ઉપયોગ ઊંચું કર્મ બંધાવે છે.
- જ. (૨) વચનનો પ્રશસ્ત ઉપયોગ ઊંચું શાતાવેદનીય કર્મ બંધાવે છે.

- (3) શરીરથી ઈન્જિન્યનું સુખ માણવું તે છે.....
- જ. (3) શરીરથી ઈન્જિન્યનું સુખ માણવું તે છે સુખશીલતા.
- (4) અવાજ નીચો રાખી બોલવાથીનું નિયંત્રણ થાય છે.
- જ. (4) અવાજ નીચો રાખી બોલવાથી કષાયોનું નિયંત્રણ થાય છે.
- (5) એક અંતમુહૂર્તના મનના થી અનંતકાળ મન મળતું નથી.
- જ. (5) એક અંતપુહૂર્તના મનના અપ્રશસ્તભાવથી અનંતકાળ મન મળતું નથી.
-

પ્રશ્ન - ૭ : વાર્તાના આધારે જવાબ લખો :

(૫ × ૨ = ૧૦) ૧૦

- (1) જી જીવ સૂતાં સારાં કે જગતા ? શા માટે ?
- જ. (1) જે જીવ અધાર્મિક, અધર્મનું અનુસરણ કરનારા અધર્મપ્રિય તેવા જીવો સૂતા સારા તે જગતા હોય તો અનેક જીવોનું દુઃખ, શોક કે સંતાપનું કારણ બને છે, જ્યારે જે જીવો ધાર્મિક અને ધર્મપ્રિય છે, તે બીજાના શોક કે સંતાપનું કારણ બનતા નથી, તે પોતાને અને પરને તથા સ્વ પર સર્વને ધર્મમાં જોડે છે. માટે અમુક જીવો સૂતા રહે અને અમુક જીવો જાગૃત રહે તે સારું.
- (2) વારંવાર તેતલીપુત્રને ભરવાના કેવા કેવા પ્રયત્ન કર્યા ? પ્રથમ ત્રણ લખો.
- જ. (2) તેતલીપીત્રનો બધેથી અસ્વીકાર થતાં મરી જવાનો વિચાર કર્યો. તેમ વિચારી તેમણે ૧) કાતિલ ઝેર ચૂસી લીધું પરંતુ તે ઝેરની કોઈ અસર ન થઈ. ૨) તેમણે તલવારનો પ્રહાર પોતાના ગળા પર કર્યો પણ તલવાર બૂકી થઈ ગઈ. ૩) દોરડાનો ફાંસલો કરી ગળામાં નાખ્યો, દોરડાને ઝાડ સાથે બાંધી ઉપરથી કૂદકો માર્યો તો પણ દોરડું તૂટી ગયું.... આમ ત્રણેય પ્રયત્ન નિષ્ફળ ગયા.
- (3) નિયાણું શા માટે ન કરું જોઈએ ?
- જ. (3) નિયાણું એટલે ફળની મર્યાદા બાંધી લેવી. નિયાણા રહિત કરેલી તપસાધના ફળની સિદ્ધિ કરાવે. જો તામલી તાપસે નિયાણું કર્યું હોયત તો ભવનપતિના ઈન્દ્ર તરીકે ઉત્પન્ન થાય પરંતુ નિયાણું ન કરવાના ફળસ્વરૂપે વૈમાનિકના ઈન્દ્ર તરીકે ઉત્પન્ન થયા એટલે કે વધુ સારું ફળ મળ્યું માટે નિયાણું કદી ન કરવું.
- (4) તેતલીપુત્ર, જ્યંતિ શાવિકા અને તામલી તાપસનો અધિકાર ક્યા આગમમાં છે ?
- જ. (4) તેતલીપુત્ર જ્ઞાતાધર્મ કથા સૂત્ર, જ્યંતિ શાવિકા અને તામલી તપાસ બંને ભગવતી સૂત્ર.
- (5) તામલીએ કઈ પ્રવર્ણા ગ્રહણ કરી? પછી તેણે શું અભિગ્રહ કર્યો ?
- જ. (5) તામલીએ મંહિત થઈ પ્રણામા નામની દીક્ષા અંગીકાર કરી. તેણે અભિગ્રહ કર્યો કે હું જાપજીવ સુધી છંકની તપસ્યા કરીશ, પારણામાં રાંઘેલા ભાતને ૨૧ વાર પાણીથી ધોઈને તેનો આહાર કરીશ.
-

પ્રશ્ન - ૮ : કાવ્યના વિભાગના આધારે જવાબ લખો :

(૨ × ૫ = ૧૦) ૧૦

નીચેના ભવોમાં લાગેલા પાપનું મિચ્છામિ દુક્કં કરતી ગાથાઓ લખો :

૧) ખાટકીના ૨) પરમાધામીના ૩) છીપાના ૪) ભાડભૂંજના ૫) વાળીયાના.

- જ. (1) ખાટકીને ભવે મેં કર્યા, જીવ નાના વિધ ઘાત,
ચડીમાર ભવે ચકલાં, માર્યા દિન ને રાત... તે મુજ...
- (2) પરમાધામીના ભવે, દીધા નારકી દુઃખ,
છેદન, બેદન, વેદના, તાડન અતિ તીક્ખ ... તે મુજ...
- (3) છીપાનાં ભવે છેતર્યા,, કીધાં રંગણ પાશ,
અનિન આરંભ કીધાં ઘણાં, ઘાર્તુવાદ અભ્યાસ... તે મુજ...
- (4) ભાડભૂંજ તણાં ભવે, એકેન્જિય જીવ,
જાર, ચણા, ઘઉં, શેકિયાં, પાડંતા રીવ.
- (5) વાળીયાના ભવ જે કર્યા, કુંડા લેખ લખાવ્યા,
ઓછું આપી, અધિકું લીધું, કુંડાં માપ રખાવ્યાં... તે મુજ...
॥ જ્ય જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બાઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ્ઘ

Shree Greater Bombay Vardhman Sthanakvasi Jain Mahasangh-Mumbai સંચાલિત

માતુશ્રી મણિબેન મણશી ભીમશી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ

Matushree Maniben Manshi Bhimshi Chhadva - Dharmik Shikshan Board

વાષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ચુપ નું પેપર

સવાલ સાથે

જવાબ પેપર

તા. ૦૯-૦૮-૨૦૧૬ • સમય: બપોરે ૨ થી ૫.૩૦ • શ્રેણી ૧૧ • ગુણ : ૧૦૦

(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 11)

પ્રશ્ન - ૧ : કોઈ પણ પાંચના જવાબ લખો :

૧૫

જવાબ-૧:(ક)

- (૧) ગોચરી વખતે કોનાથી કયા કયા દોષ લાગે ?
- જ. (૧) ગોચરી વખતે ઉદ્ગમના ૧૫ દોષ વહોરાવનાર ગૃહસ્થથી લાગે છે. ઉત્પાદનના ૧૫ દોષ વહોરનાર સાધુને લાગે છે. અષણાના છ દોષ ગૃહસ્થ અને સાધુ બન્નેથી લાગે છે, એમ ૪૨ દોષ લાગી શકે છે.
- (૨) “દસા કષ્ટ વવહારાણં ઉદ્દેશાણ કાલેહિ”માં કયા કયા સૂત્રના કેટલા અધ્યયનોનો નિર્દેશ છે ?
- જ. (૨) “દસા કામ વવહારાણં ઉદ્દેશાણ કાલેહિ” દશાશ્રતસ્કર્દ્ય સૂત્રના ૧૦, બૃહદ, કલ્પ સૂત્રના ૬ અને વ્યવહાર સૂત્રના ૧૦ એમ કુલ ૨૫ અધ્યયનોનો નિર્દેશ કરેલો છે.
- (૩) ૧૮ પાપમાંથી મનના પાપ કેટલા અને કયા કયા ?
- જ. (૩) ૧૮ પાપમાં મનના પાપ તે હોદ, માન, માચા, લોભ, રાગ, દ્રોષ, મિરછા દંસણાસલં.
- (૪) ત વ્યસનના નામ લખો.
- જ. (૪) ત વ્યસનના નામ : મહિરાપાન, માંસાહાર, જુગાર, ચોરી, શિકાર, પરસ્તીગમન, વેશ્યાગીરી.
- (૫) ઇંદ્રું વ્રત શેના વિષેનું છે ? તે મર્યાદા કરવાથી શું લાભ થાય ?
- જ. (૫) ઇંદ્રું વ્રત દિશાઓની મર્યાદા કરવા વિષેનું છે. લોક અસંખ્યાત ચોજન કોડાકોડી વિસ્તારવાળો છે. દિશાઓની મર્યાદા કરવાથી મર્યાદાની બહાર જવાનો ત્યાગ થવાથી તે જગ્યાએ થતી હિંસા આદિ પાપોનો મોટો કર્મબંધ અટકે છે.
- (૬) ઉપભોગ પરિભોગ કોને કહે છે ? જમા વ્રતમાં પરિભોગની કઈ કઈ વસ્તુઓ બતાવી છે તેના મૂળ શરૂઆત લખો - કોઈ પણ ત્રણ
- જ. (૬) જે પદાર્થ ફક્ત એક જ વખત વાપરી શકાય છે તે ઉપભોગ કહેવાય છે. જેમ કે અનાજ, ફળ, શાક, પાણી વગેરે. જે પદાર્થ વારંવાર વપારી શકાય તેને પરિભોગ કહેવાય. જેમ કે વસ્ત્ર, ઘરેણા, શાખા વિગેરે જમા વ્રતમાં બતાવેલી પરિભોગની વસ્તુઓ.
- ઉલ્લાખિયાધિહિં, વત્થધિહિં, આભરણવિહિં, વાહણવિહિં, ઉવાણાગહવિહિં, શાચાવિહિં
- (૭) પાઠ પૂર્તિ કરો : કુઈએ સોવણવત્તિયાએ
- જ. (૭) કુઈએ કક્કરાઈ... છીએ જંબાઈએ આમોસે સસરકખામોસે આઉલમાઉલાએ સોવણવત્તિયાએ

પ્રશ્ન - ૨ : ગુણસ્થાનના થોકડાના આધારે જવાબ લખો :

૪૦

- (ક) કોઈ પણ ત્રાગના જવાબ આપો :
- (ક) મોહનીય કર્મની કુલ પ્રકૃતિ કેટલી ? તે બધી પ્રકૃતિઓનો ક્ષય થતાં કયું ગુણસ્થાન પ્રાપ્ત થાય ? કઈ શ્રેણીવાળા આ ગુણસ્થાને આવે ? આ ગુણસ્થાને જીવ પહોંચે ત્યારે તેનામાં કયા ગુણો આવે ?
- જ. (ક)(૧) મોહનીય કર્મની કુલ પ્રકૃતિ ૨૮. તે બધી પ્રકૃતિઓનો ક્ષય થતાં ૧૨મું ગુણસ્થાન-ક્ષીણ ગુણસ્થાને પહોંચે - ક્ષપક શ્રેણીવાળા જ આ ગુણસ્થાને આવે છે. આ ગુણસ્થાને પહોંચે ત્યારે તેનામાં નીચેના ગુણો હોય - ક્ષપક શ્રેણી, ક્ષાયકભાવ, ક્ષાયક સમકિત, ક્ષાયક

યથાજ્યાત ચારિત્ર, ભાવ સત્ય, કરણ સત્ય, યોગ સત્ય, અમાયી, અક્ષાયો, વીતરાગી, ભાવનિર્ગ્રથ, સંપૂર્ણ ભાવિતાત્મા, મહાતપસ્વી, મહાસુશીલ, મહાજ્ઞાની, મહાધ્યાની, વર્દ્માન પરિણામ, અપડિવાઈપણે અંતર્મુહૂર્ત રહે. શુકલધ્યાનનો બીજો પાયો દ્યાયી ૧૩મે જાય.

(૨) ગુણસ્થાનના દ્વાર કેટલા છે ? તે દ્વાર દર્શાવતી ફક્ત બીજુ ગાથા લખો તથા ઉજા, દંધા, દમા, ૧૫મા દ્વારના નામ જણાવો.

૪. (૨) ગુણસ્થાનના દ્વાર ૨૨, બીજુ ગાથા

પરિસહ મગગ આયાય જીવાય બેટે જોગ ઉવાગો ।

લેસસા ચરણ સમતં અપ્યાબહુર્ય ગુણાણોહિં ॥

૩જું દ્વાર - સ્થિતિદ્વાર ૮મું ઉદિરણાદ્વાર

૫હું દ્વાર - બંધદ્વાર ૧૫મું આત્માદ્વાર

(૩) આત્માના પ્રકાર કેટલા અને કયા કયા ? કયા ગુણસ્થાને બધા આત્મા હોય ?

૪. (૩) આત્માના પ્રકાર ૮ :

૧ દ્રવ્ય આત્મા ૫ ચારિત્ર આત્મા

૨ ક્ષાય આત્મા ૬ વીર્ય આત્મા

૩ જ્ઞાન આત્મા ૭ યોગ આત્મા

૪ દર્શન આત્મા ૮ ઉપયોગ આત્મા

૫થી ૧૦ ગુણસ્થાને આઠેચ આત્મા હોય -

(૪) પરિષહ કેટલા ? કયા કયા કર્મના ઉદ્યે કેટલા પરિષહ હોય તે કર્મના નામ અને પરિષહના આંકડા લખો. કોઈ પણ તે પરિષહના નામ લખો જે ૧૩મા ગુણસ્થાને હોય.

૪. (૪) પરિષહ - ૨૨ જ્ઞાનાવરણીય કર્મના ઉદ્યે ૨ પરિષહ

વેદનીય કર્મના ઉદ્યે ૧૧ પરિષહ

મોહનીય કર્મના ઉદ્યે ૮ પરિષહ

અંતરાય કર્મના ઉદ્યે ૧ પરિષહ

૧૩મા ગુણસ્થાને વેદનીયના ૧૧ - ક્ષુધા, તૃષા, શીત, ઉષણ, દંશમસગ, ચર્ચા, સેજજા, વધ, રોગ, તૃણાસ્પર્શ.

(૫) કોઈ પણ પાંચના જવાબ લખો :

(૧૫)

(૧) જીવ ક્યારે દેશવિરતી ગુણસ્થાને આવે ?

જવાબ : ખ

૪. (૧) દર્શન સપ્તક એટલે કે અનંતાનુબંધી ચતુષક અને દર્શન ત્રિકનો ક્ષય, ઉપશામ કે ક્ષયોપશામ હોય તથા અપ્રત્યાખ્યાની કોધ, માન, માયા, લોભ એ જનો ક્ષયોપશામ એમ કુલ ૧૫ પ્રકૃતિનો ક્ષયોપશામ થાય ત્યારે જીવ દેશવિરતિ ગુણસ્થાને આવે.

(૨) ઉપશામ, ક્ષાયક અને વેદક સમકિતના ગુણસ્થાન જણાવો.

૪. (૨) ઉપશામ સમકિતના ગુણસ્થાન - ૪ થી ૧૧ ક્ષાયક સમકિત-૪ થી ૧૪, વેદક-૪ થી ૭.

(૩) કાર્મણ કાયયોગ કયા કયા ગુણસ્થાને હોય ? સાધુને હોય ? શા માટે ?

૪. (૩) કાર્મણ કાયયોગ ૧૮ા ૨૪ા, ૪થા તથા ૧૩મે ગુણસ્થાને હોય.

કાર્મણ કાયયોગ સાધુને ના હોય કારણ કે સાધુ સંજીવી પર્યાપ્તા પંચેન્દ્રીય જીવ છે અને પર્યાપ્તાને કાર્મણ કાયયોગ ના હોય.

(૪) દેશવિરતી ગુણસ્થાનના ગુણ લખો.

૪. (૪) દેશવિરતી ગુણસ્થાનના ગુણ - પાંચમે ગુણસ્થાને જીવ નવ તત્ત્વ, દ્રવ્યથી, ક્ષેત્રથી, કાળથી, ભાવથી નવકારસીથી ક માસ સુધીનું તપ જાણો, શ્રદ્ધે, પ્રદે તથા શક્તિ પ્રમાણો પાલન કરે. બે વખત આવશ્યક પ્રતિક્રમણ કરે, મહિનામાં બે, ચાર, છ, પૌષધ કરે.

સમકિત સહિત બાર પ્રતિધારી હોય. તે મનોરથ ચિંતવે, જીયદયા પાળે, શ્રાવકના ૨૧ ગુણ સહિત, પ્રિયધર્મી દફધર્મી હોય.

- (૫) કર્મબંધના મૂળ હેતુ કેટલા ? ઉત્તર હેતુ કેટલા ? જ્યા ગુણસ્થાને મૂળ હેતુ કયા કયા ?
- જ. (૫) કર્મબંધના મૂળ હેતુ પાંચ છે, ઉત્તરહેતુ પણ છે, જ્યા ગુણસ્થાને મૂળ હેતુ ૪ છે અપ્રત, પ્રમાદ, કષાય યોગ.
- (૬) કોનું સાહરણ ના થાય ?
- જ. (૬) નીચેનાનું સાહરણ ના થાય - આર્યાજી, અવેદી, પરિહાર વિશુદ્ધ ચારિત્રી, પુલાક લભ્યિવંત, અપ્રમતા સાધુ, ૧૪ પૂર્વી સાધુ, આહારક શરીરી, કેવળી -
- (૭) દમા ગુણસ્થાને મોહનીયની કેટલી અને કઈ કઈ પ્રકૃતિઓનો ક્ષય થાય છે ?
- જ. (૭) દમા ગુણસ્થાને મોહનીયની ૨૭ પ્રકૃતિનો ક્ષય કે ઉપશમ થાય છે. અનંતાનુબંધી ચતુર્ષક, અપ્રત્યાપ્યાની ચતુર્ષક, પ્રત્યાપ્યાનાપરણીય ચતુર્ષક, સંજવલના કોધ, માન, માચા, એ નોકખાયનો તે વેદનો ક્ષય કે ઉપશમ થાય છે.
- (ગ) કોઈ પાણ ૧૦ના જવાબ લખો : (૧૦)
- (૧) એ કર્મની સત્તા ક્યાં સુધી ?
- જ. ગ (૧) એ કર્મની સત્તા ૧૧મા ગુણસ્થાન સુધી.
- (૨) ૨૨ કિયા ક્યા ગુણસ્થાને લાભે ?
- જ. (૨) ૨૨ કિયા પાંચમા ગુણસ્થાને લાભે.
- (૩) ૨ કર્મની ઉદ્દીરણા ક્યા ગુણસ્થાને થાય ?
- જ. (૩) ૨ કર્મની ઉદ્દીરણા ૧૨મે અને ૧૩મે ગુણસ્થાને હોઈ શકે.
- (૪) દર્શન મોહનીયનો પરિષહ ક્યાં સુધી ?
- જ. (૪) દર્શન મોહનીયનો પરિષહ ૭મા ગુણસ્થાન સુધી હોય.
- (૫) પાંચમે ગુણસ્થાનેથી જીવ ચડે તો ક્યા ગુણસ્થાને જય ?
- જ. (૫) પાંચમે ગુણસ્થાને ચડે તો જમે ગુણસ્થાને જાય.
- (૬) સામાયિક ચારિત્રના ગુણસ્થાન ક્યા ક્યા ?
- જ. (૬) સામાયિક ચારિત્રના ગુણસ્થાન ક થી એ છે.
- (૭) સૌથી થોડા જીવ ક્યા ગુણસ્થાને હોય ?
- જ. (૭) સૌથી થોડા જીવ ૧૧મા ગુણસ્થાને હોય.
- (૮) આર્તધ્યાન ક્યા ગુણસ્થાન સુધી હોય ?
- જ. (૮) આર્તધ્યાન કરું ગુણસ્થાન સુધી હોય
- (૯) અમર ગુણસ્થાન ક્યા ક્યા ?
- જ. (૯) અમર ગુણસ્થાન ૩, ૧૨, ૧૩, ૧૪
- (૧૦) અપડિવાઈ ગુણસ્થાન ક્યા ક્યા ?
- જ. (૧૦) અપડિવાઈ ગુણસ્થાન - ૧૨, ૧૩, ૧૪
- (૧૧) ફક્ત સંજી પર્યાપ્તા જ જ્યાં હોય તેવા ગુણસ્થાન ક્યા ક્યા ?
- જ. (૧૧) ફક્ત સંજી પર્યાપ્તા જીવો જ હોય તે ગુણસ્થાન - તે અને ૫ થી ૧૪.
- (૧૨) ૧લા ગુણસ્થાને ક્યા જીવોની સ્થિતિ અનાદિ અનંત છે ?
- જ. (૧૨) ૧લા ગુણસ્થાને અભવી જીવોની સ્થિતિ અનાદિ અનંત છે.
-

પ્રશ્ન - ૩ : જીવ પરિણામ પદ - અજીવ પરિણામ પદના આધારે જવાબ લખો

૧૫

(ક) (૧) ધમા નરકના નારકીના પરિણામ કેટલા અને કયા કયા ?

(૬)

જ. ૫ (૧) ધમા નરકના નારકીના કુલ પરિણામ - ૨૮

ગતિ ૧ નારકીની, ઈન્ડ્રિય પ, કષાય ૪, લેશ્યા પ્રથમ ૩, યોગ ૩, ઉપયોગ ૨,
જ્ઞાન+અજ્ઞાન ૩ + ૩, દંધિ ૩, ચારિત્ર ૧ અવિરતી, વેદ ૧, નપુંસક.

(૨) અપરાજિત દેવના પરિણામ કેટલા અને કયા કયા ?

જ. ૫ (૨) અપરાજિત દેવના કુલ પરિણામ ૨૨.

ગતિ ૧ દેવની, ઈન્ડ્રિય પ, કષાય ૪, લેશ્યા ૧ શુકલ, યોગ ૩, ઉપયોગ ૨,
જ્ઞાન ૩, દંધિ ૧, સમકિત, ચારિત્ર ૧ અવિરતી, વેદ ૧ પુરુષવેદ.

(ખ) નીચેનામાંથી કોઈ પાણ હના જવાબ લખો :

(૬)

જ. ૬ જવાબ સાથે

(૧) માખીમાં દંધિ કેટલી ?

જ : (૧) માખીમાં દંધિ ૨

(૨) બરફમાં ગતિ કેટલી ?

જ : (૨) બરફમાં ગતિ ૧ તિર્યંચ ગતિ

(૩) ચંદાબેનમાં ઈન્ડ્રિય કેટલી ?

જ : (૩) ચંદાબેનમાં ઈન્ડ્રિય પ + અતિન્ડ્રિય

(૪) વાયરામાં ઉપયોગ કેટલા ?

જ : (૪) વાયરામાં ઉપયોગ ૨

(૫) સોનાની ચેઈનના ટુકડા કર્યા તો પુદ્ગલ બેદ પરિણામનો કયો બેદ થયો ?

જ : (૫) સોનાના ચેઈનના ટુકડા ખંડભેદ
બેદ પરિણામનો કયો બેદ થયો ?

(૬) દરેક દેખાતા પુદ્ગલમાં કેટલા વર્ણ હોય ?

જ : (૬) દરેક દેખાતા પુદ્ગલમાં પાંચ વર્ણ હોય

(૭) કાલોદિય સમુક્ર કયા સંસ્થાને છે ?

જ : (૭) કાલોદિય સમુક્ર પરિમંડલ સંસ્થાને છે

(૮) આગમ પ્રમાણે દહી સચેત કે અચેત ?

જ : (૮) આગમ પ્રમાણે દહી અચેત

(૯) પુદ્ગલમાં વધારેમાં વધારે કેટલા
સ્પર્શ હોઈ શકે ?

જ : (૯) પુદ્ગલમાં વધારેમાં વધારે
સ્પર્શ હોઈ શકે

(૧૦) ચોખાનો લોટ કર્યો તે બેદ પરિણામનો
કયો બેદ ?

જ : (૧૦) ચોખાનો લોટ તે ચૂર્ણ બેદ
કયો બેદ ?

(૧૧) કયો રસ પાંચેય રસમાં ભળે છે ?

જ : (૧૧) ખારો રસ પાંચેય રસમાં ભળે છે

(૧૨) એક ગુણ સ્નિગ્ધનું ઓછામાં ઓછા
કેટલા ગુણ સ્નિગ્ધ સાથે બંધન થાય ?

જ : (૧૨) એક ગુણાનિન્ગધનું ઓછામાં ઓછા
૩ ગુણ સ્નિગ્ધ સાથે બંધન થાય

પ્રશ્ન - ૪ : કથા વિભાગને આધારે જવાબ લખો :

૧૦

(ક) કોઈ પાણ બેના જવાબ આપો :

(૫)

(૧) પુત્રોએ જ્યારે ૧૨મી વખત સમુક્રની સફર કરવાની ઈચ્છા જણાવી ત્યારે
માતા-પિતાએ શું કહ્યું ?

જ:૪-૫ (૧) ૧૧ વખત વિદેશ મુસાફરી કરીને આવેલા પુત્રોએ જ્યારે ૧૨મી વખત સમુક્રની
સફર કરીને ધન કમાવાની ઈચ્છા વ્યક્ત કરી ત્યારે માતા-પિતાએ પુત્રોને
સમજાવ્યા કે, “હવે આપણી પાસે બાપદાદાની મિલકત અને તમે કમાચેલી
ધનસંપત્તિ છે. વળી લવણાસમુક્ર કષ્ટકારી અને અનેક વિદ્ધનોથી ભરેલો છે.
માટે હવે બારમી વખત જઈ તમારા શરીરને પીડા ન આપો”, પરંતુ પુત્રો માન્યા
નહીં તેથી માતા-પિતાએ કચવાતા મને જવાની આજા આપી.

(૨) થકે ધૂટવાનો શું ઉપાય બતાવો ?

જ. (૨) શૈલકયશે કહ્યું, “હું તમને બચાવીશ, પણ એક શરત છે. તમે જ્યારે મારી સાથે
લવણા સમુક્રનો મદ્યમાર્ગ પસાર કરતા હશો ત્યારે પાપિણી, ચંડ, ઝુંઝ અને

સાહસિક સ્વભાવવાળી દેવી તમને કઠોર, કોમળ, અનુકૂળ, પ્રતિકૂળ અને મોહજનક ઉપસર્ગ કરશે. તમને ડગાવવાનો પ્રયત્ન કરશે. જો તમે દેવીની વાત સાંભળશો અને તેની તરફ જોશો તો હું તમને મારી પીઠ ઉપરથી નીચે ફેંકી દઈશ. જો તમે તેની વાતનો આદર નહિ કરો તો હું તમને દેવીના હાથમાંથી મુક્ત કરાવીશ.”

(૩) માંકંદીપુત્રોનો અંત શું આખ્યો ? ટૂંકું જણાવો.

જ. (૩) રચાણાદેવીના પ્રણાયમચ, સરળ, મધુર વચ્ચનોથી જિનરક્ષિત ચલાયમાન થઈ ગયો. તે વિવશ થઈ પાછળ દેવી સામે જોવા લાગ્યો તેથી શેલકે તેને પીઠ પરથી નીચે ફેંકી દીધો. ત્યારે દેવીએ તેને તલવારની ઘાર પર પકડી, તેના ટુકડે ટુકડા કરી કાગડા વગેરેને બલિઝ્પે ફેંકી દીધા.

ચલાયમાન નહીં થયેલા જિનપાલને યક્ષે ચંપાનગરી બહાર ઉધાનમાં સલામત ઉતાર્યો. તેણે ભગવાન મહાવીર પાસે દીક્ષા લીધી. ૧૧ અંગોના જ્ઞાતા બની, છેવટે ૧ માસનો સંથારો કરી સુધર્મ કલ્પમાં ૨ સાગરની સ્થિતિવાળા દેવરૂપે ઉત્પન્ન થયા.

(૪) કોઈ પાગ બેના જવાબ આપો : (૫)

(૧) મહાશતકે રેવતીનું ભાવિ શું બતાવ્યું ?

જ. ખ (૧) મહાશતકે અવધિજ્ઞાનથી રેવતીનું ભાવિ જાણ્યું. તેમણે રેવતીને કહ્યું, “રેવતી ! તું સાત રાત્રિની અંદર લકવાના રોગથી પીડિત થઈને વ્યથિત દુઃખિત થતી અશાંતિપૂર્વક મરીને અધોલોકમાં પ્રથમ નરકના લોતુપાચ્યુત નામના નરકવાસમાં ૮૪૦૦૦ વર્ષની સ્થિતિએ નારકી રૂપે ઉત્પન્ન થઈશ.

(૨) મહાવીરસ્વામીએ મહાશતકના રેવતી પ્રત્યેના વર્તન બદલ શું કહ્યું ?

જ. (૨) મહાવીરસ્વામીએ મહાશતકના રેવતી પ્રત્યેના વર્તન બદલ ગૌતમસ્વામી દ્વારા તેમને કહેવડાવ્યું કે, અંતિમસંલેખના અને અનશાન આરાધક માટે સત્ય, યથાર્થ અને તથ્ય કહેવું કલ્પે છે પણ તે જો અનિષ્ટ, અપ્રિય અને અમનોજ્ઞ હોય તો કહેવું કલ્પે નહિ. તમે અવધિજ્ઞાન દ્વારા રેવતી સામે જે સત્ય ભાષણ કર્યું તે ઉચ્ચિત નથી. માટે દોષસેવન માટે આતોચના કરી, પ્રતિકમણ કરી, પ્રાયશ્ચિત્તનો સ્વીકાર કરે.

(૩) મહાશતકના જીવનનો અંત કેવો આખ્યો ? તેમનું ભાવિ કેવું છે ?

જ. (૩) મહાશતક શ્રાવકે એક માસની સંલેખના કરી. આતોચના પ્રતિકમણ કરી, મરણના સમયે સમાધિપૂર્વક દેહનો ત્યાગ કર્યો. તેઓ સુધર્મ દેવલોકમાં અરૂપાવતંસક વિમાનમાં ૪ પલ્યની સ્થિતિવાળા દેવરૂપે ઉત્પન્ન થયા - ત્યાંથી સ્થિતિ પૂર્ણ કરી મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં જન્મીને મોક્ષે જશો.

પ્રશ્ન - ૫ : સંસ્કાર વિભાગના આખારે જવાબ આપો :

૧૦

(૧) અવિનીત પુત્ર કે પુત્રવધૂ મળે તો શું વિચારાય ? કોઈ પણ બે મુદ્રા લખો.

જ. ૫. (૧) અવિનીત પુત્ર કે પુત્રવધૂ મળે તો આમ વિચારાય (૧) મેં ક્યારેક પુત્રરૂપે વડીલોના દિલ દુલાવી કર્મો બાંધેલા છે. તેના ફળસ્વરૂપે જ મને અવિનીત પુત્ર કે પુત્રવધૂ મળ્યાં છે. મારાં જ કર્મોનો દોષ છે. (૨) પાંચમા આરામાં મારો જન્મ થયો, એનો અર્થ જ એ કે મારા એટલાં સારાં પુણ્ય છે જ નહિ. માટે જ મારે પુત્ર કે પુત્રવધૂ પાસે ઉપેક્ષા ન રાખવી.

(૨) પુણ્ય ના બગડે માટે શું વિચારવું જોઈએ

જ. (૨) માનવભવ, આર્થક્ષેત્ર, જૈનકૂળ વગેરે મારાં અફલક પુણ્ય ખર્ચાઈ રહ્યા છે. જો આ પુણ્યના ઉદ્દ્યમાં ધર્મ ન કર્યો તો નુકસાન અને પાપ કર્યું તો બમણું નુકસાન.

પુણ્યોદયમાં સુખનો ઉદય કરવા ધર્મ કરું. પુણ્યથી મળેલાં ધન, વેભવ ને ખોટા ખર્ચા, ટેખાડા, ફેશનમાં, વ્યસનમાં ખરચી નાંખવાને બદલે તે ધનવેભવને પચાવું, જરૂરિયાત ઘટાડી પુણ્ય બચાવું.

- (૩) ભાવ બગડે તો શું નુકશાન થાય ?
- જ. (૩) ભાવ બગડે તો ભવ બગડે. આખા ભવની મહેનત ક્ષણમાં પાછીમાં જાય. ખરાબ ભાવમાં આચુષ્ય બંધાય તો અનંતકાળનું ભાવિ અંધારામાં ભાવ બગડે તેનું મરણ બગડે.
- (૪) ઈચ્છાઓ થાય છે આપણા પ્રમાણે, ઈચ્છાઓ પૂરી થાય છે આપણા પ્રમાણે.
..... અધિક અને ઓછાં હોય ત્યારે ઈચ્છા પૂરી ન થાય.
..... તો આકાશ સમાન અનંત છે.
- જ. (૪) ઈચ્છાઓ થાય છે આપણા મોહ પ્રમાણે, ઈચ્છાઓ પૂરી થાય છે આપણા પુણ્ય પ્રમાણે.
મોહ અધિક અને પુણ્ય ઓછાં હોય ત્યારે ઈચ્છા પૂરી ન થાય.
ઈચ્છા તો આકાશ સમાન અનંત છે.

પ્રશ્ન - ૬ : કાવ્ય પૂર્તિ કરો :

૧૦

- (૧) સર્વ જીવોને સિદ્ધનાં જાપ.
- જ. (૧) સર્વ જીવોને ખમી ખમાવી, મેત્રી ભાવના દિલમાં જગાવી,
શુદ્ધ ભાવ ધરું, ધનધાતી હરું... મહાસંત... ક્યારે થઈશું ?
કરું પાપનો પશ્રાતાપ, જપું અરિહંત સિદ્ધના જાપ.
- (૨) ભૂખ, તરસ ને ઠંડી ત્યાં કોને બતાવું ?
- જ. (૨) ભૂખ તરસ ને ઠંડી ગરમી, કેમ કરી સહેવાશે ?
૩૩ ૩૩ સાગર એવા સ્થાને કેમ રહેવાશે ?
દાહજપરની તીવ્ર વ્યથા, ત્યાં કોને હું બતાવું ?
- (૩) મનદું કહે છે ધીરજથી થાય છે.
- જ. (૩) મનદું કહે છે મારાથી થાય છે, પ્રભુ કહે છે થવાનું થાય છે.
પ્રભુનું કહ્યું કરવા દુનિયાથી જુદું જીવવું છે... ખમમાં...
અનુભવ કહે છે, ગુસ્સાથી થાય છે, ભવી કહે છે, ધીરજથી થાય છે.
- (૪) પરમેશ્વરનો ડર ના લાગે આરો રડવાનો.
- જ. (૪) પરમેશ્વરનો ડર ના લાગે, ના ડર છે પરભવનો,
જીવતર એને છે તોયે પણ ખ્યાલ નથી આ ભવનો,
રંગરાગની પાઇળ આવે, જે આરો રડવાનો ...

॥ જય જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બાઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ્ઘ
Shree Greater Bombay Vardhman Sthanakvasi Jain Mahasangh-Mumbai સંચાલિત

માતુશ્રી મહિબેન મણશી બીમશી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ

Matushree Maniben Manshi Bhimshi Chhadva - Dharmik Shikshan Board

વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ચુપ નું પેપર

સવાલ સાથે
જવાબ પેપર

તા. ૦૭-૦૮-૨૦૧૬ • સમય: બપોરે ૨ થી ૫.૩૦ • શ્રેણી **૧૨** • ગુણા : ૧૦૦

(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 12)

પ્રશ્ન - ૧ : મોટા બાંસઠિયાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના યોગ્ય જવાબ લખો. ૩૫

(ક) (માત્ર અંકમાં કોઈ પાણ આડ)

(લ)

જવાબ-૧:(ક)

(૧) તિર્યાણી (૨) પંચેન્દ્રિય (૩) અયોગી (૪) તેજોલેશી (૫) અજ્ઞાની

(૬) યથાધ્યાત ચારિત્રી (૭) સૂક્ષ્મ (૮) જુગલિયા (૯) અભિવ્ય (૧૦) આહારક શરીર.

બોલનું નામ	જીવના ભેદ	ગુણસ્થાન	યોગ	ઉપયોગ	લેશ્યા
(૧) તિર્યાણી	૨ (સંજીવિના પ,અ.)	૧ થી ૫	૧૩ (આણક વજન)	૮	૪ (પ્રથમ)
(૨) પંચેન્દ્રિય	૪	૧ થી ૧૨	૧૫	૧૦	૬
(૩) અયોગી	૧ (સંજીવિનો પ.)	૧ (ચૌદમું)	-	૨ (કેવળના)	નથી
(૪) તેજોલેશી	૩	૧ થી ૭	૧૫	૧૦	૧ તેજો.
(૫) અજ્ઞાની	૧૪	૨ (પહેલું,ત્રીજું)	૧૩	૬	૬
(૬) યથાધ્યાત ચારિત્રી	૧	૪ (૧૧થી ૧૪)	૧૧	૮	૧
(૭) સૂક્ષ્મ	૧(સૂ.અ.ના પ, અપ.)	૧ (પ્રથમ)	૩	૩	૩ (પ્રથમ)
(૮) જુગલિયા	૨ (સંજીવિના)	૨ (૧, ૪)	૧૧	૬	૪ (પ્રથમ)
(૯) અભિવ્ય	૧૪	૧ (પ્રથમ)	૧૩	૬	૬
(૧૦) આહારક શરીર	૧ (સંજીવિનો પ.)	૨ (૬, ૭)	૧૨	૭	૬

(ખ) સંપૂર્ણ બાસઠિયો લખો : (કોઈ પાણ ચાર)

(લ)

(૧) સમુચ્ચય કેવળી (૨) સમુચ્ચય સમકિતી (૩) સક્ખાયી (૪) ત્રસ્કાય (૫) વચનયોગી.

૪: ખ - ૧ : (૧) સમુચ્ચય કેવળી = જીવના ભેદ - ૨ સંજીવિના પ. અને અપ.

ગુણસ્થાન = ૧૧ તે ૪ થી ૧૪ જોગ= ૧૫ ઉપયોગ= ૮ તે ૩ અજ્ઞાન વજ્ઞને લેશ્યા = ૬

(૨) સમુચ્ચય સમકિતી = જીવના ભેદ = ૬, ૧, બે ઈન્ડ્રિયનો, ૨ તેઈન્ડ્રિયનો, ૩, ચોરેન્ડ્રિયનો, ૪, અસંજી પંચેન્દ્રિય એ છના અપર્યાપ્તા અને ૫ સંજી પંચેન્દ્રિયના અપર્યાપ્તા અને ૬, પર્યાપ્તા, ગુણસ્થાન = ૧૨. પહેલું અને ત્રીજું વજ્ઞને જોગ= ૧૫. ઉપયોગ= ૮. ૩ અજ્ઞાન વજ્ઞને, લેશ્યા= ૬.

(૩) સક્ખાયી = જીવના ભેદ = ૧૪, ગુણસ્થાન = ૧૦, પ્રથમના જોગ = ૧૫ ઉપયોગ = ૧૦, કેવળજ્ઞાન, કેવળદર્શન વજ્ઞને, લેશ્યા = ૬.

(૪) ત્રસ્કાય = જીવના ભેદ = ૧૦ તે ૪ એકેન્ડ્રિયના વજ્ઞને, ગુણસ્થાન= ૧૪, જોગ = ૧૫, ઉપયોગ = ૧૨, લેશ્યા = ૬.

(૫) વચનયોગી = જીવના ભેદ = ૫, બેઈન્ડ્રિય, તેઈન્ડ્રિય, ચોરેન્ડ્રિય, અસંજી પંચેન્દ્રિય, સંજી પંચેન્દ્રિય એ પાંચના પર્યાપ્તા, ગુણસ્થાન= ૧૩ (પ્રથમના), જોગ = ૧૪ તે કાર્બણા વજ્ઞને, ઉપયોગ = ૧૨, લેશ્યા = ૬.

(ગ) માગ્યા પ્રમાણો કરો : (૬)

- (૧) ચક્ષુદર્શનમાં ગુણસ્થાન (૨) ભાષકમાં જોગ (૩) અસંજી તિર્યચ પંચેન્દ્રિયમાં લેશ્યા
(૪) સંજતિમાં જીવના લેદ (૫) વિભગંજાનીમાં લેશ્યા (૬) અકખાયીમાં ગુણસ્થાન.

જવાબ-(ગ) (૧) ચક્ષુદર્શનમાં ગુણસ્થાન = ૧૨ પ્રથમના

(૨) ભાષકમાં જોગ = ૧૪ તે કાર્મણાનો વર્જને.

(૩) અસંજી તિર્યચ પંચેન્દ્રિયમાં લેશ્યા = ૩ પ્રથમ

(૪) સંજતિમાં જીવના લેદ = ૧ સંજીનો પર્યાપ્તો.

(૫) વિભગંજાનીમાં લેશ્યા = ૬

(૬) અકખાયીમાં ગુણસ્થાન = ૪ (૧૧થી ૧૪)

(ઘ) અલ્પ બહુત્ત્વ લખો : (કોઈ પાણ ચાર) (૮)

(૧) શરીરદ્વાર (૨) દર્શનદ્વાર (૩) પરિતદ્વાર (૪) યોગદ્વાર (૫) સંજીદ્વાર

જવાબ-(ઘ) (૧) શરીરદ્વાર = ૧) સર્વથી થોડા આહારક શરીર

૨) તેથી યૈક્યિય શરીર અસંખ્યાતગુણા

૩) તેથી ઓદારિક શરીર અસંખ્યાતગુણા

૪) તેથી તેજસ-કાર્મણા શરીર માંહોમાંહી તુલ્યને અનંતગુણા

(૨) દર્શનદ્વાર = ૧) સર્વથી થોડા અવધિદર્શની (અસંખ્યાત)

૨) તેથી ચક્ષુદર્શની અસંખ્યાતગુણા

૩) તેથી કેવળદર્શની અનંતગુણા

૪) તેથી અચક્ષુ દર્શની અનંતગુણા.

(૩) પરિત દ્વાર= ૧) સર્વથી થોડા પરિત

૨) તેથી નોપરિત નોઅપરિત અનંતગુણા

૩) તેથી અપરિત અનંતગુણા

(૪) યોગદ્વાર = ૧) સર્વથી થોડા મનયોગી અસંખ્યાતા

૨) તેથી વચનયોગી અસંખ્યાતગુણા

૩) તેથી અયોગી અનંતગુણા

૪) તેથી કાયયોગી અનંતગુણા

૫) તેથી સયોગી વિશેષાધિક

(૫) સંજીદ્વાર = ૧) સર્વથી થોડા સંજી અસંખ્યાત

૨) તેથી નોસંજી નોઅસંજી અનંતગુણા

૩) તેથી અસંજી અનંતગુણા

(ચ) માગ્યા પ્રમાણો જવાબ આખો : (૫)

(૧) મોટા બાંસછિયાની પ્રથમ ગાથા લખો.

જવાબ-(ચ) (૧) જીવ, ગઈ, ધૂંદ્રિય, કાએ, જોગ, વેદ, ક્ષાય, લેસ્સા ।

સમ્મતં, નાણા, દંસણા, સંજય, ઉવયોગ, આહારે ॥

(૨) તિર્યચ ગતિમાં કેટલા ગુણસ્થાન હોય ? શા માટે ?

જ : (૨) તિર્યચગતિમાં ગુણસ્થાન પ્રથમ પાંચ હોય છે, કારણ કે તિર્યચમાં પણ શ્રાવક હોઈ શકે માટે, ૧ થી ૫ ગુણસ્થાન હોય.

(૩) મનુષ્યાણીમાં જોગ કેટલા હોય ? શા માટે ?

જ : (૩) મનુષ્યાણીમાં ૧૩ જોગ હોય કારણ કે મનુષ્યાણીને ૧૪ પૂર્વનું જ્ઞાન હોતું નથી માટે આહારક લબ્ધિ કે આહારક શરીર ન હોય.

(૪) કેવળજ્ઞાનીને કેટલા ઉપયોગ હોય ? કયા કયા ?

જ : (૪) કેવળજ્ઞાનીને બે ઉપયોગ હોય. કેવળજ્ઞાન અને કેવળદર્શન હોય.

(૫) બાંસઠિયાના ૧૮મા દ્વારનું અને ૮મા દ્વારનું નામ લખો.

જ : (૫) બાંસઠિયાના ૧૮મા દ્વારનું નામ = સંઝીક્રાર.

૮મા દ્વારનું નામ = સમકિતક્રાર.

પ્રશ્ન - ૨ : રૂપી - અરૂપીના આધારે જવાબ લખો :

૧૦

(ક) (૧) અરૂપીના કેટલા બોલ છે ? અરૂપી બોલની પ્રથમ ગાથા લખો. (૫)

જવાબ (ક) (૧) અરૂપીના કુ ૧ બોલ છે.

પાપ ઠાણા વિરદ્ધ, ચર્ચા ચર્ચા બુદ્ધિ ઉગળે ।

સન્ના ધમ્મતથી પંચ ઉઠાણાં, ભાવ લેસ્સાતિ દિદ્ધીય ॥

(૨) રૂપી ચૌસ્પર્શીના કેટલા બોલ છે ? રૂપી આઠ સ્પર્શીના કેટલા બોલ છે ?

જ : (૨) રૂપી ચૌસ્પર્શીના ૩૦ બોલ છે, રૂપી આઠ સ્પર્શીના ૫૧ બોલ છે.

(૩) ભાવ લેશ્યા રૂપી છે કે અરૂપી ? શા માટે ?

જ : (૩) ભાવ લેશ્યા અરૂપી છે, કારણ કે ભાવ લેશ્યા આત્માના પરિણામ છે માટે અરૂપી છે.

(૪) છ દ્રવ્યમાંથી કેટલાં દ્રવ્ય રૂપી છે ? તે કયાં હોય ?

જ : (૪) છ દ્રવ્યમાંથી માત્ર એક પુદ્ગાલ દ્રવ્ય જ રૂપી છે. તે માત્ર લોકમાં છે.

(૫) આઠ સ્પર્શના નામ લખો.

જ : (૫) આઠ સ્પર્શના નામ = શીત, ઉષણ, લૂખો-સ્નિગ્ધ, સૂક્ષ્મ પરિણામી સ્પર્શ છે.

હળવો, ભારે, ખરખરો, સુંવાળો બાઈર પરિણામી સ્પર્શ છે.

(અ) નીચેના બોલ રૂપી છે કે અરૂપી તે લખો અને કેટલા સ્પર્શ હોય ? (કોઈ પાણ પાંચ) : (૫)

(૧) સત્ય (૨) સિદ્ધશીલા (૩) મોહનીયકર્મ (૪) ઓદારિક શરીર (૫) માયામોસા (૬) ઉત્થાન

જ : (અ) ૧) સત્ય = અરૂપી - સ્પર્શ નથી ૪) ઓદારિક શરીર = રૂપી આઠ સ્પર્શી

૨) સિદ્ધશીલા = રૂપી - આઠ સ્પર્શી ૫) માયામોસો = રૂપી ચૌસ્પર્શી

૩) મોહનીય કર્મ = રૂપી ચૌસ્પર્શી ૬) ઉત્થાન = અરૂપી-સ્પર્શ નથી

પ્રશ્ન - ૩ : ઉપયોગ અધિકારના આધારે જવાબ લખો : (કોઈ પાણ પાંચ) ૧૦

(ક) નીચેના જીવો કેટલા અને ક્યા ઉપયોગ લઈને નીકળે છે તે લખો : (૫)

(૧) ભવનપતિના દેવ (૨) પૃથ્વીકાય (૩) ઉજી નારકીના જીવ

(૪) મન વગરની ગાય. (૫) મહાશુક દેવલોકના દેવ (૬) કીડી.

જવાબ (ક) : (૧) ભવનપતિના દેવ = ૫ ઉપયોગ લઈને નીકળે. ૨ જ્ઞાન, ૨ અજ્ઞાન અને ૧ અચ્યુતર્દર્શન.

(૨) પૃથ્વીકાય = ૩ ઉપયોગ લઈને નીકળે. ૨ અજ્ઞાન, ૧ દર્શન.

(૩) ઉજી નારકીના જીવ = ૭ ઉપયોગ લઈને નીકળે. ૩ જ્ઞાન (પ્રથમ) બે અજ્ઞાન (પ્રથમ) રૂ દર્શન (અચ્યુ, અવધિ)

(૪) મન વગરની ગાય ઉપયોગ લઈને નીકળે. ૨ અજ્ઞાન અને ૧ દર્શન.

(૫) મહાશુક દેવલોકનો દેવ = ૭ ઉપયોગ લઈને નીકળે. ૩ જ્ઞાન, બે અજ્ઞાન અને ૨ દર્શન (અચ. અવધિ.)

(૬) કીડી = ૩ ઉપયોગ લઈને નીકળે. ૨ અજ્ઞાન અને ૧ દર્શન.

(અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

(૫)

(૧) ઉપયોગની વ્યાખ્યા લખો. તેના પ્રકાર કેટલા ? ક્યા ક્યા ?

જ : (૧) ઉપયોગ એટલે જ્ઞાન અને દર્શનમાં આત્માની પ્રવૃત્તિ. આત્માનો સ્વભાવ.

તેના બે પ્રકાર છે (૧) સાકાર ઉપયોગ એટલે જ્ઞાનનો ઉપયોગ. (૫ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાન). (૨) અનાકાર ઉપયોગ એટલે દર્શનનો ઉપયોગ. (૪ દર્શન)

(૨) ક્યું જ્ઞાન લઈને અન્ય ગતિમાં જઈ શકતું નથી.

જ : (૨) મન-પર્યવજ્ઞાન અને કેવળજ્ઞાન લઈને અન્ય ગતિમાં જવાતું નથી.

(3) નરકમાં સંજી તિર્યચ પંચેન્દ્રિય તથા સંજી મુનાષ્ય જો સમકિત લઈને આવે તો કેટલા ઉપયોગ લઈને આવે ? કયા કયા ?

જ : (3) નરકમાં સંજી તિર્યચ પંચેન્દ્રિય તથા સંજી મનુષ્ય જો સમકિત લઈને આવે તો તૃ જ્ઞાન એ ર દર્શન, પ ઉપયોગ લઈને આવે.

(4) અવધિજ્ઞાન લઈને કોઈ ગતિમાં ઉત્પન્ન થવાય ?

જ : (4) અવધિજ્ઞાન લઈને તિર્યચ સિવાયની ત્રણો ગતિમાં સંજીપણે ઉત્પન્ન થવાય.

(૫) કયા ચાર ઉપયોગ લઈને ચારે ગતિમાં કોઈ જતું કે આવતું નથી ?

જ : (૫) મનઃપચિજ્ઞાન, કેવળજ્ઞાન, ચક્ષુર્દર્શન અને કેવળર્દર્શન આ ચાર ઉપયોગ લઈને ચારે ગતિમાં કોઈ જતું કે આવતું નથી.

પ્રશ્ન - ૪ : સંસ્કાર વિભાગના આધારે જવાબ લખો

૧૦

(૧) ધર્મ શામાં છે ? કથન પૂરું કરી સમજવો.

(૨)

જ : (૧) ધર્મ સરળતામાં છે. માટે ભૂલ કબૂલ કરવી જોઈએ. જે હૃદયમાં માયા હોય ત્યાં ધર્મનો પ્રવેશ થતો નથી. સરળ હૃદયમાં ધર્મ વસે છે. એવી જ રીતે એક જૂઠ બોલલું તો સહેલું છે, પરંતુ તેના બચાવમાં બીજા સો જૂઠથી બચવું અધિક છે. માટે સરળતાથી ભૂલ કબૂલ કરતાં શીખવું જોઈએ. જ્યાં માયા હોય ત્યાં ભૂલ સ્વીકારવી અધરી છે પરંતુ ભૂલને સ્વીકારવાથી માયા ટકતી નથી.

(૨) તિર્યચ ગતિનું આયુષ્ય કયા ચાર કારણથી બંધાય છે ? સમજવો.

જ : તિર્યચ ગતિનું આયુષ્ય બાંધવાના ચાર કારણ છે. માયા કરે, ગાઢ કરે માયા, જૂઠ બોલે, ખોટાં તોલ માપ રાખવા. આ ચારે કારણમાં માયા જ મુખ્ય છે. માયા જ તિર્યચ ગતિનો રાજમાર્ગ છે.

(૩) પર પુદ્ગલમાં શું નથી ? શા માટે શેની ચિંતા કરવી જોઈએ ? સમજવો.

જ : (૩) પર પુદ્ગલમાં સુખ નથી. માટે પરભવની ચિંતા કરવી જોઈએ. કારણ કે પુદ્ગલ-જડ વસ્તુનો જ લોભ જાગે છે. તૃષ્ણા, આસક્તિ વગેરે થાય છે. પરંતુ જડમાં પર પુદ્ગલમાં સાચું સુખ નથી. તો એનો લોભ કરીને વધુ દુઃખ શા માટે થવું જોઈએ. આ ભવની ચિંતા લોભ કરાવે છે. તો લોભથી બચવા પરભવની ચિંતા કરવી જોઈએ. લોભ અને પાપમાં ભરવાથી પરભવ બગડે છે.

(૪) કોધને વશ બની અન્યને કડવા શબ્દો કહેવાઈ જાય ત્યારે આમ વિચારાય, આમ બોલાય. (૧) કોધમાં કડવા શબ્દો બોલવાથી પરસ્પરની સંદ્રભાવના ઘટે છે. જીવનની શાંતિ જોખમાય છે. (૨) પ્રતિકૂળ સંયોગો મારા અશુભ કર્મજું ફળ છે. તેમાં કોધ કરવાથી નવા અશુભ કર્મ બંધાશે.

(૫) આત્મસાધનાના સોપાન કેટલાં છે ? મારા આત્મશત્રુ કોણ છે ? અને મારા આત્મગુણો કયા છે ? તે લખો.

જ : (૫) આત્મસાધનાના સોપાન બાર છે. રાગ-દ્રોષ, વિષય અને કષાય, પાપ અને પ્રમાદ જેવા દુર્ગુણો આત્મશત્રુ છે. ક્ષમા, સંતોષ વગેરે આત્માના અનંતગુણ છે તેમ જ જ્ઞાન અને દર્શન આત્માનો ગુણ છે.

પ્રશ્ન - ૫ : કથા વિભાગના આધારે જવાબ લખો :

૧૦

(૧) ઈન્દ્રાએ મહેલ સળગવાનો નિર્દેશ કર્યો તો નમિરાજર્ષિએ શો જવાબ આપ્યો ?

જ : (૧) નમિરાજાએ જવાબ આપ્યો કે, હે બ્રાહ્મણ ! જેમાં મારી કોઈ વસ્તુ નથી એવી મિથિલાનગર બળી રહી છે, પરંતુ તેમાં મારું કાંઈ બળતું નથી. મને રાજ્ય, પુત્ર, પત્ની, ઘર, ખેતી, વ્યાપાર વગેરે સાંસારિક પદાર્થોમાં જરા પણ મોહ કે મમત્વ

નથી. સાધુ બધી જ પરિસ્થિતિમાં સમભાવ રાખે છે. હું એકલો જ છું. મારું કોઈ નથી. આવી એકત્વ ભાવાનું ચિંતન જ મારા માટે કલ્યાણાર્થ છે.

- (૨) ઈન્દ્રાએ ભંડારમાં વધારો કરવાની પ્રેરણા કરવા પર નભિરાજાએ શુ જવાબ આપ્યો ? (૨)
- જ : (૨) ઈન્દ્રને આ પ્રશ્નનો જવાબ આપતાં નભિરાજિંહાએ કહ્યું કે, જેની પાસે સોના-ચાંદીના કેલાસ જેવા પર્વત હોય તો પણ મનુષ્યને સંતોષ થતો નથી. કારણ કે મનુષ્યની ઈચ્છા આકાશની જેમ અનંત છે. પૃથ્વી પરના તમામ પદાર્થો પણ મનુષ્યની ઈચ્છાપૂર્તિ માટે પૂરતા નથી. એવું જાણીને વિદ્ધાન સાધક તપનું આચરણ કરે, સંયમ ગ્રહણ કરે અને ઈચ્છાઓનો નિગ્રહ કરે તે જ શ્રેષ્ઠ છે
- (૩) દેવદત્તા અહીંથી મરીને ક્યાં જશે ? મનુષ્ય ભવમાં ક્યાં જન્મ લેશે ? (૨)
ત્યાંથી ક્યાં જશે અને કેવી રીતે સિદ્ધ થશે ?
- જ : (૩) દેવદત્તા અહીં ૮૦ વર્ષનું આચુષ્ય ભોગવી મરણ પામી. રત્નપ્રભા નામની પ્રથમ નરકમાં ઉત્પન્ન થશે. ત્યાંથી તિર્યંચના ભૂજપર આઈ રૂપમાં જન્મીને ત્યાંથી બીજુ નરકમાં ત્યાંથી તિર્યંચમાં જેચેર આઈ રૂપ જન્મીને ત્રીજી નરકમાં આમ તિર્યંચ આદિમાં જન્મી ઓથી, પાંચમી, છઢી, સાતમી નરકમાં જન્મ ધારણ કરશે. ત્યાર બાદ ઓરેન્ડ્રિય, ટેઇન્ડ્રિય, બેઇન્ડ્રિય, એકેન્ડ્રિય આદિમાં લાખો વાર મરણ પામી વારંવાર તેમાં ઉત્પન્ન થશે. ત્યાર બાદ ત્યાંથી નીકળી ગંગપુર નગરમાં શ્રેષ્ઠી પુત્રરૂપે ઉત્પન્ન થશે. ત્યાં જેણ ધર્મ પામી આરાધના કરી સુધર્મા નામના પ્રથમ દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થશે. ત્યાંથી ચચ્ચીને મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં ઉત્પન્ન થશે. ત્યાં ચારિત્ર ગ્રહણ કરીને તેનું ચથાવત્ત પાલન કરીને સિદ્ધ પામશે.
- (૪) દેવદત્તા એ ક્યા સૂત્રનો અધિકાર, ક્યા અદ્યયનનો અધિકાર છે ? (૨)
- જ : (૪) દેવદત્તા દુઃખવિપાક સૂત્ર અદ્યયન - દનો અધિકાર છે. દેવદત્તા વાર્તાનો ઉપસંહાર : સંસારના સ્વાર્થપૂર્ણ સંબંધોનું સ્પષ્ટ ચિત્ર આ અદ્યયનમાં અંકિત કર્યું છે. એક રાજા ૪૦૦ સાસુને જીવતી સળગાવી હે છે અને વહુ ૧૦૦ વર્ષનાં સાસુની હત્યા કરી નાખે છે. રાજકુળમાં મળેલું સુખ પણ કેટલું ભયંકર દુઃખાચી બન્યું ! આ જાણી દુર્લભ માનવભવનું સ્વાગત ધર્મચિરણ દ્વારા કરી જીવનસફળ બનાવવું જોઈએ. ચંચળ લક્ષ્મી અને સ્વાર્થી સંબંધોનો ત્યાગ કરી સંયમ તપમાં પુરુષાર્થ કરવો જોઈએ.
- (૫) જ્યાં અનેક છે ત્યાં સંઘર્ષ, દુઃખ છે, જ્યાં એક છે ત્યાં શાંતિ છે,
આ કથન નમિ પ્રવજ્યા વાર્તાના આધારે સમજવો.
- જ : (૫) અતિ વેદના ભોગવતા રાજા રાજિંહને કંકણોનો અવાજ અપ્રિય લાગ્યો. (૨)
જ્યારે એક કંકણનો અવાજ થાય કર્યાંથી ? આ ધટના ઉપરથી રાજાનું હૃદયપરિવર્તન થયું. તેમને નવો પ્રકાશ મળ્યો. જ્યાં અનેક છે ત્યાં સંઘર્ષ, દુઃખ છે, પણ જ્યાં એક છે ત્યાં શાંતિ છે અર્થાત્ જ્યાં શરીર, ઈન્ડ્રિય, મન, ધન, પરિવાર વગેરે પર ભાવો છે ત્યાં દુઃખ છે, જ્યાં માત્ર એકત્વ ભાવ છે, આત્મભાવ છે ત્યાં દુઃખ નથી. જ્યાં સુધી બદ્યું જ છે ત્યાં સુધી હું દુઃખી છું, પરંતુ જ્યારે આ સર્વ છોડી હું એકાંકી બનીશ ત્યારે જ સુખી થઈશ. આમ વિચારી તેમણે દીક્ષા ગ્રહણ કરવાનો સંકલ્પ કર્યો.

પ્રશ્ન - ૬ : કાચ્ય વિભાગના આધારે પંક્તિ પૂરી કરો :

૧૦

(૧) આજ સુધી ગુરુને નમે છે. (૨૧/૨)

જવાબ - ૬ : (૧) આજ સુધી નહોતું સમજાયું, એવું મને સમજાયું,
સંસારનું સુખ લાગ્યું કાચ્યું, મારું જીવન આખું બદલાયું.
મસ્તક મારું એવા ગુરુને નમે છે.

(૨) દર્દોની આ બજ દેખો.

(૨૧/૨)

જ : (૨) દર્દોની આ પીડા રકવાથી મટશો નહીં,
કલ્પાંત કરું તો પણ, આ દુઃખ તો ધટશો નહિ. દુદ્ધાન નથી કરવું, એવું નિશ્ચયથી બળ હેજો.

- (3) દીન દુઃખીને વીરની વાળી. (૨૧.)
- જ : (3) દીન દુઃખીને સુખી થવાનો, મારગ એ બતલાવે
જાણ ભરેલાં વેણ કરીને, પાપીઓ પીગળાવે,
પાખાણને કરતો પાણી, એવી પ્રભુ વીરની વાળી.
- (૪) ઓ ચૈતન્યરાય મસ્ત બની જાઉં. (૨૧.)
- જ : (૪) ઓ ચૈતન્યરાય, હું તને ભજવામાં સદા મસ્ત બની જાઉં
ઓ આતમહેષ ! તારા અનહં આનંદમાં સદા હું મસ્ત બની જાઉં.
-

પ્રશ્ન - ૭ : સામાયિક પ્રતિકમાગ આદિના આધારે જવાબ લખો : ૧૫

- (ક) મૂળ માગધી શબ્દ લખો : (૪)
- (૧) વારંવાર લોગવાય તે (૨) મર્યાદાની બહારથી ચાકર ઢારા વસ્તુ મંગાવી
હોય અથવા વસ્તુ મોકલી હોય. (૩) ઘણું સૂતા રહેવાથી (૪) જીવ તથા અજીવ
ઉપર દ્રેષ્ટભાવ કરવો.
- જવાબ: (ક) (૧) વારંવાર ભોગવાય તે = પરિભોગ વિહિં
(૨) મર્યાદાની બહારથી ચાકર ઢારા વસ્તુ મંગાવી હોય અથવા
વસ્તુ મોકલી હોય પેસવણાપ્યાઓગે.
(૩) ઘણું સૂતા રહેવાથી = પગામસિજજાએ
(૪) જીવ તથા અજીવ ઉપર દ્રેષ્ટભાવ કરવો = પાઉસિયાએ
- (ખ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો : (૨)
- (૧) સદેણં (૨) સાચા ગારવેણં (૩) સુયસ્સ આસાયણાએ (૪) સમયં
- જવાબ - ખ : (૧) સદેણં = શબ્દથી
(૨) સાચા ગારવેણ = શારીરિક, માનસિક સુખ સામગ્રીનો ગર્વ કરવાથી
(૩) સુયસ્સ આસાયણાએ = શ્રુતની આશાતનાથી
(૪) સમયં = સમ્ભત (માનવા યોગ્ય)
- (ગ) નીચેના પાઠ પૂર્ણ કરો : (૬)
- જવાબ: ગ : (૧) અણુતર મુતિમગં
(૨) પુરે કમ્બિયાએ જંઉગમેણં
- જ : (૨) પુરે કમ્બિયાએ અદ્યાધૂદાએ દગ સંસદ્ધદાએ રચસંસદ્ધદાએ,
પારિસાડહિયાએ પારિઠાવહિયાએ ઓહાસણાભિફ્ખાએ જંઉગમેણં
- (ધ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (કોઈ પાણ ત્રાગ) (૩)
- જવાબ : ધ : (૧) પ્રતિકમણ પછી સ્વાદ્યાય કરતા પહેલાં આકાશ આદિ સંબંધી કોઈ
અસજ્જાય નથી ને ? આ કાળ સ્વાદ્યાય માટે યોગ્ય છે કે નહિ જોવું તે
પ્રતિલેખના છે, જેનાથી જ્ઞાનાવરણીય કર્મની નિર્જરા થાય છે.
- (૨) મહામોહનીયના સ્થાન, બાર પ્રતના અતિચાર, આભ્યંતર પરિશ્રણ, કુલ કોટી અંકમાં લખો.
- જ : (૨) મહામોહનીયના સ્થાન-૩૦, બાર પ્રતના અતિચાર= ૭૫, આભ્યંતર
પરિશ્રણ = ૧૪, કુલ કોટી = ૧ કોડ સાડી દજ લાખ.
- (૩) જધન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ કેવળી કેટલા ? અત્યારે ક્યાં છે ?
- જ : (૩) જધન્ય કેવળી ૨ કોડ કેવળી, ઉત્કૃષ્ટ કેવળી = ૯ કોડ કેવળી. અત્યારે
મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં બિરાજે છે.
- (૪) ખંડિયં અને વિરાહિયં એટલે શું ?
- જ : (૪) પ્રતનો એકાંશો બંગ ખંડિયં અને સંપૂર્ણબંગ વિરાહિયં કહેવાય.

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બાઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ્ઘ

Shree Greater Bombay Vardhman Sthanakvasi Jain Mahasangh-Mumbai સંચાલિત

માતુશ્રી મણિબેન મણશી બીમશી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ

Matushree Maniben Manshi Bhimshi Chhadva - Dharmik Shikshan Board

વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ચુપ નું પેપર

સવાલ સાથે

જવાબ પેપર

તા. ૦૭-૦૮-૨૦૧૬ • સમય: બપોરે ૨ થી ૫.૩૦ • શ્રેણી ૧૩ • ગુણા : ૧૦૦

(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 13)

પ્રશ્ન - ૧ : સામાયિક પ્રતિક્રિયાઓના આધારે

૧૦

- (ક) (૧) સ્વાધ્યાયના લેણ કેટલા ? ક્યા ક્યા ? (૨)
- જ : ૧-ક(૧) સ્વાધ્યાયના પાંચ લેણ છે. (૧) વાચના (૨) પુચ્છણા (૩) પરિયક્ષણા
(૪) અનુપ્રેક્ષા (૫) ધર્મકથા
- (૨) ૨૦ વિહૃતમાન તીર્થકરને કેવળજ્ઞાન ક્યારે થયું ? ક્યારે મોક્ષે પદ્ધતશે ? (૨)
- જ : (૨) આપણા (જંબૂદૂષીપના) ભરતક્ષેત્રના આવતી ચોવીસીના સાતમા તીર્થકર (ઉત્સર્પણી કાળના ઉજા આરામાં) શ્રી ઉદ્યનાથ સ્વામીના નિર્વાણ થયા પછી એક સાથે ૨૦ વિરણમાન તીર્થકરો મોક્ષે પદ્ધતશે.
- (ખ) અર્થ લખો : (૧) આમોસે (૨) ખળાએ (૩) સહસ્રસાગારે (૪) જવાણિજ્ઞે (૩)
(૫) ઉવસંપદજ્ઞામિ (૬) ખેલ
- જ : (ખ) અર્થ: ૧) વગર પૂંજ્યે શરીર ખંજવાળવાથી ૨) સ્ખલના. ભૂલ થઈ જવાથી ૩) ઉતાવળથી લેવા વડે ૪) મન તથા દંડિયોની પીડાથી રહિત છે ? ૫) અંગીકાર કરું/સ્વીકાર કરું છું ૬) કદ.
- (ગ) નીચેના શબ્દોના મૂળ પાઠ - માગધી શબ્દ લખો : (૩)
- (૧) વિવિધ પ્રકારના (૨) રસ્તામાં આવતાં-જતાં (૩) નિદાન રહિત છું
(૪) એક દિવસ અને એક રાત (૫) કર્યા હોય (૬) ધર્મબર્સરીની મર્યાદા ઓળંગી હોય.
- જ : (ગ) મૂળ પાઠ : (૧) વિવિધ (૨) ગમણાગમણે (૩) અનિયાણો (૪) અહોરતા (૫) કાઓ (૬) કુવિય ખમાણાઈક્કમે

પ્રશ્ન - ૨ : દશ વૈકાલિક સૂત્રના આધારે :

૨૫

- (ક)(૧) સ્ત્રી પરથી પોતાના રાગભાવને દૂર કરવા સાધુ શી ચિંતવણા કરે,
તે દર્શાવતી માત્ર ગાથા લખો. (૨)
- જ : ૨-(ક) દશપૈકાલિક:
- જ. (૧) સમાઈ પેહાઈ પરિવ્યંતો, સિયા-મણો નિસ્સરઈ બહિદ્વા ।
ન સા મહું નો વિ અહું પિ તીએ, ઈચ્છેવ તાઓ વિજજ રાગં ॥
- (૨) ગંધન કુણના સર્પનું દૃષ્ટાંત આપતી રાખેમતીના મુખે બોલાયેલી ફક્ત ગાથા જ લખો. (૨)
- જ. (૨) અહું ચ ભોગરાયસ્સ, તં ચ સિ અંદ્યગવહિણો ।
મા કુલે ગંધણા હો મો સંજમં દિણુઓ ચર ॥
- (૩) સાધુના પહેલા આઠ અનાચાર બતાવતી ફક્ત ગાથા જ લખો. (૨)
- જ. (૩) ઉદ્દેસ્યિં કિયગડ ઇયાગમભિહડાયિય - રાઈ ભતે સિણાએય ગંધમટ્ટે વીયણો ॥
- (ખ) ગાથા પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ સમજુતી લખો : (કોઈ પણ ત્રાગ) (૧૨)
- (૧) મહુગાર સમા
જ: ખ (૧) મહુગાર સમા બુદ્ધા, જે ભવંતિ અણાસિયા ।
એા એા પિંડરયા દંતા, તેણા વુરચંતિ સાહુણો ॥ તિ હોમિ ॥
- (૨) સંઝિણી ગિહિમતો
જ. (૨) સંઝિણી ગિહિમતો ચ, રાયપિંડે કિમિચિણાએ ।

સંવાહણા દુંતપહોયણાચ, સંપુરછણા દેહ પલોયણા ચ ॥

ભાવાર્થ (૨) : ધી ગોળ આદિનો સંગ્રહ કરવો, ગૃહસ્થના વાસણામાં ભોજન કરવું, રાજ માટે બનાવેલો આહાર લેવો, સાધુને પૂછીને બનાવેલો આહાર લેવો, તેલ વિગેરેનું માલિશ કરવું, ગૃહસ્થને ક્ષેત્રકુશણ પૂછવા, દેહનું દર્શન અરીસામાં કરવું - અનાચાર સાધુએ આચરવા ચોગ્ય નથી.

(૩) દુક્કરાઈ કરિતાણં
૪. (૩) દુક્કરાઈ કરિતાણં, દુસ્સહાઈ સહિતુ ચ ।

કે ઈત્થ દેવલોઅસુ, કેઇ સિજાંતિ એચચા ॥

ભાવાર્થ (૩) : આમ આ દુષ્કર કિયા કરીને, દુઃસહિ કષ્ટો સહન કરીને કેટલાક મહાત્માઓ દેવલોકમાં ઉપજે છે, તો કેટલાક સર્વકર્મ ક્ષય કરી સિદ્ધ થાય છે.

(૪) સંજમે સુદિઠ ઊંઠાણં
૪. (૪) સંજમે સુદિઠ અપ્પાણં વિષ્પમુક્કાણા તાઈણં ॥

તેસિમેય મણા ઈણાં હિંગંથાણા મહેસિણાં ॥

ભાવાર્થ (૪) : સંયમમાં સુસ્થિત, સંસારથી સર્વ આસક્તિઓથી મુક્ત, પોતાના આત્માની અને છ'કાચના જીવોની રક્ષા કરનારા તે નિર્ગ્રથ જે બાછ અને આભ્યંતર પરિગ્રહથી રહિત છે તેવા મહર્ષિઓને આ અનાચીર્ણ એટલે કે ન આચરવા ચોગ્ય છે.

(ગ) (૧) અનાચાર કેટલા છે ? અનાચાર દર્શાવતું અધ્યયન કેટલામું છે? (૨)
તે અધ્યયનનું નામ અને સૂત્રનું નામ કહો.

૪. (૧) ત્રીજું અધ્યયન - નામ સુલ્લકાચાર (ખુંડિકાર કહા) અનાચાર - પર છે.
(ધ) : અર્થ લખો : (૧) અપ્પયં (૨) વુચ્યર્ણ (૩) હોહિસી (૪) પાહણા પાએ (૫) ઉચ્છુંઘે (૬) દંતા (૭) સોગમલં (૮) લહુ ભૂયં (૯) તાઈણો (૧૦) તિં બેમિ

૪. (૮) (૧) પોતાના આત્માને (૨) કહેવાચ (૩) થઈશ (૪) પગરખાં આદિ
પગમાં ધારણા કરવા (૫) શેર્કીની ગેડેરી (૬) ઈંડ્રિય અને મનને
દમનારા (૭) સુકુમારતાને (૮) લધુભૂત અર્થાત્ વાચુપેઠે (૯) છ'કાચના
રક્ષક મુનિપર (૧૦) તે હું કહું છું.

પ્રેરણ - ૩ : નિયંઠાને આધારે :

૨૫

(ક) નીચેનામાંથી કોઈ પાણ બે દ્વાર (નિયંઠાના) લખો : (૪)
(૧) રૂમું વેદ દ્વાર (૨) રજું (બીજું) વેદ દ્વાર (૩) આહાર દ્વાર.

૪. (ક) નિયંઠા(૧) વેદદ્વાર : પ્રથમ ચાર નિયંઠા ચ કર્મ વેદે.

નિર્ગ્રથ મોહનીય છોડીને ઉ કર્મ વેદે. સ્નાતક - ચાર અધાતિ કર્મ વેદે.

(૨) પુલાક પુરુષવેદી અને પુરુષ નપુંસકવેદી હોચ -
બકુશ પડિસેવણા ઽ વેદી કષાયકુશીલ ત્રણ વેદી અથવા
અવેદી, નિર્ગ્રથ અવેદી, સ્નાતક ક્ષીણ અવેદી.

(૩) આહાર દ્વાર : પ્રથમ પાંચ નિયંઠા આહારક
સ્નાતક આહારક - અણાહારક

(ખ) કારણ લખો : (૧) નિર્ગ્રથ સંયમાસંયમમાં જતાં નથી. (૬)

૪. (ખ) કારણ (૧) નિર્ગ્રથ : કાળ કરે તો દેવમાં ઉત્પન્ન થતાં અસંચત બને.
ઉપશમ શ્રેણીથી પડતા પહેલા કષાયકુશીલ થાય પછી દેશવિરતિ થાય.

(૨) બકુશા - પડિસેવણામાં આહારક સમુદ્ધાત ન લાભે.

જ.: (૨) આહારક સમુદ્ધાત ૧૪ પૂર્વી જ કરે - બકુશ - પડિસેવણાને
એટલું જ્ઞાન હોતું નથી.

(3) નિર્ગંધ અને સ્નાતકમાં સંયમ સ્થાન એક જ હોય છે. (૬)

જ.: (3) કષાયના સર્વ ઉપશમ કે સર્વ ક્ષયની અપેક્ષાએ તો સંયમ સ્થાન એક જ છે, તેથી નિર્ગંધ અને સ્નાતકમાં સંયમ સ્થાન એક જ હોય.

(ગ) એટલે શું ? : (૧) સ્વલિંગ - ગૃહસ્થ લિંગ (૬)

(૨) પ્રથમ સમય નિર્ગંધ - ચરમ સમય નિર્ગંધ

(૩) મૂળગુણ પ્રતિસેવી - ઉત્તરગુણ પ્રતિસેવી

જવાબ-(ગ): (૧) સ્વલિંગ - મુખવિનાણ, રજોહરણ આદિ હોય. ગૃહસ્થ લિંગ - ગૃહસ્થ વેશ.

(૨) પ્રથમ સમય નિર્ગંધ-૧૦મે ગુણાથી ૧૧/૧૨ ગુણસ્થાનકે ચડતાં પ્રથમ સમયના

ચરમ સમય નિર્ગંધ - ૧ સમયનું નિર્ગંધપણું જેને બાકી હોય.

(૩) મૂળ ગુણ પ્રતિસેવી - પાંચ મહાવ્રતમાં દોષ લગાડે તે ઉત્તરગુણ પ્રતિસેવી - અનાગત આદિ ૧૦ પચ્ચાફાળમાં દોષ લગાડે તે.

(ધ) ખાલી જગ્યા પૂરો : (૩)

(૧) સૌથી થોડા નિયંઠા હોય છે.

જ. (ધ)(૧) સૌથી થોડા નિર્ગંધ નિયંઠા હોય છે.

(૨) અવગાઢ ક્ષેત્ર કરતાં સ્પર્શના કંઈક જાણવી.

જ. (૨) અવગાઢ ક્ષેત્ર કરતાં સ્પર્શના કંઈક અધિક જાણવી.

(૩) છ એ નિયંઠા ક્ષેત્રમાં હોય.

જ. (૩) છ એ નિયંઠા મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં હોય.

(૪) પહેલા અને છેલ્લા તીર્થકરના સમયમાં કલ્પનું પાલન કરવાનું હોય છે.

જ. (૪) પહેલા અને છેલ્લા તીર્થકરના સમયમાં ૧૦ કલ્પનું પાલન કરવાનું હોય છે.

(૫) સ્નાતકપણું એક ભવ આશ્રી કે ઘણા ભવ આશ્રી વાર આવે.

જ. (૫) સ્નાતકપણું એક ભવ આશ્રી કે ઘણા ભવ આશ્રી એક વાર આવે.

(૬) ખળામાં પડેલી શાળ લેવા હોય છે.

જ. (ક) બક્ષશ ખળામાં પડેલી શાળ જેવા હોય છે.

(છ) ટૂંકમાં જવાબ લખો : (૬)

(૧) કષાયકુશીલને ઉત્કૃષ્ટ શ્રુતશાન કેટલું ? જ : ૧૪ પૂર્વનું

(૨) કષાયકુશીલને લેશ્યા કેટલી ? જ : ૫

(૩) કષાયકુશીલ દેવતાની કેટલી પદવી પામે ? જ : પાંચમાંથી કોઈ પણ એક

(૪) કષાયકુશીલ ગતિની અપેક્ષા કેટલી ઉત્કૃષ્ટસ્થિતિ પામે ? જ : ૩૩ સાગર

(૫) કષાયકુશીલપણું ઘણા ભવ આશ્રી ઉત્કૃષ્ટ કેટલી વાર આવે ? જ : ૭૨૦૦ વખત

(૬) કષાયકુશીલ કોનાથી છઠાણવડિયા હોય ? જ : પ્રથમ ચારથી

પ્રશ્ન - ૪ : સંજ્યાને આધારે :

જવાબ સાથે ૨૫

(ક) યોગ્ય વિકલ્પ શોધી ખાલી જગ્યા પૂરો : (૩)

(૧) મધ્યના ૨૨ તીર્થકરોના સમયમાં સામાયિક ચારિત્ર હોય છે. જવાબ: ચાવતકદિક
(ધત્તવરિક / ચાવતકથિક)

(૨) વૈયાવચ્ચ કરનાર પરિહાર વિશુદ્ધ ચારિત્રને કહેવાય છે. જવાબ: નિર્વિશ કાચિક
(નિર્વિશ કાચિક / નિર્વિશ માનક)

(૩) પ્રથમ ચાર ચારિત્ર હોય છે. (સક્ષાયી / અક્ષાયી) જવાબ: સક્ષાયી

(૪) સૂક્ષ્મ સંપરાય ચારિત્રવાળા કર્મની ઉદ્દીરણા કરે. જવાબ: ૬ કે ૫ ની

(૬ કે પની / ૨ કે પની)

(૫) પરિહાર વિશુદ્ધિ ભવ કરે. (૧/૮ કે ૧/૩)	જવાબ : ૧/૩
(૬) ઉપશમ શ્રેણીથી પડનાર સૂક્ષ્મ સંપરાય ચારિત્રવાળાને પરિણામ હોય છે. (વિશુદ્ધ/સંકલેશ)	જવાબ : સંકલેશ (૫)
(અ) માત્ર આંકડામાં જવાબ લખો :	જવાબ (૩)
(૧) સંભયાના દ્વારા કેટલા	જવાબ : ૩૬
(૨) સંભયા ભગવતી સૂત્રનું કેટલામું શતક છે ?	જવાબ : ૨૫મું
(૩) સામાયિક ચારિત્રના ગુણસ્થાનક કયા ?	જવાબ : ૬ થી એ (૬, ૭, ૮, એ)
(૪) પરિહાર વિશુદ્ધ ચારિત્રવાળા ગતિ અપેક્ષાએ ઉત્કૃષ્ટ કેટલી સ્થિતિ પામે ?	જવાબ : ૧૮ સાગર
(૫) ક્ષીણ વીતરાણીનું ગુણસ્થાનક કયું ?	જવાબ : ૧૨મું
(૬) ઘણા જીવ અપેક્ષાએ છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્રની ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ કેટલા વર્ષની ?	જવાબ : ૩. ૫૦ લાખ કોડ સાગર વર્ષ
(ગ) માગ્યા પ્રમાણે જવાબ લખો :	(૮)
(૧) યથાખ્યાત ચારિત્રવાળા સ્થાન છોડે તો ક્યાં જાય ?	
જ: (ગ) (૧) સૂક્ષ્મ સંપરાયમાં, અસંયમ કે મોકસમાં જાય.	
(૨) યથાખ્યાત ચારિત્ર ઘણા જીવ અપેક્ષાએ કેટલી વાર આવે ?	
જ: (૨) પાંચ વાર	
(૩) યથાખ્યાત ચારિત્રમાં કેટલા સમુદ્ધાત હોય ? ક્યા કયા ?	
જ: (૩) કેવળ સમુદ્ધાત	
(૪) યથાખ્યાત ચારિત્રમાં એક જીવ અપેક્ષાએ ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ કેટલી ?	
જ: (૪) ટેશ ઊણા કોડ પૂર્વ વર્ષ	
(૫) યથાખ્યાત ચારિત્રી સંહરણ અપેક્ષાએ કઈ ભૂમિમાં પણ હોઈ શકે ?	
જ: (૫) કર્મભૂમિમાં	
(૬) યથાખ્યાત ચારિત્રમાં લેશ્યા કઈ કઈ ?	
જ: (૬) શુકલ લેશ્યા / અલેશી	
(૭) યથાખ્યાત ચારિત્રમાં પરિણામ કયાં કયાં ?	
જ: (૭) વર્ધમાન અને અવસ્થિત	
(૮) યથાખ્યાત ચારિત્રમાં વેદ કયા ?	
જ: (૮) અવેદી	
(૯) સમજાવો : ઘણા જીવ અપેક્ષાએ છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્રનું જથન્ય ૬૩,૦૦૦ વર્ષનું અંતર પડે.	(૪)
જ: (૯) અવસર્પિણીનો કઢા આરો, ઉત્સર્પિણીનો ૧, ૨જો આરો તેમ છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર ન હોય - એ ત્રણો આરા ૨૧,૦૦૦ વર્ષના માટે $21,000 \times 3 = ૬૩,૦૦૦$ વર્ષનું અંતર.	

અથવા

ઘણા જીવ અપેક્ષાએ પરિહાર વિશુદ્ધ ચારિત્રનું જથન્ય ૮૪,૦૦૦ વર્ષ અંતર પડે
અથવા : પરિહાર - વિશુદ્ધ ચારિત્ર અવ. ના ૫-૯ આરામાં અને
ઉત્સર્પિણીના ૧ - ૨ આરામાં ન હોય, તે દરેક સારા ૨૧,૦૦૦ વર્ષના
માટે $21,000 \times ૪ = ૮૪,૦૦૦$ વર્ષનું અંતર

(૨) સ્થિત દ્વાર

જ: (ચ)

(૧) ચારિત્ર	એક જીવ અપેક્ષાએ	ઘણા જીવ અપેક્ષાએ
૧ સામાચિક ,,	જ: ૧ સમય ઉ. દેશભાગા કોડ પૂર્વ વર્ષ	શાશ્વતા
૨ છેદોપસ્થાનીય ,,	,, ,,,	જ. ૨૫૦ વર્ષ ઉ. ૫૦ લાખ કોડ સાગર વર્ષ
૩ પરિહાર વિશુદ્ધ ..	જ. ૧ સમય ઉ. દેશભાગા (૨૮ વર્ષ) કોડ પર્વ વર્ષ	જ. દેશભાગા ૨૦૦ વર્ષ (૧૪૨) ઉ. ૨ કોડ પૂર્વમાં ૫૮ વર્ષ ઓછાં
૪ સૂક્ષ્મ સંપરાય ,, ૫ ચથાખ્યાત ચારિત્ર	જ. ૧ સમય ઉ. અંત-મુ. જ. ૧ સમય ઉ. દેશભાગા કોડ પૂર્વ વર્ષ	જ. ૧ સમય ઉ. અંત. મુ. શાશ્વતા

અથવા

પરિમાળા દ્વાર (કેટલી સંખ્યામાં)

૨	વર્તમાન અપેક્ષા	જધન્ય	ઉત્કૃષ્ટ	પૂર્વ પર્યાય અપેચા	
				જધન્ય	ઉત્કૃષ્ટ
૧	સામાચિક ,,	૧ - ૨ - ૩	પ્રત્યેક હજાર	૧) નિયમા	પ્રત્યેક હજાર કોડ
૨	છેદોપસ્થાપનીય	૧ - ૨ - ૩	પ્રત્યેક સો	૨) જો હોય તો	નિયમા પ્રત્યેક સો કોડ
૩	પરિહાર ચા. (જો હોય તો)	૧ - ૨ - ૩	પ્રત્યેક સો	૩) જ. ૧-૨-૩	પ્રત્યેક હજાર
૪	સૂક્ષ્મ સં. આ (જો હોય તો)	૧ - ૨ - ૩	૧૬૨ (૧૦૮ ક્ષપક ૫૪ ઉપશમ)	૪) ૧-૨-૩	પ્રત્યેક સો.
૫	ચથાખ્યાત	૧ - ૨ - ૩	૧૬૨ (૧૦૮ ક્ષયક ૫૪ ઉપશમ)	૫) નિયમા પ્રત્યેક કોડ કેવળી	

(૪) સંજ્ઞાના ઉપયોગ અને યોગ દ્વાર લખો. (૩)

જ: (૪) (૧) ઉપયોગ દ્વાર : સૂક્ષ્મ ચારિત્રમાં ૧ સાકાર ઉપયોગ બાકીના

ચાર ચારિત્રમાં સાકાર -અનાકાર બન્ને ઉપયોગ

(૨) યોગ દ્વાર : પ્રથમ ચાર સંચયિત્ર સયોગી

ચથાખ્યાત ચારિત્રી સયોગી - અયોગી બન્ને

પ્રશ્ન - ૫ : ભક્તનામરને આધારે લખો :

૧૫

(ક) નીચેનામાંથી કોઈ પાણ બે ગાથા લખી તેનો ભાવાર્થ લખો. (૮)

(૧) આપના સમાન રૂપવંત બીજું કોઈ નથી એનું કારણ દર્શાવતી ગાથા લખી તેનો ભાવાર્થ લખો.

જ. (ક) (૧) એ શાન્તરાગ રુચિભિ: પરમાણુભિસ્તવં, નિર્માપિતિભુવનેક લલામ ભૂત ।
તાવન્ત એવ ખલુ તેકચ્યણવઃ પૃથિવ્યાં, ચતે સમાન ભપરં નહિ રૂપમાસ્તિ ॥

(૨) પહેલા તીર્થકરની હું સ્તુતિ કરીશ એવો જેમાં ઉલ્લેખ થયો છે,
તે ગાથા લખી ભાવાર્થ લખો.

જ: (૨) યઃ સંસ્તુતઃ સકળ વાડમય તત્ત્વ બોધા દુદ્ભૂત બુદ્ધિં પટુભિઃ સુરતોક નાથે ।
સ્તોત્રે જગત્તિય ચિત હૈએ: રૂદ્રાદૈઃ, સ્તોષ્યે કિલાહમપિ તં પ્રથમં જિનેન્દ્રમ् ॥

(૩) કોયલ પક્ષીના ઉલ્લેખવાળી ગાથા લખી ભાવાર્થ લખો.

જ: (૩) અલ્પશ્રુતં શ્રુતવતાં પરિહાસ ધામ, ત્વદ્ભક્તિરૈવ મુખરી કુરુતે બલાન્મામ્ ।

ચતુર્થ કોકિલઃ કિલ મધો મધુરં વિરોતિ, તચ્ચારુ ચાઙ કલિકા નિકટેક હેતુઃ ॥

(૪) ફંકત ગાથા પૂરી કરો :

(૧) મત્વેતિ નાથ (૨) લક્તમર પ્રણત (૪)

જ: ખ - (૧) મત્વેતિ નાથ ! તવ સંસ્તવનં મયેદ, મારભ્યતે તનુધિયાડપિ તવ પ્રભાવાત् ।

ચેતો હરિષાચયતિ સતાં નલિની દલેષુ, મુક્તાફલ ધુતિમુપૈતિ નનૂદ બિન્દુઃ ॥

(ગ) અર્થ લખો : (૧) પાદપીઠ (૨) અમ્બુનિધિ (૩) ભુવિ (૪) પ્યઃ (૫) દુરિતાનિ (૩)

(૬) વિલોકનીયં

જ: (ગ) અર્થ : (૧) બાજોઠ (૨) સાગરને (૩) જગતમાં (૪) દૂધ

(૫) પાપોને (૬) દર્શન કરવા ચોગચ

અથવા

પ્રશ્ન - ૫ : વાર્તાને આધારે લખો :

૧૫

(ક) ખાલી જગ્યા પૂરો :

(૩)

(૧) યશો પ્રવૃત્તિવાળા હોય છે.

જ: ક - (૧) ચઙ્ગો પાપકારી પ્રવૃત્તિવાળા હોય છે.

(૨) વિજયધોષે ના પાડવા છતાં પણ જયધોષ મુનિ જરા પણ ન થયા
પરંતુમાં રહ્યા.

જ. (૨) વિજયધોષે ના પાડવા છતાં પણ આત્માર્થી જયધોષા મુનિ જરા પણ
ચલિત ન થયા પરંતુ સમભાવ માં રહ્યા.

(૩) સાધુ સંસારની અસારતા સમજી માર્ગે પુરુષાર્થ કરે છે.

જ. (૩) સાધુ સંસારની અસારતા સમજી સાધના માર્ગે પરુષાર્થ કરે છે.

(૪) ભોગોનું સેવન ન કરનાર થી નિર્ણય રહે છે.

જ. (૪) ભોગોનું સેવન ન કરનાર કર્મ થી નિર્ણય રહે છે.

(ખ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

(૧) માટીના ભીના અને સૂક્ષ્મ ગોળાનું દૃષ્ટાંત સમજવો.

(૪)

જ: (૫)(૧) માટીનો ભીનો ગોળો ભીત પર ફેંકવામાં આવે તો ચોંટી જાય છે, જયારે સૂક્ષ્મ ગોળ ચોટતો નથી, એ જ રીતે દુર્બુદ્ધિવાળો, કામભોગમાં આસકત મનુષ્ય વિષયોમાં ચોંટી જાય છે, કર્મોથી લેપાય છે, વિરકત સાધક સૂક્ષ્મ ગોળાની જેમ કર્મોથી લેપાતા નથી.

(૨) વિજયધોષે જયધોષને ૧) શાના કર્તા ૨) શાના જ્ઞાતા ૩) શાના જાણકાર અને (૪)
(૪) શાના પારગામી કહ્યા ?

જ: (૨) ૧) જે ચઙ્ગામાં કર્મની આહુતિ દેવાય છે તેવા ચથાર્થ ભાવચઙ્ગના કૃત્ત્વ આપ છો.

૨) જેના દ્વારા આત્મશુર્દ્ધિનું જ્ઞાન થાય એવી સાચી વેદવિદ્યાના જ્ઞાતા આપ છો.

૩) સ્વાદ્યાચયના કાળ-અકાળનો નિર્ણય થાય તેવા જ્યોતિષ અંગેના જાણકાર આપ છો.

(૩) શ્રમણ, મુનિ, તાપસ અને ક્ષત્રિય શાનાથી બનાય ? (૪)

જ. (૩) સમભાવ ધારણા કરવાથી શ્રમણ બનાય, તપ કરવાથી તાપસ બનાય.

(કોઈ પણ વ્યક્તિ કર્મથી એટલે કે પોતાના કાર્યથી જ બ્રાહ્મણા બને છે.

જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાથી મુનિ બનાય, પ્રાણીઓની રક્ષા કરવાથી અને તેના દુઃખ

દૂર કરવાથી ક્ષત્રિય બનાય છે.

॥ જય જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બાઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ્ઘ
Shree Greater Bombay Vardhman Sthanakvasi Jain Mahasangh-Mumbai સંયાલિત
માતુશ્રી મહિબેન મણશ્રી ભીમશ્રી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ
Matushree Maniben Manshi Bhimshi Chhadva - Dharmik Shikshan Board
વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા શુપ નું પેપર

સવાલ સાથે
જવાબ પેપર

તા. ૦૭-૦૮-૨૦૧૬ • સમય: બપોરે ૨ થી પ.૩૦ • શ્રેણી ૧૪ • ગુણા : ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 14)

પ્રશ્ન - ૧ : પુણિસંસ્કૃતાના આધારે જવાબ લખો : ૩૦

- (ક) નીચેની ગાથાઓ ભાવાર્થ સાથે લખો : (કોઈ પણ પાંચ)
(૧) સુંદરસંસ્કૃત

૪.૧-ક (૧) સુંદરસંસ્કૃતાના જસો ગિરિસ્સ, પવુચ્ચર્ય મહતો પવ્યસ્તસે
એતોપમે, સમાણો નાચપુતે જાઈ જસો દંસણ નાણસીલે
આ ઉપમાઓ દ્વારા મહાન સુદર્શન પર્વત ગિરીરાજનો યશ બતાવ્યો છે.
તેવી જ ઉપમાએ શ્રમણ ભગવાન જ્ઞાતપુત્ર શ્રી મહાવીર હેવ જતિ, પશ,
દર્શન, જ્ઞાન અને શીલે સર્વોત્તમ હતા.

- (૨) કિરિયા કિરિયં.....

૪ : (૨) કિરિયાકિરિયં વેણાઈયાણુવાયં અણાઈયાણં પડિયંચ્ય ણાણં
સે સત્યવાયં ઈ ઈ વેચ્યાતા, ઉવટિઠાં સંજમ દીછ્રાયં
કિચાવાદી, અકિચાવાદી, વિનચાવાદી તથા અજ્ઞાનવાદી રૂપ પાખંડી સ્થાનને
જાણીને સર્વ વાદને સમ્યકૃત્પે જાણી ભગવાન મહાવીર ચાવત્ જીવન સંયમ
ધર્મમાં સ્થિત થયા

- (૩) થળિયં

૪ : (૩) થહિયં વ સદ્ગુરૂએ અણુતરે ઉ, ચંદ્રો વ તારાણ મહાણુભાવે,
ગદેસુ વા ચંદ્રામાહુ સેટઠ એવં મુણીણં અપકિણામાહુ
જેમ શબ્દમાં મેઘગર્જના, તારાઓમાં ચંદ્ર અને સુગંધમાં ચંદન શ્રેષ્ઠ છે. તેમ
મુનિઓમાં લોક પરલોકની આકંક્ષારહિત શ્રી ભગવાન મહાવીર શ્રેષ્ઠ હતા.

- (૪) ડિઝિણ સેટઠા

૪ : (૪) ડિઝિણ સેટઠા લવસતમા વા, સભા સુછભા વ સભાણ સેટઠા
એવાણસેટઠા જુદુ સત્યધ્યમા, એ એચપુતા પરમત્યં એણાણી.
લાંબી અથવા શુભ સ્થિતિવાળા ટેવોમાં લવ સપ્તમ ટેવો, સભાઓમાં સોધર્મ સભા
અ ને સર્વ ધર્મોમાં જેમ નિર્વાણ મોક્ષમાર્ગ શ્રેષ્ઠ છે, તેમ જ્ઞાતપુત્ર મહાવીરથી
પરમશ્રેષ્ઠ જ્ઞાની બીજા કોઈ નથી.

- (૫) સે ભૂઈપળે

૪ : (૫) સે ભૂઈપળે અણાએ અચારી ઓહંતરે ધીરે અણાંત ચક્ખુ
અણુતરં તપ્પદી સૂરીએ વા વઈશેયણીંટે વ તમં પંગાસે
તે ભગવાન મહાવીર અનંત જ્ઞાની, અપ્રતિબદ્ધ વિહારી, સંસાર સાગરને તરનારા,
ધીરજ્વાન, અનંત જ્ઞાનરૂપ નેત્રવાળા તથા સૂર્ય સર્વથી વિશેષ તપે છે તેમ તેએ
સર્વથી અધિક ઉત્કૃષ્ટ તપ કરતા હતા. જેમ પૈરોચન અનિન અંદરામાં પ્રકાશ કરે
છે તેમ તેઓ અજ્ઞાન અંદરા દૂર કરી પ્રકાશ કરનારા હતા.

- (૬) ખેયને સે

૪ : (૬) ખેયને સે કુસલે મહેસી, અણાંતનાણી ચ અણાંતદંસી
જસંસિણો ચક્ખુપહે ડિચસ્સ, જાણાહિ ધર્મં ચ ધિદ્યં ચ પેહિ ॥

તે ભગવાન મહાવીર સંસારી જીવોના દુઃખોને જાણતા હતા. કર્મોના છેદનમાં કુશળ, મહાનઅધિ અનંતજ્ઞાની અને અનતદર્શી હતા. તેઓ ઉત્કૃષ્ટ યશવાળા હતા. મોક્ષમાર્ગ પર તેઓના ચક્ષુ સ્થિર હતા. તેમના શ્રુત ચારિત્રકૃપ ધર્મને જાણો તથા ધર્મપાલનની દઢ દૈર્ઘ્યતાને જુઓ.

(ખ) નીચેના માણસી શબ્દોના અર્થ લખો : (૫)

(૧) જહાંતહેણં (૨) ઈસીણ (૩) અચિયમાલી (૪) સણિણાહિં (૫) આણાઉ

જ : (ખ) (૧) જહાંતહેણં = યથાતથય (૨) ઈસીણ = અધિઓના

(૩) અચિયમાલી = સૂર્ય (૪) સહિણાહિં = સંગ્રહ

(૫) આણાઉ=આચુષ્ય સહિત

(ગ) નીચેના સવાલોના જવાબ આપો. (કોઈ પણ પાંચ) (૫)

(૧) ભગવાને સર્વ પાપસ્થાનોને શા માટે નિવાર્યા ?

જ : ગ (૧) ભગવાને આલોક અને પરલોકના સ્વરૂપ (ચાર ગતિરૂપ સંસાર)ને જાણીને સર્વ પાપસ્થાનોને નિવાર્યા.

(૨) કયા સમુદ્રની માફક ભગવાનનું જ્ઞાન કેવું હતું ?

જ : (૨) સ્વયંભૂરમણા સમુદ્રની માફક ભગવાનનું જ્ઞાન કર્મમળ રહિત નિર્મળ, કષાયથી રહિત તથા ધાતિકર્મના બંધનથી મુક્ત હતું.

(૩) જંબૂસ્વામિએ સુધર્મા સ્વામિને શું પૂછ્યું ?

જ : (૩) જંબૂસ્વામિએ સુધર્મસ્વામિને પૂછ્યું કે, હે ભગવાન, શ્રમણો, બ્રાહ્મણો, ગૃહસ્થો તથા અન્ય દાર્શનિકો મને પૂછે છે કે, એકાંત હિતકારી અને ઉત્તમ ધર્મને સમચક્ક પ્રકારથી કોણો કરેલ છે.

(૪) હાથીઓમાં અને યૌદ્ધાઓમાં સર્વશ્રેષ્ઠ કોણા ?

જ : (૪) હાથીઓમાં ઐરાવત અને યોદ્ધાઓમાં વિશ્વસેન (વાસુદેવ) સર્વશ્રેષ્ઠ છે.

(૫) ભગવાન મહાવીર સિદ્ધગતિમાં કઈ સ્થિતિને પામ્યા ?

જ : (૫) ભગવાન મહાવીર સિદ્ધગતિમાં સાદિ અનંત સ્થિતિને પામ્યા.

(૬) ભગવાને ત્રણેય દિશામાં રહેલા પ્રાણીઓનું શું જાણીને સમ્યક ધર્મનું કથન કરેલું ?

જ : (ક) ભગવાને ત્રણોય દિશામાં રહેલા પ્રાણીઓને દ્રવ્યથી નિત્ય અને પર્યાયથી અનિત્ય જાણીને પદાર્થોને પ્રકાશિત કરનાર સમ્યક ધર્મનું કથન કહેલ હતું.

પ્રશ્ન - ૨ : કાયસ્થિતિને આધારે જવાબ લખો :

30

(ક) નીચેના બોલોની જધન્ય ને ઉત્કૃષ્ટ કાયસ્થિતિ લખો (કોઈ પણ ૧૦) (૧૦)

(૧) સમુચ્ચય નિગોદ (૨) સકાચી પર્યાપ્તા (૩) દેવતા (૪) પંચેન્દ્રીય (૫) પદ્મલેશ્વા

(૬) ક્ષયોપશમ સમકીત (૭) વિલંગજ્ઞાન (૮) આહારક છિદ્રસ્થ (૯) અભાષક સંસારી

(૧૦) અભવસિદ્ધયા (૧૧) અસંજી (૧૨) સૂક્ષ્મસંપરાય ચારિત્ર

જ : ૨ (ક) ૧) સમુચ્ચય નિગોદ જ. અંતમુહૃત્ત ૩. અનંતોકાળ (અઢી ક્ષેત્ર પુ.પ.)

૨) સકાચી પર્યાપ્તા જ. અંતમુહૃત્ત ૩. પ્રત્યેક સો સાગર સાધિક

૩) દેવતા જ. ૧૦,૦૦૦ વર્ષ ૩. ૩૩ સાગરોપમ

૪) પંચેન્દ્રીય જ. અંતમુહૃત્ત ૩. ૧૦૦૦ સાગર સાધિક

૫) પદ્મલેશ્વા જ. અંતમુહૃત્ત ૩. ૧૦ સાગર ને અંત સાધિક

૬) ક્ષયોપશમ સમકીત જ. અંતમુહૃત્ત ૩. ૬૬ સાગર સાધિક (અધિક)

૭) વિલંગ જ્ઞાન જ. ૧ સમય ૩. ૩૩ સાગર ને દેશે ઊંઠાં પૂર્વકોડ અધિક

૮) આહારક છિદ્રસ્થ જ. ૩ સમય ન્યુન (એક ક્ષુલ્લકભવ)

૬. અસંખ્યાતો કાળ (બાદર કાળ)
- (૬) અભાષક સંસારી જ. અંતમુહૃત્ત ૭. અનંતકાળ (વનસ્પતિકાળ)
- ૧૦) અભવ સિદ્ધયા જ. ૮. અનાદિ અનંત
- ૧૧) અસંજી જ. અંતમુહૃત્ત ૯. વનસ્પતિકાળ
- ૧૨) શૂષ્મ સંપરાચ ચારિત્ર જ. ૧ સમય ૧. અંતમુહૃત્ત.
- (૭) નીચેના સવાલોના જવાબ આપો. (કોઈ પણ પાંચ) (૧૦)
- (૮) કાયસ્થિતિ અને ભવસ્થિતિ એટલે શું ?
- જ : ખ (૧) પૃથ્વીકાચ આદિ એક જ કાચનો જીવ તે જ કાચમાં વારંવાર જન્મ-મરણ કરતો રહે. બીજુ કાચ (અપકાચ-તેઉકાચમાં ન ઉપજ ત્યાં સુધીની સ્થિતિ જે કાચસ્થિતિ અને એક ભવમાં જીવ જેટલો કાળ રહે તે તેની ભવસ્થિતિ, પૃથ્વીકાચની ભવસિથતિ જ. અંતઊ ૨૨ વર્ષ.
- (૨) કાયસ્થિતિની બીજી ગાથા લખો.
- જ : (૨) ભાસગ પરિત પજજત સુહુમ, સન્ની ભવડથિ ચરિમેચ
એસેસિં તુ પચાણં કાચઠિંડ હોઈ નાચત્વા -
- (૩) પુઢ્વીકાળની વ્યાખ્યા લખો.
- જ : (૩) દ્રવ્યથી અસંખ્યાતી ઉત્સર્પણી અવસર્પણ કાળ ક્ષેત્રથી અસંખ્યાત લોકના આકાશપ્રદેશ ખાલી થાય તેટલો કાળ. કાળથી અસંખ્યાતો કાળ ભાવથી આંગુલના અસંખ્યાત ભાગના આકાશપ્રદેશ જેટલા લોક.
- (૪) અનિન્દ્રિય જીવોની સ્થિતિ શા માટે સાદિ અનંત છે ?
- જ : (૪) જે જીવો દ્રવ્યેનિન્દ્રિયો અને ભાવેનિન્દ્રિયોથી રહિત હોય તે જીવો અનિન્દ્રિય કહેવાચ છે. એવા જીવ ૧૩ - ૧૪ ગુણવાળાને સિદ્ધ હોય છે. તેથી તેની કાયસ્થિતિ સાદિ અનંતકાળની છે.
- (૫) મનુષ્યની ૭. કાયસ્થિતિ તુ પલ્યને પ્રત્યેક કોડપૂર્વ વર્ષની કઈ રીતે બતાવી છે ?
- જ : (૫) મનુષ્યના અધિકથી અધિક સર્જંગ આઠ ભવ થાય છે. તેમાં સાત ભવ પૂર્વકોડ વર્ષ આચુવાળા અને આઠમો અંતિમ ભવ દેવકુર આદિ જુગલિયાનો થાય. એ પ્રકારે સાત કોડપૂર્વ અધિક ૩ પલ્યોપમ સમજવું. જુગલિયા મૃત્યુ પછી નિયમથી દેવલોકમાં જ ઉત્પન્ન થાય છે.
- (૬) જીવ ત્રસ્કાચમાં જ. અને ૭. કેટલો કાળ રહી શકે ? કેવી રીતે ?
- જ : (૬) જીવ ત્રસ્કાચમાં જ. અંતમુહૃત અને ૭. ૨૦૦૦ સાગરને સં. વર્ષ અધિક.
(ગ) સમજાગ સાથે કાયસ્થિતિ લખો. (૬)
- (૧) મનઃપર્યવ જ્ઞાન (૨) ઉપયોગ દ્વાર (૩) ભવસ્થ સયોગી કેવળી અણાહારક
- જ : (ગ)(૧) મનઃપર્યવ જ્ઞાન જ. સમય ૭. દેશો ઊણા પૂર્વ કોડ વર્ષ મનઃપર્યવજ્ઞાન સાધુનો તેની પ્રાપ્તિના..... પ્રથમ અંતમુહૃતમાં કાળ થતો નથી, પરંતુ ત્યાર બાદ જ્યારે મનઃપર્યવજ્ઞાનનો ઉપયોગ મૂકે અને તે પ્રથમ સમયે જ કાળ કરે તે અપેક્ષા ૧ સમયની સ્થિતિ બતાવી છે. સંયમ દેશો ઊણો પૂર્વ કોડ વર્ષથી વધારો હોય નહીં તેથી તે ૭. સ્થિતિ સમજવી.
- (૨) ઉપયોગ ક્રાર : સાકાર ઉપયોગ અંત અંત
નિરાકાર ઉપાયોગ અંત અંત
(અનાકાર)
- ઇન્દ્રસ્થ જીવનો ઉપયોગ અંતમુહૃતમાં સાકારમાંથી અનાકાર અથવા અનાકારમાંથી સાકાર એમ નિયમથી બદલાઈ જાય છે.

(ઘ) નીચેની સ્થિતિ ક્યા બોલની છે ? ફક્ત નામ લખો (કોઈ પણ ચાર) (૪)

જવાબ સાથે(૧) જ. ૧ સમય અને	ઉ. ૧૩૨ સાગર સાધિક જવાબ (૧)	અવધિ દર્શન
(૨) જ. ૧ સમય અને	ઉ. ત સમય	જવાબ (૨) અણાહારી છંબસ્થ
(૩) જ. ૧૦,૦૦૦ વર્ષ	ઉ. ૫૫ પલ્ય	જવાબ (૩) દેવી
(૪) જ. ૧ સમય	ઉ. અનંતકાળ	જવાબ (૪) નપુંસક વેદ
(૫) જ. ૧ સમય	ઉ. ૬ આવલિકા	જવાબ (૫) સાસ્વાદન સમકિત

પ્રશ્ન - ૩ : બાર તપના આધારે જવાબ લખો : (કોઈ પણ પાંચ) ૧૫

(ક) (૧) ઈત્વરિક અને અવકાલિક અનશન એટલે શું ? (૧૦)

જ : ક (૧) ઈત્વરિક એટલે ભર્યાઈત સમય માટે આહારનો ત્યાગ.
અવકાલિક એટલે જાવજીવ આહારનો ત્યાગ.

(૨) ઉણોદરી તપથી શું લાલ થાય ?

જ : (૨) ઉણોદરીથી રસેન્ડ્રિય જીતાય, કામ જીતાય, નીરોગી થવાય.

(૩) પ્રશસ્ત કાય વિનય, લેદ સાથે લખો.

જ : (૩) પ્રશસ્ત કાય વિનયના ઉ ભેદ, તે ચતુનાથી ચાલે, ઊભો રહે, બેસે, શચન
કરે, ઓળંગો, વારંવાર ઓળંગો, સર્વ ઈન્ડ્રિયો અને કાચાની પ્રવૃત્તિ ચતુનાથી કરે.

(૪) પ્રથમ બે ધર્મકથા અર્થ સાથે લખો.

જ : (૪) આક્ષેપણી = મોક્ષની નજીક કરે. વિક્ષેપણી = સંસારથી દૂર કરે.

(૫) ધ્યાન તપ એટલે શું ? તે કેટલા છે ? તેના નામ લખો.

જ : (૫) કોઈ પણ એક વિષય પર મનની એકાગ્રતા કરવી તે દ્યાન તપ છે.
તે ચાર છે. આર્ત દ્યાન, રૌક્રદ્યાન, ધર્મદ્યાન, શુકલદ્યાન.

(૬) વ્યુત્સર્જ એટલે શું ? તેના મુખ્ય બેદના નામ લખો.

જ : (૬) વ્યૂત્સર્જ એટલે આત્માથી અલગ પદાર્થોનો ત્યાગ તેના બે બેદ -
(૧) દ્રવ્ય કાચોત્સર્જ (૨) ભાવ કાચોત્સર્જ

(૭) નીચેની કિયાથી ક્યું તપ થાય છે ? માત્ર નામ લખો. (જવાબ સાથે છે) (૫)

(૧) મૌન રહીને આહાર લે. જવાબ : વૃત્તિ સંક્ષેપ

(૨) ઉકું આસને બેસવું. જવાબ : કાચા કલેશ

(૩) ક્ષમા-વિનીતતા-સરલતા-સંતોષ ધરવા. જવાબ : પ્રતિ સંતીનતા

(૪) અરિહંત લગવાનની સ્તુતિ કરવી. જવાબ : વિનય તપ (અનાશાતના વિનય)

(૫) નવદિક્ષિતની સેવા કરવી. જવાબ : વૈચારચ્ચ તપ

પ્રશ્ન - ૪ : સામાયિક પ્રતિકમાગના આધારે જવાબ લખો.

૧૦

(ક) નીચેના સવાલોના જવાબ લખો.

(૧) કાઉસર્ગ એટલે શું ? તેનું ફળ શું છે ? (૨)

જ : ક (૧) કાઉસર્ગ એટલે શરીરને સ્થિર રાખવું અને શરીરના રાગનો ત્યાગ કરવો તેનું ફળ.

(૧) આત્મા પાપકર્મના બોજથી હળવો થાય છે. (૨) શુભ દ્યાનવાળો થાય છે.

(૩) સુખ સમાધિમાં રહે છે.

(૨) આત્માને અનર્થ દંડનું પાપ લાગે તેવા કાર્યો જણાવો. (૨)

જ : (૨) જેમ કે વિકથા કહેવી, ખરાબ ખોટો ઉપદેશ આપવો. પાણીનાનળ ખુલ્લા મૂકવા,
જરૂર વિના વસ્તુઓની ખરીદી કરવી વગેરે પ્રવૃત્તિઓ અનર્થદંડ કહેવાય છે.

(૪) પાઠ પૂર્તિ કરો : તિત્થયરાજં..... અણુતરં (૨)

જવાબ : (ખ) તિત્થયરાજં - ઉસભાઈ મહાવીર, પજજવસાસાં, દીણમેવ, નિર્ણથ,
પાવયાણ, સરચં, આણુતરં

(ગ) અર્થ લખો :

(૧) અભિજુહુજણાએ (૨) ચેઈં (૩) પરિસોસણયા (૪) વિહરિસ્સામિ (૨)

જવાબ (ગ) (૧) અર્થ: અભિજુહુજણાએ = આજા (૨) ચેઈં = આપ જ્ઞાનસ્વરૂપ છો.

(૩) પરિસોસણયા = ઉલેચવાનો વેપાર કર્યો હોય

(૪) વિહરિસ્સામિ = વિચરીશ

(ધ) માગધી લખો :

(૨)

(૧) બંને કાળ (૨) ધૈર્યરૂપ (૩) પ્રમાદ કરવાથી (૪) સ્થિર સ્વરૂપ

જવાબ (ધ) (૧) ઉભાઓ કાલં (૨) ધિજજ (૩) પમાચારિયં (૪) મયલ

પ્રશ્ન - ૫ : ભક્તામરના આધારે લખો :

૧૫

(ક) નીચેની ગાથા ભાવાર્થ સાથે લખો : (કોઈ પણ ત્રણ) (૧૨)

(૧) સમ્પૂર્ણ..... (૨) કિં શર્વરીષુ..... (૩) મન્યે વરં..... (૪) ત્વામામનન્તિ

જવાબ (ક) (૧) સમ્પૂર્ણ મંડળ શાશાંક કલા કલાપ, શુભા ગુણા સ્ત્રીભૂવનં તવ
લક્ષ્યનિતિ વે સંચ્ચિતાસ્ત્રી જ્ઞાદીશ્વર નાથ મેક,
કટ્ટાનિન વાચ્યતિ સંચરતો યથેષ્ટમુ ॥

સંપૂર્ણ મંડળવાળા ચંદ્રમાની કળાના સમૂહ જેવા ઉજજવળ તમારા ગુણો ત્રણો
જગતને ઓળંગીને વ્યાપી રહ્યા છે તેથી હે ત્રિલોકીનાથ ! જે એક જ સમર્થ
સ્વામીને આશ્રયે સાચી શ્રદ્ધાથી રહેલા હોય તેવા તે ગુણોને યથેષ્ટ વિચરતા
ભલા કોણ રોકી શકે ?

(૨) કિં શર્વરીષુ શાશિનાઽહનિ વિવસ્ત્વતા વા? પુષ્યન્મુખેન્દ્ર દલિતેષુ તમસ્સુ નાથ /

નિષ્પત્તન શાલિવન શાલિનિ જીવલોકે, કાર્ય કિયજજલ ઘેરેજલ ભાર નક્કે: // ૧૬ //
હે નાથ ! આપનું મુખચંદ્ર અંધકારને જ્યારે દૂર કરે છે, પછી રાત્રે ચંદ્રનું અને
દિવસે સૂર્યનું શું પ્રયોજન ? પાકી ગયેલ ડાંગરના ખેતરોથી સુશોભિત બનેલા આ
જગતમાં જળના ભાર વડે નભી ગયેલા વાદળાંનું શું પ્રયોજન ? કશું જ નહીં.

(૩) મન્યે વરં હરી હૃદાદ્ય એવ દૃષ્ટા દૃષ્ટેષુ યેષુ હૃદયં ત્વપિ તોપમેતિ /

કિં વીક્ષિતેન ભવતા ભુવિ યેન નાન્યઃ કશ્ચિન્મનો હરતિ નાથ ! ભવાન્તરેપી // ૨૧ //
હે નાથ ! હું માનું છું કે વિષણુ, શંકર આદિ દેવોને જોયા તેસારું જ થયું. કારણ
કે એમને જોયા છતાં મારું મન તો આપને વિષે જ સંતોષ પામે છે. આપને જોયા
પછી હવે આ લોકમાં એક વાર પણ અન્ય કોઈ દેવ મારા મનને હરી શક્ષે
નહીં

(૪) ત્વામામનન્તિ મુનયં પરમં પુમાસ, માદિત્ય વર્ણમભલં તમસઃ પુરસ્તાત

ત્વામેવ સમ્યગુપતલભ્ય જયનિતે મૃત્યુ, નાન્યઃશિવઃ શિવપદસ્ય મુનીન્દ્ર / પનથા // ૨૧ //

હે મુનીન્દ્ર ! આપને પરમ પુરુષ, અંધકારને દૂર કરવામાં સૂર્ય સમાન
તેજસ્વી અને નિર્મલ માને છે એવા આપને જ ઝડી રીતે ભજુને મૃત્યુને જીતી
જાય છે. તેથી મુક્તિપદ કલ્યાણકારી માર્ગ આપના વીતરાગ માર્ગ સિવાય બીજો
કોઈ જ નથી.

(૫) લોકમાં આપનો મહિમા સૂર્યથી પણ અધિક છે. તે ફક્ત ગાથા લખો

(૩)

જ : (૫) નાસ્તં કદાચિદુપચાસિ ન રાહુગમ્યઃ સ્પષ્ટીકરોષિ સહસા ચુગપજ્જગનિ ।

નામ્ભોધરોદર નિરુદ્ધ મહાપ્રભાવઃ, સૂર્યાતિ શાયિ મહિમાઽસિમુનીન્દ્ર । લોકે // ૧૭ //

અથવા

- (૧) પાર્થનાથ ભગવાન ક્યા કાળના કેટલામાં તીર્થકર હતા ? અને તે કેવા હતા ?
- જ્ઞાન (૧) પાશ્વનાથ ભગવાન અવસર્પિણી કાળના ૨ ઉમા તીર્થકર હતા તે રાગદ્રોષના વિજેતા, નરેન્દ્ર, દૈવેન્દ્રથી પૂજાયેલા તથા વંદિત, તત્પવજાની, સર્વજ્ઞા, ધર્મતીર્થની સ્થાપના કરવાવાળા અને સર્વ કર્માને જુતવાવાળા પાશ્વનાથ ભગવાન હતા.
- (૨) ગૌતમસ્વામી કોણ હતા ? કેવા હતા ? કેટલા અંગસૂત્રના જ્ઞાતા હતા ?
- જ્ઞાન (૨) ભગવાન વર્દ્ધમાન મહાવીર સ્વામીના પ્રથમ શિષ્ય ગણધર ગૌતમસ્વામી હતા. તેઓ વિદ્યા, જ્ઞાન અને ચારિત્રમાં પારગામી હતા. તેઓ આચારાંગ સૂત્રથી ૧૧ અંગસૂત્રના જાણકાર, ૧૨મા દસ્તિવાદ સૂત્રના જ્ઞાતા તત્પવજાની હતા.
- (૩) કેશીસ્વામિ અને ગૌતમસ્વામીની ચર્ચા સાંભળવા કોણ કોણ આવ્યા હતા ?
- જ્ઞાન (૩) કેશી ગૌતમ સ્વામીની ચર્ચા સાંભળવા અનેક મતાવલંબી પરિવ્રાજકો, કૃતૂહલી લોકો, મૃગ જેવા અનેક અજ્ઞાનીઓ અને હજારો ગૃહસ્થો આવ્યા હતા તેમજ જ્યોતિષી અને ધૈમાનિક દૈવ-દાનવ ભવનપતિ - ગંધર્વ), યક્ષ, રાક્ષસ, કિંનર આદિ વાણીયાંતર દૈવ પણ ત્યાં આવ્યા હતા તથા દેખાય તેવા અનેક અદશ્ય (ન દેખાય તેવા) બંને પ્રકારના દેવો ત્યાં આવ્યા હતા.
- (૪) ગૌતમસ્વામિએ કખાય રૂપી ભયંકર અર્જિનને કર્દી રીતે બુઝાવી છે ?
- જ્ઞાન (૪) ગૌતમસ્વામિએ મહામેદથી ઉત્પન્ન થયેલું સર્વથી ઉત્તમ જળ બ્રહ્મણ કરીને તે અર્જિનને સતત ઠારતા હતા. મહામેદ એટલે તે તીર્થકર ને તીર્થકરની આગમવાણી રૂપ પાણી તથા શ્રુત-શીલ અને તપરૂપ પાણી છાંટીને અર્જિનને શાંત કરેલી છે. આ રીતે ગૌતમ સ્વામીએ કખાયરૂપી ભયંકર અર્જિનને બુઝાવી છે.
- (૫) ઉન્માર્ગ અને સન્માર્ગ ક્યા ક્યા છે ? બંને માર્ગ પર ચાલનારાની શું દશા થાય છે ? તમે ક્યા માર્ગ ઉપર ચાલવા ઈચ્છો છો ?
- જ્ઞાન (૫) ઉન્માર્ગ એટલે દુપ્રવચનને માનનારા પાસંડીયાનો માર્ગ જેના પર ચાલવાથી પ્રાણીઓ સન્માર્ગથી ભષ્ટ થઈ જાય છે.
- સન્માર્ગ : જિનેન્દ્ર ભગવાન દ્વારા પ્રવિષ્ટ માર્ગ તે સન્માર્ગ છે. તે માર્ગ કેવળીઓનો છે. અનેકાંતથી પરિપૂર્ણ છે. તે માર્ગે ચાલનારા પૂર્ણતાને પ્રાપ્ત કરે છે. અમે ઉન્માર્ગને છોડીને સન્માર્ગ ચાલવા જ ઈરછીએ છીએ.
- (૬) ગૌતમસ્વામિ મનરૂપી દોડતા ઘોડાને કર્દી રીતે વશમાં રાખે છે ?
- જ્ઞાન (૬) ગૌતમસ્વામી મનરૂપ દોડતા ઘોડાને શ્રુતજ્ઞાનની લગામથી સમ્યક્ પ્રકારે વાંચના, પૃચ્છના, પરિયંખના, ધર્મકથા અને અનુપેક્ષા રૂપ ધર્મશિક્ષાથી બાંધીને વશમાં રાખે છે.

॥ જય જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બાઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ્ઘ

Shree Greater Bombay Vardhman Sthanakvasi Jain Mahasangh-Mumbai સંચાલિત

માતુશ્રી મણિબેન મણશી બીમશી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ

Matushree Maniben Manshi Bhimshi Chhadva - Dharmik Shikshan Board

વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ચુપ નું પેપર

તા. ૦૭-૦૮-૨૦૧૬ • સમય: બપોરે ૨ થી ૫.૩૦ • શ્રેણી ૧૫ • ગુણ : ૧૦૦

(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 15)

સવાલ સાથે

જવાબ પેપર

પ્રશ્ન - ૧. : (ક) નીચેની ગાથાઓ ભાવાર્થ સહિત પૂર્ગ કરો (કોઈ પણ છ.)

(૧) દંસણ સમાહિએ

જવાબ-૧ (ક)

(૧) દંસણ વિષાય આવસ્સાએચ, સીલવ્યાએ નિરદ્ધિયારે ।

ખણાલવ તવ ચિયાઅએ, વેચાવચ્ચે સમાહિએ ॥

ભાવાર્થ : સમકિત નિર્મળ પાળવાથી, વિનય કરવાથી, ઉભયકાળ આવશ્યક - પ્રતિક્રિયા કરવાથી, લીધેલ વ્રત પરચક્ખાણ નિરતિચાર પાળવાથી, એક ક્ષણ કે લવ પ્રમાણ કાળમાં પણ સંવેગભાવ અને શુભ દ્યાન (ધર્મ-શુકલ) દ્યાચયવાથી, ૧૨ પ્રકારના તપથી નિર્જરા કરવાથી અભયદાન, સુપાત્રદાન દેવાથી, ૧૦ પ્રકારની વૈચાવચ્ચે કરવાથી, ચતુર્વિધ સંધને સમાધિ (સેવા, શોભા) દેવાથી.

(૨) લખબંતિ.....ન લખબર્દી

જ. (૨) લખબંતિ વિમલાભોએ, લખબંતિ સુરસંપચા ।

લખબંતિ પુતંમિતચ, એગો ધર્મો ન લખબર્દી ॥

ભાવાર્થ : આ જીવને પૂર્વે અનેકવાર મનુષ્યના મનોરમ કામભોગો પ્રાપ્ત થયા છે. દેવભવ તથા દિવ્ય સંપદા પણ પ્રાપ્ત થઈ છે. પુત્ર, મિત્ર, કલત્ર આદિ પણ અનેકવાર મખ્યાં છે, પરતુ જીવને જૈન ધર્મની પ્રાપ્તિ થવી, અતિ દુર્લભ છે.

(૩) જેડસંખ્યા.....સરીરભેએ

જ. (૩) જેડસંખ્યા તુચ્છ પરપ્પવઈ, તે પિજજ-દોસાણુગચ્છા પરજકા ।

એ એ અહુમેતિ દુગુંછમાણો, કંખે ગુણે જાવ સરીર ભેએ ॥

ભાવાર્થ : જે અસંસ્કૃત, અંત:કરણની શુદ્ધિથી રહિત, હલકા, પરનિંદા કરવાવાળા, રાગ-દ્રેષ્ટમાં અનુરક્ત, પૂર્વકૃત કર્મથી પરાદીન છે; તેઓ અધર્મના હેતુ છે એવું જાણી તેમના તરફ દુર્લક્ષ કરી જ્યાં સુધી શરીરનો અંત થાય નહીં ત્યાં સુધી સમ્યકુદર્શન આદિ ગુણોની આકાંક્ષા કરતો વિચરે.

(૪) ધર્મમારામે સમાહિએ

જ. (૪) ધર્મમારામે ચરે ભિક્ખુ, વિઈમં ધર્મસારહી ।

ધર્મમારામે રએ દન્તે, બંબચેર સમાહિ એ ॥

ભાવાર્થ : દૈર્ઘ્યવાન, ધર્મરથના સારથી સાધુ ધર્મરૂપ બાગમાં સ્વાદ્યાય, દ્યાન આદિ ધર્મકિયામાં વિચરણ કરે. ઈન્દ્રિયોનું દમન કરનાર, બ્રહ્મચર્યમાં સમાધિવંત સાધુ હંમેશાં ધર્મબાગમાં અનુરક્ત રહે.

(૫) મુહું મુહું પઉસ્સે

જ. (૫) મુહું મુહું મોહ ગુણેજચંતં, અણોગ-રુવા સમણં ચરંતં ।

ફાસા ફુસંતી અસમંજ્ઝ સં ચ, ન તે સુ ભિક્ખુ ભણાસા પઉસ્સે ॥

ભાવાર્થ : નિરંતર શબ્દ આદિ મોહગુણને જીતતા, સંચમભાં વિચરતા સાધુને એક પ્રકારના શબ્દ આદિ વિષય, પ્રતિકૂળ રૂપથી પીડા આપે છે, છતાં પણ સાધુ તેના ઉપર મનથી પણ દ્રેષ્ટ ન કરે.

- (૬) એગો લકખણ્ણ॥
- જ. (ક) એગો મે સાસારો અપ્પા, નાણા-દંસાણ સંજુમો ।
સેસામે બહિરા ભાવા, સત્ય સંજોગ લકખણ॥
- ભાવાર્થ : મારો આત્મા એકલો છે, શાશ્વત છે, જ્ઞાન-દર્શનથી ચુક્ત છે, તેના સિવાય બધા બાધ્ય ભાવ છે. સર્વ સંયોગતૃપ લક્ષણવાળા છે.
- (૭) જે પાવ ઉવેંતિ
- જ. (૭) જે પાવકમ્મેહિં ધણં મણૂસા, સમાચયંતિ અમર્દ ગહાય ।
પહાય તે પાસ-પચાણુંએ નરે, વેરાણુંબદ્ધા એરથં ઉવેંતિ ॥
- ભાવાર્થ : જે પાપકર્મ ક્રારા ધનને પ્રાપ્ત કરીને તેને, અમૃત સમાન સમજી તેનો સંચય કરે છે તે સંસારની સ્નેહજ્ઞાળમાં ફસાયેલો તથા ધણા જીવોની સાથે વેરભાવને બાંધતો, ધનને છોડીને અંતે નરકમાં ઉત્પન્ન થાય છે, ત્યાં તે ધન તેને શરણારૂપ થતું નથી.
- (૮) નીચેનામાં માણ્યા પ્રમાણો જવાબ લખો. (કોઈ પાગ ઉ લખો)
- (૧) ફળ ભોગવ્યા વિના કરેલાં કર્મથી છુટકારો થતો નથી તે બતાવતી ગાથા લખો.
- ખ) જઃ (૧) તેણોર જહા સંધિમુહે ગહિએ, સકમ્મુણા કિરચી પાવકારી ।
એવં પચા પેચય ઈહંચ લોએ, કડાણ કમ્માણ એ મોકખ અત્યિ ॥
- (૨) સાધુ-સાધ્યીની સેવા/સમાગમથી શું લાભ થાય છે તે બતાવતી ફક્ત ગાથા લખો.
- જઃ (૨) સવણો નાણો ચ વિનનાણો, પચચફખાણો ચ સંજમે ।
આણાસવે તવે ચેવ, વોટાણો અકિરિયા સિદ્ધિ ॥
- (૩) તીર્થકર નામ કર્મ બાંધવાના કારણો બતાવતી ગાથા કયા સૂત્રમાં છે ?
તે અંગ છે કે ઉપાંગ ? તેમાંથી ફું અને ૧૮મું કારણ બતાવો.
- જઃ (૩) તીર્થકર નામકર્મ બાંધવાના કારણો બતાવતી ગાથા શ્રી જ્ઞાતાસૂત્રના અદ્યયન-૮ના આધારે તે અંગ છે. છઙું કારણ - બહુશ્રુતના ગુણાક્રિતન કરવાથી, ૧૮મું - નવું નવું અપૂર્વ તત્ત્વજ્ઞાન ભાગવાથી.
- (૪) હે જીવ ! પ્રમાણ ન કર... આવું બતાવતી ફક્ત ગાથા લખો.
- જઃ (૪) અસંખ્યં જીવિય મા પમાયએ, જરોવહિયસસ હુ એત્યિ તાણં ।
એવં વિચાણાહિ જણો પામતો, કિણણુ વિહિંસા અજ્યા ગહિંતિ ॥
- (૫) ભગવાન મહાવીરના પાંચમા ગણધરનું નામ આવતી હોય તે ફક્ત ગાથા લખો.
- જઃ (૫) ચોં પૂરવધાર કહીએ, જ્ઞાન ચાર વખાણીએ ।
જિન નહીં પણ જિન સરીખા, સુધર્મા સ્વામીને જાણીએ ॥
- (૬) રાજ શેનાથી શોલે છે ? સાધુ શેનાથી શોલે છે ?
- જઃ (૬) હાથી, ઘોડા, રથ અને પાયદળ એ ચતુરંગિણી સેનાથી રાજ શોલે છે. નિર્વધ, નિર્દોષ વાણીથી સાધુજનો શોલે છે.
- (૭) જીવ કર્મ સંગ્રહ થવાથી ફરીફરીને ગર્ભમાં આવી જન્મ-મરણ કરે છે તે બતાવતી ફક્ત ગાથા લખો.
- જઃ (૭) ઉમ્મુંચ પાસં ઈહ મહિયએહિં, આરંભજીવી ઉભયાણુ પસ્સી ।
કામેસુ જિદ્ધા ઇયાચયં કરેંતિ, સંસિરચ્ચમાણા પુણારિંતિ ગબ્બં ॥
- (૮) બ્રહ્મચર્ય વ્રતનો મહિમા બતાવતી ગાથા કયા સૂત્રમાં છે ? બ્રહ્મચર્યનું ફળ
બતાવતી ગાથા કયા સૂત્રમાં છે ?
- જઃ (૮) બ્રહ્મચર્યનો મહિમા બતાવતી ગાથા શ્રી પ્રજ્ઞનવ્યાજ્ઞાણ સૂત્ર...શ્રુત સર્કંદ્ય-૨, ૪થા
ક્રારમાં છે. બ્રહ્મચર્યનું ફળ બતાવતી ગાથા શ્રી ઉત્તરાદ્યયન સૂત્ર અદ્યયન-૧૫ના આધારે છે.
- (ગ) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખો.
- જવાબ સાથે (૧) અજ્યા જવાબ : અસંયમી (૫) ગહાય જવાબ : ગ્રહણ કરી
(૨) ભણિયા જવાબ : કદ્યા છે (૬) જક્ખ જવાબ : ચંદ્રો
(૩) વિદ્યાભિયા જવાબ : જાણો (૭) પરિસંક્રમાણો જવાબ : દ્વારા રાખતો
(૪) સિદ્ધિલે જવાબ : શિદ્ધિલ થતા (૮) પડિલેણ જવાબ : સમન્વય કર

- (ઘ) નીચેના શબ્દોનું માગધી લખો (કોઈ પણ ચાર)
- જવાબ** (ઘ) (૧) ભોગવવાના સમયે જવાબ : વેચકાલે (૫) દુર્ખણ જવાબ : અબલ
 (૨) પ્રભાવના જવાબ : પભાવણાયા (૬) શાંત કરે જવાબ : રક્ખેજજ
 (૩) દેવસંપત્તિ જવાબ : (૭) વાત્સલ્ય જવાબ : વરછલયા
 (૪) દેવ સંપત્તિ : જવાબ : સુરસંપદ્યા (૮) હોય છે. જવાબ : સત્.
-

પ્રશ્ન - ૨ : છ લેશ્યાના આધારે જવાબ લખો :

(૧) લેશ્યાના દ્વાર કેટલા ? તેમાંથી દંડા, ૮મા, ૧૧માં દ્વારનું નામ લખો.

જવાબ-૨:(ક) (૧) લેશ્યાના દ્વાર ૧૧ છે. કંડો - પરિણામ દ્વાર, ૮મો - સ્થાનક દ્વાર, ૧૧મો - ચ્યાપન દ્વાર છે.

(૨) કૃષણ લેશ્યાના લક્ષણો લખો. (કોઈ પણ ચાર લખો)

જ.: (૨) કૃષણ લેશ્યાના લક્ષણો - ૧) પાંચ આશ્રવનો સેવનાર ૨) ત્રણ અગુપ્તિવંત
 ૩) છ'કાય જીવનો હિંસક (૪) આરંભનો તીવ્ર પરિણામી તથા દ્રેષ્ણ
 ૫) પાપ કરવામાં સાહસિક (૬) કઠોર પરિણામી ૭) જીવ હિંસા સૂગ
 રહિત કરનાર ૮) અજિતેન્દ્રિય.

(૩) કાપોત લેશ્યાનો રસ લખો.

જ.: (૩) કાપોત લેશ્યાનો રસ - જેવી કૂણી કાચી કેરીનો રસ, જેવો તુવેર
 અને કાચા કોઠાનો રસ એથી અનંતગુણો ખાટો રસ.

(૪) સનતકુમારદેવને જે લેશ્યા હોય તેની જગન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ લખો.

જ.: (૪) સનતકુમાર ત્રીજા દેવલોકના દેવ છે. તેને પદ્મ લેશ્યા હોય તેની
 જગન્ય સ્થિતિ ૨ સાગર અને ઉત્કૃષ્ટ - ૧૦ સાગરને અંતમુહૂર્ત અધિક છે.

(૫) સિમંધર સ્વામીને કર્દ લેશ્યા હોય ? સિદ્ધ ભગવાનને કર્દ લેશ્યા હોય ?

કાચી કેરીને કર્દ લેશ્યા હોય ? ત્રીજી નરકના નારકીને કર્દ લેશ્યા હોય ?

જ.: (૫) સિમંધર સ્વામીને - પરમ શુકલ લેશ્યા, સિદ્ધ ભગવાન - અલેશી,
 કાચી કેરી - કૃષણ, નીલ કાપોત, ત્રીજી નરક - નીલ અને કૃષણ.

(૬) મને ઓળખો, હું કર્દ લેશ્યા છું.

જવાબ સાથે :

i) મારો રસ ખજૂર કરતાં પણ મીઠો છે.	જવાબ: i) શુકલ લેશ્યા
ii) હું રસનો લોલુપી છું.	જવાબ: ii) નીલ લેશ્યા
iii) મોગરાના કૂલ કરતાં અધિક શૈત વર્ણ મારો છે. જવાબ: iii) શુકલ લેશ્યા	
iv) પોતાના દોષો છુપાવનાર છું.	જવાબ: iv) કાપોત લેશ્યા
v) મારી જગન્ય સ્થિતિ પલ્યનો	જવાબ: v) જ્યોતિષી દેવોમાં
૮મો ભાગ છે.	તેજોલેશ્યાની
vi) કોયલની પાંખ જેવો મારો વર્ણ છે.	જવાબ: vii) કાપોત લેશ્યા

(૭) લેશ્યાનો સ્પર્શ દાર લખો.

જ.: (ખ) **સ્પર્શ દ્વાર :** જેવી કરવતની ધાર, જેવી ગાયની જીબ, જેવું મુંજનું તથા સાગનું
 પાન તે કરતાં તે અનંતગુણો માઠો અપ્રશસ્ત લેશ્યાનો કર્કશ (ખરબચડો) સ્પર્શ
 જાણાવો. જેવી બૂર નામે વનસ્પતિ, જેવું માખણા, જેવાં સરસવનાં કૂલ, જેવું
 મખમલ એ કરતાં અનંતગુણો અધિક પ્રશસ્ત લેશ્યાનો સ્પર્શ સુંવાળો જાણાવો.

પ્રશ્ન - ૩ :અશ્વપ્રયન માતાના આધારે જવાબ લખો.

(૧) માંડલાના દોષ કેટલા ? વિસ્તારથી સમજાવો.

જવાબ -૩:(૧) માંડલના દોષ પાંચ છે ૧) સંયોગ - સ્વાદ ખાતર બીજુ વસ્તુ બેળવવી તે. ૨) પરિમાણ
 - ભૂખથી વધુ ખાવું (૩) અંગાલાઃ વખાણ કરીને ખાવું (૪) ધૂમ વજોડીને ખાવું (૫)
 કારણ - વિના કારણ ખાવું, ભૂખવગર ખાવું.

- (૨) દ્રવ્યથી કેટલા પ્રકારની ભાષા ન બોલાય ? કઈ કઈ ?
 જ.: (૨) દ્રવ્યથી ચ પ્રકારની ભાષા ન બોલાય, તે કર્કશ, કઠોર, છેદકારી,
 બેદકારી, માર્મિક,, મૃષા, સાવધ અને નિશ્ચયકારી.
- (૩) ગુપ્તિ એટલે શું ?
 જ.: (૩) ગુપ્તિ એટલે ગોપવંસ. બુદ્ધિ અને શ્રદ્ધાપૂર્વક, મન, વચન, કાયાને
 ઉનમાર્ગથી રોકવા તથા આત્મગુણોની રક્ષા કરવી તે ગુપ્તિ.
- (૪) સાધુ કેટલા પ્રકારના પાત્રા વાપરે? તેના નામ લખો.
 જ.: (૪) સાધુ ત્રણ પ્રકારના પાત્રા વાપરે, તે કાષ્ટના, માટીના, તુંબીના.
- (૫) સાધુ દ્રવ્યથી કેટલા સ્થાનમાં પરઠે નહીં? કોઈ પણ ત્રણ લખો.
 જ.: (૫) સાધુ દ્રવ્યથી ૧૦ સ્થાનમાં પરઠે નહીં. તે ૧) માણસોની આવ-જા
 થતી હોય ત્યાં ૨) જીવની ધાત થાય ત્યાં ૩) વિષમ-ઉંચી-નીચી ભૂમિ
 ૪) પોલી ભૂમિ પર ૫) સાંકડી ભૂમિમાં ૬) તરતની અચેત ભૂમિમાં ૭) જીવોના
 બિલ હોય ત્યાં ૮) લીલ-કૂગ હોય ત્યાં.
- (૬) મનગુપ્તિ દ્રવ્યથી અને કાયગુપ્તિ ભાવથી લખો.
 જ.: (૬) મન ગુપ્તિ દ્રવ્યથી - આરંભ - સમારંભમાં મન ન પર્વતનાવે.
 કાય ગુપ્તિ - ભાવથી - સાવધ યોગ (પાપકારી કાર્યો) ન પર્વતનાવે
 (ન સેવન કરે)
- (૭) સાધુને કેટલી પછેડી હોય ? સાધ્વીને કેટલી પછેડી હોય ?
 જ.: (૭) સાધુ તે પછેડી રાખે, સાધ્વી ચ પછેડી રાખે.
- (૮) મને ઓળખો હું કઈ સમિતિ કે ગુપ્તિ છું.

જવાબ સાથે :	૧) કુમાર્ગ છોડીને સુમાર્ગ ચાલવું.	જવાબ : ઈરિયા સમિતિ
	૨) ચાર વિકથા ન કરે	જવાબ : વચન ગુપ્તિ
	૩) ભમતા રહિત સંયમ સાધન સમજુને લોગવે.	જવાબ : આદાન
	૪) રસ્તે ચાલતા ન બોલે.	જવાબ : ભાષા સમિતિ

- પ્રશ્ન - ૪ : સામાયિક પ્રતિકમણના આધારે જવાબ લખો. (કોઈ પાણ પાંચ)
 (૧) સ્વાધ્યાયના પ્રકાર કેટલા ? તેનાં નામ લખો.
- જવાબ - ૪ : (૧) સ્વાધ્યાયના પ્રકાર પાંચ, તે વાયણા, પુરછણા, પરિયણણા, અનુપ્રેક્ષા, ધર્મકથા.
 (૨) પાઢિયારુ એટલે શું ? પાઢિયારા દાનના નામ લખો.
- જ.: (૨) જે આપીને પાછી લેવાય તેવી વસ્તુને પાઢિયારુ કહે છે. તે પાંચ છે. પીઠ, ફલગ,
 સિજા સંથારાએણાં, ઓષધાં, લેસજજેણાં
- (૩) પ્રતિકમણમાં “સર્વ પાણ-ભૂય-જીવ-સત્તાણાં ક્યાં આવે છે ? તેના અર્થ લખો.
- જ.: (૩) પ્રતિકમણના ચોથા શ્રમણસૂત્રમાં સર્વ - સર્વ, પાણ - વિકલેન્ડ્રિય
 ભૂય-વનસ્પતિ, જીવ - પંચેન્ડ્રિય, સત્તાણાં - પૃથ્વી, પાણી, અનિન અને વાયુકાય.
- (૪) જી ઉગમેણાં ન પરિદ્રિંઘિયં પાઠ્પૂર્તિ કરો.
- જ.: (૪) જી ઉગમેણાં ઉપ્યાયએસણાએ અપરિસુર્જ, પરિંગાહિયં પરિભુતં
 વા જી ન પરિદ્રિંઘિય
- (૫) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખો :
 ૧) ચકખુદ્યાણાં ૨) મજાં ૩) મજામાં ૪) અકરણયા
- જ.: (૫) ચકખુદ્યાણાં - જાનરૂપી ચક્ષુના દેનારા, મજાં - મારે,
 મણામાં - મનને અતિ વહાલું અકરણયા - ન રાખી હોય.
- (૬) નીચેના શબ્દોનું માગધી લખો :
 ૧) ચોરને મદદ કરી હોય ૨) લોભથી કરેલી ૩) ઉપર બેસીને ૪) વાણીથી સ્તુતિ કરાયેલા.

જ.: (ક) તક્કરપ્પાંગો, લોહાએ, દુરુઠીને, કિત્તિય.

પ્રશ્ન - ૪ : મોટા માંગલિકને આધારે જવાબ લખો :

(ક) ૧) શરણાં કેટલાં છે ? કેટલાં સમય માટે અંગીકાર કરવાના છે ?

જવાબ - ૪ (ક) ૧) શરણાં ૪ છે, તે આ ભવ, પરભવ, ભવોભવ સદાને માટે શરણું અંગીકાર કરવાના છે.

૨) પ્રલુબેવા નિર્મળ ક્યારે બનાય ?

જ.: ૨) જ્યારે આપણો આપણો ઉપયોગ પ્રલુના ગુણોમાં પ્રવર્તન કરીએ તો પ્રલુબેવા નિર્મળ થવાચ.

૩) રાગ-દ્રેષ્ણને હૃણવા કોનું શરણું લેશું ?

જ.: ૩) રાગ-દ્રેષ્ણને હૃણવા સિદ્ધ ભગવાનનું શરણું લેશું

૪) પ્રલુબે મહાવીરના કચા ગણધરનું નામ માંગલિકમાં ક્યાં આવે છે? તે ગણધર કેવા છે?

જ.: ૪) ઈન્દ્રભતિ ગણધર - ગોતમનું નામ આવે છે. તેઓ અનેક લબ્ધિના ભંડાર છે.

પ્રશ્ન - ૫ : ભક્તામરના આધારે જવાબ આપો : નીચેની ગાથા ભાવાર્થ સાથે પૂર્ગ કરો.

૧) ઉચ્ચૈર શોક પાર્શ્વવર્તિ

જવાબ - ૫ : ૧) ઉચ્ચૈરશોક - તરુસંશ્રિતમુન્યાખ । માભાતિ ઇપપમલં ભવતિ નિતાન્તમ् ॥

સ્પષ્ટોલસટિકરણ મસ્ત તમોવિતાન, બિમ્બંરવેરિવ પચોધર પાર્શ્વવર્તિ ॥

ભાવાર્થ : હે પ્રલુ ! ઊંચા અશોકપૃષ્ઠની આશ્રયે બિરાજેલું ઊંચે જતા કિરણો વડે શોભતું આપનું નિર્મળ સ્વરૂપ, મેઘમંડળની પાસે અત્યંત ચમકી રહેલાં અને અંધકારના સમૂહને નાશ કરનારા એવા સૂર્યનિંબ સમું ધણું શોભે છે.

૨) છત્રત્રયં પરમેશ્વરત્વમ्

જ.: ૨) છત્રત્રયં તવિલાતિ શશાંકકાન્ત - મુચ્યો: સ્થિતં સ્થગિતભાનુકર પ્રતાપમ ।

મુક્તાફલ - પ્રકરજાલ - વિવૃદ્ધશોભં, પ્રખ્યાપયત ત્રિજગતઃ પરમેશ્વરત્વમ् ॥

ભાવાર્થ : ચંદ્ર જેવા ઉજજવળ, સૂર્યના કિરણોના પ્રભાવને રોકી રાખનાર અને મોતીની ઝૂલોના સમૂહથી જેની શોભા વધી રહી છે, તેવા આપના મસ્તક ઉપર રહેલાં ત્રણ છત્રો આપનું ત્રણે જગતનું પરમેશ્વરપણું દર્શાવતા શોભી રહ્યાં છે.

૩) સ્વર્ગાપવર્ગ પ્રયોજય:

જ.: ૩) સ્વર્ગાપવર્ગમભાર્ગ વિમાર્ગણોષ્ટ, સદ્ધર્મ - તત્વકયનેક - પદ્ધિત્રિલોકયામ् ।

દિવ્યદવનિ-ભર્વતિ તે વિશાર્થ સર્વ, ભાષા સ્વભાવ-પરિણામ -ગુણો: પ્રયોજય: ॥

ભાવાર્થ : હે પ્રલુ ! આપની અલોકિક વાણી દેવલોક અને મોક્ષનો માર્ગ બતાવવામાં સહાયક છે. ત્રણે લોકના સત્ય ધર્મના રહસ્ય કહેવામાં અદ્રિતીય, નિપુણા અને કુશળ છે. પદાર્થના વિસ્તૃત, સ્પષ્ટ અર્થ બતાવવામાં તથા સર્વ ભાષાઓના ગુણાને પરિણામન કરી શકે તેવા ગુણોથી ચુક્ત છે.

૪) વિશ્વના સંપૂર્ણ સદગુણો ક્યાં સમાયેલા છે ? શા માટે ?

જ.: ૪) વિશ્વના સંપૂર્ણ સદગુણો પ્રલુનો આશ્રય કરીને રહ્યા છે કારણ કે બીજે કચ્ચાંય અવકાશ ન મળવાથી પ્રલુમાં રહેલા છે.

૫) દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થતાં ઝૂલોનાં નામ લખો.

જ.: ૫) મંદાર, સુંદર, નમેરુ, સુપારિજાત સંતાનક વગેરે.

૬) ત્રણે લોકના તેજસ્વી પદાર્થોના તેજને કોણ ઝાંખા પાડી દે છે ?

જ.: ૬) પ્રલુના મસ્તક પાછળ રહેલા નિતાન્ત, શોભાયમાન ભામંડળની અતિશય તેજસ્વિતા ત્રણે લોકના તેજસ્વી પદાર્થોના તેજને ઝાંખી પાડી દે છે.

અથવા

પ્રેરણ - પ : વાર્તાના આધારે જવાબ લખો :

(ક) (૧) કેકચાર્દ દેશ કેવો હતો ?

જવાબ-પ :(ક) (૧) કેકચાર્દ દેશ યેભવશાળી મહેલોચુક્ત, કોઈ પણ પ્રકારના ભયથી રહિત, સમૃદ્ધિ, ધન-ધાન્યથી ભરપૂર હતો. દરેક અતુમાં ફળ-ફૂલથી ચુક્ત, રમણીય, નંદનવન સમાન, મનને પ્રસન કરવાવાળો અને ખૂબ મનોહર હતો.

(૨) પરદેશી રાજને લાડવામાં ઝેર કોણે આપ્યું? પરદેશીએ આ વાત જાણ્યા છતાં પણ શું કર્યું?

જ.: (૨) તેની પતની સૂર્યકાંતાએ, પરદેશી રાજને ખબર પડી ગઈ કે પોતાની પતનીએ જ લાડવામાં ઝેર આપ્યું છે છતાં પણ ધર્મનો ધર્મ પામેલા હોવાથી તેઓ સમભાવમાં રહ્યા અને દેહ-મમત્વનો ત્વાગ કરી સંથારો કર્યો.

(૩) જીવ અદશ્ય છે તે વાતનું નિરૂપણ કરતું દૃષ્ટાંત ટ્રૂકમાં સમજવો.

જ.: (૩) જીવ અદશ્ય છે તે વાત સમજાવવા કેશી સ્વામીએ કઠિયારાનું દૃષ્ટાંત આપતાં સમજાવ્યું કે જ્યારે કઠિયારાને કહેવામાં આવ્યું કે તમે આ અનિનાં પાત્રમાંથી અનિન લઈ ભોજન બનાવજો અને જો અનિન બુઝાઈ જાય તો આ અરણીના લાકડા વડે ભોજન બનાવજો. હવે જ્યારે અનિન બુઝાઈ ગયો ત્વારે કઠિયારાએ અરણીના લાકડામાં જોયું તો અનિન ન દેખાતાં તેના ૨,૪,૮ ટુકડા કર્યા પણ અનિન ન દેખાયો. આમ સમજાવતાં કેશી સ્વામીએ કહ્યું કે, જે અરણીમાં અનિન અદશ્ય રીતે સમાચેલો છે તે અરૂપી હોવાથી તે દેખાતો નથી તેવી જ રીતે જીવ અરૂપી ગુણવાળો હોવાથી ચક્ષુથી જોઈ શકતો નથી.

(૪) વ્યવહારકર્તા કેટલા પ્રકારના છે ? તેમાંથી વ્યવહારી કોણ અને અવ્યવહારી કોણ ?

જ.: (૪) વ્યવહારકર્તા ચાર પ્રકારના છે : ૧) કોઈ કોઈને દાન આપે છે પણ સારી ભાષામાં બોલતો નથી. ૨) કોઈ સંતોષજનક વાતો કરે છે પણ દાન દેતા નથી. ૩) કોઈ દાન પણ આપે અને લેવાવાળા સાથે સંતોષજનક વાત પણ કરે છે. ૪) કોઈ આપતું પણ નથી અને સંતોષજનક વાત પણ કરતું નથી. આમાં પ્રથમ ત્રણ વ્યવહારી છે અને ચોથો અવ્યવહારી છે.

(૫) કેશીસ્વામીએ પરદેશી રાજ સાથે કેવા શબ્દોમાં કેવો વ્યવહાર કર્યો ? શા માટે ?

જ.: (૫) કેશી સ્વામીએ અમનોજા શબ્દોથી ઉપાતંભચુક્ત વ્યવહાર કર્યો કારણ કે પરદેશી રાજએ દંડનીતિને સારી રીતે જાણવા છતાં પણ કેશી સ્વામી સાથે તેઓની વિરુદ્ધ વ્યવહાર કર્યો હતો.

(૬) નીચેના વાક્ય કોણ બોલે છે ?

જવાબ સાથે

(૧) હે ભગવાન ! અમારા રાજ અધાર્મિક છે.

જવાબ : ચિત્ત સારથી બોલે છે.

(૨) જડ પુરુષ, જડ પુરુષની સેવા કરે છે.

જવાબ : પરદેશી રાજ બોલે છે.

(૩) હા, હું માનું છું કે જીવ અને શરીર અલગ છે.

જવાબ : કેશી સ્વામી બોલે છે.

(૪) મને વિના વિલંબે જાણ કરવી.

જવાબ : ચિત્ત સારથી બોલે છે.

(૫) હે પૌત્ર ! ધર્મ કરવાથી સુખી થવાય છે.

જવાબ : દાદી (પરદેશીના) બોલે છે.

(૬) હું અધન્ય છું, પુણ્યહીન છું.

જવાબ : લોહ વાહિયો બોલે છે.

(ગ) જીવની ગતિ કેવી છે ? હાથી અને કંથવાનો જીવ કેવો છે ?

જ.: ગ) જીવની અપ્રતિહિત ગતિ છે. હાથી અને કંપવાનો જીવ સમાન પરિમાણવાળો છે.

॥ જ્ય જિનેન્ડ્ર ॥

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બાય વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ

Shree Greater Bombay Vardhman Sthanakvasi Jain Mahasangh-Mumbai સંયાલિત

માતુશ્રી મણિબેન મણશ્રી ભિમશ્રી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ

Matushree Maniben Manshi Bhimshi Chhadva - Dharmik Shikshan Board

વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ચુપ નું પેપર

તા. ૦૭-૦૮-૨૦૧૬ • સમય: બપોરે ૨ થી ૫.૩૦ • શ્રેણી ૧૬ • ગુણ : ૧૦૦

(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 16)

સવાલ સાથે
જવાબ પેપર

પ્રશ્ન - ૧ : (ક) નીચેના વાક્ય ને ગાથામાંથી લેવાયા હોય તે ગાથા લખો (અર્થ નહીં)
(કોઈ પણ પાંચ)

(૧) ઈન્ડિયનું દમન કરવાવાળા પાપકર્મનો બંધ કરતા નથી.

જવાબ-૧(ક)

(૧) સત્યભૂયાપ્તભૂપરસ્સ, સમબં ભૂયાર્દી પાસાઓ
પિહિયાસત્યપ્રસ્સ દંતપ્રસ્સ, પાવં કમ્બં ન બંધદઈ

(૨) ધણા જીવો ધર્મભાર્ગથી ભષ થઈ જાય છે.

જ : (૨) આહચ્ય સવણાં લદ્ધું સદ્ગા પરમ દુલ્લહા
સોચ્યા નેઆ ઉયં મગ્ગાં, બહવે પરિભરસાઈ

(૩) સમભાવપૂર્વક સહન કરનાર સાધુને સુગતિ સુલભ છે.

જ : (૩) તવોગુણાપહાણાપ્તસ્સ, ઉજ્જુમદ્દ ખંતિસંજમરયપ્તસ્સ
પરીસહે જિણાંતપ્તસ્સ, સુલહા સુગઈ તારિસગપ્તસ્સ

(૪) વૈમાનિક દેવોમાં સેંકડો પૂર્વ વર્ષો સુધી રહે છે.

જ : (૪) અપ્યિયા દેવ કામાણાં કામરૂપ વિઉવ્યિણો
ઉંડું કપ્પેસું ચિછંઠંતિ, પુત્વા વાસસયા બહૂ

(૫) જે વ્યક્તિ અયતનાથી ઊભી રહે તેના કડવાં ફળ ભોગવવા પડે છે.

જ : (૫) અજચં ચિઠ્ઠમાણો ચ, પાણ ભૂયાર્દી હિસાઈ
બંધદઈ પાવચં કમ્બં, તં સે હોઈ કહુંચ ફલં

(૬) સંસાર પરિભ્રમણમાંથી હું ક્યારે છૂટીશ ?

જ : (૬) એવમાવહુ જોણિસુ, પાણિએ કમ કિટિસા
ન નિવ્યિજજંતિ સંસારે સત્યપ્રથેસુ વ ખતિયા

(અ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ગ કરી ભાવાર્થ લખો : (કોઈ પણ સાત)

(૧) તત્થ હિચ્યા..... (૨) અજચં ચિઠ્ઠમાણો..... (૩) જ્યા નિવ્યિંદ્યે.....

(૪) વિસાલિ સેહિ..... (૫) કમ્બ-સંગેહિ (૬) અજચં ભુજમાણો.....

(૭) જે જીવે વિ ન..... (૮) ખેતં વત્થં.....

જ : (૧) તત્થ હિચ્યા..... જુઓ પાઠાવલી નં. ૪ :

ભાવાર્થ : તે દેવ, ત્યાં દેવલોકમાં પોતપોતાના સ્થાને રહીને આચુષ્યનો ક્ષય થવાથી
ત્યાંથી ચ્યાવીને મનુષ્ય યોનિને પ્રાપ્ત કરે છે, ત્યાં તેને દસ અંગોની પ્રાપ્તિ થાય છે.

(૨) અજચં ચિઠ્ઠમાણો ... જુઓ પાઠાવલી નં. ૪

ભાવાર્થ : જે વ્યક્તિ ઈર્થા સમિતિ વિના, ઉપયોગ વિના ચાલે છે તે સર્વ ત્રસ-સ્થાવર
પ્રાણીની હિંસા કરે છે. તેને પાપકર્મનો બંધ થાય છે. તેના પરિણામે કડવા દુઃખદાયી
ફળ ભોગવલા પડે છે.

(૩) જ્યા નિવ્યિંદ્યે ... જુઓ પાઠાવલી નં. ૪

ભાવાર્થ : જ્યારે આત્મા દેવોના તેમજ મનુષ્ય સંબંધી કામભોગોને નિઃસાર દુઃખરૂપ
માની તેનાથી વિરક્ત બને છે ત્યારે બાધ્ય તથા આભ્યંતર સંયોગોનો ત્યાગ કરે છે.

- (૪) વિસાલિ સેહિં ... જુઓ પાઠાવલી નં. ૪
ભાવાર્થ : અનેક પ્રકારના ઉતમ જીવ અનુષ્ઠાનોને આરાધવાથી જીવાત્મા અહીંનું આયુષ્ય પૂરું કરીને એકએકથી અધિક શક્તિવાન યેમાનિક દેવ પર્યાયને પ્રાપ્ત કરે છે. મહાતેજસ્વી ઉજ્જવળ સૂર્ય જેવા દેદીખ્યમાન દેવલોકમાંથી ‘અમે કચારેચ ર્યવશું નહીં’ એમ માને છે.
- (૫) ન કર્મ-સંગેહં ... જુઓ પાઠાવલી નં. ૪
ભાવાર્થ : કર્મના સંયોગે કરી મૂઢ બનેલો દુઃખી જીવ, મનુષ્ય યોનિ સિવાય અન્ય નરક તર્યારી આદિ યોનિઓમાં અતિશય દાડણ વેદના અને અનેક પ્રકારના દુઃખને ભોગવે છે.
- (૬) અજયં ભુંમાણો ય ... જુઓ પાઠાવલી નં. ૪
ભાવાર્થ : જે વ્યક્તિ અતનાથી પૂંજ્યા વિના આહારપાણી આદિ વાપરે તે સર્વ ત્રસ્ત્યાવર પ્રાણીની હિંસા કરવાવાળા થાય છે તેથી તેમને પાપકર્મનો બંધ થાય છે તેના પરિણામે કડવા, દુઃખદાયી ફળ ભોગવવાં પડે છે.
- (૭) જો જીવે વિ ન યાણોઈ, ... જુઓ પાઠાવલી નં. ૪
ભાવાર્થ : જે જીવને પણ નથી જાણતો, જે અજીવને પણ નથી જાણતો તે જીવ-અજીવ બંનેને નથી જાણતો. આ પ્રકારે જીવ-અજીવના સ્વરૂપને ન જાણવાવાળો સંયમને કેવી રીતે જાણશે ? અર્થાત् નહીં જાણી શકે.
- (૮) ખેતં વત્થં ... જુઓ પાઠાવલી નં. ૪
ભાવાર્થ : દશ અંગમાંથી પ્રથમ અંગ કહે છે - ૧) ખેતર આદિ ઉધાડી જમીન ૨) ઘર આદિ ઢાંકી જમીન ૩) સુપર્ણ આદિ ધનસંચય અને ૪) પશુ, દાસી આદિ ચાર પ્રકારની કામભોગની સામગ્રી જ્યાં પ્રાપ્ત હોય છે ત્યાં એ પુણ્યવંત જીવ ઉત્પન્ન થાય છે.
- (૯) અર્થ લખો (કોઈ પાણ આડ)
(૧) સેલેણિ (૨) જિણો (૩) ભૂયાંદ (૪) બુજિજ્યા (૫) ચચા (૬) વિઉલ્વિણો
(૭) સંચિણું (૮) બહુવે (૯) બુક્કસો (૧૦) સૂઈ
- જવાબઃ:**(૧) (૧) સેલેણિ = શેલેણી અવસ્થા (૨) જિણો = જિનેશ્વર (૩) ભૂયાંદ = ભૂત આદિ
(૪) બુજિજ્યા = પામે છે (૫) ચચા = ર્યવીને (૬) વિઉલ્વિણો = વિર્કુર્વાને
(૭) સંચિણું = સંચય કરે (૮) બહુવે = ધણા (૯) બુક્કસો = વર્ણિંકર
(૧૦) સૂઈ = શ્રવણ.
- ભાવાર્થ :**
- (૧) માગધી લખો (કોઈ પાણ પાંચ)
(૧) પતંગિયું (૨) ક્ષમા (૩) કર્મ રજને (૪) થાય છે (૫) એક એકથી ચડિયાતા
(૬) બોલે (૭) આભ્યંતર
- જવાબ(૧)** માગધી : પતંગિયું : પચંગો (૨) ક્ષમા : ખંતિ (૩) કર્મ રજને : ર્યં (૪) થાય છે : હોઈ
(૫) એક એકથી ચડિયાતા : ઉત્તર ઉત્તરા (૬) બોલે : ભાસંતો (૭) આભ્યંતર : સાંભળતા : સબિંતર
-

પ્રશ્ન - ૨ : ૯૮ બોલના અલ્પબહુત્વને આધારે જવાબ લખો :

- (ક) ફક્ત અલ્પબહુત્વ લખો
(૧) બાદર તેઉકાયના પર્યાપ્તા, સક્રમ તેઉકાયના અપર્યાપ્તા,
બાદર તેઉકાયના અપર્યાપ્તા, સૂક્રમ તેઉકાયના પર્યાપ્તા.

જ : (૧) બા. તેઉના પર્યાપ્તા, બા. તેઉના અપર્યાપ્તા, સૂ. તેઉના અર્પા. સૂ. તેઉના પર્યા.

(૨) ખેચર નપુંસક (ગર્ભજ) તિ. યોની, ખેચર પુરુષતિ. યોની, ખેચર સ્ત્રી તિ. યોની.

જ : (૨) ખેચર પુરુષ તિ. યોની, ખેચર સ્ત્રી તિ. યોની, ખેચર નપુ. ગર્ભજ તિ. યોની.

(૩) તેઠન્ડિય પર્યાપ્તા, બેઠન્ડિય પર્યાપ્તા, પંચેન્ડિય પર્યાપ્તા, ચૌરેન્ડિય પર્યાપ્તા.

જ : (૩) ચો. પર્યાપ્તા, પંચે પર્યા., બે. પર્યા. તેઝ. પર્યાતા.

(૪) સયોગી જીવ, છદમસ્થ જીવ, અકષાયી જીવ, અવિરતિ જીવ.

જ : (૪) અવિરતિ જીવ, સક્ષાયી જીવ, છદમસ્થ જીવ, સયોગી જીવ.

(ખ) નીચેના બોલમાં જીવના ભેદ, ગુગાસ્થાનક, યોગ, ઉપયોગ, લેશ્યા, માત્ર સંખ્યામાં કોઈ બનાવી લખો.

ખ		જીવના ભેદ	ગુણા	યોગ	ઉપયોગ	લેશ્યા
૧.	પંકપ્રભાના નારકી	૨	૪	૧૧	૯	૧
૨.	સુભદેના દેવ	૨	૪	૧૧	૯	૧
૩.	બોલતો કાગડો	૧	૫	૧૩	૯	૬
૪.	દેવ કુદુ ક્ષેત્રનો મનુષ્ય	૨	૧/૪	૧૧	૬	૪
૫.	મહાવીર સ્વામી	-	-	-	૨	-
૬.	સિમંઘર સ્વામી	૧	૧૩	૫	૨	૧
૭.	અભવી	૧૪	૧	૧૩	૬	૬
૮.	સમૂચ્છીંમ મનુષ્ય	૧	૧	૩	૪	૩
૯.	વાણાવ્યાંતર દેવ	૩	૪	૧૧	૯	૪
૧૦.	અવિરતિ જીવ	૧૪	૪	૧૩	૯	૬

(ગ) નીચેના બોલની સમજારી લખો (કોઈ પણ ચાર)

(૧) બાદર તેઉકાયના પર્યાપ્તા (૨) બાદર પૃથ્વી પર્યાપ્તા (શરીર)

(૩) સુધર્મ દેવની દેવી (૪) એકેન્ડિય જીવ (૫) બાદર જીવ પર્યાપ્તા

જ : (૧) બા. તેઉના પર્યાપ્તા - માત્ર મનુષ્ય ક્ષેત્રમાં જ છે અને તેનું આચુષ્ય ઓછું છે માટે અસંખ્યા ગણા.

જ : (૨) બાદર પૃથ્વી પર્યાપ્તા - પૃથ્વી ધારી વિશાળ હોવાથી તથા વન.નો આધાર પૃથ્વી હોવાથી.

જ : (૩) સુધર્મ દેવની દેવી-દેવ કરતાં દેવી તર ગુણી અને તર વધારે હોવાથી.

જ : (૪) બા. જીવ પર્યાપ્તા - બા. વન.માં પૃથ્વી + તેઉ + વાઉ + ત્રસ પર્યાપ્તા ઉમેરતા.

જ : (૫) એકે. જીવ - સૂક્ષ્મ + બા. પ + અપ + તેઉ + વનસ્પ. સ્થાવર ઉમેરતા.

(ધ) માત્ર સંખ્યા લખો :

(૧) અપકાય અપર્યાપ્તામાં લેશ્યા જવાબ : ૪

(૨) અપર્યાપ્ત કિડીમાં ઉપયોગ જવાબ : ૫

(૩) બાદર જીવઅપર્યાપ્તામાં જીવના ભેદ જવાબ : ૫

(૪) છદમસ્થનાં ગુણસ્થાન જવાબ : ૧૨

(૫) પંચેન્ડિય અપર્યાપ્તામાં જીવના ભેદ જવાબ : ૨

(૬) ક્ષાયક સમકિત ગાયમાં યોગ જવાબ : ૧૩

(૭) વિજય વિમાનના દેવમાં ઉપયોગ જવાબ : ૫

(૮) નાગફુમારની દેવીની લેશ્યા જવાબ : ૪

પ્રશ્ન - ૩ : સામાયિક પ્રતિકમાળું

(૧) ભોજન સંબંધી અતિયાર કેટલા ? કયા કયા ? મૂળ પાઠ તથા અર્થ લખો. (૨)

જવાબ : (૧) સચિતાહારે - મર્યાદા ઉપરાત સચેત વસ્તુનો ઉપયોગ થયો હોય.

સચિત પડિબદ્ધાહારે - અચેતને લાગેલ અચેત વસ્તુનો ઉપયોગ થયો હોય.

અપ્પાલિઓ સહિભક્ષણાયા - થોડી કાચી - પાકી વસ્તુનો ઉપયોગ થયો હોય.

દુષ્યોલિઓ સહિ ભક્ષણાયા - દુપ્પક્ષ એટલે માઈ રીતે પક્વેલી વસ્તુનો ઉપયોગ થયો હોય. તુચ્છોસહિ ભક્ષણાયા-તુચ્છ આહારનો ઉપયોગ કર્યો હોય.

(શોર્કી, સીતાફળ)

(૨) નીચેમાં જીવો કેટલા છે ? ક્યાં રહે છે ?

(૧) અઢીક્રીપ બહારના શ્રાવક

જ : (૧) અઢી દ્વીપ બહારના શ્રાવક અઢી દ્વીપ બહારના દ્વીપ + સમુદ્રમાં- અસંખ્યા

(૨) વિહુરમાન તીર્થકર

જ : (૨) વિહુરમાન તીર્થકર - પાંચ મહાવિદેહમાં - ૨૦

(૩) સિદ્ધ ભગવાન

જ : (૩) સિદ્ધ - અનંત -

(૪) સાધુ - સાધ્વી

જ : (૪) ૨ હજાર કોડ, ૩. ૮ હજાર કોડ.

(૫) નીચેના શબ્દો કયા પાઠના છે ? શુદ્ધ છે કે અશુદ્ધ ?

અશુદ્ધ શબ્દો સુધારીને લખો (કોઈ પણ ચાર)

૧) વીગય ૨) વાઈં ૩) વિહરીસસામિ ૪) વિલેવણ વીહીં ૫) વીહસ્સ ૬) વયાસી

જ : (૩) (૧) વીગય = ખોટું છે - ૧૪ પ્રકારના સમૂચીર્ણમના પાઠમાં - વિગય

(૨) વાઈં = ખરું છે - સંથારના પાઠમાં

(૩) વિહરીસસામિ = ખોટું છે - બારમા પ્રતમાં - વિહારિસસામિ

(૪) વિલેવણ ધિહિં = સાચું છે - સાતમા પ્રતમાં

(૫) વીહસ્સ = ખોટું છે - વિહસ્સ - પ્રતિ. ૨જો પાઠ

(૬) વયાસી = સાચું છે. - સંથારામાં

(૪) નીચેની સંખ્યા કોને માટે છે તે લખો :

૧) ૧૪ લાખ જવાબ : મનુષ્યની જાતિ

૨) ૭૫ જવાબ : ચારિત્રના અતિયાર

૩) ૩૧૮ જવાબ : ૮ ટ્રે.ના વિમાન

૪) ૬૦૦ જવાબ : ૬૦૦ પો. સુધી જ્યો.ના વિમાન

૫) ૧૨૪ જવાબ : પ્રતિ ૧૨૪ શેષ ટાળીને કરાય

૬) ૨૬ જવાબ : પાપસૂત્ર

૭) ૨૩ જવાબ : સૂયગડાંગ સૂત્રના ૨૩ અદ્ય.

૮) ૬,૦૦,૦૦૦ જવાબ : વિક.ની જીવા યોની.

પ્રશ્ન - ૪ : ભક્તામરની ગાથા પૂરી કરી ભાવાર્થ લખો.

(૧) યઃ સંસ્તુતઃ..... બ્રિનેન્ડ્રમ જુઓ પાઠાવલી નં. ૪ :

(૨) નાત્યદ્બુતં કરોતિ જુઓ પાઠાવલી નં. ૪ :

(૩) કો પીક્ષિતોડસિ, જુઓ પાઠાવલી નં. ૪ :

અથવા

- (૧) વાર્તાના આધારે પ્રશ્નોના એક બે વાક્યમાં જવાબ લખો
- (૧) ઇન્ડોપુરોહિતની પત્નીનું નામ શું હતું ? તે કયા રાજની પુત્રી હતી ?
- જ : (૧) ભદ્રા, તે કૌશાલિક રાજની પુત્રી હતી.
- (૨) ચક્ષ હરિકેશી મુનિના શરીરમાં શા માટે પ્રવેશ્યો ?
- જ : ભદ્રા ચક્ષની પૂજા કરવા આવી હતી ત્યારે ગંદા, કુરૂપવાન મુનિ તરફ મોઢું બગાડી થૂંકી તેથી ચક્ષે કોઘિત થઈ તેના શરીરમાં પ્રવેશ કર્યો.
- (૩) ચક્ષ કયા ઉદ્યાનમાં રહેતો હતો ? તે ઉદ્યાન કયા નગરમાં આવેલું છે ?
- જ : (૩) ચક્ષ વારાણસી નગરીના તિંદુકવનમાં રહેતો હતો.
- (૪) હરિકેશી મુનિ કેવા દેખાતા હતા ?
- જ : (૪) હરિકેશી મુનિ કૂબડા, કુરૂપ અને બેડોળ દેખાતા હતા.
- (૫) હરિકેશી મુનિએ લગ્નની ના ખાડી ત્યારે રાજને શું કહ્યું ?
- જ : (૫) હરિકેશી મુનિએ રાજને કહ્યું, મારું કોઈ અપમાન થયું નથી. હું તો પરિગ્રહથી રહિત, પાંચ મહાબ્રતદ્વારી જેણ સંત છું. અમારે મન સમસ્ત સ્ત્રી માતા, બહેન, પુત્રી સમાન છે. સ્ત્રી સાથે લગ્ન તો દૂર રહ્યા, જ્યાં સ્ત્રી હોય ત્યાં રાત્રે નિવાસ કરવો પણ કલ્પે નહિ.
- (૬) આ કથાનક દ્વારા શું બોધ મળે છે ?
- જ : (૬) કદી પણ રૂપનો મદ ન કરવો. કખાય જીવનું અધઃપતન કરે છે. કોઈ પણ આત્મા સાધુનું અપમાન કરે, નિંદા કરે તો ગુસ્સે ન થતાં, સત્ય ધર્મ સમજાવવાનો પ્રયત્ન અવશ્ય કરવો જોઈએ.
- (૨) નીચેના વાક્ય કોણ કોને કહે છે ?
- (૧) મારા મનમાં પહેલા કે આ સમયે કોઈ પણ પ્રત્યે દ્રેષ્ણ ન હતો,
છે નહીં અને ભવિષ્યમાં થશે નહિ.
- જ : (૨) (૧) હરિકેશી મુનિ રાજને કહે છે.
- (૨) અરે અર્દ્ધનીય ! તું કોણ છે કે, અહીં તું કઈ આશાએ આવ્યો છે ?
- જ : (૨) ચક્ષ બ્રાહ્મણોને કહે છે.
- (૩) ઊંચનીય, મધ્યમ ઘરોમાં લિક્ષા માટે જય છે તે જ વાસ્તવમાં ઉત્તમ છે,
તે જ દાનને પાત્ર છે.
- જ : (૩) હરિકેશી મુનિ રાજને કહે છે.
- (૪) આપની પુત્રી સાથે મારે કોઈ સંબંધ નથી.
- જ : (૪) હરિકેશી મુનિ રાજને કહે છે.
- (૫) આ મહર્ષિ ઘોર તપસ્વી છે અને ઘોર પરાક્રમી છે.
- જ : (૫) ભદ્રા બ્રાહ્મણને કહે છે.
- (૩) જોડકાં જોડો : (૩)
(૧) તપૃષ્પ	(૧) અગિનંકુંડ	જવાબ : અગિન
(૨) જીવ	(૨) શાંતિતીર્થ	જવાબ : અગિનંકુંડ
(૩) કર્મ	(૩) અગિન	જવાબ : ઈંદ્યાણ
(૪) બ્રહ્મચર્ય	(૪) કડળી	જવાબ : અગિન
(૫) યોગની શુભકિયા	(૫) ઈંધણ	જવાબ : શાંતિતીર્થ
(૬) શરીરના અવયવ	(૬) છાણા	જવાબ : છાણા

જ્ય જિનેન્દ્ર ||

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બાય વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ્ઘ

Shree Greater Bombay Vardhman Sthanakvasi Jain Mahasangh-Mumbai સંચાલિત

માતુશ્રી મણિબેન મહાશી લીમશી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ

Matushree Maniben Manshi Bhimshi Chhadva - Dharmik Shikshan Board

વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિતામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ચુપ નું પેપર

સવાલ સાથે

જવાબ પેપર

તા. ૦૭-૦૮-૨૦૧૬ • સમય: બપોરે ૨ થી ૫.૩૦ • શ્રેણી ૧૭ • ગુણ: ૧૦૦

(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 17)

પ્રશ્ન - ૧ : (ક) મૂળ પાઠ લખો - માગધી લખો :

૧.) કાર્યાને ૨) ઉપદ્રવ રહિત ૩) વીતરાગહેવની આજાનુસાર ૪) સૌથી ઉત્તમ

જવાબ-૧: (ક)

૧) જોગ ૨) સિવ ૩) આણાએ ૪) ઉત્તમા

(ખ) મન, વચન, કાયાનો ચોથો દોષ અર્થ સાથે લખો.

જ: (ખ) મનનો ચોથો દોષ :- ગર્વ : સામાચિકમાં અભિમાન કરવું કે મેં જ સામાચિક કરી છે એવો મદ રાખવો.

વચનનો ચોથો દોષ : સંક્ષેપ : સૂત્રના પાઠને ટ્રંકા કરીને બોલવા.

કાયાનો ચોથો દોષ : સાવધાનીક્યા : પાપકારી કિયા કરવી, સાંસારિક કાર્ય માટે સક્રિત કરવો અથવા ધરની દેખરેખ રાખવી.

(ગ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (૬માંથી કોઈ પણ પાંચ)

૧) સૌથી મોટું કયું આગમ છે? તેમાં શેનું વર્ણન છે ?

જ: (ગ) ૧) સૌથી મોટું આગમ ભગવતી સૂત્ર (વ્યાખ્યાપ્રજ્ઞાપિત) છે. તેમાં ગોતમ સ્વામીએ ભગવાન મહાવીરને પૂછેલા ૩૬ હજાર પ્રશ્નોત્તર છે. ગોશાલક, જમાલી, જયંતિશ્રાવિકા આદિનું વર્ણન છે.

૨) આવશ્યક સૂત્રને અસજ્જાય કેમ નડતી નથી ?

૪ : ૨) આવશ્યક ચતુર્થિધ સંધને રોજ અવશ્ય કરવા ચોગ્ય હોવાથી તમામ પ્રકારની અસ્વાદ્યાયને ઓળંગી ગયેલ છે. તેથી તેને કોઈ અસજ્જાય નડતી નથી. ગમે ત્યારે, ગમે તેવી સ્થિતિમાં તે કરી શકાય છે. માટે તેને નો કાલિક નો ઉત્કાલિક સૂત્ર કહે છે.

૩) અશુચિસામન્તની સમજણ લખો.

૪ : ૩) અશુચિસામન્ત : લોહી, મળ, વમન વગેરે અશુચિ. તિર્યંચ પ્રાણી-કૂતરાં, બિલાડી આદિના મળની પણ અસજ્જાય છે. ઓદારિક શરીર સંબંધી ૧૦ અસજ્જાયમાંથી ચોથી અસજ્જાય છે. દેખાય કે દુર્ગદ્ય આવે ત્યાં સુધી અસજ્જાય લાગે.

૪) ઉત્કાલિક સૂત્રનો સ્વાધ્યાય ક્યારે ન કરાય ? ચાર મૂળ સૂત્રમાંથી કેટલા સૂત્ર ઉત્કાલિક છે ?

જ: ૪) ૩૨ અસજ્જાય ટાળીને ૮ પ્રછર કરી શકાય. ચાર મૂળ સૂત્રમાંથી ૩ સૂત્ર ઉત્કાલિક છે: તે દશયેકાલિક, નંદી સૂત્ર, અનુયોગદ્વાર સૂત્ર (એક ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર કાલિક છે.)

૫) સામાચિકમાં કેવી પ્રવૃત્તિ ન કરવી જોઈએ ?

જ: ૫) ૧) સામાચિકમાં બહેનોને ભાઈઓએ અને ભાઈઓએ બહેનોને અડવું નહીં

૨) કોઈ પણ જીવને દુઃખ થાય તેવું કરવું નહીં

૩) સામાચિકના ૩૨ દોષ ટાળીને સામચિક કરવી.

૪) સામાચિકમાં ખુલ્લા મોઢે બાલવું નહીં.

- ૫) ઇલેક્ટ્રિક સાધનો કે સ્વિચોને અડવું નહીં કે વાપરવા નહીં તેમજ તે ચાલુ-બંધ કરવા માટે કોઈને કહેવું નહીં. આમ સામાચિકમાં કોઈ પણ હિંસા થાય તેવી પ્રવૃત્તિ કરવી જોઈએ નહીં.
- ૬) લોગસ્સ દ્વારા ભગવાન પાસે શું માંગવામાં આવે છે ?
- જ: ૬) લોગસ્સ દ્વારા ભગવાન પાસે (૧) આરુગ - આરોગ્ય, આત્મિક શાંતિ,, *૨) બોહિલાભ - બોહિલાભ સમકિત (૩) સમાહિવર મુતાંમં: શ્રેષ્ઠ સમાધિભાવ - આ ત વસ્તુ માંગવામાં આવે છે.
-

પ્રશ્ન - ૨ : શ્રી આચારંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

- ૧) ભગવાને પાપના પ્રત્યાખ્યાન શા માટે કર્યા હતાં ?

જવાબ - ૨ :

- ૧) સંસારમાં અજ્ઞાની પ્રાણી પરિગ્રહને કારણે કર્મ બાંધી કલેશ-દુઃખ પામે છે તેથી પ્રભુએ કર્મબંધનને સંપૂર્ણ રીતે જાણીને કર્મને ઉત્પન્ન કરનારાં પાપના પ્રત્યાખ્યાન કર્યા હતાં.
- ૨) નિર્દોષ આહારચર્ચા માટે ભગવાન કેવો અભિગ્રહ કરતા હતા ?
- જ : ૨) નિર્દોષ આહારચર્ચા માટે ભગવાન અનુકૂળ, સરસ ભોજન વ્રહણ કરવાની પ્રતિજ્ઞા કે સંકલ્પ કરતા ન હતા, પરંતુ નીરસ આહાર વ્રહણ કરવાનો અભિગ્રહ કરતા હતા.
- ૩) ઈન્દ્ર દીઘેલ વસ્ત્ર ભગવાને ક્યારે વોસિરાવી દીધું ?
- જ : ૩) ઈન્દ્ર દીઘેલ વસ્ત્ર ભગવાને શિશિત્રાત્મતુના આરંભમાં વિહાર કરતાં રસ્તામાં વોસિરાવી દીધું
-

પ્રશ્ન - ૩ : ઢાણાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો : (ઇમાંથી કોઈ પાણ પાંચ)

- ૧) સ્થિતિના પ્રકાર લખો.

જવાબ - ૩: ૧) સ્થિતિ બે પ્રકારની : ૧) કાચસ્થિતિ એક જ કાચમાં નિરંતર જન્મ લેવાની સ્થિતિ ૨) ભવસ્થિતિ- એક જ ભવની કાળમર્યાદા. બે પ્રકારના જીવોની કાચસ્થિતિ કહી છે : મનુષ્ય અને તિર્યાચ પંચેન્દ્રિયાના જીવોની ભવસ્થિતિ કહી છે : નારકી અને દેવતા.

- ૨) સામાચિકના પ્રકાર લખો.

જ : ૨) સામાચિક બે પ્રકાર : ૧) આગાર : શ્રાવકની મર્યાદિત કાળની સામાચિક અર્થાત્ દેશ-વિરતી ૨) અણાગાર : સાધુની (જાવજજીવ) સામાચિક અર્થાત્ સર્વવિરતિ.

- ૩) જન્મભરણના પર્યાયવાચી નામમાંથી કોઈ પણ બેની સમજણ લખો.

જ: ૩) ૧) બે પ્રકારના જીવોમાં ઉપપાત જન્મ થાય છે - દેવનો, નારકીનો, દેવો શથ્યામાં અને નારકી જીવો કુંભીમાં ઉત્પન્ન થાય છે તે અં.મુ.માં પૂર્ણ શરીરનું નિર્માણ કરી લે છે. તેથી તેમના જન્મને ઉપપાત જન્મ કહે છે. ૨) બે પ્રકારના જીવનું ઉદ્વર્તન થાય છે - નારકીનું, ભવનપતિ દેવોનું - નીચેથી ઉપર મદ્યલોકમાં આવે છે. ૩) બે પ્રકારના જીવોનું ચયવન થાય છે. જ્યોતિષ દેવોનું, યેમાનિકનું - ઉપરથી નીચે આવ્યું. જ્યોતિષી અને યેમાનિક દેવો ઉદ્ધર્યલોકમાં રહે છે. તેથી મરણ પામીને નીચે મદ્યલોકમાં આવે છે. ૪) બે પ્રકારના જીવોની ગર્ભવ્યુત્કાંતિ કહી છે. સંજી મનુ., સંજી તિ. પંચે. - માતાના ગર્ભથી જન્મ થાય તે મનુ. અને તિર્યાચ યોનિમાં.

- ૪) ક્યા ચક્કવર્તી નરકે ગયા ? શા માટે ?

જ: ૪) સુભૂમ અને બ્રહ્મદત નામે બે ચક્કવર્તી કામભોગનો ત્યાગ ન કરવાના કારણે નીચે સાતમી નરકનાં અપ્રતિષ્ઠાન નરકાવાસમાં નારકીપણે ઉત્પન્ન થયા.

- ૫) ચાર ગતિરૂપ સંસારરૂપી ગણ વનને પાર કરવા કયા ગુણોની જરૂર છે ?

તેનો બોલ ક્યા સ્થાનમાં-ઉદ્દેશમાં આવે છે ?

- જ: ૫) બે સ્થાનો (ગુણો)થી સંપન્ન આણગાર અનાદિ અનંત દીર્ઘ માર્ગવાળા નરક આદિ ચાર ગતિરૂપ સંસારરૂપી ગહન વનને પાર કરે છે. અર્થાત્ મુક્ત થાય છે, તે
૧) જ્ઞાન ૨) ચારિત્ર. તે ઠાણાંગસૂત્ર - સ્થાન-૨ : ઉદ્દેશક - ૧માં આવે છે.
૩) પૂર્વ-ઉત્તર દિશાનું ભાડાવ દર્શાવતા કોઈ પણ ચાર મુદ્દાઓ લખો.
જ: ૬) નિર્ણય અને નિર્ણયિતોને પૂર્વ તથા ઉત્તર દિશામાં મુખ રખાવીને નીચેના કાર્યો કરવા કલ્પે છે.
૧) શિષ્યને દીક્ષિત કરવા કલ્પે છે. ૨) મુંડિત કરવા ૩) શિક્ષિત કરવા
૪) મહાપ્રતોનું આરોપણ કરવા ૫) etc. પાઠાવલી : ભાગ-૫ - પેજ : ૩.
-

-પ્રેરણ - ૪ : જ્ઞાતા ધર્મકથા સૂત્રના આધારે જવાબ લખો : (કોઈ પણ પાંચ લખો)

૧) ધન્ય સાર્થવાહે પુત્રવધૂઓને પાંચ દાણા શા માટે આપ્યા ?

જવાબ - ૪ : ૧) ધન્ય સાર્થવાહે પોતાની ગેરહાજરીમાં પોતાના કુટુંબ માટે આધારરૂપ, આતંબનરૂપ, બધાંને એકસાથે બાંધીને કોણ રાખશો? પોતાના કુટુંબની એકતા, સંપ સાચવનાર, સંવર્ધન કરનાર કોણ હશે? તેવો વિચાર આવવાથી પત્રવધૂઓની પરીક્ષા કરવા માટે પાંચ દાણા આપ્યા, તેથી જાણી શકે કે કોણ તેનું સંરક્ષણ કરે છે, સંગોપન-સંભાળ રાખે છે કે સંવર્ધન કરે છે ?

૨) ભોગવતીને ધન્ય સાર્થવાહે શું કામ સોંઘ્યું ?

જ: ૨) ભોગવતીને ખાંડનારી, ફૂટનારી, દળનારી, ધાન્યનારી, ફોટરાં દૂર કરનાર, કઠોળની દાળ બનાવનારી, રાંધનારી, પીરસનારી, પીરસાણા મોકલનારી, ધરની અંદર દાસીનું કામ કરનારી અને રસોયણીરૂપે નિયુક્ત કરી.

૩) રોહિણી જેવા સાધુ-સાધ્વી કેવા હોય ?

જ: ૩) રોહિણી જેવા સાધુ-સાધ્વી દીક્ષા લઈને, રોહિણીની જેમ પાંચ દાણા સમાન પાંચ મહાપ્રતોની વૃદ્ધિ, તપ, ત્યાગ, પૈરાગ્ય દ્વારા સંવર્ધિત કરે છે તેને ઉત્તરોત્તર નિર્મણ બનાવે છે, તે આ ભવમાં ધણા શ્રમણો આદિ દ્વારા પ્રશંસાને પાત્ર બને છે. યાવત્ સંસારથી મુક્ત થાય છે.

૪) ધન્ય સાર્થવાહે કોને કોને આમંત્રિત કર્યા ?

જ: ૪) ધન્ય સાર્થવાહે મિત્ર, જ્ઞાતિ તથા ચારે પુત્રવધૂઓનાં માતા-પિતા (પિયર વર્ગ)ને આમંત્રિત કર્યા.

૫) ઉજિક્કાએ દાણાનું શું કર્યું ? ત્યારે ધન્ય સાર્થવાહનો પ્રતિભાવ કેવો હતો ?

જ: ૫) ઉજિક્કાએ દાણા ફેંકી દીધા હતા અને વિચાર કર્યો કે જ્યારે પિતાજી માંગશે ત્યારે કોઠારમાં ધણા ચોખા ભર્યા છે, તેમાંથી આપી દઈશ. ઉજિક્કા પાસેથી આવી વાત સાંભળીને, હૃદયમાં ધારણ કરીને, કોથિત થઈને, ગુસ્સામાં દાંત કચકચાવતાં, ધૂંઘાપૂવાં થઈને ધન્ય સાર્થવાહે ઉજિક્કાને મિત્રો, જ્ઞાતિજનો આદિ તથા ચારે પુત્રવધૂઓના પિયરવર્ગની સામે ધરની રાખ ફેંકનારી, વાસીંદું વાળનારી, કચરો કાઢનારી, ફળિયામાં પાણી છાંટનારી, સાવરણીથી ધરને વાળીને સાફ કરનારી, પગ ઘોવા માટે કે સ્નાન માટે પાણી દેનારી અને સેંટેશવાહક દાસીના રૂપમાં નિયક્ત કરી.

૬) યતિર્ધમના પ્રકાર કેટલા ? ક્યા ક્યા ?

જ: ૬) યતિર્ધમના ૧૦ પ્રકાર : ખંતિ (ક્ષમા), મુક્તિ (નિલોભતા), આર્જવ, માર્દવ, લાધવ, સત્ય, તપ, ત્યાગ, અકિંચનવૃત્તિ, બ્રહ્મચર્ય.

પ્રશ્ન - ૫ (ક) ઉપાસક દશાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો (ઇમાંથી કોઈ પણ પાંચ)

૧) શિવાનંદનનું વ્યક્તિત્વ લખો.

જવાબ - ૫ : ૧) શિવાનંદા પાંચ ઈન્ડ્રેયથી પૂર્ણ શરીરવાળી હતી. તે આનંદ ગાથાપતિમાં અનુરક્ત, અનુરાગવાળી હતી. ક્યારેય અવિરક્ત - અનુરાગશૂન્ય કે દુષ્ટ થતી નહોતી. તે પોતાના પતિ સાથે પ્રિય શબ્દ, સ્પર્શ, રસ, દૃપ તથા ગંધ - આ પાંચ પ્રકારના સાંસારિક કામભોગ લોગવતી હતી.

૨) જિતશરૂરાજએ ભગવાનનાં દર્શન કરવા જતાં કેટલા રાજયિન્હોનો ત્યાગ કર્યો ?
અને કેટલા નિયમોનું પાલન કર્યું ?

જ. : ૨) તલવાર, મુગટ, શિબિકા, છત્ર, ચામર-આ પાંચ રાજયિન્હોનો ત્યાગ કર્યો.

૧) સચેત પદાર્થોનો ત્યાગ ૨) અચેત અચોગ્ય પદાર્થોનો ત્યાગ ૩) એકશાટિક - એક ખભા પર રહેનાર વસ્ત્રને મુખ પર ધારણ કરીને ૪) ધર્મનાયક પર દાઢિ પડતાં જ હાથ જોડચા. ૫) મનને એકાગ્ર રાખ્યું - આ પાંચ નિયમોનું પાલન કર્યું.

૩) આનંદ શાવકની પાંચમા વ્રતની મર્યાદા લખો.

જ: ૩) પાંચમા પરિગ્રહ (ઇચ્છા)ની મર્યાદા કરતાં હિરણ્ય અને સુવર્ણની મર્યાદા કરે છે - “૪ કરોડ સુવર્ણમુદ્રા નિયાનમાં (ભંડારમાં), ૪ કરોડ સુવર્ણમુદ્રા વેપારમાં અને ૪ કરોડ સુવર્ણમુદ્રા ઘર અને ધન-ધાન્ય, ઘર યેભવમાં રોકેલી છે, તે સિવાય બાકીની હિરણ્ય-સુવર્ણનો - સોનામહોરને ત્યાગ, ૧૦ હજાર ગાયોનું એક પ્રજ એવા ૪ પ્રજ સિવાય બાકીના ચતુર્ષ્પદ (ચારપગાં પ્રાણી)ના પરચક્ખાણા.

૪) આનંદ શાવકે પૌષ્ઠ કયાં ગ્રહણ કર્યો ? પૌષ્ઠશાળામાં જઈને શું કર્યું ?

જ : ૪) આનંદ શાવકે કોલ્લાક સભિન્યેશમાં જ્ઞાતકુલની પૌષ્ઠશાળામાં પૌષ્ઠ ગ્રહણ કર્યો. ત્યાં જઈને પૌષ્ઠશાળામાં પ્રતિલેખન કર્યું, પ્રમાર્જન કર્યું. વડીનીત, લઘુનીતના સ્થાનની પ્રતિલેખના કરીને ડાબના વાંસની પથારી કરી તેના પર બેસી પૌષ્ઠ સ્વીકારીને શ્રમણ ભગવાન મહાવીરસ્વામી દ્વારા કહેલ ધર્મપ્રજાપ્તિને સ્વીકારી રહેવા લાગ્યા.

૫) ઈન્દ્રભૂતિ અણગાર છઠના પારણાના દિવસે શું કરતા ?

જ. ૫) ઈન્દ્રભૂતિ અણગાર છઠના પારણાના દિવસે પ્રથમ પોરસીમાં સ્વાદ્યાચ કરે છે, બીજુ પોરસીમાં (સૂત્રના અર્થના ચિંતનરૂપ) દ્યાન ધરે છે, ત્રીજુ પોરસીએ ઉતાવળ અને ચપળતારહિત થઈને મુખવસ્તિત્રકાનું અને ત્યાર બાદ પાત્ર અને વસ્ત્રનું પ્રતિલેખન કરે છે. પ્રતિલેખન કરી વસ્ત્ર અને પાત્રને પૂંજે છે. પછી તે પાત્રા લઈને ભગવાન પાસે લિક્ષાચર્યાની આજા લેવા જાય છે.

૬) જંબૂ સ્વામીનો સુધર્મા સ્વામી પ્રત્યે વિનય કેવો હતો ?

જ : ૬) જંબૂસ્વામીના મનમાં જિજાસા અને કુતૂહલ ઉત્પન્ન થતાં તેઓ જ્યાં સુધર્મા સ્વામી બિરાજતા હતા ત્યાં આવ્યા અને ૩ વાર પ્રદક્ષિણા કરીને, વંદન-નમસ્કાર કરી, ન તો અતિ દૂર, ન તો અતિ નજીક આવી, વિચનપૂર્વક હાથ જોડતાં પર્યુપાસના કરતાં પ્રશ્ન પૂછે છે.

(ખ) અંતગાડ દશાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો.

૧) અંતકૃત એટલે શું

જવાબ (ખ): ૧) જે મહાપુરુષોએ ભવનો અંત કર્યો છે તે અંતકૃત.

૨) ગૌતમ અણગારે કોની સાથે અને ક્યા પર્વત પર સંથારો લીધો ?

જ : ૨) સ્થવિર મુનિની સાથે, શત્રુંજય પર્વત પર.

૩) અંતગાડ દશાંગ સૂત્ર કેટલામું અંગસૂત્ર છે ? તેના વર્ગ કેટલા ?

જ : ૩) આઠમું અંગસૂત્ર, આઠ વર્ગ.

૪) ગૌતમકુમાર સાધુ બન્યા પછી કઈ આંખ દ્વારા જ સર્વ કામ કરતા ?

જ : ૪) નિર્ગ્રથ પ્રવચનની આંખ દ્વારા

- ૫) કૃષણ વાસુદેવનું રાજ્યક્ષેત્ર લખો.
 જ: ૫) દ્વારિકાથી યૈતાઢચ પર્વત સુધી અડધા ભરતક્ષેત્ર (ભરતક્ષેત્રના ૩ ખંડ)માં એકછિત્ર રાજ્ય કરનાર.
-

- પ્રશ્ન - ૬ : અનુતરોવવાઈ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :
 ૧) અનુતરોવવાઈ સૂત્રનું બીજું નામ શું ? તેના વર્ગ કેટલા ?
 જવાબ - ૬: ૧) અનુતરોવપાતિક દશાંગ સૂત્ર, ૩ વર્ગ
 ૨) રાજગૃહ નગર કેવું હતું ?
 જ: ૨) સ્વચક-પરચકના ભયથી રહિત, સમૃદ્ધ, સ્થિર અને ઋંદ્રિં સંપણ હતું.
 ૩) જાલિકુમારનો જન્મોત્સવ અને તપ્ય કોના જેવા હતા ?
 જ: ૩) જન્મોત્સવ - મેધકુમાર જેવી, તપ: ખંદકમુનિ જેવું
 ૪) જાલિકુમારે પ્રાણેક પત્નીને શું શું આખ્યું હતું ?
 જ: ૪) ૧-૧ કરોડ ચાંદી, ૧-૧ કરોડ સુવર્ણા, ૧-૧ પ્રેષ્યકર્મ કરનારી દાસી - તે સ્વિવાય બીજું ધારું ધન-સોનું આખ્યું જે દાન દેવામાં, ભોગ-ઉપભોગમાં અને ભાગ કરવામાં ઉ પેઢીઓ સુધી પર્યાપ્ત હતું.
-

- પ્રશ્ન - ૭ : દશવૈકાલિક સૂત્રના તેમજ પુચ્છિસુણંના આધારે કરી પૂર્ણ કરો અને ભાવાર્થ લખો :
 (શબ્દાર્થ નહીં) (કોઈ પાણ પાંચ)
 જવાબ - ૭: સાથે ૧) ધર્મો મણો
 જ.: ૧) જ: ધર્મો મંગલ મુક્કિટું, અહિંસા સંજમો તવો ।
 દેવા વિતં નમંસંતિ, જસ્સ ધર્મે સચામણો ॥
અર્થ : અહિંસા, સંયમ અને તપદ્ધિ ધર્મ જ સર્વ મંગલોમાં ઉત્કૃષ્ટ મંગલ છે. જેનું મન સદા ધર્મમાં લીન રહે છે, તેને દેવો પણ નમસ્કાર કરે છે.
 ૨) જે ય વુચ્યાઈ
 જ: ૨) જે ય કંતે પિઅે ભોઅે, લઙ્ઘ વિ પિદિઠ કુવ્વદી
 સાહીણે અયદી ભોઅે, સે હુ ચાઈતિ વુચ્યાઈ ॥૩॥
અર્થ : જે વળી કમનીય અને પ્રિય ભોગો ભળવા છતાં પણ સ્વાધીનપણે પોતાની મરજીથી તે ભોગો તરફથી નજર વાળી લઈ તેનો ત્યાગ કરે છે, તે જ ખરેખર ત્યાગી કહેવાય.
 ૩) ઉદ્દેશિયં વીયણે જવાબ - ૬:
 જ: ૩) ઉદ્દેશિયં કીયગડં, નિયાગમભિહડાણિ ય ।
 રાઈભતે સિણાણે ય, ગંધમલે ય વીયણે ॥૨॥
અર્થ : ૧) ઉદ્દેશિયં = સાધુને ઉદ્દેશીને બનાવેલ આહારાદિ. ૨) કીયગડં = સાધુ નિભિતે વેચાતું લાવીને કોઈ આપે. ૩) નિયાગં = આમંત્રણ આપનારના આહાર વગેરેમાં લે.
 ૪) અભિહડાણિ = સાધુ નિભિતે ધરેથી કે ગામથી સામેથી લાવીને આપે.
 ૫) રાઈભતે = રાત્રિભોજન ક) સિણાણે = સ્નાન વગેરે ૭) ગંધ = સુગંધી ચીજો વાપરવી.
 ૮) ભલ્લે : ફૂલની માળા વગેરે પહેરવા ૯) વીયણે = વીંઝણા, પંખા આદિથી પવન ખાવો.
 ૪) આણુતરં વિસિદ્ધે
 જ: ૪) અણુતરં ધર્મભિણં જિણાણં, ણોચા મુણી કાસવ આસુ પણે ।
 ઈંદ્ર વ દેવાણા મહાણુભાવે, સહસ્રાણોચા દિવિ ઇં વિસિદ્ધે ॥
અર્થ : દેવલોકને વિશે ઈંદ્ર જેમ દેવોમાં મહાપ્રભાવક, હજારો દેવોના નાયક અને સર્વોત્તમ છે, તેમ સર્વ તીર્થકરોએ પ્રફેલો આ જે સર્વોત્તમ ધર્મ છે, તેને પ્રકાશ કરનાર

કાશ્યપ ગોત્રી, આસુપ્રજા અને કેવળજ્ઞાન શ્રી મહાવીરદૈવ સર્વર્થી ઉત્તમ હતા.

- ૫) રુક્મેસુ..... ભૂઈપન્ને
- જ: ૫) રુક્મેસુ નાએ જ્ય સામલી વા, જંસિ રદ્ય વેદયંતિ સુવણ્ણા ।
વણોસુ વા નંદણમાહુ સેટઠં, નાણોણ સીલેણ ચ ભૂઈપન્ને ॥૧૮॥
અર્થે : જેમ વૃક્ષોમાં દેવકુરુ ક્ષેત્રનું) શાલ્મણી વૃક્ષ જગપ્રસિક્ષ છે, જે વૃક્ષને વિશે સુવર્ણકુમાર દેવતાઓ રતિસુખ વેદે છે, વનને વિશે જેમ નંદનવન (દેવોનું કીડારસ્થાન) શ્રેષ્ઠ છે તેવા શ્રી ભગવાન જ્ઞાને અને ચારિત્રે કરી પ્રભૃજ્ઞાની હતા.
- ૬) જોહેસુ વદ્ધમાણો
- જ : ૬) જોહેસુ નાએ જ્ય વીસસેણો, પુફ્કેસે વા જ્ય અરવિંદમાહુ ।
ખતીણ સેઢે જ્ય દંતવક્કે, ઇસીણ સેટઠે તહ વદ્ધમાણો ॥૨૨॥
અર્થે : જેમ યોક્ષાઓમાં વિશ્વસેન (વાસુદૈવ), પુષ્પોમાં અરવિંદ કમળ, ક્ષત્રીઓમાં દંતવાક્ય (વાક્ય પાળનારો-ચક્રવર્તી) શ્રેષ્ઠ છે તેમ અભિઓમાં શ્રી વર્દ્ધમાન શ્રેષ્ઠ હતા.
-

પ્રશ્ન - ૮ : ભગવતીસૂત્રના થોકડાના આધારે ઉત્તર આપો :

- ૧) દિશાકુમારના દેવ તથા સુદૂરસણો દેવના સુખ કોણ ઉલ્લંઘી જય ?
- જ: ૧) દિશાકુમારના દેવ : બે માસ નિર્મળ સંયમ પાળવાથી.
સુદૂરસણો દેવ : ૧૧ માસ નિર્મળ સંયમ પાળવાથી
- ૨) શ્રમણ નિંથના સુખની તુલ્યતા અને ગર્ભ વિચાર કયા સૂત્રના,
કયા અધ્યયનના આધારે છે ?
- જ: ૨) શ્રમણ નિર્ગંથ સુખની તુલ્યતા = ભગવતી સૂત્ર - શતક - ૧૪, ઉદ્દેશક - ૬
ગર્ભ વિચાર = ભગવતી સૂત્ર - શતક - ૧, ઉદ્દેશક - ૭
- ૩) ગર્ભમાં રહેલો જીવ કયા કારણથી નરકમાં જય છે ?
- જ : ૩) ગર્ભમાં મરેલો સંજી પંચ, પૂર્ણ પર્યાપ્તિવાળો, વીર્યલબ્ધિ, યૈક્ષિય લભ્યવાળો જીવ કોઈ કામ સમય પોતાના પિતા પર ચડાઈ કરવા આવેલા શત્રુની વાત સાંભળી યૈક્ષિય લભ્યથી પોતાના આત્મપ્રદશોને ગર્ભમાંથી બહાર કાઢે છે અને યૈક્ષિય સમુદ્ધાત કરીને અતુરંગિણી સેના બનાવી શત્રુસેના સાથે યુદ્ધ કરે છે. યુદ્ધ કરતો તે જીવ આયુષ્ય પૂર્ણ કરે તો મરીને નરકમાં ઉત્પન્ન થાય છે કારણ કે તે સમયે તે જીવ રાજ્ય, ધન, કામ, ભોગ આદિનો અભિલાષી છે માટે તે જીવ મરીને નરકમાં જાય છે.
- ૪) માતા-પિતાનો ઉપકાર શા માટે ભૂલવો જોઈએ નહીં ?
- જ : ૪) માતા-પિતાનો અંશ (પ્રથમ સમયમાં લીધેલ ઓજ આહાર) જ્યાં સુધી જીવનું ભવધારિણીય શરીર રહે ત્યાં સુધી રહે છે. સમય સમય પર તે ક્ષીણ થતું જાય. ચાવતું આયુષ્ય સમાપ્ત થાય ત્યાં સુધી માતા-પિતાનો કોઈ ને કોઈ અંશ રહે જ છે. માટે આ શરીર પર માતા-પિતાનો બહુ જ મોટો ઉપકાર છે. તેનાથી જ તે જીવે છે મોટે માતા-પિતાનો ઉપકાર કયારોય ભૂલવો જોઈએ નહીં
- ૫) ગર્ભસ્થ જીવના શરીરમાં માતાના અને પિતાના કેટલાં અંગ હોય છે ?
- જ : ૫) ૧) માંસ, ૨ રુધિર (લોહી) અને ૩) મસ્તક (લેજું) આ તુ અંગ માતાનાં હોય છે.
૧) હાદ,, ૨) મજજા અ ને ૩) કેશ-નખરોમ - આ તુ અંગ પિતાના હોય છે.
-

પ્રશ્ન - ૯ : પ્રજ્ઞાપનાના થોકડાના આધારે જવાબ લખો :

- ૧) એક વર્ષનો જધન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ શ્વાસોચ્છવાસ કાળ કોનો છે ?
- જ : ૧) જધ. ત્રીજી ત્રૈવેચકનો અને ઉત્કૃષ્ટ બીજી ત્રૈવેચકનો.
- ૨) નારકી અને મનુષ્યના જીવો કેવી રીતે શાસ લે છે ?

- જ : ૨) નારકીના જીવ નિરંતર લુહારની ઘમણાની જેમ અને મળુષ્યના બધા જીવો વિમાત્રા - અનિયતકાળ (બે શ્વાસોચ્છવાસ વરચેનો કાળ નક્કી નથી)થી શ્વાસોચ્છવાસ લે છે.
- ૩) જે દેવોની સ્થિતિ સંખ્યાતકાળની અને સાગરોપમની છે તે શાસ કોના પ્રમાણે લે છે ?
- જ: ૩) જે દેવની સ્થિતિ સંખ્યાતકાળની છે તેમના શ્વાસો થોક પ્રમાણે જે દેવની સ્થિતિ સાગરોપમની છે તેમના શ્વાસો પક્ષ પ્રમાણે હોય.
- ૪) તિર્યંચમાં કોધાદિનો અલ્પબહૃત્વ લખો.
- જ : ૪) તિર્યંચમાં સૌથી થોડું માન, તેથી કોધ વિશેષાધિક, તેથી લોભ વિશેષાધિક, તેથી લોભ વિશેષાધિક. (૨, ૧, ૪, ૩)
- ૫) નારકીમાં આહારાદિનો અલ્પબહૃત્વ લખો.
- જ : ૫) નારકીમાં સૌથી થોડી મૈથુન સંજ્ઞા, તેથી આહારસંજ્ઞા સંખ્યાતગુણી, તેથી પરિશ્રણસંજ્ઞા સંખ્યાતગુણી તેથી ભય સંજ્ઞા સંખ્યાતગુણી (૩, ૧, ૪, ૨)
- ૬) શીતોષ્ણ વેદના, ઉષ્ણ વેદના અને શીત વેદના કોને નથી? (M A P B)
- જ : ૬) શીતોષ્ણ વેદના = ૨૩ દંડકમાં (નારકી વર્જનો) - નારકીને નથી. ઉષ્ણ વેદના = ૧ થી ૫ નરક તથા શેષ ૨૩ દંડકમાં - ૬, ૭ નરકમાં નથી. શીત વેદના = ૪ થી ૭ નરક તથા શેષ ૨૩ દંડકમાં - ૧, ૨, ૩ નરકમાં નથી.
-

પ્રશ્ન - ૧૦ : આગમપરંપરાના આધારે જવાબ લખો :

- ૧) ભગવાન મહાવીરનું દીક્ષા કલ્યાણક કયાં અને ક્યારે થયું ?
- જ: ૧) કારતક વદ - ૧૦, ક્ષત્રિયકુંડમાં જ્ઞાતાંડ ઉધાનમાં, છક્કની તપક્ષર્યા.
- ૨) દ્વિતીય આગમ વાચના લખો.
- જ: ૨) દ્વિતીય આગમ વાંચના :- કુમારગિરિ પર્વત પર ઈ. પૂર્વે દ્વિતીય શતાબ્દી મદ્યે મહારાજા ખારવેલ દ્વારા આચોજિત મૌર્યકાળમાં - વિસ્તારથી અંગસૂત્રનો ઉદ્ઘાર.
- ૩) કેટલા આચાર્ય શ્રુતકેવળી રૂપે વિચર્યા ?
- જ : ૩) પાંચ આચાર્ય શ્રુતકેવળી રૂપે વિચર્યા.
- ૪) સાતમા પૂર્વનું નામ અને વિષય લખો.
- જ : ૪) ઊમું પૂર્વ - આત્મા પ્રવાદ પૂર્વ - નય પ્રમાણા, દર્શન સહિત આત્મસ્વરૂપ.
- ૫) કેટલા આચાર્ય સામાન્ય પૂર્વધરપણે વિચર્યા ?
- જ : ૫) ૨૮ આચાર્ય સામાન્ય પૂર્વધરપણે વિચર્યા.

॥ ૪૪ જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બાઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ્ઘ

Shree Greater Bombay Vardhman Sthanakvasi Jain Mahasangh-Mumbai સંચાલિત

માતુશ્રી મહિબેન મણશરી ભીમશ્રી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ

Matushree Maniben Manshi Bhimshi Chhadva - Dharmik Shikshan Board

વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ચુપ નું પેપર

સવાલ સાથે

જવાબ પેપર

તા. ૦૯-૦૮-૨૦૧૬ • સમય: બપોરે ૨ થી ૫.૩૦ • શ્રેણી ૧૮ • ગુણ: ૧૦૦

(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 18)

પ્રશ્ન - ૧ : (ક) દર્શનના અતિયાર અર્થ સહિત લખો :

જવાબ-૧ : (ક) સંકા = જૈન ધર્મને વિશે શંકા રાખવી તે.

કંખા = ભિદ્યાત્પીના મતની ઈરછા કરવી.

વિતિગિરછા = કરણીના ફળમાં સંદેહ રાખવો.

પરપાસંડ પસંસા = બીજા પાખંડી મતના વખાણ કર્યા હોય.

પરરપાખંડ સંથવો = પાખંડી મતનો પરિચય કર્યા હોય.

(ખ) નીચેના શબ્દોના મૂળપાઠ લખો

જવાબ (ખ) સાથે ૧) માઠી ચિંતવણા કરી હોય. જ. : દુષ્પ્રિયિંતિઓ

૨) દુષ્ટ વચનથી કરેલી જ. : વચ દુક્કડાએ

૩) અવિનીતપણે જ્ઞાન લીધું હોય, જ. : દુ ટુપડિચિછિયં

૪) પીવાના પદાર્થો અને માપની મર્યાદા. જ. : પેજજ વિહિં

(ગ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (પાંચમાંથી કોઈ પાણ ચાર)

૧) બાર આવર્તન કયા કયા છે ?

જવાબ (ગ) : ૧) અહો, કાચ, કાચ, જતાબે, જવાણિ, જજંચબે - આ છ આવર્તન અને બીજુ વખત આ પાઠ બોલાય ત્યાં છ આવર્તન. - એમ ૧૨ આવર્તન થાય.

૨) 'ચરિતાર્થ'નો અર્થ શું છે ?

જ. :૨) પાપનો સર્વથા ત્યાગ કરવો તેને ચારિત્ર કહે છે. પરંતુ શ્રાવક ભિદ્યાત્પનો સંપૂર્ણપણે અને બાકીના પાપોનો આંશિક (શક્તિ પ્રમાણે) ત્યાગ કરે તેથી શ્રાવકના પ્રતોને ચરિતાચરિતો કહે છે.

૩) પ્રથમ વ્રતને પ્રાણાતિપાત શા માટે કહે છે ?

જ. :૩) ત્રસ કે સ્થાવર જીવોના દસ પ્રાણામાંથી આચુષ્ય પ્રાણનો નાશ (હિંસા) કરવો તેને પ્રાણાતિપાત કહે છે.

૪) ચૌદ નિયમમાં પહેલા જના ફક્ત નામ લખો.

જ. : ૪) ૧) સચેત, ૨) દ્રવ્ય ૩) વિગય ૪) સ્નાન.

૫) કર્માદાન કોને કહે છે ?

જ. :૫) જે ધંધા અને કાર્યોમાં વિશેષ હિંસા આદિ કારણોથી કર્મોનો વિશેષ બંધ થાય છે તેને કર્માદાન કહે છે.

પ્રશ્ન - ૨ : આચારાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

૧) પ્રજલ્ભૂમિના લોકો કેવા હતા ?

જવાબ-૨ :૧) પ્રજલ્ભૂમિના લોકો ઝુક આહાર કરતા હોવાથી સ્વભાવથી ઘણા કોઢી હતા તેથી તેઓ સાધુને જોઈને તેને કષ્ટ આપતા હતા.

૨) ભગવાને શરીર પરના મમત્વનો ત્યાગ કરી દીધો હતો, તે શેના પરથી સમજય છે ?

જ. :૨) જથારે ભગવાન ગોદુહ આસન કે ઉત્કૃષ્ટ આસન આદિમાં બેઠા હોય ત્યારે લાઢ દેશના અનાર્ય લોકો તેમને ઘક્કા મારતા હતા - તે ઉપરથી કહી શકાય.

- ૩) ભગવાન અક્ષાયી હતા તેમ શા પરથી કહી શકાય ?
- જ. : ૩) શબ્દ, રૂપ આદિ ઈન્જિયોના અનુકૂળ વિષયોમાં રાગ અને પ્રતિકૂળ વિષયોમાં છેખ ન કરતાં દ્યાનમાં મરન રહેતા હતા-તેથી કહી શકાય કે ભગવાન અક્ષાયી હતા.
-

પ્રશ્ન - ૩ : ઠાણાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો : (ઇમાંથી કોઈ પણ પાંચ)

- ૧) દેવવિમાન ક્યા આકારવાળા છે ?
- જ. : ૧) દેવવિમાન તું સંસ્થાન, આકારવાળા છે. ૧) વૃત્ત : જે વિમાન ગોળાકારે છે તે કમળની કર્ણિકા (મદ્યભાગ)ના આકારે હોય છે. સર્વ દિશાઓ અને વિદ્યશાઓમાં કોટથી દોરાયેલા હોય છે. તેને એક ઢ્ઝારા હોય છે. ૨) ત્રિકોણ : જે વિમાન ત્રિકોણ છે, તે સિંહોડાના આકારે હોય છે. બે તરફ કોટ અને એક તરફ વેદિકાથી ઘેરાયેલા હોય છે. તેને ત્રણ ઢ્ઝાર હોય છે.
- ૩) ચતુર્ભોણ : જે વિમાન ચતુર્ભોણ છે, તે અખાડાની આકારે હોય છે. ચારે તરફ તથા ચારે દિશાઓ અને વિદ્યશાઓમાં વેદિકાથી ઘેરાયેલા હોય છે, તેને ચાર ઢ્ઝાર હોય છે.
- ૨) સાધુના ત્રણ મનોરથ ક્યા ?
- જ. : ૨) સાધુના તું મનોરથ : ૧) ક્યારે હું અલ્પ અથવા અધિક શ્રુતજ્ઞાનનો અભ્યાસ કરીશ ? ૨) ક્યારે હું એકલવિહારી પ્રતિમાનો સ્વીકાર કરીશ ? ૩) ક્યારે હું જીવનના અંતે આહાર અને કષાયના ત્યાગરૂપ સંલેખનાની આરાધના કરી, આહાર-પાણીનો ત્યાગ કરી, પાઠોપગમન સંથારો કરી મૃત્યુની ઈરછા કર્યા વિના વિચરીશ ?
- ૩) સ્થવિર કોણે કહેવાય ?
- જ. : ૩) સ્થવિર : દીર્ઘ દીક્ષા પર્યાયવાળા સંચયમાં સ્થિર હોય અને જે સંચમથી ડગતાને (બીજાને) સ્થિર કરે તે સ્થવિર. ૧) જાતિય સ્થવિર : ૨૦ વર્ષથી ઉપરના સાધુ. ૨) શ્રુતસ્થવિર - ઠાણાંગ, સમવાચાંગ સૂત્રના અર્થના જાણાનાર સાધુ.
- ૩) પર્યાય સ્થવિર : ૨૦ વર્ષથી દીક્ષાપર્યાયવાળા સાધુ.
- ૪) દીર્ઘ આયુષ્ય બાંધવાના ત્રણ કારણો ક્યા ?
- જ. : ૪) દીર્ઘ આયુષ્યકર્મ બાંધવાના તું પ્રકાર : ૧) હિંસાનો ત્યાગ કરે, ૨) અસત્યનો ત્યાગ કરે, (૩) તથારૂપના શ્રમણ-માહણને (પૂર્ણ અહિંસક શ્રમણને) પ્રાસુક, અષણીય, અશન, પાન, ખાદિમ, સ્વાદિપ રૂપ આહારનું દાન આપે.
- ૫) કોણા ઉપકારનો બદલો ચૂકવવો કરીન છે ?
- જ. : ૫) ૧) માતા-પિતા ૨) પાલન-પોષણ કરવાવાળા (ઉપકારી શોઠ વગેરે), ૩) ધર્માર્થ.
- ૬) ક્યા ત્રણ પ્રકારે દેવ પશ્ચાતાપ કરે છે ?
- જ. : ૬) ૧) (અહો ! મેં શારીરિક બળ, વીર્ય, પુરુષાકાર પરાક્રમ અથવા ઉપદ્રવરહિત સુકાળમાં આચાર્ય અને ઉપાદ્યાચના સંયોગ મળવા છતાં નીરોગી શરીર હોવા છતાં પણ ઠાણાંગ સૂત્રોનું અધિક અદ્યયન કર્યું નહિ. ૨) અહો ! મેં આ લોકસંબંધી વિષયભોગોની તૃષ્ણાથી, પરલોકથી વિમુખ થઈને, દીર્ઘકાળ સુધી શ્રમણ ધમનું પાલન કર્યું નહિ. ૩) અહો ! લાંબા કાળ સુધી મેં અફિલ્, રસ અને શાતા ગૌરવથી ચુક્ત થઈ, કામભોગોમાં ગુણ્ય થઈને વિશુદ્ધ ચારિત્રનું પાલન કર્યું નહિ.
-

પ્રશ્ન - ૪ : શાતાપર્મકથા સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

- ૧) વિજય ચોરને ચોરીના માલ સાથે પકડી નગર વચ્ચેથી કઈ રીતે લઈ જવાયો ?

જવાબ- ૪ :૧) વિજય ચોરને ચોરીના માલ સાથે પકડી નગરરક્ષકોએ ગળામાં રસ્સીથી બાંધી જીવતો પકડી લીધો. પછી હાથની મૂક્કી, ધૂંટણો અને કોણીઓના પ્રહાર કરીને તેના શરીરને ઢીલું પાડી દીધું. (એટલો માર માર્યો). તેન બંને હાથ પીઠ પાછળ બાંધી દીધા. દેવદટાના અલંકારો તાબામાં લીધા. વિજયચોરને ડોકથી પકડી, માલુકા કરછમાંથી બહાર નીકળ્યા, રાજગૃહ નગરમાં આવ્યા. નગરના રસ્તાઓ પર તેને કોરડાનો માર મારતા, લાકડીઓના પ્રહાર કરતા તેના પર રાખ, ધૂળ અને કચરો નાખતા અને માટેભોટેથી ઘોષણા કરતા બોલતા હતા: “હે દુવાનુષ્પિયો ! આ વિજયચોર ગીધની સમાન માંસભક્ષી, બાળઘાતક છે. કોઈ રાજા, રાજપુત્ર કે રાજનો અમાત્ય તેના માટે અપરાધી નથી, પણ પોતે ક્રેલાં કર્મનાં જ ફળ એ ભોગવી રહેલ છે” એમ કહી જેલમાં લઈ જઈ બેડીઓથી બાંધી દીધો. તેના ભોજન-પાણી બંધ કરી દીધાં. સવારે, બપોરે અને સાંજે એને ચાબુકથી માર મારવામાં આવતો.

૨) ધન્ય સાર્થવાહે વિજય ચોર સાથે ભોજનમાં સંવિભાગ શું સમજુને કરવો પડ્યો હતો ?

જ. :૨) ધર્મ સ મજુને, તપ સમજુને, લોકલાજ સમજુને, ન્યાય સમજુને નાયક સમજુને, સહયર સમજુને, સહાયક સમજુને અથવા મિત્ર સમજુને, આહાર-પાણીનો, સંવિભાગ કર્યો ન હતો, પણ પોતાના શરીરની ચિંતા એટલે કે મળ-મૂત્રના ત્યાગમાં સહાયક થાય તે માટે સંવિભાગ કરેલ હતો.

૩) ક્યા સાધુ-સાધ્વી અનંત સંસાર વધારે છે ?

જ. :૩) જે શરીરની વૃદ્ધિ કરવા માટે આહાર-પાણીમાં મુગધ થાય છે તે અનંતસંસાર વધારે છે.

૪) જિતશત્રુ રાજાએ જિનવાણી સાંભળીને શું કર્યું ?

જ. :૪) જિતશત્રુ રાજા જિનવાણી સાંભળીને હર્ષિત અને સંતુષ્ટ થયા. તેમણે સુબુદ્ધિ પ્રધાનને કહ્યું, “હું જિનવાણી પર શ્રદ્ધા કરું છું. ચાવત્ તમે જેમ કહો છો તેમ જ છે માટે હું પણ પાંચ અણુષ્પત, ૭ શિક્ષાપ્રતરૂપ ૧૨ ધર્મનો શ્રાવકધર્મ સ્વીકાર કરું છું.” આમ જિતશત્રુ રાજાએ ૧૨ પ્રતરૂપ શ્રાવક ધર્મનો સ્વીકાર કર્યો, શ્રમણોપાસક બની ગયા. જીવ-અજીવ તત્ત્વોનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી લીધું. શ્રમણ નિર્ગઠોને પ્રાસુક-એષાણિક દાન દેતા, ધાર્મિક જીવન જીવવા લાગ્યા.

૫) ભક્તા નાગાયતનોમાં વૈશ્રમણ દેવોને ક્યારે ભોગ ચડાવવા જતી હતી ?

જ. :૫) ભક્તા નાગાયતનમાં વૈશ્રમણ દેવોને અષ્ટમી, ચૌદશ, અમાસ અને પૂનમના દિવસે ભોગ ચડાવતી.

૬) સુબુદ્ધિ મંત્રી કેવા હતા ?

જ. :૬) સુબુદ્ધિ પ્રધાન રાજ્યની જવાબદારી વહન કરવામાં જાગૃત રહેતા હતા અને શ્રમણોપાસક હતા.

પ્રશ્ન - ૫ : (ક) ઉપાસક દશાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો.

(૧) ટૂંકમાં જવાબ લખો :

I) “તે કણે - તે સમયે” - એટલે શું ?

જ. : I) અવસર્પણી કાળ - ચોથા આરામાં

II) પિશાચની તલવાર કેવી હતી ?

જ. : II) એક મોટી પાડાના શિંગડા જેવી તીક્ષ્ણ ધારવાળી તલવાર.

III) સાપનો રોષ કેવો હતો ?

- જ. : III) રોકવાને અશક્ય એવો તીવ્ર પ્રચંડ રોષ
 IV) શકેન્દ્ર મહારાજ કેવા વિમાનમાં કેટલા સામાનિક દેવો વચ્ચે બિરાબેલ હતા?
- જ. : IV) સૌધર્મવતંસક વિમાનમાં ૮૪ હજાર સામાનિક દેવોની વચ્ચે.
 V) કામદેવ શ્રાવક કઈ નગરીના હતા ? ત્યાંના રાજ કોણ હતા ?
- જ. : V) ચંપાનગરી - જિતશાળુ રાજ.
 VI) કામદેવ શ્રાવક દેવથી ચલિત કેવી રીતે થયા ?
- જ. : VI) દેવથી ચલિત થયા જ નથી.
 ૨) શકેન્દ્ર મહારાજે કામદેવ શ્રાવકની (દેવોની સભામાં) શ્રદ્ધાની પ્રશંસા કેવા શબ્દોમાં કરી ?
- જ. : ૨) શકેન્દ્ર મહારાજે દેવ-દેવીઓની સામે કહ્યું કે, “હે દેવો ! જંબૂદ્ધીપના ભરત ક્ષેત્રમાં ચંપા નામે નગરી છે, તેમાં કામદેવ શ્રાવક પોતાની પોષધશાળામાં રહીને શ્રમણ ભગવાન મહાવીર સ્વામીએ કહેલ ધર્મનું પાલન કરતા ધર્મદ્યાન કરી રહ્યા છે. કોઈ પણ દેવ, દાનવ, ચક્ષ, રાક્ષસ, કિન્નર, ગંધર્વ વગેરે તે કામદેવ શ્રાવકને નિર્ણય પ્રવચનની શ્રદ્ધાથી ચલાયમાન કરવા, કુલિત કરવા કે બષ્ટ કરવા અસમર્થ છે.”
- ૩) સાપૃષે દેવે કામદેવ શ્રાવકને શું કહ્યું ?
- જ. : ૩) સાપૃષુપ દેવે કામદેવ શ્રાવકને કહ્યું, “હે કામદેવ ! જો તું તારા શ્રાવક પ્રતોનો ભંગ નહીં કરે તો હું સડસડાટ તારા શરીર પર ચડી જઈશ, પુંછડીથી તારી ડોક પર ત્રણ આંટા (ભરડો લેવારૂપ) લગાવી તમને લપેટાઈ જઈશ તથા મારા તીશ્ણ વિષયુક્ત ઝેરી દાઢોથી તારી છાતી પર ઊંખ મારીશ જેથી તું આર્ત્યાન કરતો અકાળ જ મૃત્યુ પામીશ.”
- (ખ) અંતગડ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો .
 ૧) અનીકસેને દીક્ષિત થયા પછી શું કર્યું ?
- જવાબ:(ખ) ૩) સામાયિકથી લઈ ૧૪ પૂર્વનું અદ્યયન કર્યું. ૨૦ વર્ષ સુધી દીક્ષાનું પાલન કર્યું.
 ૨) અનીકસેનનો અધિકાર ક્યા વર્ગનો છે ? કેટલામું અદ્યયન છે ?
- જ. : ૨) ત્રીજા વર્ગનો, પહેલું અદ્યયન.
 ૩) ભગવાન અરિષ્ટનેભિ ક્યા ઉધાનમાં પદ્ધાર્યા ? તે ઉધાન કેવું હતું ?
- જ. : ૩) શ્રીવિન ઉધાન, તે દર્શનીય અને મનોછર હતું.
 ૫) અનીકસેને ક્યા પર્વત પર અનશન લીધું ? સંલેખના સમય લખો.
- જ. : ૪) શત્રુંજય પર્વત પર, એક માસની સંલેખના.
 ૪) નાગ ગાથાપતિએ અનીકસેનકુમારને લગ્ન પછી શું આપ્યું ?
- જ. : ૫) પ્રીતિદાન આપ્યું, તે ઊર કરોડ ચાંદીના સિક્કા તેમજ અન્ય બત્રીસ પ્રકારની અનેક વસ્તુઓ આપી.
-

પ્રશ્ન - ૬ : અનુત્તરોવવાઈ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો.

૧) ધના અણગારે દીક્ષાના દિવસે ૯ ભગવાન પાસે શેની અનુશા માંગી ?

જવાબ - ૬: ૧) જાવજજીવ નિરંતર છઙ્ગના પારણે છઙ્ગ અને પારણામાં આચંબિલ કરવા અને તપકર્મથી આત્માને ભાવિત કરી વિચરવાની - પારણામાં આચંબિલ જેવો લૂઘ્યો-સૂક્કો આહાર લેવાનો પણ આચંબિલ વિનાનો આહાર કલ્પે નહીં. તે પણ ભોજનથી ખરડાયેલા હાથથી દીધેલ આહાર કલ્પે, ખરડાચા વિનાનો ન કલ્પે, ધરના દરેક સભ્યોના જમ્યા પછી વધેલો હોચ તો કલ્પે, તે પણ ધરમાં રાખવા

જેવો હોય તો ન કલ્પે. તેવો આહાર કલ્પે, જેને અનેક શ્રમણો, બ્રાહ્મણો, ભિખારીઓ અને યાચકો પણ ગ્રહણ કરવાની ઈરછા ન કરે.

૨) ધનના અણગારની પગની આંગળીઓ તપના કારણે કેવી જણાતી હતી ?

જ.: ૨) તુવેરની શીંગ, મગની શીંગ, અડદની શીંગ કોમળ હોય ત્યારે જ તોડીને તડકામાં રાખવી હોય અને કરમાઈ ગઈ હોય તેવી સુકાઈને લોહી-માંસરાહિત બની ગઈ હતી.

પ્રશ્ન - ૭ : દશવૈકાલિક સૂત્રની કડી પૂર્ગ કરો :

૧) ઈમા ધ્રમપન્તતી

જવાબ- ૭ : ૧) ઈમા ખતુ સા છઙ્ગીવએણા નામજીરણેણં સમણોણં ભગવથા મહાવીરિ ણં કાસવેણં પવેદ્યા સુ અકખાયા સુપણ્ણતા સેયં મે અહિજિરું અજીરણાં ધ્રમપન્તતી ॥૩॥

૨) સે અગણિષ્ઠા ન ઉજાલિજા

જ.: ૨) સે અગણિષ્ઠા વા ઈંગાલં વા મુખુરું વા અરિચં વા જાલં વા અચાં વા સુદ્રાગણિં વા ઉક્કં વા, ન ઉજિજ્જા ન ઘંઝિજ્જા ન બિંદિજ્જા ન ઉજાલિજા.

૩) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખો :

જવાબ સાથે : ૧) ન આલિહિજા જ.: સચેત પૃથ્વી પર લખે નહીં

૨) ન આવી લિજાજ.: એક વાર નીચોવે નહીં

૩) ન આયાવિજા જ.: સૂક્પે નહીં

૪) ન અર્થવાર્થજા જ.: હણીશ નહીં

૫) ન આમુસાવિજા જ.: એક વાર પણ સ્પર્શ કરાવે નહીં

૬) અવણિજા જ.: રાખી છે.

૪) અર્થ પરથી મૂળ પાઠ લખો. (કોઈ પાણ ચાર)

જવાબ સાથે ૧) બાજોઠ પર જ.: પીઠગંસિવા ૨) અંકુરિત વનસ્પતિ પર જ.: ઇદેસુવા

૩) લાકડીથી જ.: કટ્ઠેણાંવા ૪) તિર્યંચ સંબંધી જ.: તિરખિજોણિમં

૫) ભયથી જ.: ભયા ૬) બીજથી ઊગતી વનસ્પતિ જ.: બીયડ્રણા

પ્રશ્ન - ૮ : ભગવતીના થોકડાના આધારે જવાબ લખો

૧) સંસાર સંસ્થાન કાળનો થોકડો કયા સૂત્રમાંથી લેવામાં આવ્યો છે ?

જવાબ - ૮ : ૧) ભગવતી સૂત્ર, શતક - ૧, ઉદ્ધેશો - ૨.

૨) શૂન્યકાળ લખો.

જ.: ૨) શૂન્યકાળ : તે વિવક્ષિત જીવોના ભૂતકાળના અનંત નરક આદિ ભવોમાં તે વિવક્ષિત સમયવાળો એક પણ જીવ એની સાથે ન હોવો તે, તે જીવનો તે ગતિનો શૂન્યકાળ છે. ઉદાહરણ : ધારો કે કોઈ જીવ નરકમાં જે સમયે હતો ત્યારે નરકમાં તેની સાથે ૧૦૦ જીવો હતા. તે જીવ મરીને તિર્યંચ, મનુષ્ય કે દેવ આદિ ત્રણે ગતિમાં જઈ ફરી પાછો નરકમાં તે જ સ્થાને ઉત્પન્ન થયો ત્યારે તે નરકમાં પૂર્વેના એક પણ નારકી હતા નાહિં.

૩) મનુષ્યમાં કયો કાળ થોડો અને કયો કાળ વધારે છે ?

જ.: ૩) મનુષ્યમાં સર્વથી થોડો અશૂન્યકાળ, તેથી મિશ્રકાળ અનંતગુણો, તેથી શૂન્યકાળ અનંતગુણો.

૪) સંયમ ઈહભવિક છે કે પરભવિક ? દર્શન ઈહભવિક છે કે પરભવિક ?

જ.: ૪) સંયમ ઈહભવિક છે. દર્શન ઈહભવિક, પરભવિક અને તદુભયભવિક છે.

૫) ચારિત્ર ઈહલભિક કેમ છે ?

જ.: ૫) જીવે આ ભવમાં જે ચારિત્ર લીધું હોય તે જ ચારિત્ર લઈને બીજા ભવમાં જતો નથી. કારણ કે ગ્રહણ કરેલું ચારિત્ર જીવતાં સુધી જ હોય છે. વળી અહીં અત્યપ અંશે ચારિત્ર પાળવાથી દેવલોકમાં ઉત્પત્તિ થાય ત્યારે ત્યાં વિરતિનો તદ્દન અભાવ હોવાથી ચારિત્રનો પણ અભાવ છે તેમજ સંપૂર્ણ ચારિત્ર પાળવાથી મોક્ષગતિ જ થઈ હોય ત્યારે તે ગતિમાં ચારિત્ર અસંભવ છે કારણ કે ચારિત્ર અંગીકાર કર્મના ક્ષય માટે છે. મોક્ષમાં ચારિત્રનું કોઈ પ્રયોજન નથી.

પ્રેરણ - ૯ : પ્રશ્નાપના થોકડાના આધારે જવાબ લખો :

૧) ઉત્કૃષ્ટ ચાર સિદ્ધ થતા હોય તેવા ચાર બોલ લખો.

જવાબ - ૯ : ૧) ૧) ઉદ્વર્તલોકમાંથી ૨) ઉદ્વર્ત દિશામાંથી ૩) ભક્તશાલવન ૪) નંદનવન

૫) સોમનસવનમાંથી

૨) ઉત્કૃષ્ટ દ્વાર લખો.

જ્ય. ઉત્કૃષ્ટ

જ.: ૨) ઉત્કૃષ્ટ દ્વારા : ૧) અપદિવાઈ (અપ્રતિપાતી) સિદ્ધ થાય તો - ૧ ૪

૨) અનંતકાળના પડિવાઈ પ્રતીપાતી સિદ્ધ થાય તો ૧ ૧૦૮

૩) અસંખ્યાતકાળ અને સંખ્યાતકાળના પડિવાઈ ૧ ૧૦

૩) ખાલી જગ્યા પૂરો.

જવાબ સાથે : ૧) ઇ સમય સુધી પ્રતિસમય નિરંતર સિદ્ધ થાય તો જગ્યન્ય ૪૮ ઉત્કૃષ્ટ ૫૦થાય પછી નિયમા અંતર પડે.

૨) અવસર્પિણી કાળના પાંચમા આરે એક સમયમાં ૨૦ સિદ્ધ થઈ શકે.

તે આરામાં નિરંતર ૪ સમય સુધી સિદ્ધ થઈ શકે, પછી અંતર પડે છે.

૪) ૨૫૬ રાશિ (ફળા)માંથી ઉન્ને, પમો, ઉમો બોલ લખો.

જ.: ૪) ઉન્ને બોલ : સુપ્ત જીવો - ૪ ફળા જગૃત જીવના ૨૫૨ ફળા

પમો બોલ : શાતા વેદનીય વેદનાવાળા ૧૬ ફળા અશાતના વેદનાવાળા ૨૪૦ ફળા.

ઉન્ને બોલ : અનાકાર ઉપયોગવાળા (દર્શની) ૫૪ ફળા. સાકાર (જ્ઞાની) ઉપયોગવાળા ૧૬૨ ફળા.

પ્રેરણ - ૧૦ : ૧) સમવાયાંગ સૂત્રના ૧૦૦મા સમવાયમાં શું માહિતી છે ?

જવાબ : ૧૦: ૧) ૧૦૦મા સમવાયમાં ભગવાન પાશ્વનાથ અને સ્થવિર આર્ય સુધર્મા સ્વામીનું આયુષ્ય ૧૦૦ વર્ષનું હતું વગેરે માહિતી છે.

૨) કેશીકુમાર શ્રમણ અને પરદેશી રાજના પ્રશ્નોત્તરથી પરદેશી રાજ કેવા બની ગયા ? એક રાજની સણંગ ભવકથાનું સૂત્ર કયું ?

જ.: ૨) પરદેશી રાજ અરમણીયમાંથી રમણીય, અધાર્મિકમાંથી ધાર્મિક, નાસ્તિકમાંથી આસ્તિક બની ગયા. રાયપસેણીય સૂત્ર.

૩) સૂયગડાંગ સૂત્રમાં કેટલા પાખંડીની વાત છે ? કયા કયા ?

જ.: ૩) સૂયગડાંગ સૂત્રમાં ૩૬૩ પાખંડીની વાત છે. ૧૮૦ કિયાવાદી, ૮૪ અક્ષિયાવાદી, ૫૭ અજ્ઞાનવાદી, ૩૨ ઐનયિકો છે.

॥ જ્ય જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બાઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ

Shree Greater Bombay Vardhman Sthanakvasi Jain Mahasangh-Mumbai સચાલિત

માતુશ્રી મણિબેન મણશ્રી ભીમશ્રી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ

Matushree Maniben Manshi Bhimshi Chhadva - Dharmik Shikshan Board

વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / યુવા શ્રુપ નું પેપર

સવાલ સાથે

જવાબ પેપર

તા. ૦૭-૦૮-૨૦૧૯ • સમય: બપોરે ૨ થી પ.૩૦ • શ્રેણી **૧૯** • ગુણા : ૧૦૦

(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 19)

પ્રશ્ન - ૧ : સામાચિક પ્રતિક્રિમાણને આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(ક) નીચેના શબ્દો ક્યા પાઠના છે ? તે શુદ્ધ છે કે અશુદ્ધ ? અશુદ્ધ હોય તે સુધારીને લખો.

(૧) સમાજોમિ, અભિગ્રાહ, સવ્યભિચ્છોવયારાએ, નિલંઘણક્રમે, પરિનિવ્યાયંતિ.

જવાબ - ૧ : (૧) અશુદ્ધ છે. - શુદ્ધ સમાજોમિ. તિકખુતો સામા -નો બીજો પાઠ.

અભિગ્રાહ - શુદ્ધ અભિગ્રાહ તસ્સાઉતારી સામાચિકનો ચોથો પાઠ.

સવ્યભિચ્છોવયારાએ શુદ્ધ છે. ગુરુવંદનાના પ્રતિક્રિમાણનો ત્રીજો પાઠ.

નિલંઘણક્રમે અશુદ્ધ છે. શુદ્ધ નિલંઘણક્રમે ગુરુવંદના પ્રતિ. ૧૨મો પાઠ જમુ પ્રત.

પરિનિવ્યાયંતિ શુદ્ધ છે. પ્રતિજ્ઞાસૂત્ર પ્રતિ. ૨૭મો પાઠ પમું શ્રમાણસૂત્ર.

(૨) એક વાક્યમાં તફાવત સ્પષ્ટ કરો. ૧) પ્રતિલેખના-પ્રમાર્જન. ૨) અનશન - સંલેખના.

જ.: (૨) ૧) પ્રતિલેખન એટલે જોવું. સાધક પાસે રહેલા મુહુપતિ, ગુચ્છો, રજોહરણ, વસ્ત્રોનું પ્રતિલેખન કરાય. પ્રમાર્જન એટલે પોંજવું, પાત્રા, પાટ, પાટલા, બાજોઠ જેવી કક્ક વસ્તુને ગુચ્છાદિથી પોંજવાનું હોય.

૨) અનશન એટલે ચાવત- જીવન માટે પ્રત્યાપ્યાનપૂર્વક અહારપાણીનો ત્યાગ કરવો. સંલેખના - એ અનશન ધારણા કરતા પહેલાંની તેના પૂર્વિયારી છે જે અનશન ધારણા કરતાં પહેલાં જધન્ય છ મહિના અને ઉત્કૃષ્ટ ૧૨ વર્ષ પહેલા કરી શકાય છે.

(૩) પરિગ્રહ - લોભ

જ.: (૩) પરિગ્રહ - પ્રાપ્ત વસ્તુનો સંગ્રહ કરવો, ત્રણા કરીને તેના પ્રત્યે ભમત્વ રાખવું. લોભ- અપ્રાપ્ત વસ્તુની ઈચ્છા, પ્રાપ્ત વસ્તુને રસ્થી ભોગવવી તથા તેને છોડવા ભાવ ન કરવા.

(૪) સંમૂચ્યેભ - ગર્ભજ

જ.: (૪) સંમૂચ્યેભ - જે જીવો માતાપિતાના સંયોગ વિના / ગર્ભ વિના પોતાની મેળે જ ઉત્પન્ન થાય તે. ગર્ભજ : જે જીવો માતાપિતાના સંયોગથી ગર્ભમાં ઉત્પન્ન થાય તે ગર્ભજ કહેવાય.

(૫) ચૌવિહાર - તિવિહાર.

જ.: (૫) ચૌવિહાર - જેમાં અન્ન, પાણી, મેવો અને મુખવાસ એ ચારે પ્રકારના આહારનો ત્યાગ થાય તે.

તિવિહાર-જેમાં અન્ન, મેવો અને મુખવાસ એ ત્રણાનો ત્યાગ કરીને પાણીની છૂટ રખાય તે.

(૬) કર્મગ્રંથના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

(૧) બીજા કર્મગ્રંથનું નામ શું છે ? શા માટે ?

જવાબ:(૬) (૧) બીજા કર્મગ્રંથનું નામ કર્મસ્તત્વ છે. બીજા કર્મગ્રંથમાં કચા ગુણસ્થાને કર્દી કર્દી પ્રકૃતિનો બંધ, ઉદય, ઉદીરણા અને સત્તા હોય અનું પ્રફ્રપણ કર્યું છે માટે અનું નામ કર્મસ્તત્વ છે.

(૨) શ્રાવક સિંહ કેટલા પ્રકારનું આચુષ્ય બાંધે ? શા માટે ?

ચોથા ગુણસ્થાનને છીએ ૧૦ પ્રકૃતિનો બંધ-વિચ્છેદ શા માટે ?

જ.: (૨) શ્રાવક સિંહ એટલે પાંચમું ગુણસ્થાન. આ ગુણસ્થાને રહેલા મનુષ્ય તિર્યંચની ગતિ નિશ્ચે દેવની જ હોય માટે શ્રાવક સિંહ એક દેવનું જ આચુષ્ય બાંધે છે.

૨) અથવા : ચોથા ગુણસ્થાનવાળો પાંચમે જાય છે. પાંચમા ગુણસ્થાનકે રહેલા

મનુષ્ય તિર્યંગની ગતિ દેવની જ હોય માટે એ મનુષ્ય ગતિ, મનુષ્યાનુપૂર્વી અને મનુષ્યનું આચુ. ન બાંધે તથા ઓદારિક શરીર, અંગોપાંગ અને વજાતુખભનારાચ સંઘયણ દેવગતિમાં ન હોય માટે ન બાંધે. તેમજ જે કષાયનો ઉદ્ય હોય ત્યાં સુધી જ તે કષાય બંધાય એવો સામાન્ય નિયમ છે એટલે અપ્રત્યાખ્યાની કષાયનો ઉદ્ય પાંચમે હોતો નથી. ચોથા સુધી જ હોય માટે એ ૧૦ પ્રકૃતિનો ચોથાના છેડે બંધવિરછેદ થઈ જાય છે.

(૩) ચારે પ્રકારના માનનો બંધ ક્યાં થાય અને બંધવિરછેદ ક્યાં થાય ?

જ.: (૩) * અનંતાનુબંધી માન - ૧થી બીજા ગુણસ્થાન સુધી બંધાય, બીજાના છેડે બંધવિરછેદ.
* અપ્રત્યાખ્યાની માન - ૧થી ચાર ગુણસ્થાન સુધી બંધાય, ચોથાના છેડે બંધ વિરછેદ.
* સંજ્યલનનો માન ૧થી નિયમા ગુણસ્થાનના ત્રીજા ભાગ સુધી ૮માના ત્રીજા ભાગે બંધ વિરછેદ.

(૪) નવમા ગુણસ્થાનના બીજથી પાંચમા ભાગે કેટલી અને કઈ કઈ પ્રકૃતિનો બંધ વિરછેદ થાય ?

જ.: (૪) નવમા ગુણસ્થાનના બીજા ભાગથી પાંચમા ભાગે કમશા: સંજ્યલનના કોઇ, માન, માચા, લોભનો બંધવિરછેદ થાય છે એટલે ૧-૧ પ્રકૃતિનો બંધવિરછેદ છે.

(૫) મહાવિરેહના અને ભરતક્ષેત્રના હમણાનાં સાધુ-સાધ્વી લાભાંતરાય અને દેવગતિ કેટલા ગુણસ્થાનક સુધી બાંધે.

જ.: (૫) મહાવિરેહના સાધુ-સાધ્વીને લાભાંતરાયનો બંધ કથી ૧૦ ગુણસ્થાન સુધી અને દેવગતિનો બંધ કથી ૮માના કઢા ભાગ સુધી હોય. ભરતક્ષેત્રના હમણાના સાધુ-સાધ્વીને બંને પ્રકૃતિ કઢ અને સાતમે બંધાય.

પ્રશ્ન - ૨ : આચારાંગ સૂત્રને આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

(૧) કેટલાંક પ્રાણીઓને શું ખબર હોતી નથી ?

જ.: (૧) કેટલાંક પ્રાણીઓને એ ખબર હોતી નથી કે મારો આત્મા જુદી જુદી ગતિઓમાં ઉત્પન્ન થયો છે અને થશે કે નહિ? હું પૂર્વજન્મમાં કોણ હતો? હું અહીંથી નિકળીને આ શરીરથી છૂટીને બીજા જન્મમાં શું બનીશ?

(૨) સંસારી પ્રાણી સાવધિક્યા શા માટે કરે છે ?

જ.: (૨) સંસારી પ્રાણી જીવનને માટે, પ્રશંસાને માટે, માન-સન્માન તથા પૂજા-પ્રતિષ્ઠા માટે, જગ્મભરણથી મુક્ત થવાના હેતુથી અને દુઃખથી મુક્તિ મેળવવા માટે હિંસા આદિ સાવધિક્યા કરે છે.

(૩) અટ્ટેલોએ પરિજુન્ને દુસ્સંખોહે અવિજાણએનો અર્થ લખો.

જ.: (૩) આખો લોક દુઃખથી પીડિત છે, વિવેકરહિત છે, મુર્કેલીથી બોધ પમાડવા ચોગ્ય છે, અજ્ઞાની છે.

પ્રશ્ન - ૩ ઠાગાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

(૧) ચાર મહાપ્રતિરૂપ ધર્મ ક્યો છે ?

જ.: (૧) ચાર મહાપ્રતિરૂપ ધર્મ (૧) સર્વ પ્રકારના પ્રાણાતિપાતથી નિવૃત થવું (૨) સર્વ પ્રકારના મુખાવાદથી નિવૃત થવું (૩) સર્વ પ્રકારના અદતાદાનથી નિવૃત થવું (૪) સર્વ પ્રકારની બાધ્યપસ્તુ લેવાથી નિવૃત થવું.

(૨) ચાર ભત્તકથાઓ લખો.

જ.: (૨) ભત્તકથા - (૧) બોજનની અવાપકથા એટલે અમુક બોજન બનાવવામાં આટાટાટલી સામગ્રની જરૂર છે ઈત્યાદિ કથા કરવી. (૨) બોજનની નિર્ધારપ કથા મિષ્યાન આટલા પ્રકારના છે. શાક આટલા પ્રકારના છે વગેરે કથા કરવી. (૩) બોજનની આરંભકથા અમુક શાકમાં આટલાં મીઠાં-મરચાં વગેરે મસાલાની જરૂર પડે છે ઈત્યાદિ કથા કરવી. (૪) બોજનની નિર્ધારનકથા: અમુક બોજનમાં આટલા પદાર્થ પડવાથી જ તે સ્વાદિષ્ટ

બને છે ઈત્યાદિ કથા કરવી.

(૩) લોકાંધકારના કારણો લખો.

જ. : (૩) લોકાંધકાર - (૧) અરિહંત ભગવાનો વિરછેદ (વિરહ) પડવાથી (૨) અરિહંત પ્રજાપત એટલે કે અરિહંત ભગવાને ફરમાવેલા ધર્મનો વિરછેદ થવાથી (૩) પૂર્વાધારીનો વ્યવરછેદ એટલે કે પૂર્વગત શ્રુતનો વિરછેદ થવાથી. (૪) બાદર અનિકાચનો વિરછેદ થવાથી.

પ્રેરણ - ૪ : શાતાધર્મકથાના આધારે નીચેના પ્રેરણોના જવાબ લખો: (કોઈ પણ પાંચ)

(૧) મહાબલ ક્યા દ્વીપ ક્ષેત્રની વિજયનગરીના કોના પુત્ર હતા ? માતાએ શું સ્વર્ણ જોયું ?
કેની સાથે વિવાહ કર્યા ?

જ. : (૧) મહાબલ જંબૂદ્ધીપના મહાવિદેહક્ષેત્રની સલિલાવતી વિજયની વીતશોકા નગરીના બલરાજા-ધારિણીએવીના પુત્ર હતા. તેમની માતાએ સ્વર્ણમાં સિંહ જોયો. કમલશ્રી આદિ ૫૦૦ શ્રેષ્ઠ રાજકુન્યાઓ સાથે વિવાહ કર્યા.

(૨) મહિલકુમારીને પાંચે જ્ઞાન ક્યારે ક્યારે ઉત્પન્ન થયા ?

જ. : (૨) મહિલકુમારીને જન્મથી ત્રણ જ્ઞાન - મતિ, શ્રુત અને અવધિજ્ઞાન હતાં. તેમણે જ્યારે ચારિત્ર અંગીકાર કર્યું ત્વારે ચોથું મનઃપર્યવજ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું અને જે દિવસે દીક્ષા લીદી ત્વારે તે જ દિવસે દિવસના ઉત્તરાર્થમાં પાંચમું કેવળજ્ઞાન થયું.

(૩) પ્રતિબુધ રાજ મહિલકુમારી પ્રતિ મોહિત કેવી રીતે બન્યા ?

જ. : (૩) પ્રતિબુદ્ધ રાજ એક સમયે પદ્માવતીએવીને નાગપૂજા કરવાના ઉત્સવમાં ગયા હતા. ત્યાં પુષ્પમંડપમાં એક મહાન શ્રીદામકાંડ જોયો. તે જોઈને એમને ખૂબ જ આશ્ર્ય ઉત્પન્ન થયું. સુલુદ્ધ પ્રધાન પાસેથી જ્યારે તેનાથી પણ વધુ શ્રેષ્ઠ મહિલકુમારીના શ્રીદામકાંડની વાત સાંભળી ત્વારે તે તેમના તરફ મોહિત બની ગયા.

(૪) અર્હનક ક્યા ક્યા પ્રકારના માલ લઈને જહાજમાં નીકળ્યા ?

જ. : (૪) અર્હનક શ્રાવક નારિયેલ, સોપારી વગેરે ગણીને કય વિકય કરવાયોગ્ય ગણિમ વસ્તુઓ, ધાન્ય વગેરે ગ્રાજવાથી તોળી-જોખીને કય વિકય કરવાયોગ્ય ધારિમ વસ્તુઓ, તેલ વગેરે પળી આદિથી માપીને કય-વિકય કરવા યોગ્ય વસ્તુઓ અને રટન વગેરે ગુણપરીક્ષા કરીને કય-વિકય કરવાયોગ્ય પરિષેધ વસ્તુઓ લઈને જહાજમાં નીકળ્યા

(૫) ચોક્ષાના મતે નિર્વિધે સ્વર્ગમાં કેવી રીતે જવાય ? મહિલકુમારીએ તેને શું જવાબ આપ્યો ?

જ. : (૫) ચોક્ષાના મતે દાનધર્મ, શૌચધર્મ, તીર્થસ્થાન શ્રેષ્ઠ છે તેમજ કોઈ પણ વસ્તુ અપવિત્ર થઈ જાય તેને જળથી અને માટીથી શુદ્ધ-પવિત્ર કરવાથી ચાવત્ સ્નાનાદિ ધર્મનું પાલન કરવાથી નિર્વિધે સ્વર્ગે જઈ શકાય છે.

મહિલકમારીએ કહ્યું : “હે ચોક્ષા ! જેમ કોઈ પુરુષ લોહીથી રંગાયેલા વસ્ત્રને લોહીથી જ ધૂએ તો શુદ્ધ થાય ખરી ? તેવી જ રીતે અઠાર પાપના સેવનથી આત્માની શુદ્ધ થતી નથી.

(૬) મોહનગૃહમાં શું હતું ? ત્યાં આવેલા રાજાઓએ પોતાનું મુખ શા માટે ઢાંકી દીધું ?

જ. : (૬) મોહનગૃહમાં મહિલકુમારીની સ્વર્ગ પ્રતિમા હતી, જેમાં મહિલકુમારીએ પ્રતિદિન ચારે પ્રકારના આહાર અશાન, પાન, ખાદિમ, સ્વાદિમનો એક એક કોળિયો નાખ્યો હતો, જેનું અશુભ પરિણામન થતાં દુર્ગાદી થયું હતું જેથી પ્રતિમાની ઉપરનું કમળનું ઢાંકણું ઉધાડચું કે ચારે બાજુ કોહવાયેલા અનાજની દુર્ગાદ ફેલાઈ ગઈ જેથી ત્યાં આવેલા રાજાઓએ પોતાનું મુખ ઢાંકી દીધું.

(૭) નીચેના વાક્યો કોણ, કેને કહે છે ?

(i) આ જ કૂવો અને આ જ સાગર છે. (ii) તે શ્રેષ્ઠકુન્યા મહલી કેવી છે ?

જ. : (૭) (i) ચોક્ષા જિતશત્રુ રાજાને (ii) શંખરાજા - સુવર્ણાકા રોને.

અથવા

- પ્રશ્ન - ૪ :** નિરયાવલિકાને આધારે જવાબ લખો (કોઈ પણ પાંચ) :
- (૧) ચંપાનગરી ક્યાં હતી ? કેવી હતી ? તેમાં ક્યાં ક્યું વ્યંતરાલયન હતું ? તેમાં કોણ રહેતું હતું ?
- જ.: (૧) જંબૂદ્ધીપના ભરતવર્ષમાં ચંપાનગરી હતી જે અંદ્રિ આદિથી સંપણ્ણ હતી. તેના ઉત્તરપૂર્વ દિશાભાગ (ઇશાન કોણ)માં પૂર્ણભર્ણ નામક વ્યંતરાલય હતું તેમાં શ્રેણીક રાજાના પુત્રએવં ચેલણાદેવીના અંગજાત કોણિક નામના રાજા રહેતા હતા.
- (૨) કાલી રાણીએ ધર્મશ્રવણ કરીને ભગવાનને કેવી રીતે કયો પ્રશ્ન પૂછ્યો ?
- જ.: (૨) કાલી રાણીએ ધર્મશ્રવણ કરીને અને હૃદયમાં ધારણ કરીને હર્ષિત, સંતષ્ટ ચાવતું વિકસીત હૃદયી થઈને શ્રમણ ભગવાનને ત્રણવાર નમસ્કાર કરીને પૂછ્યું કે, “હે ભગવાન ! મારો પુત્ર કાલકુમાર ત્રણ હજાર હાથીઓની સાથે ચાવતું રથમૂસલ સંગ્રહમાં જવા પ્રવૃત્ત થયો છે, તો હે ભગવાન, તે વિજયી થશે કે નહિ? ચાવતું શું શું કાલકુમારને જીવિત જોઈશા?
- (૩) અભયકુમાર કોણ હતા ? કઈ કઈ નીતિમાં ફુશણ હતા ?
- જ.: (૩) અભયકુમાર શ્રેણીકરાજ અને નંદાદેવીના પુત્ર હતા, તે સુકોમળ અને સ્વરૂપવાન હતા. શામ, દામ, દંડ, ભેદ એ ચાર નીતિમાં સકુશળ હતા.
- (૪) દોહદ, ગંધમાલા, આયો, વલિતપુત્રક, ઉદાર, કોણિક, વ્યાધાત અને પરસુ એ આઠ શબ્દના અર્થ લખો.
- જ.: (૪) ૧) દોહદ : ગર્ભાવસ્થામાં થતી ઈચ્છા ૨) ગંધમાલા = ફૂલોની ગૂંથેલી માળા (૨) આયો = લાભ (૪) વસ્તિપુટક = પેટનો ભીતરી ભાગ (૫) ઉદાર = મહાન (૬) કોણિક = કુકડાની ચાંચથી ક્ષતિગ્રસ્ત અંગળીવાળો (૭) વ્યાધાત=અંતરાય (વરચે આવવું). (૮) પરસુ = કુહાડી.
- (૫) ચેલણા રાણી પાસેથી શ્રેણીક રાજના સ્નેહરાગયુક્તનો પ્રસંગ સાંભળીને કોણિકે પોતાની માતાને શું કહ્યું ?
- જ.: (૫) ચેલણારાણી પાસેથી શ્રેણીકરાજના સ્નેહરાગયુક્તનો પ્રસંગ સાંભળીને કોણિકે પોતાની માતાને કહ્યું કે, “હે માતા, દેવસામાન, ગુરુજનસામાન અને અત્યંત અનુરોગ રાખવાવાળા એવા પિતા શ્રેણીકરાજને કેદખાનામાં નાખીને મેં અત્યંત દુષ્ટ કાર્ય કર્યું છે. આથી હું હમણાં જાઉ છું અને સ્વયં મારા હાથેથી રાજ શ્રેણીકની બેડી કાપું છું.”
- (૬) શ્રેણીકરાજએ ક્યું વિષ, મુખમાં શા માટે મૂક્યું ?
- જ.: (૬) શ્રેણીકરાજએ તાલપુટ વિષ એમ વિચારીને મુખમાં મૂક્યું કે આ કોણિક મોતની પ્રાર્થના કરવાવાળા ચાવતું લજા, કીર્તિ, બુઝી અને લક્ષ્મીથી પરિવર્જિત હાથમાં કુહાડી લઈને મારી તરફ શીધતાથી આવી રહ્યો છે. ન જાણો મને કચા મોતથી મારશે ? માટે હું જાતે જ મૃત્યુને શરણ થાઉં.”
- (૭) શ્રેણીક રાજની નંદાદેવી નામે રાણી હતી (અ) શ્રેષ્ઠ રથ બેડીને લાવો. આ બે વાક્ય કોણે કહે છે ?
- જ.: (૭) ભગવાન મહાવીર ગૌતમને કહી રહ્યા છે, ૧) કાલીરાણી કોણિક પુરુષોને કહે છે.
-

પ્રશ્ન - ૫ : ઉપાશકદશાંગના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

(ક) (૧) ચૂલણી પિતાને દેવે પ્રથમ વખત શું ધમકી આપી ?

જવાબ-૫ : (ક)

(૧) ચૂલણીપિતાને દેવે પ્રથમ વખત ધમકી આપી કે, “જો તું પ્રતભંગ નહિ કરે તો હું તારા સૌથી મોટા પુત્રને તારા ધરેથી લાવી તારી સામે મારીશ તથા તેના માંસના ત્રણ ટૂકડા કરી ઉકળતા તેલની કડાઈમાં તળી તથા તે માંસ અને રક્તનું તારા પર સિંચન કરી જેનાથી તું આર્તદ્યાનને વશ થઈને અકાળે મૃત્યુ પામીશ.”

- (૨) ચૂલણી પિતાને ભક્તામાતાએ પ્રાયશ્ક્રિત લેવાનું શા માટે કહ્યું ?
- જ.: (૨) ચૂલણીપિતાએ દેવના ઉપસર્ગથી ભયભીત થઈને પોતાના પુત્રનો મારક સમજુને એને પકડવા ઢોડીને પોતાના પ્રતનિયમ પોષધને ખંડિત કર્યો એ દોષોની આલોચના કરવા માટે પ્રાયશ્ક્રિત લેવાનું કહ્યું.
- (બ) અંતકૃતદશાંગના આધારે જવાબ લખો : (કોઈ પણ સાત)
- (૧) છાએ અણગારનું રૂપ કેવું હતું ? કોના જેવું હતું ?

જવાબ (બ).: (૧) છાએ અણગાર સમાન આકાર, સમાન રૂપ અને સમાન વચ્ચાળા હતા. એમની શરીરની કાંતિ નીલકમળ, બેંસના સીગના આંતરિક ભાગ અને ગુલીના રંગની સમાન તથા અળશીના ફૂલની જેમ નીલા રંગવાળી હતી. એમના વક્ષસ્થળ ‘શ્રીવસ્ત’ નામના ચિહ્નથી અંકિત હતા. એમના માથાના વાળ ફૂલોની જેમ કોમળ અને કુંડલીની સમાન વાંકડિયા તથા અતિસુંદર લાગતા હતા. નળકૂબેર સમાન રૂપ હતું.

- (૨) દેવકી રાણીએ ત્રીજા સંઘાડાને શું પૂછ્યું ?
- જ.: (૨) દેવકીરાણીએ ત્રીજા સંઘાડાને વિનયપૂર્વક પૂછ્યું કે, “હે ભગવાન! કૃષ્ણ વાસુદેવ જેવા મહાપ્રતાપી રાજાની બાર યોજન લાંબી અને નવ જોજન પહોળી સ્વર્ગલોક જેવી દ્વારિકા નગરીના ઉચ્ચા, નીચ અને મદ્યમ કુળોમાં સામુદ્દાયિક બિક્ષા માટે વિચરતા મુનિઓને આહાર-પાણી નથી મળતાં શું ? તેથી એક જ કુળમાં વારંવાર આવવું પડે છે ?”
- (૩) દેવકી રાણીને અતિમુક્ત મુનિઓ ક્યારે ક્યાં શું કહ્યું હતું ?
- જ.: (૩) દેવકી રાણીને અતિમુક્તમુનિઓ નાની વચ્ચમાં પોતાસપુર નગરમાં એમ કહ્યું હતું કે, ‘હે દેવકી ! તું આઠ પુત્રોએ જન્મ આપીશ. તારા બધા પુત્રોની આકૃતિ, વચ્ચ અને કાંતિ આદિ સમાન હશે, અને તે નળકૂબેરની સમાન સુંદર હશે. આ ભરતક્ષેત્રમાં તારા સિવાય કોઈ માતા એવી નહિ હોય જે આવા સુંદર પુત્રોને જન્મ દઈ શકે’’ એમ કહ્યું હતું.
- (૪) સુલસાની સેવાથી પ્રસન્ન થઈને હરિણગમૈધી દેવે શું યોજના કરી ?
- જ.: (૪) સુલસાની સેવાથી પ્રસન્ન થઈને હરિણગમૈધી દેવે સુલસા અને દેવકીને એક જ સમયે ઋતુમતી કરીને બંનેને એક સાથે ગર્ભધારણ થાય એવી યોજના કરી પછી સુલસાની અનુકૂંપા માટે તેના મૃત બાળકો જન્મે તેને તે જ સમયે જન્મેલા દેવકીના પુત્રોની સાથે અદલાબદલી કરી નાખતા. માટે એ છ મૃત પુત્રો દેવકીને પ્રાપ્ત થયા અને દેવકીના જીવિત પુત્રો સુલસાને પ્રાપ્ત થયા.
- (૫) સૌમિલ કોણ હતો ? ક્યાં રહેતો હતો ? તેની પત્ની અને પુત્રીનું નામ શું હતું ? તે બંને કેવી હતી ?
- જ.: (૫) સૌમિલ ઋગ્વેદ, ચચુર્યેદ, સામવેદ, અથર્વવેદ આ ચારે વેદોમાં સાંગોપાંગ જ્ઞાતા ધન-ધાન્યથી સમૃદ્ધ બ્રાહ્મણ હતો. તે દ્વારિકા નગરીમાં રહેતો હતો. તેની પત્નીનું નામ સોમશ્રી અને પુત્રીનું નામ સોમા હતું જે સુકુમાર ચાવત્ રૂપવતી હતી. પાંચે ઈન્જ્લ્યોથી ‘પરિપૂર્ણ’ એવં અવચ્ચાયાદી ચથાવત્ સ્થિતિને કારણે ઉત્કૃષ્ટ શરીર શોભાવાળી હતી.
- (૬) ગજસુકુમાલે દીક્ષા લઈને ભગવાન પાસે શેની આક્ષા માગી ?
- જ.: (૬) ગજસુકુમારે દીક્ષા લઈને ભગવાન પાસે આક્ષા માગી કે, ‘હે ભગવાન ! આપની આક્ષા હોય તો મારી ઈરછા છે કે મહાકાલ સ્મરણમાં જઈ એક રાત્રિની મહાપ્રતિમા સ્વીકાર કરવા અર્થાત् સંપૂર્ણ શીધ દયાનસ્થ થઈ ઊભો રહેવા માગું છું.’
- (૭) ધ્યાનસ્થ ગજસુકુમાલને જોઈને સૌમિલ સ્વગત (મનમાં) શું બોલ્યો ?
- જ.: (૭) ધ્યાનસ્થ ગજસુકુમાલને જોઈને સૌમિલ સ્વગત બોલ્યો કે, ‘અરે આ તો પેલો નિર્જજ, શ્રી કાંતિ આદિથી પરિવાર્જિત, મૃત્યુને ઈરછાવાળો ગજસુકુમાલ છે. તે પુણ્યહીન અને દુર્લક્ષણાયુક્ત છે. મારી નિર્દોષ દીકરી સોમા, જે ચુવાન છે, તેને વિના કારણે જ છોડીને આ સાધુ બની ગયો છે.

- (c) નીચેના વાક્યો કોણ કહે છે ?
- (i) તમે ચિંતા ન કરો. (ii) અતિમુક્ત મુનિના વચન અસત્ય કેવી રીતે થયાં ?
- જ.: (c) (i) ફૃષ્ટા - દેવકીને કહે છે. જ.: (ii) ભગવાન અરિષ્ઠનેમિ દેવકીને
- પ્રશ્ન - ૬ : દશવૈકાલિકના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો :
- (ક) ગાથાઓ પૂરી કરો :
- જવાબ - ૬**
- (ક)(૧) અભિગમ ચરુરો પયખેમમપ્પણો
- જ.: (૧) અભિગમ ચરુરો સમાહિઓ, સુવિસુદ્ધો સુસમાહિઅપ્પાઓ ।
વિઉલહિયં સુહાવહં પુર્ણો, કુવ્વડ ય સો પયખેમપ્પણો ॥
- (૨) જો પાવગં ગુરુણ
- જ.: (૨) જો પાવગં જલિયમવક્કમિજ્જા, આસીવિસં વા વિ હુ કોવડિજ્જિા ।
જો વા વિસં ખાયડ જીવિયદ્વી, એસોવમાડ સાયણયા ગુરુણ ॥
- (૩) વિવિહગુણ....તવસમાહિએ...
- જ.: (૩) વિવિહગુણ તવોરએ ય ણિચ્ચં, ભવડ ણિરાસએ ણિજ્જરદ્વાએ ।
તવસા ધુણઙ પુરાણપાવગં, જુત્તો સયા તવસમાહિએ ॥
- (ખ) નીચેના પ્રશ્નોના ભાગ્યા પ્રમાણે જવાબ આપો : ૧+૨+૨+૨+૧+૧
(૧) સાપની કઈ બે જાતિ અહીં બતાવી છે ? અર્થ સાથે લખો.
- જવાબ : (ખ)**
- (૧) સાપની બે જાતિ ૧) આશીવિષ = જેની દાઢમાં ઝેર હોય તે અને (૨) દઘિવિષ જેની દઘિમાં ઝેર હોય એ બે જાતિ અહીં બતાવી છે.
(૨) મેધમુનિના દઘાંતથી શું સમજાવ્યું છે ?
- જ.: (૨) મેધમુનિના દઘાંતથી એ સમજાવ્યું છે કે શિષ્યએ ગુરુનો વિનય, ભક્તિ, સેવા શુશ્રૂષા કરવાં જોઈએ. ગુરુનો વિનય સંપૂર્ણ સમર્પણાભાવે કરવો જ જોઈએ. પોતાનું પૂર્ણ શરીર ગુરુસેવામાં સમર્પિત કરવું જોઈએ, જેમ કે મેધમુનિ.
- (૩) અનંતા સંસારમાં કોણ ગોથા ખાય છે ? કોણી બેમ ?
- જ.: (૩) અવિનીત શિષ્ય ચારગતિઝપ અનાદિ અનંત સંસાર-સાગરમાં ગોથા ખાય છે. જેમ પાણીના પ્રવાહમાં વહેતું લાક્કું આમતેમ ગોથા ખાય છે તેમ.
(૪) લોકિક વિદ્યા શીખવા માટે રાજકુમાર આદિ શું કરે છે ?
- જ.: (૪) લોકિક વિદ્યા શીખવા માટે લલિત ઈન્જિન્યુવાળા સુકોમળ શરીરી રાજકુમાર વગેરે દુસર્ય, વધ, બંધન અને પરિતાપના વગેરે કષ્ટો સહન કરે છે.
- (૫) સાધુએ ગોચરી કેવી રીતે કરવાની હોય ?
- જ.: (૫) સાધુએ સંયમયાત્રાના નિર્વાહ માટે સામુદ્દાયિક ગોચરી કરીને અજ્ઞાત (જ્યાં કોઈને ખબર નથી કે મારા ધરે આજે સાધુ આવવાના છે ત્યાં) કુળમાંથી ગોચરી ત્રહણ કરે. આહાર મળે તો રાગ ન કરે અને ન મળે તો દ્રેષ ન કરે.
- (૬) સિદ્ધગતિને કોણ પ્રાપ્ત કરે છે ?
- જ.: (૬) જે નિર્ણય પ્રવચનમાં નિપુણા, જ્ઞાનમાં વિનીત અને સાધુઓનો વિનય ધેચાવરચ્ચ કરનારા મુનિ આ લોકમાં ગુરુ મહારાજની સતત સેવા કરીને પૂર્વકૃત કર્મરજનો ક્ષય કરીને અનંત જ્ઞાનજ્યોતિથી દેણિયમાન, સર્વશ્રેષ્ઠ, અતુલ, સિદ્ધગતિ પ્રાપ્ત કરે છે.
-

- પ્રશ્ન - ૭ : ભગવતી સૂત્રને આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (કોઈ પાણ પાંચ)
- (૧) જાગરિકા એટલે શું ? તે કેટલા પ્રકારની છે કઈ કઈ ?
- જવાબ - ૭ :** (૧) જાગરિકા એટલે દ્રવ્ય અને ભાવથી જાગૃતિ. જાગરિકા ત્રણ પ્રકારની છે. ધર્મ જાગરિકા, અધર્મ જાગરિકા અને સુદુક્ખ જાગરિકા.
(૨) છેલ્લા ચાર જ્ઞાનાચાર લખો
- જ.: (૨) છેલ્લા ચાર જ્ઞાનાચાર - ૧) અનિહનવ = અર્થ તથા ગુરુને ગોપવવા નહિ.
(૨) વ્યંજન = અક્ષરશુદ્ધ (૩) અર્થ = અર્થ શુદ્ધ (૪) તદુભય અક્ષર અને અર્થ બંને શુદ્ધ ભણો.

- (3) ગુપ્તિ એટલે શું ? તે કેટલી છે ? કઈ કઈ ?
- જ.: (3) ગુપ્તિ = ગોપવંસ, રોકવંસ. ત્રણ ગુપ્તિ છે. ૧) મન ગુપ્તિ = બુદ્ધિ અને શ્રદ્ધાપૂર્વક મનને ઉઠમાર્ગે અટકાવવંસ. રોકવંસ. ગોપવંસ. (૨) વચન ગુપ્તિ = બુદ્ધિ અને શ્રદ્ધાપૂર્વક વચનને ઉઠમાર્ગે અટકાવવંસ, રોકવંસ.
- (3) કાયગુપ્તિ = બુદ્ધિ અને શ્રદ્ધાપૂર્વક કાયાને ઉઠમાર્ગે જતો રોકવો, ગોપવવી.
- (4) આત્મા એટલે શું ?
- જ.: (4) આત્મા એટલે = જેના પ્રદેશો પ્રદેશો જ્ઞાન-દર્શન ગુણ રહેલા હોય, જે સતત નવી નવી પર્યાયોને પ્રાપ્ત કરે, જે જ્ઞાનથી પોતાના વિષયને વ્યાપ્ત કરે, અસંખ્ય પ્રદેશોનો પિંડ, ચૈતન્ય લક્ષણાચુક્ત - સંવેદના સહિત હોય તેને આત્મા કહેવાય.
- (5) યોગ અને ઉપયોગ આત્માની વ્યાખ્યા લખો.
- જ.: (5) યોગ આત્મા - જ્યારે આત્મા મન, વચન, કાયાનો વેપાર (પ્રવૃત્તિ) કરે ત્યારે યોગ આત્મા છે. ઉપયોગ આત્મા - જ્યારે આત્મા જ્ઞાન કે દર્શન બેમાંથી કોઈ પણ ઉપયોગમાં પ્રવર્તે ત્યારે ઉપયોગ આત્મા કહેવાય. ઉપયોગ આત્મા વિના જીવ ન હોય.
- (6) વીર્ય માટે શાસ્ત્રમાં કેટલા અને કયા કયા શબ્દનો પ્રયોગ કરવામાં આવે છે ?
- જ.: (6) વીર્ય માટે શાસ્ત્રમાં પાંચ શબ્દનો પ્રયોગ કરવામાં આવે છે. (૧) ઉત્થાન- ઉઠવું. (૨) કર્મ કિયા કરવી (૩) બળ-શારીરિક શક્તિ (૪) વીર્ય-આત્માનું વીર્ય (૫) પુરુષાકાર પરાક્રમ - કામ કરવાનો ઉત્સાહ.
- (7) ક્ષાયક સમકિતી મનુષ્ય અને યુગમંધર સ્વામીને કેટલા અને કયા કયા આત્મા હોય ?
- જ.: (7) ક્ષાયક સમકિતી મનુષ્યમાં - આઠ આઠ આત્મા હોય - દ્વાર્ય કષાય - યોગ ઉપયોગ જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર-વીર્ય આત્મા. યુગમંધર સ્વામીને - સાત આત્મા કષાય આત્મા વર્જને પ્રશ્ન - ૮ :
- (૧) શીત આદિ યોનિ કોને કોને હોય ? તેનો અલ્પબહુત્વ લખો : (કોઈ પણ પાંચ)
- (૧) શીત આદિ યોનિ કોને કોને હોય ? તેનો અલ્પબહુત્વ લખો.
- જવાબ - ૮ : (૧) ૧) શીત યોનિ ૨) ઉષણા યોનિ ૩) શીતોષ્ણા યોનિ એમ ત્રણ પ્રકાર છે.
- પહેલી નરકથી ત્રીજી નરક સુધી શીતયોનિયા.
- ચોથી નરકે શીતયોનિયા ઘણા અને ઉષણાયોનિયા થોડા
- પાંચમી નરકે ઉષણાયોનિયા ઘણા અને શીતયોનિયા થોડા.
- છાણી નરકે ઉષણાયોનિયા સાતમી નરકે મહાઉષણાયોનિયા.
- તેઓ વર્જને ચાર સ્થાવર (પ્ર. પા. વાયુ, વન.), ત્રણ વિકલેન્દ્રિય, સંમૂર્ચિષ્મ તિર્યંચ અને સંમૂર્ચિષ્મ મનુષ્યમાં ત્રણ યોનિ, તેઓ ઉષણાયોનિ,
- સંજીતિર્યંચ = સંજી મનુષ્ય અને દેવતામાં એક શીતોષ્ણા યોનિ.
- અલ્પબહુત્વ = સર્વથી થોડા શીતોષ્ણા યોનિયા તેથી ઉષણાયોનિયા અસં. ગુણા.
- તેથી અયોનિયા (સિઙ્ગ) અનંતગુણા, તેથી શીતયોનિયા અનંતગુણા.
- (૨) સંવુદ્ધ વિયડા એટલે શું ? તે કોને કોને હોય ?
- જ.: (૨) સંવુદ્ધ = સંવૃત ઢાંકી, વિયડા = વિવૃત ઉધાડી, સંવુદ્ધવિયડા એટલે કાંઈક ઢાંકી - કાંઈક ઉધાડી. પાંચ સ્થાવર, દેવતા અને નારકીમાં એક સંવુદ્ધ, ત્રણ વિકલેન્દ્રિય, અસંજી તિર્યંચ, સંમૂર્ચિષ્મ મનુષ્યમાં એક વિયડા, સંજી, તિર્યંચ, સંજી મનુષ્યમાં સંવુદ્ધ વિયડા.
- (૩) નીચેનામાં ઉપપાત, સમુદ્ધાત અને સ્વસ્થાન લખો.
- જ.: (૩) ઉપપાત સમુદ્ધાત સ્વસ્થાન
સંપૂર્ણ લોકમાં સંપૂર્ણ લોકમાં લોકનો અસં. ભાગ
- (i) બરશ „ „ „ લોકના ઘણા અસં. ભાગમાં
(ii) અપર્યાપ્તો વાયરો (બંને લેવાના) „ „ „ સંપૂર્ણ લોકમાં
(iii) વનસ્પતિનો પર્યાપ્તો (ત્રણે લેવાના) „ „ „ સંપૂર્ણ લોકમાં
(iv) વાશીના વાલજીભાઈ. „ „ „ લોકનો અસં. ભાગ

॥ જ્ય જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બાઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ

Shree Greater Bombay Vardhman Sthanakvasi Jain Mahasangh-Mumbai સંચાલિત

માતુશ્રી મણિબેન મણશી લીમશી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ

Matushree Maniben Manshi Bhimshi Chhadva - Dharmik Shikshan Board

વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા શુપ નું પેપર

સવાલ સાથે

જવાબ પેપર

તા. ૦૭-૦૮-૨૦૧૬ • સમય: બપોરે ૨ થી ૫.૩૦ • શ્રેણી ૨૦ • ગુણા : ૧૦૦

(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 20)

પ્રશ્ન - ૧ : સામાચિક પ્રતિક્રિયાને આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(ક) (૧) મનના ૧૦ દોષમાંથી પ્રથમના બે, વચનના દોષમાંથી છેલ્લા બે લખો.

જવાબ - ૧ (ક) (૧) મનના પ્રથમના બે દોષ (૧) અવિવેક (૨) યશાની ઈચ્છા (ચશોકીર્તિ) વચનના છેલ્લા બે દોષ (૬) નિરપેક્ષ શોષ (૧૦) ગરબડ ગોટા વળે તવું સ્પષ્ટ ઉત્ત્યાર વિનાનું બોલે (મુમુક્ષુ) કાચાના (૧) પગ પર પગ ચડાવીને બેસવાથી (કુઆસન) (૪) ધરનું કામ કરવાથી (સાવધ કિંયા) (૭) આળસ મરકવાથી (૧૨) શરીર ચંપાવવાથી/

(૨) પચાસથરા, પણગ, પંચણહ, પવજજામિ, પડિપુન્ન એ પાંચના અર્થ લખીને કયા પાઠમાં આવે છે તે લખો.

જ.: (૨) પચાસથરા - પ્રકાશના કરનાર લોગસસના પાઠમાં સામાચિકનો પાંચમો પાઠ. પણગ-પંચઘણી લીલકુગ સેવાળ-આલોચના સૂત્ર ઈરિયાવહી સામાચિકનો ત્રીજા પાઠ પવજજામિ - અંગીકાર કરું છું - ચત્તારિ મંગલ પ્રતિક્રિયાનો બાવીસમો પાઠ. પડિપુન્ન-પ્રતિપૂર્ણ છે-પ્રતિજ્ઞાસૂત્ર-પાંચમું શ્રમણ સૂત્ર-પ્રતિક્રિયાનો સત્તાવીસમો પાઠ

(૩) નીચેના વાક્યો કયા અતિથાર માટે બંધબેસતા છે તે લખો :

જવાબ સાથે (૩) ૧) સાચુણ વડા ખાય છે ને બદલે સાચુણવડા ખાય છે એમ બોલ્યાં હોય. જવાબ: ધોસહીણાં

૨) વૃદ્ધ અશક્ત સાચુણ પાસેથી ત્રણ બાલદી ભરીને કપડાં ધોવડાવ્યા હોય.

જવાબ: અઈભારે

૩) સામાચિકમાં બેઠા બેઠા સાચુણી ભર્પેટ નિંદા કરી હોય.

જવાબ: વચ દુષ્પણિાહાણે

૪) સાચુણી ગુપ્ત વાતો પાડોશીને કહી હોય.

જવાબ: રહસાબફ્ખાણે

૫.) સાચુણી હાંસી ઉડાલી હોય

જવાબ: મોહરિએ

૬) સાચુણે સંથારામાં દેવ સંબંધી કામભોગ લોગવવાની ઈચ્છા કરી હોય.

જવાબ: કામભોગા સંસપ્પાંગો

૭) કર્મગંથ - રના આધારે જવાબ લખો : (કોઈ પણ પાંચ)

૧.) પ્રેદેશોદ્ય એટલે શું ?

જવાબ (ખ) : ૧) પ્રેદેશોદ્ય - અબાધાકાળ પૂર્ણ થતાં ઉદ્યમાં આવેલા કર્મોના રસને ન અનુભવવો.

રસને અનુભવ્યા વિના જ કર્મોનું નિર્જરી જવું તે પ્રેદેશોદ્ય છે. જેમ કે ત્રીજા દેવલોકમાં સ્ત્રીયેદનો વિપાકોદ્ય થાય તેવી યોગ્યતા નથી માટે તે કર્મ પ્રેદેશોદ્યથી બોગવાય છે.

૨) ઉદ્ય વિચછેદ એટલે શું ? દાખાંત સાથે લખો.

૪. : ૨) ઉદ્ય વિચછેદ - જે ગુણસ્થાનથી આગળના કોઈ પણ ગુણસ્થાને જે કર્મપ્રકૃતિનો ઉદ્ય ન હોય તો તે ગુણસ્થાને તે પ્રકૃતિનો ઉદ્યવિચછેદ કહેવાય છે. દા.ત. પહેલા ગુણસ્થાને મિથ્યાત્ય મોહનીયનો ઉદ્ય થાય છે, પણ ત્યાર પછીના સાસ્વાદન આદિ બીજા ગુણસ્થાન પછી કયાંચ ઉદ્ય ન થવાનો હોય તેને ઉદ્યવિચછેદ કહેવાય.

૩) પહેલા ગુણસ્થાને અંતરાય કર્મની કઈ કઈ પ્રકૃતિનો ઉદ્ય હોય ?

૪. : ૩) પહેલા ગુણસ્થાને અંતરાય કર્મની પાંચેપાંચ પ્રકૃતિ ઉદ્યમાં હોય. દાનાંતરાય, લાભાંતરાય, ભોગાંતરાય, ઉપભોગાંતરાય અને વીર્યાંતરાય.

- ૪) વીતરાળીને જ્ઞાનાવરણીય કર્મની કેટલી અને કઈ કઈ પ્રકૃતિનો ઉદ્ય હોય ?
- જ. : ૪) વીતરાગને પાંચ જ્ઞાનાવરણીય પ્રકૃતિ ઉદ્યમાં હોય - મતિજ્ઞાનાવરણીય, શુતજ્ઞાનાવરણીય, અવધિજ્ઞાનાવરણીય, મનઃ પર્યવજ્ઞાનાવરણીય અને કેવળજ્ઞાનાવરણીય.
- ૫) અસંખ્યાતા વર્ષવાળા શ્રાવક સમકિતી મનુષ્યને કેટલા અને ક્યા ક્યા સંઘયણ અને શરીરનો ઉદ્ય હોય ?
- જ. : ૫) અસંખ્યાતા વર્ષના આચુષ્યવાળો મનુષ્ય એટલે જુગલિયો હોય. એને એક વજાતુખભનારાચ સંઘયણ અને ત્રણ શરીર ઓદારિક - તેજસ - કાર્મણાનો ઉદ્ય હોય.
- ૬) પેપર લખનાર શ્રાવક-શ્રાવિકા હસવું અને નિંદા આવે ? આવે તો તમને કેટલા ગુણસ્થાનક સુધી આવે ?
- જ. : ૬) હા, અમને હસવું પણ આવે અને નિંદા પણ આવે. અમે પાંચમા ગુણસ્થાને છીએ માટે એક પાંચમા ગુણસ્થાને જ આવે.
-

પ્રશ્ન - ૨ : આચારાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧) મોક્ષ શેની મુખ્યતાથી થાય ?

જવાબ - ૨ : (૧) મોક્ષ આત્મપરિણામોથી અને અદ્યવસાયોની મુખ્યતાથી જ થાય છે.

(૨) પ્રાણીઓ માટે શું કહિન છે ?

જ. : (૨) શબ્દાદિ કામભોગોનો ત્યાગ કરવો પ્રાણીઓ માટે કહિન છે.

(૩) સત્ય શું છે ? તેમાં શું કરવું યોગ્ય નથી?

જ. : (૩) જિનેશ્વર ભગવંતોએ જે માર્ગ બતાવ્યો છે જે તત્ત્વ અને આચાર કહ્યા છે તે જ સત્ય છે તેમાં સંટોછ કરવો યોગ્ય નથી.

(૪) ‘આણાએ મામગં ધર્મમં’ એટલે શું ?

જ. : (૪) પ્રભુની આજ્ઞાનું પાલન કરવું એ જ મારો ધર્મ છે.

(૫) શેમાં અનાસક્ત રહેવાનું છે?

જ. : (૫) જીવન અને ભરણ બંનેમાં અનાસક્ત રહેવાનું છે.

પ્રશ્ન - ૩ : ઠાણાંગ સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (કોઈ પાણ પાંચ)

(૧) કેવળી ભગવાન પરિષહ આવે તો શું કરે ? એનો પ્રથમ બોલ લખો.

જવાબ-૩: (૧) ઠાણાંગસૂત્ર - (૧) કેવળી ભગવાન પરિષહને સમ્યક્ પ્રકારે અવિચલભાવે સહન કરે, ક્ષમા રાજે, તિતિક્ષા રાજે અને તેનાથી પ્રભાવિત ન થાય. આ પુરુષ નિશ્ચયથી વિક્ષિપ્ત ચિંતાવાળો છે. શોક આદિથી બેભાન છે, તેથી મારા પર આકોશ કરે છે. મન ગાળો આપે છે, મારો ઉપહાસ કરે છે, મને બહાર નીકળી જવાની ધમકી આપે છે, મારી નિર્ભત્સના કરે છે, બાંધે છે, ઝંધે છે, છવિચ્છેદ કરે છે, મૂર્ચિંદ કરે છે, ઉપદ્રવિત કરે છે, વસ્ત્ર, પાત્ર, કંબલ, પાદપ્રોચ્છનને છીનવી લે છે, છેદન કરે છે, વિચ્છેદન કરે છે, તોડી-ફોડી નાખે છે, લઈ જાય છે.

(૨) દંડ કેટલા છે ? ક્યા ક્યા? કોઈ પણ બે દંડ સમજ્ઞવો.

જ. (૨) દંડ પાંચ છે - (૧) અર્થ દંડ : પ્રયોજનવશ પોતાના માટે અથવા બીજા માટે જીવહિંસા થાય તેવા કાર્ય કરવાં. (૨) અનર્થ દંડ : પ્રયોજન વિના જીવધાત થાય તેવાં કાર્ય કરવાં. (૩) હિંસાદંડ : આ વ્યક્તિએ મને માર્યું હતું, મારે છે કે મારશે તેવા ભયથી હિંસાદિ કરવાં. (૪) અકર્માત દંડ : અકર્માત જીવહિંસા થિવી, અન્યને મારવા જાય અને અન્ય મરી જાય. (૫) દંડિ વિપર્યોસ દંડ : મિત્રને શત્રુ સમજુને વધ કરવો.

(૩) કેટલા કારણે સૂતા માનવો જાયો ?

જ. (૩) પાંચ કારણો સૂતા માનવો જાયો છે -

૧) શબ્દથી - અવાજ સાંભળવાથી

૨) સ્પર્શથી - કોઈનો સ્પર્શ થવાથી

૩) ભોજન પરિણામથી - અર્થાત્ ભૂખ લાગવાથી

૪) નિંદ્રાકષ્યથી - અર્થાત્ નિંદ્રા પૂર્ણ થવાથી

૫) સ્વપ્નદર્શનથી - સ્વપ્ન આવવાથી

- (૪) વાયુના પ્રકાર લખો.
- જ. : (૪) વાયુના પાંચ પ્રકાર : ૧) આકંતવાયુ - જોરજોરથી ભૂમિ પર પગ પણાડવાથી ઉત્પન્ન થતો વાયુ ૨) દમાત વાયુ - શંખાદિ ફૂંકવાથી ઉત્પન્ન થતો વાયુ ૩) પીડિત વાયુ - ભીના વસ્ત્રાદિ ઝાટકવાથી ઉત્પન્ન થતો વાયુ ૪) શરીરાનુગત વાયુ - ઉરછ્ઘવાસ, અપાન અને ઓડકાર આદિ ઢ્રારા શરીરમાંથી નીકળતો વાયુ ૫) સંમૂહિત્બ વાયુ - પંખાના ચાલવાથી ઉત્પન્ન થતો વાયુ.
- (૫) સૂત્રની વાંચના શા માટે આપવાની છે ?
- જ. : (૫) સુત્રની વાંચના : ૧) શિષ્યોનો શ્રુતસંપન્ન બનાવવા માટે ૨) શિષ્યોના ઉપકાર માટે ૩) કર્મોની નિર્જરા કરવા માટે ૪) વાંચના ઢ્રારા પોતાના શ્રુતને પુષ્ટ કરવા માટે અને શ્રુતના પાઠન ઢ્રારા શ્રુતજ્ઞાનની પરંપરા ચાલુ રાખવા માટે.
- (૬) સૂત્ર શીખવાના કારણ ક્યા ક્યા ?
- જ. : (૬) સૂત્ર શીખવાના કારણ - ૧) જ્ઞાનાર્થે ૨) દર્શનાર્થે ૩) ચારિત્રાર્થે ૪) વ્યૂદ્ધાંત વિમોચનાર્થે કલેશ - કંકાશના ત્યાગ માટે અને ૫) ચથાર્થ ભાવજ્ઞાનાર્થે.
-

- પ્રશ્ન - ૪ : જ્ઞાતાધર્મકથાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (કોઈ પાણ પાંચ)
- (૧) ધન્ય સાર્થવાહે કેવા પ્રકારના માલ ભરીને વેચવા નીકળ્યા ?
- જવાબ - ૪ : (૧) જ્ઞાતાધર્મકથા. (૧) ધન્ય સાર્થવાહે ચાર પ્રકારના માલ પાત્રોમાં ભર્યા ૧) ગાણિમ = ગણી શકાય એવા નારિયેન વગેરે (૨) ધરિમ = વજન કરીને લેવાય એવા ગોળ ધાન્ય વગેરે (૩) પેચ = પીવાય એવા પ્રવાહી દૂધ, તેલ વગેરે (૪) પરિરછેદ = પરિછેદ કરીને લેવાય એવા સોનું - રૂપું વગેરે.
- (૨) ધન્ય સાર્થવાહે ક્યા દેશની સીમા પર શેની ઉદ્ઘોષણા કરાવી ?
- જ. : (૨) ધન્ય સાર્થવાહે અંગદેશની સીમા પર ઉદ્ઘોષણા કરાવી કે, “આગળ આવનારી અટવીમાં મનુષ્યોનું આવાગમન નથી. તે અટવી ધણી લાંબી છે. તેના મદ્યબાગમાં નંદીફળ નામના લીલા-કાળા વર્ણવાળાં ફળ, ફૂલયુક્ત વૃક્ષો છે, પરંતુ તે ઝેરયુક્ત છે. માટે તે વૃક્ષોની છાચામાં બેસવું નહીં તેમ જ તેનાં ફળ-ફૂલ વગેરે ખાવાં નહીં, જે કોઈ મનુષ્ય નંદીફળ ખાશે અથવા તેની છાચામાં પણ બેસશે તો તેના જીવનનો અકાળે નાશ થઈ જશે. તમારે બીજાં વૃક્ષોનાં ફળ-ફૂલ ખાવાં તેમ જ તેની છાચામાં વિશ્રાબ લેવો.
- (૩) નંદીવૃક્ષના ફળ ખાવાથી શું અસર થઈ ?
- જ. : (૩) નંદીવૃક્ષના ફળ ખાવાથી તાત્કાલિક તો બહુ સુખ લાગ્યું પણ ધીરે ધીરે તે બધાંની અસર વર્તાતા પછી મૃત્યુને શરણ થયા.
- (૪) ધન્ય સાર્થવાહે, કઈ નગરીના ક્યા રાજ પાસે કેવી રીતે ગયા ? શું કર્યું ?
- જ. : (૪) ધન્ય સાર્થવાહે અહિછત્રા નગરીના કનકકેતુ રાજ પાસે અતિ મૂલ્યવાન વિવિધ પ્રકારનું રાજને આપવાચોગ્ય અનેક પદાર્થોનું ભેટણું લઈને ગયા. બે હાથ જોડી રાજનું અભિવાદન કરીને જ્યવિજયના શબ્દોથી વધાવીને તે બેટ રાજને આપી.
- (૫) નંદી ફળના દાઢાંતથી ભગવાને શું બોધ આપ્યો ?
- જ. : (૫) નંદીફળના દાઢાંતથી ભગવાને કહ્યું કે, ‘હે આયુષ્યમાન શ્રમણો ! અમારા જે નિર્જીવો કે નિર્જીથીઓ પાંચે ઈન્જિયોના વિષયોમાં આસક્ત થતા નથી,, અનુરક્ત થતાં નથી તે આ ભવમાં પણ ધણાં શ્રમણો, શ્રમણીઓ, શ્રાવકો અને શ્રાવિકાઓના પૂજનીય બને છે અને પરલોકમાં પણ દુઃખ પામતાં નથી. જેમ નંદીફળ ન ખાનારા પુરુષો અટવી પાર કરી જાય છે, એ જ રીતે તેઓ અનુકમથી સંસાર-અટવીને પાર કરી જાય છે અર્થાત् સિદ્ધ પ્રાપ્ત કરે છે તથા જે સાધુ-સાધવીઓ, પ્રવજાતિ થઈને પાંચે ઈન્જિયોના વિષયોમાં આસક્ત થાય છે તે નંદીફળ ખાનારાની જેમ ચતુર્ગતિશૃપ સંસારમાં પુનઃ પરિભ્રમણ કરે છે. દુઃખ પ્રાપ્ત કરે છે તેમજ આ જન્મમાં પણ પૂજનીય બનતા નથી.
- (૬) ત્રણથી ચાર લીટીમાં ઉપસંહાર લખો.
- જ. : (૬) ઉપસંહાર - મોક્ષમાર્ગને અંગીકાર કરનારાઓ ચંપાનગરીશૃપ મનુષ્યગતિના પ્રવાસીઓ

છે જેમને ધન્ય સાર્થવાહૃપ તીર્થકર ભગવાન મોક્ષની દેશના આપે છે. મોક્ષમાર્ગને અંગીકાર કરનારાઓ માટે ઈન્દ્રિયોના વિષયો વિષમય નંદીફળ જેવા છે. જેના સેવનથી સંસારમાં જન્મ-મરણ થાય છે, જે એનું સેવન નથી કરતા તે અહિ છત્રારૂપ સિદ્ધ ક્ષેત્રમાં પહોંચી જાય છે. નિર્વાણ પામી પરમાનંદ પામે છે.

અથવા

- ‘સુંસુમા’ના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (કોઈ પાણ પાંચ)
- (૧) સુંસુમા કોણ હતી ? તેના માતા-પિતા-નગરી અને દાસનું નામ લખો.
- જ. : (૧) સંસુમા બાલિકા હતી. તે રાજગૃહી નગરીમાં રહેતી હતી. તેની માતાનું ભર્દા અને પિતાનું નામ ધન્ય સાર્થવાહ હતું. તેનો ચિલાત નામનો દાસપુત્ર નોકર હતો.
- (૨) ચિલાતને ધરમાંથી કેમ કાઢી મૂક્યો ?
- જ. : (૨) ચિલાત સુંસુમાને કેડમાં લઈને રમાડવા જતો. ત્યાં બીજાની કોડીઓ, લખોટીઓ, રમકડાંઓ, ઢીંગલીઓ, માળાઓ, અલંકારો વગેરે ચોરી લેતો હતો તેમ જ કોઇને મારતો, ગાળો દેતો, ઠગતો આહિ ગેરવર્તણૂક કરતો હતો. તેની ફરિયાદ આવતા તેને વારંવાર સમજાવવા છતાં સુધ્યારો નહિ માટે તેને કાઢી મૂક્યો.
- (૩) ચોરપલ્લી કેવી હતી ? ક્યાં હતી ? ત્યાં કોણ રહેતું હતું ?
- જ. : (૩) રાજગૃહી નગરીમાં સિંહગુફા નામની ચોરપલ્લી હતી. તે ઉંચી-નીચી પર્વતમાળામાં એવી રીતે વસેલી હતી કે ચોરની શોધમાં આવેલી સેના પણ તેનો નાશ ન કરી શકે. ત્યાં અત્યંત અધર્મી, કૂર, દફપછરી કુઞ્ચાત એવો વિજય ચોર સેનાપતિ રહેતો હતો.
- (૪) ધન્ય સાર્થવાહ બહુમૂલ્ય બેટ લઈને કોની પાસે ગયા ? શા માટે ?
- જ. : (૪) ચિલાત ચોર ધન્ય સાર્થવાહને ત્યાંથી ધણું ધન-કનક અને સુંસુમા દીકરીનું અપહરણ કરી ગયો, ત્યારે પોતાની સુંસુમા દીકરીને પાછી મેળવવા માટે ધન્ય સાર્થવાહ બહુમૂલ્ય બેટ લઈને કોટવાળ પાસે ગયો.
- (૫) ધન્ય સાર્થવાહ કોની બેટ શા માટે ટળી પડ્યા ?
- જ. : (૫) સુંસુમાને ચિલાત દ્વારા હણાયેલી જોઈને ધન્ય સાર્થવાહ કુહાડાથી છેદાયેલ ચંપકવૃક્ષની જેમ, મહોત્સવ પૂર્ણ થતાં નિસ્તેજ બનેલા ઈન્દ્રદ્વારજની જેમ ધડામ દઈને પૃથ્વી પર ટળી પડ્યા.
- (૬) નીચેના વાક્યો કોણ કહે છે ?
- ૧) સુંસુમા નામની પુત્રી મારી રહેશે.
- જ. : (૬) ૧) ચિલાત ચોર અન્ય ચોરોને કહે છે.
૨) આપણે કોઈને પણ જીવનથી રહિત ન કરીએ.
- જ. : ૨) ધન્ય સાર્થવાહે પોતાના પાંચ પુત્રોને કહ્યું.
-

પ્રશ્ન - ૫ : અંતગડ દશાંગ સૂત્રને આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

- (૧) દ્વારિકાનો નાશ શા કારણે થશે ?
- જવાબ-પ્રશ્ન : (૧) અંતગડ દશાંગ - (૧) દ્વારિકાનગરીનો વિનાશ - (૧) સુચા (મહિરા), દાર (૨) અભિન અને (૩) દ્વિપાયન અભિનો કોપ એ ત્રણ કારણોથી થશે.
- (૨) કૃષ્ણ વાસુદેવનું મૃત્યુ કેવી રીતે, ક્યાં થશે ? મરીને ક્યાં ઉત્પન્ન થશે ?
- જ. : (૨) શ્રી કૃષ્ણ વાસુદેવ રામ-બળદેવની સાથે દક્ષિણી સમુક્રતટે પાંચ પાંડવો પાસે પાંડુ - મથુરા તરફ જતા હશે ત્યારે રસ્તામાં કોશામ્બ્રવન ઉધાનમાં વિશાળ વટવૃક્ષ નીચે પૃથ્વી શિલાપણ પર પીતાંબર ઓઢીને વિશ્રાબ અર્થે સૂતા હશે ત્યારે મૃગના ભ્રમમાં જરાકુમાર દ્વારા છોડાયેલા તીક્ષ્ણા તીરથી ડાબો પગ વીધાશે એ સમયે કાળ કરી વાતુકાપ્રભા નામની ત્રીજી નરકમાં ઉત્પન્ન થશે.
- (૩) ભગવાને શ્રીકૃષ્ણને આર્તદ્યાન કરવાની કેમ ના પાડી ?
- જ. : (૩) ભગવાને આર્તદ્યાન કરવાની ના પાડતાં કહ્યું, ‘કાલાંતરમાં તમે ત્રીજી પૃથ્વીથી નીકળીને આ જ જંબૂદ્ધિપના ભરતક્ષેત્રમાં આગામી ઉત્સર્પણી કાલમાં પુંડુ જનપદના શતદ્વાર નામના નગરમાં ‘અમમ’ નામના ૧૨મા તીર્થકર થશો. ઘણાં વર્ષો સુધી કેળવી પર્યાયનું પાલન કરી સિદ્ધ-બુદ્ધ-મુક્ત થશો.’’ માટે આર્તદ્યાન ન કરો.

(૪) શ્રીકૃષ્ણાએ પદ્માવતીનો દીક્ષા મહોત્સવ કેવી રીતે કર્યો ?

જ. : (૪) કૃષ્ણ વાસુદેવે પદ્માવતી રાણીને પાટ પર બેસાડ્યાં, સુવર્ણ કળશાદિ ૮૫૪ કળશોથી મહાભિનિષ્ઠમણાભિષેક કર્યો. બધા અલંકારોથી વિભૂષિત કરી એક હજાર પુરુષો ઉપાડી શકે એવી શિબિકામાં બેસાડ્યાં. દ્વારકા નગરીની મદ્યમાં થઈને જ્યાં ઐવતક પર્વત હતો જ્યાં સહસ્રાભ્રવન ઉધાનમાં અરિષ્ટનેમિ તીર્થકર બિરાજતા હતા ત્યાં લઈ આવ્યા.

(૫) ત્રણ - ચાર લીટીમાં ઉપસંહાર લખો.

જ. : (૫) ઉપસંહાર - કૃષ્ણમહારાજાએ દ્વારકા નગરીના વિનાશની વાત સાંભળીને બીજાને પ્રવજ્યા લેવાની પ્રેરણા કરીને દીક્ષિતોના પરિવાર વ્યવહારની વ્યવસ્થા કરવા નું વચન આપ્યું અને પોતાના પરિવારજનોને પણ દીક્ષાની સહર્ષ અનુમતિ આપીને અજોડ ઘર્મદલાલી કરી. તેમના પટરાણી પણ શ્રેષ્ઠ સંયમ પાળી બુદ્ધ મુક્ત થયાં. નારીશક્તિનો પરિયય આપ્યો.

અથવા

પ્રશ્ન - ૫ : નિરયાવલિકા સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

(૧) સોમિલ કોણ હતો ? કેવો હતો ?

જવાબ - ૫ : (૧) સોમિલ વારાણસી નગરીનો રહેવાસી બ્રાહ્મણ હતો. તે ધન-ધાન્ય આદિથી સમૃદ્ધ હતો તેમ જ ચાર વેદ, ઈતિહાસ, નિઘરુ (કોશ) આદિ ષષ્ઠાંગવિદ (૭ અંગનો જાણકાર) હતો. તે ઉપરાંત અનેક શાસ્ત્રોમાં નિપુણ હતો.

(૨) સોમિલે પ્રવર્જિત થયા પછી કેવા પ્રકારનો અભિગ્રહ ધારણ કરવાનો વિચાર કર્યો ?

જ. : (૨) પ્રવર્જિત થયા પછી હું આ પ્રકારનો અભિગ્રહ ધારણ કરીશ કે “જ્યાં સુધી જીવું ત્યાં સુધી નિરંતર છદ્ર છદ્ર કરતો ચક્વાત તપસ્યા કરીને સૂર્યની સામે બે હાથ ઊંચા રાખીને આતાપના ભૂમિમાં આતાપના લઈશા” આ પ્રકારે વિચાર કર્યો.

(૩) સોમિલને મધ્યરાત્રિએ અનિત્ય જાગરણ કરતાં શું વિચાર આવ્યો ?

જ. : (૩) સોમિલને અનિત્ય જાગરણ કરતાં વિચાર આવ્યો કે, “હું અત્યંત ઊંચા કુળમાં જન્મેલો, સોમિલ નામનો બ્રાહ્મણ છું. મેં ગૃહસ્થાશ્રમનાં પ્રતો બરાબર પાલન કર્યા,, આભ્રવન, વડીઓ વગેરે બનાવરાવ્યાં, ત્યાર બાદ હું તાપસઃપ્રે પ્રવર્જિત થયો અને તે દિવસથી જ નિરંતર છદ્ર, છદ્ર તપશ્ચર્થી સ્વીકારીને વિચંડં છું, પરંતુ હવે મારા માટે ચોગ્ય છે કે કાલે સૂર્યોદય થતાં જ ગૃહસ્થ જીવનના સાથીઓ અને તાપસજીવનના સાથીઓને પૂછીને અનેક પ્રાણીઓને વચન દ્વારા સંભાન આપી વક્કલ વસ્ત્ર પહેરી કાષ્ઠમુદ્રાથી મોઢાને બાંધીને ઉત્તરાભિમુખ થઈ, પોતાના ભંડોપકરણ કાવડમાં નાખી ઉત્તર દિશામાં મૃત્યુ માટે મહાપ્રસ્થાન કરું.

(૪) સોમિલે સુપ્રવજ્યા કરવા માટે શું કર્યું ? અંતે શું કર્યું ?

જ. : (૪) સોમિલે સુપ્રવજ્યા માટે પૂર્વે સ્વીકારેલા પાંચ અણુદ્રતોનો સ્વીકાર કર્યો. ત્યાર બાદ સોમિલે ધણા ઉપવાસ, છઢે, અફ્ફે ચાવત- અર્ધમાસઅમણા, માસઅમણા આદિ તપથી પોતાના આત્માને ભાવિત કરતાં ધણાં ધર્ષો સુધી શ્રાવક પર્યાયનું પાલન કરીને અર્ધમાસિક સંલખના કરી અને ત્રીસ ભક્તનો અનશાન કરી પૂર્વકૃત પાપસ્થાનની આલોચના પ્રતિક્રમણ કર્યા વિના સમૃક્તિની વિરાધનાને કારણે કાળ કરીને શુકાવતંસક વિમાનમાં શુક મહાગ્રહ, દેવઃપ્રે ઉત્પન્ન થયા.

(૫) ત્રણ-ચાર લીટીમાં ઉપસંહાર લખો.

જ. : (૫) ઉપસંહાર - પ્રતભંગ અને તાપસી દીક્ષા સ્વીકારવાથી, આલોચના પ્રતિક્રમણ ન કરવાથી સોમિલ વિરાધક થઈ જ્યોતિષીમાં ઉત્પન્ન થયા. અહીં સમ્યક્દર્શન શ્રદ્ધાની મહત્ત્વા પ્રતીત થાય છે તેમ જ સમ્યક્દર્શન વિનાનું ચારિત્ર પાલન સફળ થતું નથી એની પ્રતીતિ થાય છે.

પ્રશ્ન - ૬ : શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર

(૧) નીચેનામાંથી કોઈ પણ ત્રણ ગાથા પૂર્ગ કરીને ભાવાર્થ લખો :

(૧) કુસગ્ગે.....

જવાબ - ૬ : (૧) કુસગ્ગે જહ ઓસર્બિંદુએ, થોવં ચિઢુડુ ! લંબમાણા !

એવં મણુયાણ જીવિયં, સમય ગોયમ ! મા પમાયએ ||

ભાવાર્થ : - ડાબના અગ્રભાગ પર અવલંબીને રહેતું ઝાકળબિંદુ જેમ થોડી વાર જ રહી શકે છે તેમ મનુષ્યજીવન પણ ક્ષાણભંગુર છે. તેથી હે ગૌતમ ! ક્ષાણમાત્રનો પણ પ્રમાદ ન કર.

જ..: (૨) પુઢવીકાય.....

જ..: (૨) પુઢવીકાય મઝાગાઓ, ઉન્કોસં જીવો ઉ સંવસે ।
કાલે સંખાઈં સમયં ગોયમ ! મા પમાયહ ॥

ભાવાર્થ : - પૃથ્વીકાયમાં ઉત્પન્ન થયેલો જીવ તેમાં ને તેમાં જન્મ-મરણ કરતાં ઉત્કૃષ્ટ અસંખ્યાતો કાળ પસાર કરે છે. તેથી હે ગૌતમ, મનુષ્યદેહમાં ધર્માધન કરવામાં સમયમાત્રનો પ્રમાદ ન કર.

(૩) પંચિદિયકાય.....

જ..: (૩) પંચિદિયકાય મઝાગાઓ, ઉકકોસં જીવો ઉ સંવસે ।
સત્તાં ભવગગાહણે, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ ॥

ભાવાર્થ : - પંચેંદ્રિયકાયમાં ઉત્પન્ન થયેલો જીવ તેમાં ને તેમાં જન્મ-મરણ કરતાં ઉત્કૃષ્ટ સાત કે આઠ ભવ સુધી રહે છે, તેથી હે ગૌતમ સમયમાત્રનો પ્રમાદ ન કર.

(૪) ધર્મં પિ.....

જ..: (૪) ધર્મં પિ ઠુ સદ્બંહુંત્રયા, દુલ્લહ્યા કાણ ફાસયા ।
ઇહ કામગુણેહિ મુચ્છિયા, સમયં ગોયમ ! મા પમાયએ ॥

ભાવાર્થ : - ધર્મ પર શ્રદ્ધા થયા પછી પણ સાચા ધર્મનો કાયાથી સ્પર્શ કરો અર્થાત્ તે પ્રમાણે આચરણ કરવું ધાર્યું જ કઠિન છે, કારણ કે તે ધારણા ધર્મશ્રદ્ધાળુ લોકો પણ સંસારના કામલોગોમાં કે ઈન્જ્રેય વિષયોમાં ફસાયેલા કે આસક્ત થયેલા દેખાય છે, તેથી હે ગૌતમ ! સમયમાત્રનો પણ પ્રમાદ ન કર.

(૫) અબલે.....

જ..: (૫) અબલે જહ ભારવાહણ, મા મગે વિસેમેડવગાહિયા ।
પચ્છા પચ્છાણુતાવણ, સમયં ગોયમ ! મા પમાયાહું ॥

ભાવાર્થ : - દુર્બલ ભારવાહણ ચાલતા ચાલતા ક્યારેક વિષમ માર્ગ આવી જતાં ધૈર્ય ગુમાવીને મૂલ્યવાન ભાર ત્યાં છોડી દે છે તો તેને ધૈર આવ્યા પછી દરિંતાને કારણે દુઃખી થવું પડે, પસ્તાવું પડે, તેથી હે ગૌતમ ! તમે પણ ક્યારેય પ્રમાદવશ સ્વીકૃત સંયમને અધીરા થઈ છોડશો નહિ, અન્યથા ભારવાહણની જેમ પછી પસ્તાવું પડશો. તેથી સાધક ! સમય માત્રનો પણ પ્રમાદ ન કર.

(૨) નીચેનામાંથી કોઈ પાગા છ પ્રજનના જવાબ લખો :

૧) મનુષ્યજીવન કેવી રીતે પડવાનું છે ?

જ. : (૧) જેમ રાત-દિવસનો કાળ વ્યતીત થતાં ઝાડનાં પીળાં થઈ ગવેલાં પાંદડાં સુકાઈને ખરી પડે છે તેમ મનુષ્યજીવન પડવાનું છે.

૨) વનસ્પતિકાયમાં જીવ કેટલો કાળ પસાર કરે છે ?

જ. : (૨) વનસ્પતિ કાયમાં ઉત્પન્ન થયેલો જીવ તેમાં ને તેમાં જન્મ-મરણ કરતાં ઉત્કૃષ્ટ અનંતકાળ પસાર કરે છે.

૩) ભગવાન કેટલી વાર ગૌતમને ક્ષાણમાત્ર પ્રમાદ ન કરવાનું કહે છે ?

જ. : (૩) તે વાર ભગવાને ગૌતમને ક્ષાણમાત્ર પ્રમાદ ન કરવાનું કહ્યું છે.

(૪) ક્રિન માર્ગ કેવો છે ? તેના પર કેવી રીતે ચાલવું ?

જ. : (૪) મહાપુરુષો દ્વારા સેવિત, મહાઘોરી માર્ગ છે. તે માર્ગ પર આવતી બાધાઓને દૂર કરીને ચાલવું જોઈએ.

૫) શરીરને કેવા રોગ બળહીન કરશે ?

જ. : (૫) અળાઈઓ, ગૂમડાં, વિસ્તુચિતા તથા વિવિધ પ્રકારના અન્ય શીધધાતક રોગ શરીરને બળહીન કરશે.

૬) ભારવાહણ કેમ પસ્તાવું પડે છે ?

જ. : (૬) ભારવાહણ ચાલતાં ચાલતાં વિષમ માર્ગ આવી જતાં ધૈર્ય ગુમાવીને મૂલ્યવાન ભાર ત્યાં છોડી દે છે તેથી દરિંતાને કારણે દુઃખી થવું પડે છે, પસ્તાવું પડે છે.

જ) સંયમમાં સ્થિર રહેવાથી શું ફાયદો થશે ?

જ. : (જ) સંયમમાં સ્થિર થવાથી એહ મુકત થઈ સિદ્ધત્વને પ્રાપ્ત કરાવનારી ક્ષપક શ્રેણી પર અઢીને ઉપદ્રવ રહિત, કલ્યાણકારી અને અનુત્તર એવા સિદ્ધલોક અર્થાત્ મોક્ષની પ્રાપ્તિ થશે.

પ્રશ્ન - ૭ : બગવતી સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧) હિયમાન, વર્ધમાન, અવસ્થિતની વ્યાખ્યા લખીને નારકીનો હિય, વર્ધ અને અવ.નો કાળ લખો.

જ. : (૧) હિયમાન : જીવોની સંખ્યા ઘટે એ હિયમાન કહેવાય.

વર્ધમાન : જીવોની સંખ્યા વધે એને વર્ધમાન કહેવાય.

અવસ્થિત : જીવોની સંખ્યા ન વધે ન ઘટે એને અવસ્થિત કહેવાય.

નારકીના જીવ હિયમાન અને વર્ધમાનની સ્થિતિ જધન્ય ૧ સમય, ઉત્કૃષ્ટ આવલિકાનો અસં.

ભાગ અને અવસ્થિત રહે તો વિરહકાળથી બમણા સમય સુધી રહે.

(૨) સાવચય, સોવચય, સાવચય-સોવચય, નિરુવચય-નિરવચય એ ચારેની વ્યાખ્યા સમજણ સહિત લખો.

જ. : (૨) ૧) સોવચય : વૃદ્ધિ સહિત, પહેલાં જેટલા જીવ હોય, તેમાં નવા જીવોની ઉત્પત્તિ થાય તો તેને સોવચય કહે છે. જન્મ-મરણા બંને કે એક હોય પણ જીવોની વૃદ્ધિ થવી પણ સોવચયમાં માત્ર જન્મ થાય.

૨) સાવચય - હાનિ સહિત, પહેલા જેટલા જીવો હોય, તેમાંથી કેટલાક જીવો મરી જાય, તો તેને સાવચય કહે છે. (જન્મ-મરણા બંને હોય કે એક હોય પણ જીવની હાની થવી પણ સાવચયમાં માત્ર મરણ હોય.)

સોવચય - સાવચય - જન્મ-મરણા બંને દ્વારા એકસાથે હાની-વૃદ્ધિ થાય તો તેને સોવચય - સાવચય કહે છે.

નિરુવચય - નિરવચય - જન્મ-મરણાના અભાવમાં વૃદ્ધિ-હાનિ ન થાય તો તેને નિરુવચય - નરવચય કહે છે.

(૩) ૨૪ દંડકમાં કોને કેટલા અને કયા કયા સંચય હોય ?

જ. : (૩) નારકીનો ૧ દંડક, ભવનપતિના ૧૦ દંડક, વિકુલેંદ્રિયના - ૩ દંડક, તિર્યચનો-૧, મનુષ્યનો-૧, જ્યોતિષીનો-૧, વાણિયંતરનો-૧, પૈમાનિકનો-૧ એમ ૧૮ દંડકમાં ત્રણા- ક્રત સંચય, અક્રત સંચય અને અવ્યક્ત સંચય એમ ત્રણા સંચય હોય. પૃથ્વીકાચ આદિ ૪ સ્થાવરના ચાર દંડકમાં અક્રત સંચય હોય બાકી બે સંચય ન હોય કારણ સમયે સમયે અસંખ્ય જીવો ઉપજે છે. વનસ્પતિમાં પણ અક્રત સંચય પણ સમયે સમયે અનંતા જીવ ઉપજે છે એટલે સ્થાવરના પાંચ દંડકમાં અક્રત સંચય.

પ્રશ્ન - ૮ : પ્રજ્ઞાપના સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. (કોઈ પાણ ચાર)

(૧) ઓદારિક અને કાર્મણ શરીરની વ્યાખ્યા લખો

જવાબ - ૮ : (૧) ઓદારિક - તે સડી જાય, પડી જાય, વિણાસી જાય, કોહી જાય, બગડી જાય, મૃત્યુ પણી મૃત્યેદેહ પડી રહે તથા તીર્થકર ગણાધર આદિ પુરુષોને મોક્ષગતિ મેળવવામાં સહાય કરે તે.

(૨) સ્વામી દ્વાર લખો.

જ. : (૨) ઓદારિક શરીરના સ્વામી ૧૦ દંડક મનુષ્ય અને તિર્યચ

યેક્ષિય શરીરના સ્વામી ૧૦ દંડક મનુષ્ય, વાયુકાચ, તિર્યચ નારકી અને દૈવ આહારક શરીરના સ્વામી ચોદ પૂર્વધારી સાધુ તેજસ-કાર્મણ શરીરના સ્વામી સર્વ સંસારી ૨૪ દંડકના જીવ.

(૩) દરેક શરીરની જગન્ય ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ લખો.

જ. : (૩) ઓદારિક શરીરની સ્થિતિ જગન્ય અંતમુહૂર્ત ઉત્કૃષ્ટ ૩ પત્યની યેક્ષિય શરીરની સ્થિતિ જગન્ય અંતમુહૂર્ત ઉત્કૃષ્ટ ૩૩ સાગરની આહારક શરીરની સ્થિતિ જગન્ય અંતમુહૂર્ત ઉત્કૃષ્ટ અંતમુહૂર્તની

તૈજસ કાર્મણ શરીરની સ્થિતિ બે પ્રકારે છે - અભવી - આશ્રી અનાદિ અનંત અને ભવી આશ્રી સાદિશાંત.

(૪) દરેક શરીરનું પ્રયોજન શું છે ?

જ. : (૪) પ્રયોજન : ઓદારિક શરીરનું પ્રયોજન મોક્ષને સાદ્ય કરવાનું. ઐક્ષિય શરીરનું પ્રયોજન વિવિધ રૂપ કરવાનું, આહારક શરીરનું પ્રયોજન સંશાય ટાળવાનું, તૈજસ શરીરનું પ્રયોજન પુદ્ગલને પાચન કરવાનું અને કાર્મણ શરીરનું પ્રયોજન આહાર અને કર્મને આકર્ષવાનું.

(૫) હું સંસ્થાન અને સમયઓરસ સંસ્થાનમાં કયા કયા શરીર હોય ?

જ. :(૫) હુંડ સંસ્થાન - ઓદારિક, ઐક્ષિય, તૈજસ, કાર્મણ - ચાર શરીર હોય. સમયોરસ સંસ્થાનમાં - પાંચ પાંચ શરીર હોય.

(૬) પાંચે શરીરની અવગાહના કેટલી છે ?

જ. :(૬) ઓદારિક શરીરની અવગાહના જધ. આંગુલનો અસં. ભાગ ઉ. ૧૦૦૦ જોજન ઝાંઝેરી. ઐક્ષિય શરીરની અવગાહના જધ. આંગુલનો અસં. ભાગ ઉ. ૫૦૦ ધનુષ્ય.

વાયુકાય વર્જને ઉત્તર ઐક્ષિય કરે તો જધ. આંગુલનો સંખ્યાતમો ભાગ

ઉત્કૃષ્ટ ૧ લાખ યોજન ઝાંઝેરી (મનુષ્ય અપેક્ષા) બાદર વાયુકાયના પર્યાપ્તને જધન્ય આંગુલનો અસંખ્યાતમો ભાગ ઉત્કૃષ્ટ આંગુલનો અસંખ્યાતમો ભાગ.

આહારક શરીરની અવગાહના જધન્ય ૧ હાથ વ્યૂન ઉત્કૃષ્ટ એક હાથ.

તૈજસ કાર્મણ શરીરની અવગાહના જધન્ય આંગુલનો અસંખ્યાતમો ભાગ. ઉત્કૃષ્ટ.

સર્વલોક પ્રમાણે (કેવળ સમુદ્ધાતની અપેક્ષા).

પ્રશ્ન - ૬ : નીચેનામાં પદ્દ બેદમાંથી કેલા અને ક્યા ક્યા બેદ લાભે ? સમજૂતી સાથે લખો (કેઈ પાગ ૧૦)

(૧) અધોલોકમાં કેવળી

જવાબ - ૬ : (૧) સંજી મનુષ્યનો પર્યાપ્તો ૧ બેદ સતીલાવતી વિજય આશ્રી.

(૨) વચનયોગી તિર્યચ

જ. : (૨) વચનયોગી તિર્યચ - ૧૩ બેદ - બે ઈ. તેઈ. ચૌરે. પ સંજી, પ અસંજી = ૧૩ના પર્યાપ્તા (પર્યાપ્તા હોય એજ બોલી શકે)

(૩) ઊર્ધ્વલોકની દેવી.

જ. : (૩) ઊર્ધ્વલોકની દેવી - ૫ બેદ પહેલું - બીજું દેવલોક અને પહેલું કિલ્વીષી એ ત્રણાના અપર્યા. અને પર્યાપ્તા.

(૪) અપકાયમાં

જ. : (૪) અપકાય - ૪ બેદ સૂક્ષ્મ અને બાદરના અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તા મળીને - ૪.

(૫) બે યોગવાળા તિર્યચમાં

જ. : (૫) બે યોગવાળા તિર્યચ-૮ બેદ ૩ વિકલે. અને અસંજી પંચે.ના પ મળીને ૮ના પચાપ્તા.

(૬) કેવળીમાં

જ. : (૬) કેવળી - ૧૫ કર્મભૂમિના પર્યાપ્તા હોય એ જ કેવળી થઈ શકે.

(૭) ગર્ભજ મિશ્રદિષ્ટિમાં

જ. : (૭) ગર્ભજ મિશ્રદિષ્ટિમાં ૨૦-૧૫ કર્મભૂમિના પર્યાપ્તા અને તિર્યચ પંચે.ના પર્યાપ્તા મળીને ૨૦

(૮) ત્રસ તિર્યચ

જ. : (૮) ત્રસ તિર્યચ-૨૫ બેદ, ૨ તે ઈ., ૨ ચૌ., ૨ બે ઈ., ૨૦ તિર્યચ પંચે.ના પર્યાપ્તા મળીને ૨૫

(૯) તિર્યચ પંચેન્દ્રિય

જ. : (૯) તિર્યચ પંચે. - ૨૦ બેદ પ અસંજી અન પ સંજી એ ૧૦ના અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તા મળીને ૨૦

(૧૦) એકાંત સમકિતીમાં

જ. : (૧૦) એકાંત સમકિતીમાં ૧૦ બેદ, પાંચ અનુતર વિમાનના અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તા મળીને ૨૦.

(૧૧) અધોલોકમાં ગર્ભજમાં

જ. :(૧૧) ૧૨ બેદ નઅ પ સંજી તિ. પંચેના પર્યા + અપર્યા = ૧૦ + ૨ સંજી મનુના પર્યા, અપર્યા.

॥ જય જિનેન્દ્ર ॥